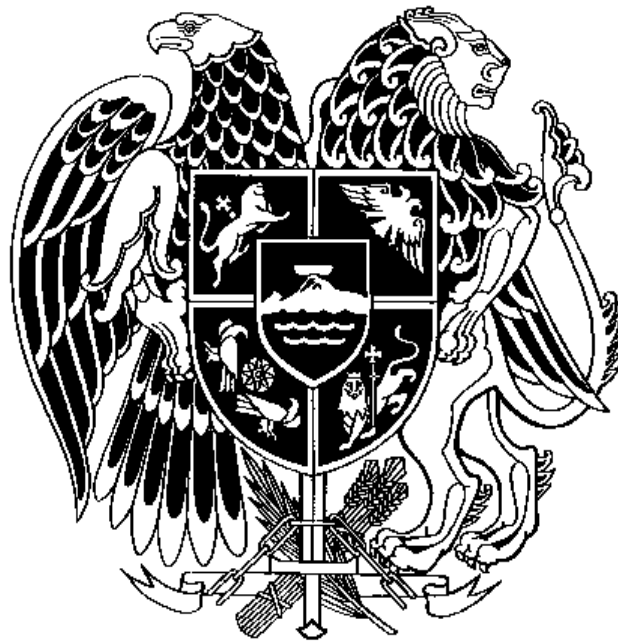

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջե են մուտքագրվել ավելի քան 54.2 մլրդ դրամ **բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճար**¹ կազմելով հարկերի և տուրքերի 4.3%-ը: Նշված գումարից 11.8 մլրդ դրամը կազմել է բնապահպանական հարկերը, 42.4 մլրդ դրամը՝ բնօգտագործման վճարները, որից 39.3 մլրդ դրամը կազմել է արդյունահանված մետաղական օգտակար հանածոների և դրանց վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանքի իրացման համար վճարվող ռոյալթին: Նախորդ տարվա համեմատ բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի գծով մուտքերի աճը հիմնականում պայմանավորված է ռոյալթիի գծով մուտքերի աճով: Վերջինս հիմնականում պայմանավորված է Լոնդոնի մետաղների բորսայի տվյալների հիման վրա հայտարարված հիմնական արտադրատեսակներ համարվող պղնձի և մոլիբդենի տարեկան միջին գների աճով: Մասնավորապես՝ պղնձի 2017 թվականի տարեկան միջին գինը 2016 թվականի համեմատ աճել է 26.72%-ով, իսկ մոլիբդենինը՝ 10.18%-ով: Նշենք, որ 2017 թվականին մետաղական հանքաքարի թողարկման ծավալներն աճել են 31.48%-ով, ինչը, բնականաբար, բացասական ազդեցություն է թողել նշված եկամտատեսակի մուտքերի վրա¹:

Նախորդ տարվա համեմատ 47.9% աճ է արձանագրվել նաև ՀՀ ներմուծվող շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների համար մուտքերի գծով, որոնք կազմել են շուրջ 9.4 մլրդ դրամ:

Պինդ օգտակար հանածոների, բացառությամբ մետաղական օգտակար հանածոների մարված պաշարների, ստորերկրյա քաղցրահամ ու հանքային ջրերի և աղի արդյունահանված պաշարների համար գանձվող բնօգտագործման վճարների աճը հիմնականում պայմանավորված է արդյունահանման ծավալների շուրջ 42.8 % աճով: Նշված մուտքերը կազմել են 3.1 մլրդ դրամ:

Ավտոմեքենաներից, գյուղմեքենաներից և լողամիջոցներից վնասակար նյութեր արտանետելու համար մուտքերը կազմել են 1.4 մլրդ դրամ, որոնց աճը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ ներմուծվող և ՀՀ-ում շահագործվող ավտոմեքենաների քանակի աճով:

Այլ պետություններում գրանցված տրանսպորտային միջոցներից օդային ավազան վնասակար նյութեր արտանետելու համար մուտքերը կազմել են շուրջ 931.8 մլն դրամ՝ նախորդ տարվա համեմատ աճելով 26.5%-ով կամ շուրջ 195 մլն դրամով, որը պայմանավորված է ՀՀ սահմանը հատած այլ պետություններում գրանցված տրանսպորտային միջոցների քանակի աճով:

Բնօգտագործման վճարների գծով կատարված փոփոխությունների մասով՝ 2017 թվականի հոկտեմբերի 25-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» ՀՕ-191-Ն ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունվարի 1-ից) կվարցիտի յուրաքանչյուր խորանարդ մետրի համար սահմանվել է բնօգտագործման վճար 360 դրամ հաստատագրված դրույքաչափով և 6 տոկոս դրույքաչափով:

օրենսդրությամբ սահմանված չի եղել նվազագույն տասը միլիոն դրամի շեմը:

¹ Համեմատությունը կատարվել է 2016 և 2017 թվականների միջև՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2018 թվականի ընթացքում վճարված ռոյալթիի գումարներն ըստ էության ձևավորվել են 2017 թվականի ընթացքում ձևավորված գներով հաշվարկված ռոյալթիի բազայի հիման վրա:

«Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգիրք» ՀՕ-165-Ն ՀՀ օրենքով հանվել է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի համար ակցիզային հարկի ճշգրտված մեկից ավելի յուրաքանչյուր հաշվարկի ներկայացման դեպքում 200 հազար դրամի չափով տուգանքը:

2018 թվականի հունիսի 26-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «ՀՀ հարկային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-338-Ն ՀՀ օրենքի 52-րդ հոդվածով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հուլիսի 1-ից) սահմանվել է, որ ստուգման ակտով (ուսումնասիրության արձանագրությամբ) առաջադրված գումարների նկատմամբ դրանց անբողոքարկելի դառնալու երկամսյա ժամկետի համար տույժեր չեն հաշվարկվում:

2018 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջե են մուտքագրվել շուրջ 37.9 մլրդ դրամ *պետական տուրքեր*՝ 6.7%-ով կամ շուրջ 2.4 մլրդ դրամով գերազանցելով ՀՀ կառավարության տարեկան ճշտված ծրագրով կանխատեսված ցուցանիշը: Ծրագրի գերազանցումը հիմնականում ձևավորվել է պետական գրանցման, օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների ու հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների համար վճարվող տուրքերի ծրագրված մուտքերը գերազանցելու և դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանների վճիռների և որոշումների դեմ տրվող վճռաբեկ բողոքների, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու և ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակության փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների համար վճարվող տուրքերի ծրագրված մուտքերը զիջելու արդյունքում: Նախորդ տարվա համեմատ պետական տուրքի մուտքերն աճել են 2%-ով կամ 756.8 մլն դրամով, որը հիմնականում ձևավորվել է պետական գրանցման, օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների ու հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների համար վճարվող տուրքերի աճի և լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տալու ու ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակության փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների համար վճարվող տուրքերի նվազման արդյունքում:

2018 թվականին դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանների վճիռների և որոշումների դեմ տրվող վճռաբեկ բողոքների, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար պետական բյուջե է վճարվել ավելի քան 1.8 մլրդ դրամ (որից 168 մլն դրամը կազմում են պետական կառավարման մարմինների կողմից վճարված և պետական բյուջեից փոխհատուցված գումարները)՝ 14.4%-ով զիջելով կանխատեսված ցուցանիշը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված մուտքերը նվազել են 1.3%-ով կամ 23.5 մլն դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է պետական հիմնարկների կողմից վճարվող և պետական բյուջեից փոխհատուցվող գումարների նվազմամբ:

2018 թվականի հունվարի 17-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-45-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի ապրիլի 9-ից) սահմանվել է, որ Սահմանադրական դատարան դիմելու, ինչպես նաև Սահմանադրական դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար պետական տուրքը գանձվում է

Սահմանադրական դատարան դիմելու համար՝ բազային տուրքի տասնապատիկի չափով, Սահմանադրական դատարանի որոշման պատճենը (կրկնօրինակը) գործի քննությանը մասնակցող կողմերի կամ այլ անձանց գրավոր դիմումի համաձայն տալու համար՝ բազային տուրքի 50 տոկոսի և յուրաքանչյուր էջի համար՝ բազային տուրքի 15 տոկոսի չափով:

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ստանալու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիության փոփոխման համար վճարվող տուրքերը կազմել են 128.2 մլն դրամ՝ 14.6%-ով գերազանցելով կանխատեսված ցուցանիշը և 16%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը, ինչը պայմանավորված է ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու և ՀՀ քաղաքացիության փոփոխման համար դիմած քաղաքացիների թվի աճով:

Հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների դիմաց պետական բյուջե է վճարվել 2.3 մլրդ դրամ՝ 17.5%-ով (կամ 346.1 մլն դրամով) գերազանցելով կանխատեսված ցուցանիշը և 21.3%-ով (կամ 407.3 մլն դրամով)՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը: Մուտքերի աճի հիմնական պատճառ է հանդիսանում այն, որ հաշվետու տարում ավելի մեծ թվով քաղաքացիներ են դիմել հյուպատոսական ծառայություններ ստանալու համար, որը վերաբերում է առավելապես անձնագրային ոլորտի ծառայություններին: Անձնագրային ոլորտի ծառայությունների տեսակարար կշիռը հյուպատոսական ծառայությունների ընդհանուր թվում կազմում է 65-70%:

Պետական տուրքերի 14.3%-ը բյուջե է վճարվել պետական գրանցումների դիմաց՝ կազմելով 5.4 մլրդ դրամ, որը 39.1%-ով գերազանցել է ծրագրային ցուցանիշը և 18.2%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ավտոմեքենայի պետական համարանիշ տալու, գյուղատնտեսական ինքնազնազ մեքենայի գրանցման, պետական համարանիշ տալու, ինչպես նաև կորցրած պետական համարանիշը վերականգնելու և ավտոմեքենայի (մոտոցիկլետի) տեխնիկական անձնագիր (գրանցման վկայական) տալու համար գանձված տուրքերի աճով:

Հաշվետու տարվա ընթացքում շուրջ 2 մլրդ դրամ է ստացվել ավտոմեքենայի պետական համարանիշ տալու, գյուղատնտեսական ինքնազնազ մեքենայի գրանցման, պետական համարանիշ տալու, ինչպես նաև կորցրած պետական համարանիշը վերականգնելու համար, որը 49.8%-ով գերազանցել է ծրագրված մուտքերը և 25.9%-ով՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ հիմնականում պայմանավորված ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ՀՀ տարածք ներմուծվող ավտոմոբիլների քանակի աճով:

Հաշվետու տարում ավելի քան 1.1 մլրդ դրամ են կազմել լիցենզառուներին տրանսպորտային միջոցների պարտադիր տեխնիկական զննության համապատասխան նմուշի փաստաթուղթ տրամադրելու համար գանձված տուրքերը, որոնք 38.3%-ով գերազանցել են ծրագրված մուտքերը և 1.8%-ով՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրի գերազանցումը և նախորդ տարվա համեմատ մուտքերի աճը պայմանավորված է տրանսպորտային միջոցների պարտադիր տեխնիկական զննության համապատասխան նմուշի փաստաթուղթ տրամադրելու համար գանձված մուտքերի աճով:

Ավելի քան 1 մլրդ դրամ պետական տուրք է ստացվել ավտոմեքենայի (մոտոցիկլետի) տեխնիկական անձնագիր (գրանցման վկայական) տալու համար, որը 51.8%-ով գերազանցել է

ծրագրված մուտքերը և 26.6%-ով՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրի գերազանցումը և նախորդ տարվա համեմատ մուտքերի աճը պայմանավորված է ինչպես 2018 թվականին ՀՀ տարածք ներմուծված տրանսպորտային միջոցների քանակի, այնպես էլ տրանսպորտային միջոցների վերահաշվառման գործարքների քանակի աճով:

Ավելի քան 1 մլրդ դրամ է ստացվել գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման դիմաց, որը 18.2%-ով գերազանցել է ծրագրված մուտքերը և 18.5%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը: Մուտքերի աճը հիմնականում պայմանավորված է գործարքների թվի և, մասնավորապես, արագացված գործակցով կատարված գործարքների թվի աճով:

Հաշվետու տարում 177.6 մլն դրամ են կազմել ՀՀ պետական ռեզիստրում պետական գրանցման համար գանձված տուրքերը, որոնք 13.3%-ով գերազանցել են ծրագրված մուտքերը և 10.2%-ով՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է գործարքների թվի աճով:

Մշակութային արժեքների արտահանման կամ ժամանակավոր արտահանման իրավունքի վկայագիր տրամադրելու դիմաց 2018 թվականին պետական բյուջե է վճարվել 565.1 հազար դրամ, որը 19.3%-ով զիջել է կանխատեսված ցուցանիշը և 16%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը՝ պայմանավորված տրամադրված վկայագրերի և դրանց կրկնօրինակների քանակի նվազմամբ: 2018 թվականին մշակութային արժեքների արտահանման համար տրամադրված վկայագրերի և դրանց կրկնօրինակների քանակը կազմել է 113՝ կանխատեսված 140-ի և 2017 թվականի 134-ի դիմաց:

Գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների, ապրանքային և սպասարկման նշանների, ապրանքների ծագման տեղանունների, ֆիրմային անվանումների, ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների իրավական պահպանության հետ կապված իրավաբանական նշանակություն ունեցող գործողությունների համար հաշվետու տարում ՀՀ պետական բյուջե է վճարվել շուրջ 412.5 մլն դրամ պետական տուրք՝ 8.3%-ով զիջելով կանխատեսված ցուցանիշը, ինչը պայմանավորված է հայտատուների՝ կանխատեսվածից պակաս քանակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված մուտքերը նվազել են 0.4%-ով կամ 1.6 մլն դրամով:

2017 թվականի դեկտեմբերի 8-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-234-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունվարի 6-ից) սահմանվել է պետական տուրք բույսերի սորտերի հետ կապված գործողությունների գծով (բազային տուրքի նկատմամբ գործակիցներով)՝ բույսի սորտի հայտ ներկայացնելու համար՝ 5, կոնվենցիայով՝ առաջնություն խնդրարկելու համար՝ 4, բույսի սորտի նկարագրության հրապարակման համար՝ հինգ էջից ավելի յուրաքանչյուր էջի համար՝ 2, արտոնագիր տալու համար՝ 3, լիցենզիոն պայմանագրի գրանցման համար, եթե այն վերաբերում է մեկ արտոնագրի՝ 10, մի քանի արտոնագրի (մեկից ավելի յուրաքանչյուրի համար)՝ 5, արտոնագրի կրկնակը տալու համար՝ 1:

Ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակության փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների համար 2018 թվականին գանձվել է շուրջ 2.6 մլրդ դրամ (պետական տուրքի մուտքերի 6.9%-ը)՝ 7.5%-ով զիջելով ծրագրված մուտքերը, ինչը պայմանավորված է ՀՀ քաղաքացիների կողմից նույնականացման քարտերի փոխարեն նախկին նմուշի անձնագրերի ստացման համար դիմելու ու անձնագրերում վավերականության մասին նշում

կատարելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ Նշված մուտքերը նվազել են 5%-ով կամ 136.7 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է նույնականացման քարտերի համար գանձվող վճարների նվազմամբ:

Հաշվետու տարում պետական բյուջե մուտքագրված պետական տուրքերի 28%-ը ստացվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր (թույլտվություններ) տալու համար համար: Նշված տուրքերի գծով պետական բյուջե է մուտքագրվել 10.6 մլրդ դրամ՝ 101.7%-ով ապահովելով կանխատեսված ցուցանիշը և 7.1%-ով (կամ 814.4 մլն դրամով) զիջելով նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշը: Ծրագրից շեղումը հիմնականում ձևավորվել է վիճակախաղերի, շահումներով խաղերի բնագավառի համար գանձված տուրքերի ծրագրված մուտքերը գերազանցելու ու պետական սեփականությունն հանդիսացող ընդերքի և բնական ռեսուրսների օգտագործման բնագավառի համար գանձված տուրքերի ծրագրված մուտքերը զիջելու արդյունքում: Հաշվետու տարում շուրջ 8.5 մլրդ դրամ են կազմել վիճակախաղերի, շահումներով խաղերի բնագավառի համար գանձված տուրքերը, որոնք 6.3%-ով կամ 500.3 մլն դրամով գերազանցել են ծրագրված մուտքերը՝ պայմանավորված ինտերնետ շահումով խաղերի կազմակերպման համար կանխատեսված 2 լիցենզիայի դիմաց 3 լիցենզիայի համար վճարված գումարներով: Նախորդ տարվա համեմատ լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր (թույլտվություններ) տալու համար գանձված տուրքերի 7.1%-ով նվազումը հիմնականում պայմանավորված է վիճակախաղերի, շահումներով խաղերի բնագավառի համար գանձված տուրքերի նվազմամբ: Վերջինս պայմանավորված է նրանով, որ 2018 թվականի հուլիս ամսին վերաձևակերպվել է վիճակախաղերի կազմակերպման 1 լիցենզիա, իսկ նոյեմբեր ամսին ուժը կորցրած է ճանաչվել թվով խաղատան կազմակերպման 1 լիցենզիա:

Պետական սեփականությունն հանդիսացող ընդերքի և բնական ռեսուրսների օգտագործման բնագավառի լիցենզավորման գծով ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել 484.2 մլն դրամ՝ 22.8%-ով զիջելով ծրագրի, որը պայմանավորված է ընդերքօգտագործման բնագավառում տրված թույլտվությունների քանակի նվազմամբ՝ որոշ կազմակերպությունների իրավունքների դադարեցմամբ և հրաժարմամբ, ինչպես նաև ընկերությունների կողմից դեռևս չվճարված տուրքերով: Նշված մուտքերը նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 13%-ով կամ 72.5 մլն դրամով, որը պայմանավորված է ընդերքօգտագործման բնագավառում տնտեսավարող սուբյեկտների և լիցենզառուների իրավունքների դադարեցմամբ:

Հաշվետու տարում 326.6 մլն դրամ ստացվել է տրանսպորտի բնագավառի լիցենզավորման գծով՝ 9.3%-ով զիջելով նախատեսված և 25.8%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, որը պայմանավորված է տրանսպորտի ոլորտում իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում տրամադրվող տարբեր լիցենզառուների, մասնավորապես՝ տաքսի ծառայություններ մատուցող լիցենզառուների թվաքանակի նվազմամբ: 2018 թվականին ուժը կորցրած է ճանաչվել շուրջ 2700 լիցենզիա և լիցենզիայի ներդիր:

Քաղաքաշինության բնագավառում լիցենզավորման գծով մուտքերը կազմել են 322.7 մլն դրամ, որը 13.7%-ով զիջել է նախատեսված և 6%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, ինչը

պայմանավորված է նրանով, որ «Լիցենզավորման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-236-Ն ՀՀ օրենքով ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունիսի 27-ից կատարված փոփոխությունների արդյունքում դադարել են «Զաղաքաշինական փաստաթղթերի մշակում և փորձաքննություն (բացառությամբ շինարարության թույլտվություն չպահանջող աշխատանքների)» լիցենզիաների ու ներդիրների գործողությունը, և նոր լիցենզիաներ ու ներդիրներ չեն տրամադրվել:

Էներգետիկայի բնագավառի լիցենզավորման գծով ստացվել է 297.1 մլն դրամ, որը 13.5%-ով գերազանցել է կանխատեսված ցուցանիշը՝ պայմանավորված Էներգետիկայի բնագավառում նախատեսվածից ավելի մեծ թվով լիցենզիաների տրամադրմամբ, ինչպես նաև 2 նոր տեսակի լիցենզավորման ենթակա գործունեության համար լիցենզիաների տրամադրմամբ: Նշված հանգամանքի վրա ազդեցություն է գործել նաև արևային էլեկտրակայաններում էլեկտրական Էներգիայի արտադրության լիցենզիաների տրամադրման նոր սահմանաչափի սահմանումը: Նշված մոտքերը նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 0.8%-ով: 2018 թվականի հուլիսի 1-ից էլեկտրական Էներգիայի ներկրումը և արտահանումը դադարել են համարվել լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակներ, փոխարենը լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակներ են համարվել էլեկտրական Էներգիայի մեծածախ առևտուրը և մատակարարումը (ներառյալ՝ երաշխավորված): Միաժամանակ, 2018 թվականի փետրվարի 7-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-102-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հուլիսի 1-ից) սահմանվել է, որ էլեկտրական Էներգիայի մեծածախ առևտրի, ինչպես նաև էլեկտրական Էներգիայի մատակարարման (ներառյալ՝ երաշխավորված) համար պետական տուրքը կազմում է բազային տուրքի 1000-ապատիկը:

Առողջապահության բնագավառի լիցենզավորման գծով ստացվել է շուրջ 182.2 մլն դրամ, որը 12.7%-ով զիջել է կանխատեսված և 2%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները՝ պայմանավորված լիցենզավորվող կազմակերպությունների քանակի նվազմամբ:

Բանկային և ֆինանսավարկային կազմակերպությունների բնագավառում լիցենզավորման գծով ստացվել է 165.5 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 95.2%ը և 1.5%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Հեռահաղորդակցության բնագավառում լիցենզավորման գծով ստացվել է 89.6 մլն դրամ՝ 58.5%-ով զիջելով կանխատեսված և 42.5%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-265-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի օգոստոսի 1-ից) կատարված փոփոխությունների արդյունքում զգալիորեն նվազել են հեռուստահաղորդումների եթերային հեռարձակման համար սահմանված տարեկան պետական տուրքերի դրույքաչափերը: 2017 թվականի մայիսի 31-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-88-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունվարի 1-ից) սահմանվել են պետական տուրքեր ռադիոհաղորդումների հեռարձակման համար Երևան քաղաքում և

միաժամանակ մեկ կամ մի քանի մարզերում հեռարձակման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 500-ապատիկի չափով՝ 150-ապատիկի փոխարեն, Երևան քաղաքի տարածքում հեռարձակման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 200-ապատիկի չափով՝ 100-ապատիկի փոխարեն, Երևան քաղաքը չներառող՝ մեկից ավելի մարզերի տարածքում հեռարձակման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 25-ապատիկի չափով՝ 50-ապատիկի փոխարեն, մեկ մարզի տարածքում հեռարձակման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 10-ապատիկի չափով՝ 25-ապատիկի փոխարեն:

2017 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-265-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունվարի 1-ից) սահմանվել է պետական տուրք հանրապետական սփռման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 1000-ապատիկի չափով՝ 20000-ապատիկի փոխարեն, մայրաքաղաքային սփռման համար՝ տարեկան բազային տուրքի 500-ապատիկի չափով՝ 10000-ապատիկի փոխարեն, տարածքային սփռման համար՝ տարեկան (բացառությամբ անալոգային հեռարձակումների) բազային տուրքի 100-ապատիկի չափով՝ 1000-ապատիկի փոխարեն:

2017 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-171-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2017 թվականի նոյեմբերի 25-ից) ուժը կորցրած են ճանաչվել մաքսային բնագավառում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր (թույլտվություններ) տալու համար պետական տուրքը սահմանող դրույթները: Արդյունքում 2018 թվականին մաքսային բնագավառում լիցենզավորման գծով մուտքեր գրեթե չեն արձանագրվել, որոնք 2017 թվականին կազմել էին 17 մլն դրամ:

Շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառում իրականացվող գործունեության լիցենզավորման դիմաց 2018 թվականին գանձվել է 43.6 մլն դրամ պետական տուրք՝ 54.4%-ով գերազանցելով ծրագրված ցուցանիշը և 23.3%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշը: Մուտքերի աճը հիմնականում պայմանավորված է 2018 թվականի փետրվարի 8-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-105-Ն ՀՀ օրենքի ընդունմամբ (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի մարտի 10-ից), որով վտանգավոր թափոնների գործածության լիցենզիայի յուրաքանչյուր ներդիրի համար սահմանվել է պետական տուրք տարեկան բազային տուրքի 40-ապատիկի չափով:

2018 թվականին պետական տուրքերի 38.4%-ը բյուջե է վճարվել օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների դիմաց՝ կազմելով ավելի քան 14.5 մլրդ դրամ, որը 6.3%-ով գերազանցել է ծրագրային ցուցանիշը և 3.4%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի մուտքերը: Կանխատեսված և նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշների գերազանցումը մեծ մասամբ պայմանավորված է նշված խմբում մեծ տեսակարար կշիռ (80.8%) ունեցող՝ ՀՀ-ից օդային տրանսպորտով ֆիզիկական անձանց (օդային ուղևորների) ելքի համար բյուջե մուտքագրված տուրքերի աճով: Հաշվետու տարում նշված մուտքերը կազմել են շուրջ 11.8 մլրդ դրամ՝ 7.6%-ով (կամ 830.1 մլն դրամով) գերազանցելով կանխատեսված և 6.5%-ով (կամ 717.4 մլն դրամով)՝

Նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, որը պայմանավորված է մեկնած ուղևորների քանակի 8.2% աճով:

Օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների համար գանձված պետական տուրքի գումարներից 830.5 մլն դրամը ստացվել է վարորդական իրավունքի վկայական և կորցրած վկայականի կրկնօրինակը տալու համար՝ 11.5%-ով զիջելով կանխատեսված և 16.8%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, ինչը պայմանավորված է դիմողների քանակի նվազմամբ:

Հաշվետու տարում օրենքով սահմանված դեպքերում ծանուցման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու իրավունք ձեռք բերելու համար պետական բյուջե է մուտքագրվել 822.7 մլն դրամ պետական տուրք՝ 7.1%-ով զիջելով կանխատեսված և 7.8%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները: Մուտքերի նվազումը հիմնականում պայմանավորված է ծանուցման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու իրավունք ձեռքբերողների քանակի նվազմամբ:

Գումարավոր մետաղի թափոնների և ջարդոնի արտահանման համար գանձված պետական տուրքերը կազմել են 376.3 մլն դրամ՝ 50.4%-ով գերազանցելով կանխատեսված ցուցանիշը, ինչը պայմանավորված է նախատեսվածից ավելի շատ ծավալներով գումարավոր մետաղի թափոնների և ջարդոնի արտահանման հանգամանքով: Միաժամանակ նշված մուտքերը նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 16.3%-ով՝ պայմանավորված գումարավոր մետաղի թափոնների և ջարդոնի, խողովակների և դրանց կցամասերի արտահանման ծավալների նվազմամբ:

Պետական մենաշնորհային բնույթի ծառայությունների (գործողությունների) մատուցումը հաստատող փաստաթղթի (վկայականի) տրամադրման համար յուրաքանչյուր քննությունն ընդունելու համար գանձված տուրքերը կազմել են 237.1 մլն դրամ՝ 23.3%-ով զիջելով կանխատեսված և 18.8%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները: Նշված մուտքերի նվազումը պայմանավորված է դիմողների քանակի նվազմամբ:

Սև մետաղի թափոնների և ջարդոնի, խողովակների և դրանց կցամասերի, սև մետաղական կոնստրուկցիաների արտահանման համար գանձված տուրքերը կազմել են 104.9 մլն դրամ՝ 3 անգամ գերազանցելով կանխատեսված և 83.2%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, որը պայմանավորված է սև մետաղի թափոնների և ջարդոնի, խողովակների և դրանց կցամասերի, սև մետաղական կոնստրուկցիաների արտահանման ծավալների աճով:

«Հայ», «Հայաստան», «հայկական» բառերը և դրանց թարգմանությունները ֆիրմային անվանման տարբերակող նշանակության անվան մեջ օգտագործելու թույլտվության համար գանձված տուրքերը կազմել են ավելի քան 86.1 մլն դրամ՝ 14.2%-ով զիջելով կանխատեսված և 8.8%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, որը պայմանավորված է թույլտվությունների փաստացի քանակով:

«Օտարերկրյա պաշտոնական փաստաթղթերի օրինականացման պահանջը չեղյալ հայտարարելու մասին» Հաագայի 1961 թվականի հոկտեմբերի 5-ի կոնվենցիայի 1-ին հոդվածով նախատեսված փաստաթղթերի վրա ապոստիլ (հավաստող մակագրություն) դնելու կամ այդ փաստաթղթերն օրինականացնելու համար գանձված տուրքերը կազմել են 177.4 մլն դրամ՝ 4.1%-ով

զիջելով կանխատեսված և 1.5%-ով՝ նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշները, ինչը պայմանավորված է դիմողների քանակի նվազմամբ:

Բացի վերը նշված օրենսդրական փոփոխություններից, 2017 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի հունվարի 1-ից) սահմանվել է, որ պետական տուրք գանձող պաշտոնատար անձանց կողմից իրենց վրա դրված պարտականությունները ոչ պատշաճ կատարելու հետևանքով սահմանված ժամկետներում բյուջե չգանձված պետական տուրքի գումարները ենթակա են նրանցից բռնագանձման պետական բյուջե՝ ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար 0.075 տոկոսի չափով հաշվարկված տույժի հետ՝ 0.15 տոկոսի փոխարեն:

Պաշտոնական դրամաշնորհներ

2018 թվականին արտաքին աղբյուրներից տրամադրվել են ավելի քան 11.2 մլրդ դրամ պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ կազմելով տարեկան ճշտված ծրագրի 29.1%-ը, այսինքն՝ կանխատեսվածից պակաս է ստացվել 27.3 մլրդ դրամ: Ծեղումը հիմնականում պայմանավորված է նպատակային ծրագրերի կատարման աստիճանով, որոնց շրջանակներում հաշվետու ժամանակահատվածում ստացվել է 11.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 35%-ը:

Նշված գումարից 282.3 մլն դրամը ստացվել է ՀՀ պետական մարմինների արտաբյուջետային ծրագրերի շրջանակներում, որը կազմել է կանխատեսված ցուցանիշի 86.7%-ը: Մասնավորապես՝ արտաբյուջետային միջոցներից 89.5 մլն դրամը (99.1%) ստացվել է «Ղառական գործերի փաստաթղթերի թվայնացում և էլեկտրոնային դատարանների համակարգի ներդրում Հայաստանի Հանրապետությունում» դրամաշնորհային ծրագրի, 73.3 մլն դրամը (71.4%)՝ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանում տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի, մոր և մանկան առողջության և ընտանիքի պլանավորման/վերարտադրողական առողջության բարելավում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում:

Ոչ արտաբյուջետային նպատակային ծրագրերի շրջանակներում ստացվել է կանխատեսված միջոցների 34.5%-ը՝ շուրջ 11 մլրդ դրամ: Նշված գումարից 2.3 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 33.3%-ը) հատկացվել է Ռուսաստանի Դաշնության, 1.7 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 74.4%-ը)՝ Եվրոպական ներդրումային բանկի, ավելի քան 1.6 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 80.6%-ը)՝ Համաշխարհային բանկի, 1.6 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 27.1%-ը)՝ Եվրոպական միության, 1.3 մլրդ դրամ (նախատեսվածի 54.4%-ը)՝ Գլոբալ հիմնադրամի, 945.3 մլն դրամը (նախատեսվածի 138%-ը)՝ ԱՄՆ կառավարության, 802.4 մլն դրամ (նախատեսվածի 18.3%-ը)՝ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի, 425.9 մլն դրամ (նախատեսվածի 25.5%-ը)՝ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի (KfW), 89.9 մլն դրամ (նախատեսվածի 3.3%-ը)՝ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի և Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային գործիքի, 72.8 մլն դրամ (նախատեսվածի 1337.9%-ը)՝ Եվրասիական հիմնադրամի, 60.2 մլն դրամ (նախատեսվածի 8.4%-ը)՝ Գլոբալ Էկոլոգիական հիմնադրամի և 15.7 մլն դրամ (նախատեսվածի 32.8%-ը)՝ Գյուղատնտեսության

զարգացման միջազգային հիմնադրամի կողմից: Նշենք նաև, որ 2018 թվականին Արևելյան Եվրոպայի Էներգախնայողության և բնապահպանական գործընկերության ֆոնդի ու Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված դրամաշնորհները՝ համապատասխանաբար 1.5 մլրդ դրամի և 574.3 մլն դրամի չափով, չեն ստացվել:

Եվրամիության կողմից բյուջետային աջակցության նպատակով մի շարք ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված 6.5 մլրդ դրամ (11.5 մլն եվրո) ընդհանուր գումարով դրամաշնորհները չեն ստացվել: Մասնավորապես, «Աջակցություն Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանությանը» ֆինանսավորման համաձայնագրի շրջանակներում նախատեսված 5 մլն եվրո դրամաշնորհից ստացվել է 1.5 մլն եվրոն (830.5 մլն դրամ) նախապայմանների ոչ ամբողջական կատարման պատճառով: Առաջին փոփոխական հատկացման ներքո տրամադրվել է 1 մլն եվրո, չկատարված է գնահատվել Երեխայի պաշտպանության նախապայմանը, մասամբ կատարված են գնահատվել Ընտրական համակարգի բարելավում, Պաշտպանություն խոշտանգումներից և Կանանց ու տղամարդկանց իրավահավասարության նախապայմանները: Երկրորդ փոփոխական հատկացման ներքո տրամադրվել է 0.5 մլն եվրո, մասամբ կատարված է գնահատվել միայն Ընտրական համակարգի բարելավում նախապայմանը, իսկ հատկացման ներքո մյուս նախապայմանների համար ներկայացվել է իրականացման ժամկետների հետաձգման առաջարկ:

«Հայաստանում պետական ֆինանսների քաղաքականության բարեփոխումների ծրագրի» շրջանակներում նախատեսված 3 մլն եվրո դրամաշնորհից 2.7 մլն եվրոն (1.5 մլրդ դրամ) ստացվել է 2019 թվականի հունվարին՝ նախապայմանների ոչ ամբողջական կատարման պատճառով: Չկատարված է գնահատվել Գեոդեզիայի զգայուն բյուջետավորման նախապայմանը:

«Աջակցություն Հայաստանում հանրային կառավարման բարեփոխումներին. ծառայությունների մատուցման բարելավում՝ ավելի արդյունավետ և պատասխանատու հանրային կառավարման միջոցով» ֆինանսավորման համաձայնագրի շրջանակներում 2018 թվականին նախատեսված 2 մլն եվրո դրամաշնորհը չի ստացվել՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ ԵՄ կողմից գնահատում չի իրականացվել և համաձայնագրի ղեկավար կոմիտեի նիստում երկկողմ քննարկումների արդյունքում ներկայացվել է նախապայմանների իրականացման ժամկետների հետաձգման առաջարկ:

«Որակավորումների բարելավում ավելի լավ աշխատատեղերի համար» ֆինանսավորման համաձայնագրի շրջանակներում 2018 թվականին նախատեսված 1.5 մլն եվրո դրամաշնորհը ևս չի ստացվել, քանի որ ԵՄ կողմից գնահատում չի իրականացվել և, համապատասխանաբար, հատկացում չի տրամադրվել: Համաձայնագրի ղեկավար կոմիտեի նիստում երկկողմ քննարկումների արդյունքում ներկայացվել է նախապայմանների իրականացման ժամկետների հետաձգման առաջարկ:

Արդյունքում, 2017 թվականի համեմատ պաշտոնական դրամաշնորհներից պետական բյուջեի մուտքերը նվազել են 23.2%-ով կամ 3.4 մլրդ դրամով:

Այլ եկամուտներ

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջե են մուտքագրվել ավելի քան 72.3 մլրդ դրամ այլ եկամուտներ, որոնք 11.8%-ով գերազանցել են կառավարության լիազորությունների շրջանակներում ճշտված ծրագրով սահմանված ցուցանիշը: Ծրագրի գերազանցումը հիմնականում պայմանավորված է բանկերում և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և դեպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարների և ոչ պաշտոնական դրամաշնորհների գծով մուտքերի գերազանցմամբ՝ համապատասխանաբար 4.9 անգամ և 7 անգամ: Այլ եկամուտներից 35.2 մլրդ դրամը կազմել են պետական հիմնարկների արտաբյուջետային հաշիվների մուտքերը, որոնք ապահովվել են 90.5%-ով: 2017 թվականի համեմատ այլ եկամուտներն աճել են 11%-ով կամ 7.2 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է ոչ պաշտոնական դրամաշնորհների, օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ պետական բյուջե մուտքագրվող այլ եկամուտների, բանկերում և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից ու դեպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարների և իրավախախտումների համար գործադիր, դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից մուտքերի աճով:

2018 թվականին ՀՀ *անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտեի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների* գերազանցումից ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել 378.7 մլն դրամ՝ նախորդ տարվա 19.3 մլն դրամի դիմաց, որը ծրագրով նախատեսված չէր:

2018 թվականին *պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի վարձակալության* դիմաց պետական բյուջե է մուտքագրվել 2.5 մլրդ դրամ, որը գերազանցել է կանխատեսված մուտքերը 6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված վարձակալությամբ տրամադրված տարածքների և գների փոփոխությամբ: Նշված եկամուտները նախորդ տարվա համեմատ աճել են 22%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է «Վեոլիա Օ կոմպանի Ժեներալ Դեզ Օ» ընկերության հետ կնքված վարձակալության պայմանագրի համաձայն «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ կողմից ՀՀ պետական բյուջե փոխանցված վարձակալական վճարների աճով, որոնք կազմել են 2,121.0 մլն դրամ և 23.8%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Հաշվետու տարվա ընթացքում *բանկերում և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և դեպոզիտներից* ստացվել են ավելի քան 7.6 մլրդ դրամ տոկոսավճարներ՝ 4.9 անգամ գերազանցելով տարեկան ծրագրված և 25.4%-ով՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը: 2018 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի և ՀՀ ֆինանսների նախարարության միջև կնքվել է թվով 118 ավանդային պայմանագիր՝ 883 մլրդ դրամ ընդհանուր գումարով: Նախորդ տարի կնքվել է 130 ավանդային պայմանագիր՝ 804 մլրդ դրամ ընդհանուր գումարով: Հաշվետու ժամանակահատվածում ներդրված ավանդների միջին մեծությունը կազմել է 7.4 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավանդի միջին մեծությունն աճել է 1.2 մլրդ դրամով, ինչը պայմանավորված է 2018 թվականի ինն ամիսների ընթացքում պետական բյուջեի ծախսերի եռամսյակային ծրագրային ցուցանիշների համեմատաբար ցածր կատարողականով, որի պայմաններում առաջացել են լրացուցիչ ժամանակավոր ազատ դրամական միջոցներ, ինչպես նաև գանձապետական միասնական հաշվի միջոցների մնացորդն ավելի ցածր,

բայց վճարումների անխափան իրականացման համար բավարար մակարդակում պահելու հանգամանքով: Ներդրվող ավանդների մեծությամբ Է պայմանավորված թե՛ 2018 թվականի ընթացքում բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում բյուջեի ժամանակավոր ազատ միջոցների տեղաբաշխումից և ավանդներից ստացված տոկոսագումարների ծրագրավորված ցուցանիշի գերազանցումը, և թե՛ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դրանց աճը: 2018 թվականի ընթացքում ներդրված ավանդների միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմել է 5.6%, որը նախորդ տարվա համեմատ մնացել է անփոփոխ:

Իրավաբանական անձանց կապիտալում կատարված ներդրումներից ստացվել են ավելի քան 2.1 մլրդ դրամ շահաբաժիններ՝ 30%-ով գերազանցելով տարեկան ծրագրված մուտքերը և 88.1%-ով՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Մուտքերի աճը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ օդային տարածքով իրականացվող տարանցիկ չվերթների աճի արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության կառավարմանը հանձնված 100 տոկոս պետական մասնակցությամբ փակ բաժնետիրական ընկերությունների կողմից 2017 թվականի գործունեության արդյունքներով ունեցած բարձր շահույթով, որից ՀՀ պետական բյուջե է վճարվել ավելի քան 1.4 մլրդ դրամ՝ 185.5%-ով կամ 914.3 մլն դրամով գերազանցելով նախորդ տարի փոխանցված գումարը:

Պետության կողմից տրված վարկերի օգտագործման դիմաց ստացված տոկոսավճարները կազմել են ավելի քան 10.2 մլրդ դրամ՝ 87.2%-ով ապահովելով ծրագիրը, որից 10.1 մլրդ դրամը ստացվել է ռեզիդենտներին, 142.3 մլն դրամը՝ ոչ ռեզիդենտներին (Վրաստանին) տրամադրված վարկերի օգտագործման դիմաց: Ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի օգտագործման տոկոսավճարներն ապահովել են ծրագրային ցուցանիշը 87%-ով, իսկ ոչ ռեզիդենտների վճարումները՝ 100%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ տոկոսավճարներից մուտքերը նվազել են 17.2%-ով կամ 2.1 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ռեզիդենտներից ստացված տոկոսավճարների նվազմամբ:

2018 թվականի ընթացքում պետական բյուջե են մուտքագրվել 3.6 մլրդ դրամ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ 7 անգամ գերազանցելով տարեկան ծրագրված և 5.4 անգամ՝ նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Իրավախախտումների համար գործադիր և դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից ՀՀ պետական բյուջե է գանձվել 14.7 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 99%-ը: Մասնավորապես՝ ծրագրի նկատմամբ շեղում է արձանագրվել ՀՀ ճանապարհային ոստիկանության և ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից կիրառված պատժամիջոցների արդյունքում ստացված մուտքերի գծով, որոնք կազմել են համապատասխանաբար 9.6 մլրդ դրամ (կանխատեսված ցուցանիշի 86.9%-ը) և 660.3 մլն դրամ (կանխատեսված ցուցանիշի 43.9%-ը): 2017 թվականի համեմատ իրավախախտումների համար գործադիր և դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից մուտքերն աճել են 9.3%-ով կամ 1.2 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է պետական բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից մուտքերի և ՀՀ ոստիկանության կողմից արձանագրված ճանապարհային իրավախախտումների համար կիրառված

պատժամիջոցներից մուտքերի աճով, որոնք կազմել են համապատասխանաբար շուրջ 2 մլրդ դրամ և 9.6 մլրդ դրամ՝ 19.5 անգամ և 16.3%-ով գերազանցել նախորդ տարվա մուտքերը, ինչպես նաև օրենսդրության խախտմամբ պարտադիր զինվորական ծառայություն չանցած քաղաքացիներից գանձված գումարներով, որոնք կազմել են 1.3 մլրդ դրամ:

Հաշվետու տարում *ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից* ստացված եկամուտները կազմել են 27.4 մլրդ դրամ՝ 94.5%-ով ապահովելով ծրագիրը: Մասնավորապես՝ ծրագրի նկատմամբ զգալի շեղում է արձանագրվել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի՝ պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագրի (Երևան քաղաքի Ադոնցի փողոցի NN4 և 4/3 հասցեներում) շրջանակներում ստացված արտաբյուջետային մուտքերի գծով, որոնք կազմել են 635.1 մլն դրամ կամ կանխատեսված մուտքերի 18.9%-ը: Ծրագրի նկատմամբ շեղումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ վերոհիշյալ հասցեներում կառուցվող բազմաբնակարանային շենքային համալիրի բնակարանների բաշխման և վաճառքի գործընթացը սկսվել է 2018 թվականի նոյեմբերին, և կնքվել է ընդամենը երկու նախնական պայմանագիր: Նախորդ տարվա համեմատ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից ստացված եկամուտներն աճել են 0.6%-ով կամ 156.1 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովելու ծրագրի շրջանակներում ստացված միջոցների, ՀՀ կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցված ծառայությունների դիմաց վճարների, ինչպես նաև ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հարկային ծառայության մարմնի համակարգի և մաքսային ծառայության նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի եկամուտների աճով: ՀՀ կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցված ծառայությունների դիմաց վճարների աճը պայմանավորված է կատարված գործարքների թվի աճով, իսկ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի արտաբյուջետային մուտքերի աճը՝ արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնողների կողմից մաքսային ձևակերպումների քանակի աճով:

Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ պետական բյուջե մուտքագրվող այլ եկամուտները կազմել են 3.8 մլրդ դրամ՝ 21.9%-ով գերազանցելով տարեկան ծրագիրը և 75%-ով՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը:

ՀՀ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐԸ

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի մասին օրենքով նախատեսվել էր տարեկան 1,465.2 մլրդ դրամ ծախսերի կատարում: Ելնելով օրենսդրության պահանջներից՝ պետության դրամական միջոցների համախմբված հաշվառման նպատակով, պետական բյուջեի ծրագրային և փաստացի ցուցանիշներում ներառվել են նաև ՀՀ պետական հիմնարկների արտաբյուջետային հաշիվների շրջանառությունը, ինչպես նաև առանց սահմանափակման պետական բյուջեից կատարվող վճարումները: Նշված միջոցները, ինչպես նաև օրենքով ՀՀ կառավարությանը վերապահված լիազորությունների շրջանակներում կատարված փոփոխությունները ներառյալ՝ ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերի տարեկան ճշտված ծրագիրը կազմել է 1,527.3 մլրդ դրամ: Պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 1,447.1 մլրդ դրամ, տարեկան ծրագիրը կատարվել է 94.7%-ով: Ծրագրից շեղման ընդհանուր գումարի 48%-ը բաժին է ընկել ընթացիկ ծախսերին, 52%-ը՝ ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններին: Ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների՝ պետական բյուջեի ներքին աղբյուրների հաշվին կատարվել է բյուջեի ծախսերի 95.2%-ը կամ 1,377.7 մլրդ դրամը, որոնց ծրագիրը կատարվել է 97.9%-ով: Բյուջեի ծախսերի 4.8%-ը՝ 69.4 մլրդ դրամը ֆինանսավորվել է արտաքին աղբյուրներից, որը կազմել է ծրագրի 57.7%-ը: Հարկ է նշել, որ չնայած բյուջետային ծախսերի համեմատաբար ցածր կատարողականին՝ հաշվետու ժամանակահատվածում ապահովվել է պետական բյուջեի ծախսային ծրագրերի շրջանակներում պետական մարմինների կողմից սահմանված կարգով ստանձնած պարտավորությունների ամբողջական և ժամանակին կատարումը: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ պետական բյուջեի ծախսերը նվազել են 3.8%-ով կամ 57.7 մլրդ դրամով: Ինչպես նշվել է, 2017 թվականի պետական բյուջեով արտահանողներին ավելացված արժեքի հարկի վերադարձը բյուջեի ծախսերում նախատեսված էր միայն առաջին եռամսյակում, որն իրականացվել է ամբողջ ծավալով, իսկ երկրորդ եռամսյակից սկսած այն հիմնականում իրականացվել է եկամուտների նվազեցման եղանակով: Առանց ԱԱՀ-ի վերադարձված գումարների՝ 2017 թվականի համեմատ պետական բյուջեի ծախսերում արձանագրվել է 2.8%-ով՝ 41.1 մլրդ դրամով նվազում, որը հիմնականում պայմանավորված է մեքենաների և սարքավորումների ձեռք բերման, պահպանման և հիմնանորոգման ծախսերի կրճատմամբ:

2018 թվականին նախորդ տարվա համեմատ ՀՆԱ-ի անվանական մեծության 7.8% աճի պայմաններում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը նվազել են 2.8%-ով, ինչը հանգեցրել է ՀՆԱ-ի նկատմամբ ծախսերի հարաբերակցության նվազմանը. այն կազմել է 24.1%՝ 2017 թվականի 26.7%-ի և կանխատեսված 25%-ի դիմաց:

Տնտեսագիտական դասակարգում

Ընթացիկ ծախսեր

Հաշվետու ժամանակահատվածում ընթացիկ ծախսերը կազմել են 1,299 մլրդ դրամ, որոնց տարեկան ծրագիրը կատարվել է 97.1%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են

2.5%-ով կամ 31.5 մլրդ դրամով: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ համադրելի դասակարգմամբ (առանց 2017 թվականին ԱԱՀ-ի վերադարձի)² ընթացիկ ծախսերի աճը կազմում է 3.9% կամ 48.2 մլրդ դրամ:

Ընթացիկ ծախսերի 11.8%-ը՝ շուրջ 152.8 մլրդ դրամ, տրամադրվել է պետական հիմնարկների աշխատողների աշխատանքի վարձատրությանը: Նշված ծախսերի գծով օգտագործվել է տարեկան նախատեսված միջոցների 99%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ աշխատանքի վարձատրության ծախսերն աճել են 5.2%-ով:

2018 թվականին ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 155.6 մլրդ դրամ կամ բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 12%-ը: Նշված ծախսերի տարեկան ծրագիրը կատարվել է 93.6%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերման ծախսերն աճել են 0.9%-ով կամ 1.4 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված ընթացիկ նորոգման ու պահպանման և նյութերի ձեռք բերման ծախսերի աճով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում 139 մլրդ դրամ ուղղվել է կառավարության պարտքի և մուրհակների սպասարկմանը՝ կազմելով ծրագրի 99.9%-ը: Մասնավորապես՝ ներքին տոկոսավճարները կազմել են 64 մլրդ դրամ (99.8%), արտաքին տոկոսավճարները՝ 75 մլրդ դրամ (100%): Պարտքի սպասարկման ծախսերը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել են 13.8%-ով: Մասնավորապես՝ ներքին պարտքի սպասարկման ծախսերն աճել են 10%-ով, իսկ արտաքին պարտքի սպասարկման ծախսերը՝ 17.3%-ով²:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել են շուրջ 111.2 մլրդ դրամ սուբսիդիաներ՝ կազմելով ծրագրի 99%-ը: Նշված գումարից շուրջ 106.7 մլրդ դրամը տրամադրվել է պետական կազմակերպություններին, 4.5 մլրդ դրամը՝ ոչ պետական կազմակերպություններին: Հատկացված սուբսիդիաներից, ըստ բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման բաժինների, 84.9 մլրդ դրամը տրամադրվել է կրթության, 9.8 մլրդ դրամը՝ հանգստի, մշակույթի և կրոնի, 6.9 մլրդ դրամը՝ տնտեսական հարաբերությունների, 5.8 մլրդ դրամը՝ սոցիալական պաշտպանության, 1.4 մլրդ դրամը՝ ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների, 34.8 մլն դրամը՝ շրջակա միջավայրի պաշտպանության, 59.2 մլն դրամը՝ հասարակական կարգի, անվտանգության և դատական գործունեության բնագավառների կազմակերպություններին, և ևս 1.2 մլրդ դրամ տրամադրվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ սուբսիդիաների գծով ծախսերը նվազել են 1.4%-ով կամ 1.6 մլրդ դրամով: Սուբսիդիաների նվազումը հիմնականում պայմանավորված է 2018 թվականին կրթության ոլորտի սուբսիդավորման նվազմամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 9.7%-ը կամ 126.3 մլրդ դրամ տրամադրվել է դրամաշնորհներին՝ ապահովելով 97.3% կատարողական: Նշված գումարից 123.1 մլրդ դրամը տրամադրվել է պետական հատվածի այլ մակարդակներին, որից 48.2 մլրդ դրամը՝ համայնքների բյուջեներին համահարթեցման սկզբունքով տրվող դոտացիաների ֆինանսավորմանը, որն իրականացվել է նախատեսված ողջ ծավալով: 3.2 մլրդ դրամ է տրամադրվել

² ՀՀ կառավարության պարտքի սպասարկման ծախսերի մակրամասն վերլուծությունը ներկայացված է պետական բյուջեի գործառնական դասակարգմամբ ծախսերի վերլուծության բաժնում (էջ 229-231):

միջազգային կազմակերպություններին ՀՀ անդամակցության համար՝ կազմելով ծրագրի 95.2%-ը: 11.2 մլրդ դրամ սուբվենցիաներ են տրամադրվել համայնքների բյուջեներին, որից 8.7 մլրդ դրամը կազմել են ընթացիկ սուբվենցիաները, որոնք կատարվել են 99.1%-ով, 2.5 մլրդ դրամը՝ կապիտալ սուբվենցիաները, որոնց կատարողականը կազմել է 73.1%: 2017 թվականի համեմատ պետական բյուջեից տրամադրված դրամաշնորհները նվազել են 5%-ով: Առանց ԱԱՀ-ի վերադարձված գումարների՝ դրամաշնորհների ծախսերում արձանագրվել է 8.5% (9.9 մլրդ դրամով) ան՝ հիմնականում պայմանավորված ՀՀ մարզերում առաջնահերթ լուծում պահանջող հիմնախնդիրների լուծման ուղղությամբ իրականացված աշխատանքների համար, ինչպես նաև պետական և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից կատարված հատկացումներով, համայնքներին տրամադրված կապիտալ սուբվենցիաների և ՀՀ պաշտպանության ժամանակ զինծառայողների կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հատուցման հիմնադրամին կատարված փոխանցումների աճով:

Հաշվետու տարում պետական բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 32.8%-ը՝ 425.5 մլրդ դրամ են կազմել սոցիալական նպաստները և կենսաթոշակները, որոնց տարեկան ծրագիրը կատարվել է 98.4%-ով: Նշված հատկացումներից 130.8 մլրդ դրամն ուղղվել է նպաստների, 294.7 մլրդ դրամը՝ կենսաթոշակների ֆինանսավորմանը, որոնք կատարվել են համապատասխանաբար 95.2%-ով և 100%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ սոցիալական նպաստների և կենսաթոշակների ծախսերն աճել են 3.5%-ով կամ 14.4 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է կենսաթոշակների գծով ծախսերի 5.1% (14.4 մլրդ դրամով) աճով: Ընդ որում, կենսաթոշակների աճը հիմնականում պայմանավորված է կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ծախսերի աճով:

2018 թվականի պետական բյուջեի ընթացիկ ծախսերի 14.5%-ը կամ 188.5 մլրդ դրամը կազմել են այլ ծախսերը, որոնց տարեկան ծրագիրը կատարվել է 92.7%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.2%-ով:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ

2018 թվականին պետական բյուջեի ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունները կազմել են 148.1 մլրդ դրամ կամ ընդհանուր ծախսերի 10.2%-ը և տարեկան ծրագրի 78%-ը: 2017 թվականի համեմատ ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունների ցուցանիշը նվազել է 37.6%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է մեքենաների և սարքավորումների ձեռքբերման, պահպանման և հիմնանորոգման ծախսերի կրճատմամբ:

2018 թվականին ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերը կազմել են 152 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 74%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերից 67.7 մլրդ դրամը կատարվել է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում, որոնք կատարվել են 61.7%-ով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերից 123.9 մլրդ դրամը՝ նախատեսվածի 76.6%-ը, օգտագործվել է շենքերի և շինությունների ձեռքբերման, շինարարության և կապիտալ վերանորոգման, 25 մլն դրամը կամ նախատեսվածի 64.8%-ը՝ մեքենաների և սարքավորումների ձեռքբերման, պահպանման և

հիմնանորոգման, 3 մլրդ դրամը կամ նախատեսվածի 61.4%-ը՝ այլ հիմնական միջոցների, 12.2 մլն դրամը կամ նախատեսվածի 45.7%-ը՝ պաշարների ձեռքբերման նպատակով: 2017 թվականի համեմատ ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերը նվազել են 36.2%-ով կամ 86.4 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված մեքենաների և սարքավորումների ձեռքբերման, պահպանման և հիմնանորոգման ծախսերի նվազմամբ, որոնց գծով 2017 թվականին 86.6 մլրդ դրամ էր հատկացվել Ռուսաստանի Դաշնության կողմից տրամադրված պետական արտահանման վարկի հաշվին ռուսական արտադրության ռազմական նշանակության արտադրանքի մատակարարումների ծրագրի շրջանակներում, որի գծով 2018 թվականին միջոցներ չեն օգտագործվել:

Հաշվետու տարվա ընթացքում 3.9 մլրդ դրամ է մուտքագրվել ոչ ֆինանսական ակտիվների օտարումից՝ նախատեսված 15.6 մլրդ դրամի դիմաց: Նշված գումարից 1.9 մլրդ դրամը ստացվել է հողի, 2 մլրդ դրամը՝ այլ ակտիվների օտարումից:

Գործառական դասակարգում

Ընդհանուր բնույթի պետական ծառայություններ

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից 278.5 մլրդ դրամ տրամադրվել է *ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների* ծախսերին՝ ապահովելով ծրագրի 97.6% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող որոշ ծրագրերի, ինչպես նաև հարկային ծառայության մարմնի համակարգի և մաքսային ծառայության նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի ծախսերի կատարողականով: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2017 թվականին արտահանողներին ավելացված արժեքի հարկի վերադարձը մասամբ արտացոլվել էր ծախսերում, իսկ 2018 թվականին այն ամբողջությամբ իրականացվել է եկամուտների նվազեցման եղանակով՝ 2017 թվականի համադրելի ցուցանիշի (առանց ԱԱՀ-ի վերադարձի) համեմատ ոլորտի ծախսերի աճը կազմում է 7.9% կամ 20.4 մլրդ դրամով, որի բացատրությունները ներկայացվում են ստորև:

«Օրենսդիր և գործադիր մարմիններ, պետական կառավարում» դասի ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 20.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 92.5%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված դասի ծախսերը նվազել են 2.4%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերի նվազմամբ:

2018 թվականին ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի և պատգամավորների պահպանման համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 91.2%-ով՝ կազմելով շուրջ 4.1 մլրդ դրամ, որը հիմնականում պայմանավորված է նախատեսված մի շարք գործուղումների և ընդունելությունների չկայացմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք նվազել են 1.8%-ով, հիմնականում պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ, բարենպաստ եղանակով և Էներգախնայող միջոցառումների իրականացմամբ, ինչպես նաև Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններով պայմանավորված գործուղումների գծով ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարում ՀՀ վերահսկիչ պալատի պահպանման նպատակով տրամադրվել է շուրջ 1.1 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 99.6%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք աճել են 19.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված աշխատավարձի և գործուղումների գծով ծախսերի աճով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանմանը տրամադրվել է 13.1 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 92.3%-ը, որը տնտեսումների արդյունք է: Հատկացված միջոցներն ուղղվել են ՀՀ Նախագահի և կառավարության աշխատակազմերի, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության, ՀՀ արդարադատության նախարարության, ՀՀ սփյուռքի նախարարության, ինչպես նաև ՀՀ մարզպետարանների պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ դասի ծախսերը 22.6%-ով գերազանցել են նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ հիմնականում պայմանավորված

2018 թվականին վերոհիշյալ 3 նախարարությունների պահպանման ծախսերը տվյալ դասում ներառելու հանգամանքով:

Հաշվետու տարում շուրջ 1.1 մլրդ դրամ սուբվենցիա է հատկացվել Երևանի քաղաքապետարանին՝ աշխատակազմի պահպանման նպատակով, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է և նախորդ տարվա համեմատ գրեթե փոփոխության չի ենթարկվել:

ՀՀ վերահսկիչ պալատի պահուստային ֆոնդի գծով նախատեսված 21.6 մլն դրամ օգտագործվել է 99.8%-ով և նախորդ տարվա համեմատ աճել 19.8%-ով:

ՀՀ վերահսկիչ պալատի կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 14.5 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 92.7%-ը:

232.1 մլն դրամ է տրամադրվել ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի կարողությունների զարգացմանը՝ կազմելով ծրագրի 99.6%-ը: Նշված ծրագրի շրջանակներում միջոցներն օգտագործվել են հիմնականում հետևյալ ուղղություններով. ձեռք են բերվել 4 ավտոմեքենա, 1 միկրոավտոբուս, 1 տրակտոր, 3 խոտհնձիչ մեքենա, 150 դյուրակիր համակարգիչ, 103 համակարգիչ, 18 օդորակիչ, 3 փոշեկուլ, 8 մետաղական պահարան, նորաստեղծ մամուլի ակումբի համար գույք, վերազինվել է լրատվության և հանրության հետ կապերի վարչությունը:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 249.6 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 93.2%-ը: Հատկացված միջոցներով ՀՀ Նախագահի, ՀՀ կառավարության, ՀՀ արդարադատության և սիյունքի նախարարությունների աշխատակազմերի համար ձեռք են բերվել գույք, սարքավորումներ, համակարգչային տեխնիկա: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է որոշ գնումների գծով գնման գործընթացի չկայացմամբ:

ՀՀ կառավարության գործունեության գնահատականների, կյանքի որակի և համայնքային կարիքների գնահատման հետազոտությունների ծախսերը կազմել են 62.5 մլն դրամ կամ ծրագրի 50.7%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են մի շարք սոցիոլոգիական հետազոտություններ, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության գործունեության գնահատականների (Government Success Index) 3 հետազոտություն (եռամսյակը մեկ անգամ), համայնքային կարիքների գնահատման (Community Needs Assessment) 1 հետազոտություն, որոնց արդյունքները հրապարակվել են ՀՀ կառավարության կայք-էջում: Այս հետազոտությունները հիմք են հանդիսացել ՀՀ կառավարության աշխատակազմի բարեփոխումների ռազմավարության մշակման համար և տալիս են օբյեկտիվ ու ճգրիտ տեղեկատվություն ոլորտների զարգացման մասին: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է ծրագրի ժամանակավոր դադարեցմամբ՝ պատվիրատուի և կատարողի միջև պետության կողմից դրամաշնորհի ձևով տրամադրվող ֆինանսական աջակցության գումարների օգտագործման պայմանագրի փոփոխությամբ, ինչի արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ նշված ծրագրի ծախսերը նվազել են 49.3%-ով:

ՀՀ արդարադատության նախարարության «Ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի պահպանման նպատակով 2018 թվականին օգտագործվել է 19.8 մլն դրամ՝

կազմելով ծրագրի 91.7%-ը: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով, ինչի արդյունքում Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.8%-ով:

ՀՀ կառավարության աշխատակազմի «Օրենսդրության կարգավորման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացման համար հատկացված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 91.4 մլն դրամ: Ծրագրի նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերի վերանայման արդյունքում դրանց կրճատմանը, հստակեցմանն ու պարզեցմանն ուղղված աշխատանքների և ծրագրերի իրականացման ապահովումը, նոր կարգավորող օրենսդրական նորմերի ուսումնասիրությունը, դրանց սահմանման նպատակահարմարության վերլուծությունը և ազդեցության գնահատումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե փոփոխության չեն ենթարկվել:

ՀՀ արդարադատության նախարարության անձնական տվյալների պաշտպանության գործակալության պահպանմանը տրամադրվել է 21.1 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 77.3%-ը: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերի նվազումը (5.8%-ով) պայմանավորված են թափուր հաստիքների առկայությամբ:

Պետության կողմից ծառայությունների էլեկտրոնային մատուցման համալիր ծրագրի ապահովման նպատակով 2018 թվականին նախատեսված 3.2 մլն դրամը չի օգտագործվել: Նշված ծրագիրը գործում է 2017 թվականից: Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 25-ի N 1141-Ն որոշման՝ Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման հիմնական միջոցներից է արդյունավետ հանրային կառավարման համակարգի ձևավորումը, որի նպատակով կարևորվում է նաև հանրային կառավարման համակարգի շարունակական արդիականացումը: Այս պատճառով նախատեսվում էր պետության կողմից մատուցվող ծառայությունների այն ոլորտներում, որտեղ դեռևս ծառայությունները էլեկտրոնային չեն մատուցվում, էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման վերաբերյալ համալիր ծրագրի մշակում և իրականացում: Սակայն 2018 թվականին որոշում է կայացվել ծրագիրը չիրականացնել՝ հաշվի առնելով, որ նախատեսվում է ստեղծել օրենքով սահմանված անկախ, ունիվերսալ, անհրաժեշտ երաշխիքներով և գործիքակազմով օժտված հակակոռուպցիոն նոր մարմին:

Տվյալների փոխանակման միջգերատեսչական կապի ապահովմանը տրամադրվել է 514 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 87.3%-ը: Նշված ծրագրի շրջանակներում իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների և ուսումնական հաստատությունների տվյալների փոխանակման կապի ապահովում և սպասարկում: Շեղումը պայմանավորված է գնման գործընթացի արդյունքում առաջացած տնտեսումներով:

ՀՀ արդարադատության նախարարության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվել են 335.3 մլն դրամ ծախսեր՝ կազմելով ծրագրի 96.8%-ը: Տվյալ միջոցները գոյանում են իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման, ապոստիլ դնելու և շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման վճարովի ծառայությունների

մատուցումից: Արձանագրվել են տնտեսումներ որոշ ապրանքատեսակների ձեռքբերման ծախսերում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.8%-ով:

2017 թվականի հուլիսի 31-ին ՀՀ արդարադատության նախարարության ու Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության կառավարության միջև կնքվել է «Աջակցություն Հայաստանի կառավարությանը՝ հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման միջոցով բարելավելու օրենսդրական և կարգավորիչ դաշտը՝ աջակցելու ազդարարների արդյունավետ պաշտպանության համակարգի ստեղծմանը» դրամաշնորհային ծրագրի իրականացման մասին փոխըմբռնման հուշագիր: Ծրագրի նպատակն է աջակցել Հայաստանի կառավարությանը հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման գործում, մասնավորապես, ազդարարների պաշտպանության մասով՝ ազդարարներին հնարավորություն ընձեռելով հաղորդել կոռուպցիոն ռիսկերի մասին պաշտպանված եղանակով, և կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում՝ հանրային իրազեկմանն ուղղված գործունեությանը, ընդգրկելով նաև ազդարարների պաշտպանության համակարգը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին օգտագործվել է 6.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: 2018 թվականին ծրագիրն ավարտվել է:

ՀՀ արդարադատության նախարարության և ԱՄՆ ՄԶԳ-ի միջև 2016 թվականի սեպտեմբերի 13-ին կնքված N AAG-111-G-13-001 Չարգացման համագործակցության համաձայնագրի ներքո իրականացվող դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ծախսվել է նախատեսված միջոցների 73.1%-ը՝ 51 մլն դրամ կատարված ծախսերի և դրան համապատասխան ներկայացված հայտերի հիման վրա: Ծրագրի իրականացման նպատակով 2016 թվականին ստեղծվել է «Օրենսդրության զարգացման և իրավական հետազոտությունների կենտրոն» հիմնադրամը:

Նոտարական գործողություններին մասնակցող թարգմանչին որակավորման վկայական տալու համար ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից իրականացվող թարգմանչի որակավորման ստուգման անցկացման ժամանակ թարգմանությունների ճշտությունը ստուգող փորձագետների փորձագիտական աշխատանքի դիմաց վճարումները դիմորդների կողմից ստանալու և փորձագետներին տալու նպատակով ստեղծված արտաբյուջետային հաշվի միջոցներից 2018 թվականին օգտագործվել է 1.3 մլն դրամ կամ ծրագրի 94.3%-ը, որը պայմանավորված է դիմած անձանց քանակով: 2017 թվականին այս նպատակով օգտագործվել էր 2 մլն դրամ:

Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերությունների դասի ծրագրերին 2018 թվականին տրամադրվել է 26.9 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսված ցուցանիշի 93.2%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է հարկային ծառայության մարմնի համակարգի և մաքսային ծառայության նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի ծախսերի ու ՌԴ-ի կառավարության աջակցությամբ իրականացվող ԵՏՄ-ին անդամակցության շրջանակներում ՀՀ-ին տեխնիկական և ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերելու դրամաշնորհային ծրագրի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված դասի ծախսերը նվազել են 31.6%-ով, իսկ (առանց ԱԱՀ-ի վերադարձի) աճել են 18.5%-ով կամ 4.2 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված դրոշմապիտակների ձեռքբերման ծախսերով, որոնք 2017 թվականին չէին նախատեսվել:

Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերությունների դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանմանը տրամադրվել է 15.6 մլրդ դրամ, որն օգտագործվել է 98.6%-ով՝ պայմանավորված գնման գործընթացի արդյունքում առաջացած տնտեսումներով: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի և ՀՀ ֆինանսների նախարարության պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 25.7%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ՊԵԿ-ի աշխատողների դրամական խրախուսման ծախսերի աճով:

ՀՀ պետական պարտքի կառավարման գործընթացի հրապարակայնության ապահովման նպատակով տրամադրվել է 29.6 մլն դրամ, որն իրականացվել է նախատեսված ողջ ծավալով: Նշենք, որ 2017 թվականին այս նպատակով միջոցներ չէին հատկացվել:

Ակցիզային դրոշմանիշերի ձեռքբերման ծախսերը կազմել են 1.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.3%-ով, որը պայմանավորված է ակցիզային դրոշմանիշերի տպագրական աշխատանքների գների աճով և պահեստավորված մնացորդի բացակայությամբ:

Հաշվետու տարում ֆինանսական կառավարման համակարգի վճարահաշվարկային սպասարկումն ապահովելու նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 162.9 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 95%-ը, որը պայմանավորված է բանկերի կողմից փաստացի մատուցված ծառայությունների ծավալով, ինչպես նաև գնման գործընթացի արդյունքում առաջացած միջոցների տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն ավելացել են 16.1%-ով, որը պայմանավորված է ՊՈԱԿ-ների հաշիվները գաձապետարան տեղափոխելու հանգամանքով:

Էլեկտրոնային գնումների համակարգի ներդրման գծով նախատեսված շուրջ 85.6 մլն դրամն օգտագործվել է 100%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 80.3%-ով, որը պայմանավորված է Էլեկտրոնային գնումների ARMEPS համակարգի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների ձեռքբերման հանգամանքով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի կարողությունների զարգացմանը հատկացվել է 351.4 մլն դրամ, որն օգտագործվել է 98.1%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.9%-ով:

Դրոշմապիտակների ձեռք բերման ծախսերը կազմել են 3 մլրդ դրամ: Տարեկան ծրագիրը կատարվել է 100%-ով: 2018 թվականի ընթացքում նշված ծրագրի շրջանակներում ձեռք է բերվել 800 մլն հատ դրոշմապիտակ: Հարկ է նշել, որ ՀՀ կառավարության ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի բնականոն աշխատանքներն ապահովելու նպատակով ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի միջոցների հաշվին 2018 թվականի 4-րդ եռամսյակում ձեռք է բերվել ևս 400 մլն հատ դրոշմապիտակ: 2017 թվականին դրոշմապիտակների ձեռքբերման նպատակով գումար չէր տրամադրվել՝ պայմանավորված պահեստավորված դրոշմապիտակների առկայությամբ:

Բլումբերգ և Ռոյթերս տեղեկատվական համակարգերի առևտրային տերմինալների սպասարկման վճարը կազմել է 30.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 92.4%-ը և նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 5.6%-ով՝ պայմանավորված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությամբ, ինչպես

Նաև 2018 թվականին Հարկային օրենսգրքում կատարված փոփոխությամբ: Մասնավորապես՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, Հայաստանի Հանրապետությունում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կողմից Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացված՝ ապրանքի մատակարարման, աշխատանքի կատարման և (կամ) ծառայության մատուցման, ինչպես նաև այդ ոչ ռեզիդենտ կազմակերպությանը կամ Հայաստանի Հանրապետությունում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձին սեփականության իրավունքով պատկանող ապրանքները Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծելու (այդ թվում՝ ԵՏՄ անդամ պետություններից)՝ ԱԱՀ-ով հարկման ենթակա գործարքների ու գործառնությունների գծով Օրենսգրքով սահմանված կարգով և ժամկետներում ԱԱՀ-ի հաշվարկման և վճարման պարտավորությունը այդ ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կամ ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձի փոխարեն՝ որպես հարկային գործակալ, կրում են պայմանագրային հարաբերությունների կողմ հանդիսացող ԱԱՀ վճարողները: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը չի հանդիսանում ԱԱՀ վճարող (կամավորության սկզբունքով չի հաշվառվել որպես ԱԱՀ վճարող)՝ ՀՀ-ում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը ԱԱՀ հաշվարկելու ու վճարելու, ինչպես նաև ԱԱՀ-ի ու ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկներ հարկային մարմին ներկայացնելու պարտավորություն չի կրում:

ՌԴ կառավարության աջակցությամբ իրականացվող ԵՏՄ անդամակցության շրջանակներում ՀՀ տեխնիկական և ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերելու դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 507 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 46.3%-ը, ինչը պայմանավորված է «Ռազմավարական նախաձեռնությունների կենտրոն» հիմնադրամի լուծարմամբ և այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին կնքված պայմանագրերից 2 կազմակերպությունների մատուցած ծառայությունների մի մասի դիմաց վճարումները, համաձայն պայմանագրի, տեղափոխվել են 2019 թվական:

Հարկային ծառայության մարմնի համակարգի և մաքսային ծառայության նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի ծախսերը կազմել են 5.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 83.1%-ը, որը պայմանավորված է ՀՀ ՊԵԿ-ում իրականացվող հարկային և մաքսային մարմինների վարչարարության բարեփոխումների և համակարգի արդյունավետության բարձրացման նպատակով գնման նոր գործընթացների կազմակերպմամբ: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3.2%-ով, որը պայմանավորված է 2018 թվականին ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեում կատարված կառուցվածքային փոփոխություններով, կազմակերպված գնումների նոր գործընթացներով և եկամուտների բարձր հավաքագրմամբ:

Հաշվետու տարում 17.1 մլրդ դրամ է տրամադրվել *արտաքին հարաբերությունների* դասի ծրագրերին, որը կազմել է նախատեսված հատկացումների 97.5%-ը: Արտաքին հարաբերությունների ծախսերը 2017 թվականի համեմատ աճել են 14.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված Երևանում Ֆրանկոֆոն պետությունների և կառավարությունների ղեկավարների 17-րդ գագաթնաժողովի նախապատրաստման ու անցկացման և ՀՀ դեսպանությունների ու ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերի աճով:

2018 թվականին արտաքին հարաբերությունների դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային մարմինների պահպանման ծրագրի շրջանակներում ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությանն ու ՀՀ միջազգային տնտեսական ինտեգրման և բարեփոխումների նախարարությանը տրամադրվել է շուրջ 1.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 96.7% կատարողական, որը պայմանավորված է տնտեսումներով:

Արտաքին հարաբերությունների դասում ավելի քան 10.1 մլրդ դրամ պետական բյուջեի հաշվին և 530 մլն դրամ՝ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին ուղղվել է ՀՀ դեսպանությունների և ներկայացուցչությունների պահպանմանը, որոնք օգտագործվել են նախատեսված ողջ ծավալով: Հատկացումները ծախսվել են արտերկիր գործուղված դիվանագետների աշխատավարձերի, ամսական փոխհատուցման, բնակարանների վարձակալության, ինչպես նաև ծառայողական շենքերի վարձակալության, պահպանման և դեսպանությունների այլ ծախսերի համար: Օտարերկրյա պետություններում գործում է ՀՀ 58 դիվանագիտական ներկայացուցչություն: Նախորդ տարվա համեմատ պետական բյուջեի հաշվին կատարված ծախսերն աճել են 5.2%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությամբ: Արտաբյուջետային միջոցների հաշվին, որոնք գոյանում են նվիրատվություններից և հանգանակություններից, ՀՀ դեսպանությունների և ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերը նվազել են 25.4%-ով:

Միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության ծախսերը կազմել են ավելի քան 2.5 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 94.3%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՄԱԿ-ի խաղաղապահ առաքելությունների բյուջեի նվազմամբ, ինչպես նաև մի շարք միջազգային կազմակերպություններին ՀՀ անդամավճարների տոկոսադրույքների փոփոխությամբ: Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետությունն անդամակցում է 108 միջազգային կազմակերպությունների: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 12.3%-ով, որը պայմանավորված է Ֆրանկոֆոնիայի խորհրդարանական վեհաժողովի, Ֆրանկոֆոնիայի խորհրդարանական վեհաժողովի եվրոպայի տարածաշրջանի համագործակցության ծրագրի և միջխորհրդարանական միության անդամակցության վճարների ավելացմամբ, ինչպես նաև արտարժույթների փոխարժեքների աճով:

Արտասահմանյան պատվիրակությունների ընդունելությունների և արտասահմանյան պաշտոնական գործուղումների նպատակով հաշվետու տարում օգտագործվել է համապատասխանաբար 137.7 մլն դրամ և 508.7 մլն դրամ, որոնց ճշտված ծրագրերը կատարվել են 68.8%-ով և 90.8%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ պատվիրակությունների ընդունելությունների ծախսերը նվազել են 24.9%-ով, իսկ արտասահմանյան պաշտոնական գործուղումների ծախսերը՝ 9.9%-ով:

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության աշխատակազմի «Պետական արարողակարգի ծառայություն» գործակալության պահպանմանը տրամադրվել է 155.5 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 98.9%-ը, որը պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

Նախատեսված ծավալով իրականացվել են դեսպանությունների շենքերի գնման ծախսերը, որոնք կազմել են 36.5 մլն դրամ: Գումարն ուղղվել է Բոյունետում ՀՀ դեսպանության շենքի գնման նպատակով վերցված վարկի գծով՝ ըստ պայմանագրի, 2018 թվականի չափաբաժնի մարմանը: Նշված ծախսերը 2017 թվականի համեմատ աճել են 7.5%-ով՝ պայմանավորված արտարժույթի փոխարժեքի աճով:

Հայաստանի Հանրապետությանը սուվերեն վարկանիշ շնորհելու կապակցությամբ կազմակերպությունների մատուցած ծառայությունների դիմաց վճարման ծախսերը կազմել են շուրջ 81.1 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 82.7% կատարողական: Ծրագիրը նախատեսված է ՀՀ տնտեսական, քաղաքական և ֆինանսական ցուցանիշների գնահատման, գնահատականների հիման վրա վարկանիշ շնորհող հեղինակավոր միջազգային ընկերությունների հետ արդյունավետ համագործակցության իրագործման համար: Ծրագրի նպատակն է միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հեռանկարում ներքին ու արտաքին աղբյուրներից պետական բյուջեի պակասուրդի կայուն, հուսալի և ոչ ռիսկային ֆինանսավորման համար բարենպաստ պայմանների ապահովումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 16.5%-ով՝ պայմանավորված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությամբ, ինչպես նաև 2018 թվականին Հարկային օրենսգրքում կատարված փոփոխությամբ, որի համաձայն: Մասնավորապես՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, Հայաստանի Հանրապետությունում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կողմից Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացված՝ ապրանքի մատակարարման, աշխատանքի կատարման և (կամ) ծառայության մատուցման, ինչպես նաև այդ ոչ ռեզիդենտ կազմակերպությանը կամ Հայաստանի Հանրապետությունում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձին սեփականության իրավունքով պատկանող ապրանքները Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծելու (այդ թվում՝ ԵՏՄ անդամ պետություններից)՝ ԱԱՀ-ով հարկման ենթակա գործարքների ու գործառնությունների գծով Օրենսգրքով սահմանված կարգով և ժամկետներում ԱԱՀ-ի հաշվարկման և վճարման պարտավորությունը այդ ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կամ ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձի փոխարեն՝ որպես հարկային գործակալ, կրում են պայմանագրային հարաբերությունների կողմ հանդիսացող ԱԱՀ վճարողները: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը չի հանդիսանում ԱԱՀ վճարող (կամավորության սկզբունքով չի հաշվառվել որպես ԱԱՀ վճարող)՝ ՀՀ-ում մշտական հաստատություն չունեցող ոչ ռեզիդենտ կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը ԱԱՀ հաշվարկելու ու վճարելու, ինչպես նաև ԱԱՀ-ի ու ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկներ հարկային մարմին ներկայացնելու պարտավորություն չի կրում:

ՆԱՏՕ-ի նոր կենտրոնակայանի շենքի վերակառուցման աշխատանքների ծախսերի փոխհատուցման ՀՀ մասնաբաժինը կազմել է 12 մլն դրամ (100%): ՆԱՏՕ-ում ՀՀ առաքելությունը տեղակայված է Բոյունետում: ՆԱՏՕ-ի նոր կենտրոնակայանի շահագործումից հետո Գործընկերների համար հատկացված մասնաշենքում տարածքների վարձակալության վերաբերյալ ՆԱՏՕ-ն որոշում է կայացրել, որ ծախսերի հիմնական մասը կիրականացվի իր կողմից՝ պայմանով, որ դրանք վարձակալների կողմից սկսեն մարվել 2016 թվականից սկսած: Այդ գումարները պետք է վճարեն

գործընկերներ-երկրները՝ ըստ իրենց զբաղեցրած տարածքների: Հայաստանի մասնաբաժինը կազմում է 154970 եվրո, որից 12 մլն դրամի համարժեք եվրոն նախատեսված է ներքին հարդարման լրացուցիչ աշխատանքների համար և վճարվել է 2018 թվականին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 7.5%-ով՝ պայմանավորված արտարժույթի փոխարժեքի աճով:

Երևանում Ֆրանկոֆոն պետությունների և կառավարությունների ղեկավարների 17-րդ գագաթնաժողովի նախապատրաստման և անցկացման հետ կապված միջոցառումների իրականացման նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 1.3 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 93.8%-ը: Ծախսերի կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ միջոցառումների մի մասն իրականացվել է ստացված նվիրատվության հաշվին: 2018 թվականի հոկտեմբերի 7-12-ը Հայաստանը հյուրընկալել է Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպության ամենաբարձր ղեկավար ատյանի՝ Ֆրանկոֆոն պետությունների և կառավարությունների 17-րդ գագաթնաժողովը: Երևանում անցկացված գագաթնաժողովին Հայաստանը երկու տարի ժամկետով՝ մինչև 2020 թվականը, ստանձնեց 84 անդամ, ասոցացված և դիտորդ պետություններին և կառավարություններին միավորող այս խոշոր կառույցի նախագահությունը: Երևանում անցկացված Ֆրանկոֆոնիայի գագաթնաժողովն աչքի ընկավ մասնակցության բարձր մակարդակով և քանակով: Գագաթնաժողովին ընդհանուր առմամբ մասնակցեցին շուրջ 3000 հոգի՝ կազմակերպության անդամ երկրներից և կառավարություններից, կազմակերպությունից և կազմակերպության գործընկեր կառույցներից: Ընդ որում, միջոցառմանը ներկա շուրջ 100 պատվիրակություններից 35-ը գլխավորում էին նախագահներ, փոխնախագահներ, վարչապետ և փոխվարչապետ: Բացի այդ, ներկա էին նաև մեծ թվով լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ: Որպես հյուրընկալ կողմ՝ Հայաստանը ստանձնեց կազմակերպության անդամ 84 երկրի և կազմակերպության պաշտոնական պատվիրակությունների հյուրընկալության ծախսերը 1+4 ձևաչափով: Ֆրանկոֆոնիայի գագաթնաժողովի և նախորդող մյուս ատյանների նիստերին զուգահեռ ացկացվել են նաև մշակութային միջոցառումներ, այդ թվում՝ Ֆրանկոֆոնիայի ավանի կազմակերպում Օպերայի հարակից Ազատության հրապարակում, Ֆրանկոֆոն Գործարար և թվային ֆորումի կազմակերպում «Թումո» ստեղծարար տեխնոլոգիաների կենտրոնում, Ֆրանկոֆոն գալա համերգի կազմակերպում Հանրապետության Հրապարակում ֆրանկոֆոն երկրների հանրահայտ արտիստների մասնակցությամբ:

Հաշվետու տարում 600.4 մլն դրամ է տրամադրվել *աշխատակազմի (կադրերի) գծով ընդհանուր բնույթի ծառայությունների* դասի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով ծրագրի 79.1%-ը և 18.5%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների (ՀՀ քաղաքացիական ծառայության խորհրդի) պահպանման ծախսերի նվազմամբ: Նշված ծախսերը կազմել են 175.9 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 54.2%-ը և 42.9%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված ՀՀ քաղաքացիական ծառայության խորհրդի լուծարմամբ:

Քաղաքացիական ծառայության կադրերի ռեզերվում գտնվող քաղաքացիական ծառայողների վարձատրության համար նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 113.6 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը փոփոխություն չեն կրել:

Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայության գործունեության կազմակերպման բնագավառում պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացումը ֆինանսավորելու նպատակով հաշվետու տարվա ընթացքում պետական բյուջեից տրամադրվել է 310.9 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 96.8%-ը՝ կապված տնտեսումների հետ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 1.3%-ով:

«Ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայություններ» դասի ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են ավելի քան 2.2 մլրդ դրամ կամ ծրագրով նախատեսվածի 98.8%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք նվազել են 19%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված այն հանգամանքով, որ պետական մարմիններին լիցենզիոն ծրագրային փաթեթներով ապահովման նպատակով 2017 թվականին ՀՀ կառավարության աշխատակազմին տրամադրվել էր 560.9 մլն դրամ:

Տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերը կազմել են 1.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 98.7%-ը: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.7%-ով:

Պետական վիճակագրական տեղեկատվության հավաքագրման ծախսերը կազմել են շուրջ 620.3 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 99.5%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են «Հացահատիկի մշակաբույսերի բերքահավաքի ընթացքում առաջացած կորուստներ», «Տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտություն», «Աշխատուժի հետազոտություն» վիճակագրական հետազոտությունները և սոցիալ-տնտեսական բնույթի այլ սկզբնական տեղեկատվության հավաքագրումը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 7.5%-ով, ինչը պայմանավորված է աշխատավարձի, Էներգետիկ, կապի, մասնագիտական, տպագրական ծառայությունների ծախսերի կրճատմամբ:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (SS) ոլորտի խթանման ծառայությունների ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 96.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 97.5%-ը և 3.6%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծախսերի կատարողականը պայմանավորված է համակարգչային ծառայությունների գծով առաջացած տնտեսմամբ:

Հերթական մարդահամարի աշխատանքների կազմակերպման, անցկացման և ամփոփման նպատակով տրամադրվել է 69.4 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրի 92.2%-ը, քանի որ որոշ ծառայությունների ձեռք բերման անհրաժեշտություն չի առաջացել, ինչպես նաև մրցույթների արդյունքում որոշ պայմանագրեր կնքվել են նախատեսվածից ցածր գներով: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում են ՀՀ 2020 թվականի մարդահամարի նախապատրաստական աշխատանքների կազմակերպման աշխատանքներ:

Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության իրականացման ծրագրին տրամադրվել է 149.6 մլն դրամ, որն օգտագործվել է նախատեսված ողջ ծավալով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել: Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական

կենտրոններն իրենց գործունեությունը ծավալում են երեք հիմնական ուղղություններով՝ մասնագիտական կարողությունների զարգացում, բիզնես զարգացում ու արքայազնացիա և կառավարվող աշխատանքային տարածքների պահպանություն:

2019 թվականի Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համաշխարհային համաժողովի կազմակերպման շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված 96.6 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում կատարվել է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և ծառայությունների համաշխարհային այլասին անհրաժեշտ երաշխիքային կանխավճարի փոխանցում՝ 2019 թվականին տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համաշխարհային համաժողովը Հայաստանում կազմակերպելու նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն Էական փոփոխություն չեն կրել:

Եվրասիական տնտեսական միության հետ տեղեկատվական հոսքերի ապահովման նպատակով ինտեգրացված համակարգի ազգային սեզմենտի պահպանման ծրագրի շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցներն օգտագործվել են 99.5%-ով՝ կազմելով 93.9 մլն դրամ՝ Ծրագիրն իրականացնում է «Էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակ» (ԷԿԵՆԳ) ՓԲԸ-ն, որը ՀՀ կառավարության որոշմամբ ճանաչվել է որպես Մաքսային միությանը և Միասնական տնտեսական տարածությանը Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության շրջանակում ստեղծված՝ Էլեկտրոնային եղանակով տեղեկատվության փաստաթղթավորման ընդհանուր ենթակառուցվածքի ինտեգրացիոն շյուզ (պետական բաղադրիչի օպերատոր): Ծրագրի նպատակն է Մաքսային միությանը և Միասնական տնտեսական տարածությանը Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության շրջանակում միասնական տեղեկատվական տարածության և ինտեգրացված տեղեկատվական համակարգերի պահպանումը, արդիականացումը և զարգացումը: Վերջինիս համար ապահովվում է ինտեգրացիոն շյուզի սարքավորման սպասարկումն ու գործունակությունը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծրագրի ծախսերն աճել են 94.3%-ով՝ պայմանավորված անհրաժեշտ ծրագրային ապահովման քանակի ավելացմամբ:

Հերթական մարդահամարի աշխատանքների կազմակերպման նպատակով միջազգային համագործակցության շրջանակներում ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի արտաբյուջետային հաշվին փոխանցված միջոցներից օգտագործվել է 12.1 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրի 88.8%-ը: Շեղումը պայմանավորված է կայացած մրցույթների արդյունքում պայմանագրերն ավելի ցածր գներով կնքելու հանգամանքով:

Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայությունների դասին հաշվետու տարում ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 980.2 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 92.7%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ դասի ծախսերը նվազել են 11.4%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է 2017 թվականին «Գնումների աջակցման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի լուծարմամբ, որին 2017 թվականին հատկացվել էր 69.1 մլն դրամ, ինչպես նաև տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների ծախսերի նվազմամբ: Հաշվետու ժամանակահատվածում 698.4 մլն դրամ տրամադրվել է գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների, 4.8 մլն

դրամ Գեղարքունիքի մարզի Արծվաշեն համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի պահպանմանը, որոնց կատարողականը կազմել է համապատասխանաբար 90.1% և 97.7%: Նախորդ տարվա համեմատ նշված առաջին ծրագրի ծախսերը նվազել են 8.7%-ով՝ պայմանավորված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության պահպանման ծախսերի նվազմամբ: Գեղարքունիքի մարզի Արծվաշեն համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի պահպանման ծախսերն աճել են 1.9%-ով:

Հաշվետու տարում պետական աջակցությունը «Սպասարկում» ՊՈԱԿ-ին կազմել է 276.6 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 100%-ը: Ծրագրով իրականացվում է կառավարական N 1 շենքի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության աշխատակազմին ամրացված այլ շենքերի և շինությունների սպասարկում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.9%-ով, որը պայմանավորված է Բաղրամյան 24 և 26 հասցեների շինությունների ընթացիկ պահպանման, շահագործման և սպասարկման աշխատանքների ավելացման հանգամանքով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման նպատակով ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը տրամադրվել է 405.3 հազ դրամ՝ վարչական սարքավորումների ձեռքբերման նպատակով: Միջոցներն օգտագործվել են 84.7%-ով:

2018 թվականին «Ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանք» դասին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 10.3 մլրդ դրամ, որը կազմել է նախատեսված ցուցանիշի 99.7%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքների պահպանման ու զարգացման ծախսերի կրճատմամբ:

Գիտաշխատողներին գիտական աստիճանների համար 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել են 776.8 մլն դրամ հավելավճարներ՝ ապահովելով 96.8% կատարողական և 5.2%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի աճը պայմանավորված է հավելավճար ստացած գիտաշխատողների փաստացի քանակով: 2018 թվականին հավելավճարներ է տրամադրվել 582 գիտության դոկտորների և 1460 գիտության թեկնածուների, իսկ 2017 թվականին՝ 601 գիտության դոկտորների և 1559 գիտության թեկնածուների, սակայն տարբեր է եղել ֆինանսավորվող ժամանակահատվածը (ըստ ամիսների):

«Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության հիմնարար և կարևորագույն նշանակություն ունեցող կիրառական հետազոտություններ» ծրագրի շրջանակներում 13.4 մլն դրամ տրամադրվել է ՀՀ սփյուռքի նախարարությանը, որի հաշվին պատվիրվել են սփյուռքին վերաբերող գիտական հետազոտություններ: Միջոցներն օգտագործվել են նախատեսված ողջ ծավալով և նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 7%-ով՝ պայմանավորված մրցույթում ներկայացված ցածր գնային առաջարկով:

Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքների պահպանման ու զարգացման ծախսերը կազմել են շուրջ 7.5 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 99.9%-ը: Միջոցներն ուղղվել են բազային ֆինանսավորում ստացող գիտական և գիտատեխնիկական

կազմակերպությունների ֆինանսավորմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.7%-ով՝ պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ:

«Ա. Ալիխանյանի անվան ազգային գիտական լաբորատորիա» հիմնադրամի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքի պահպանման ու զարգացման և գիտական ներուժի արդիականացման ծախսերը կազմել են 705.6 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ:

Ազգային արժեք ներկայացնող գիտական օբյեկտների պահպանության համար նախատեսված միջոցները նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 839.4 մլն դրամ: Ծրագրում ընդգրկված են Մ.Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի ինստիտուտը, Երևանի պետական համալսարանը և ՀՀ ԳԱԱ մի շարք կազմակերպություններ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված Մատենադարանի պահպանման և սպասարկման ծախսերի կրճատմամբ:

Ամբողջությամբ օգտագործվել են նաև ««ԶԵՆԴԼ» սինքրոտրոնային հետազոտությունների ինստիտուտ» հիմնադրամին պետական աջակցության համար նախատեսված միջոցները, որոնք կազմել են 275.4 մլն դրամ: «Զենդլ» սինքրոտրոնային հետազոտությունների ինստիտուտ» հիմնադրամում ԱՐԵԱԼ գծային արագացուցչի ծրագրի շնորհիվ հնարավորություն ստեղծվեց հիմնարար և կիրառական գիտական հետազոտություններ իրականացնել ֆիզիկայի, քիմիայի, կենսաբանության, կյուբագիտության, նանոէլեկտրոնիկայի և այլ բնագավառներում: Նախորդ տարվա համեմատ ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ:

ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի իսկական և թղթակից անդամների պատվովճարների տրամադրման ծախսերը կազմել են 158.4 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Ծրագրի շրջանակներում վճարվել են 46 իսկական և 54 թղթակից անդամների պատվովճարներ:

Ներդրումները ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի կազմակերպություններում կազմել են 50 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի համակարգի ինստիտուտների վերազինմանն արդի պահանջներին համապատասխանող սարքավորումներով:

Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների դասի ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 1.4 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 95.2%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 19.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտությունների ծախսերի կրճատմամբ: Խմբի ծախսերի զգալի մասը՝ 1.2 մլրդ դրամ, տրամադրվել է նշված ծրագրին, որի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 94.8%-ով: Տնտեսումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նախատեսված մրցույթներն իրականացվել են տարեվերջին: Մրցույթների ուշ իրականացումը պայմանավորված է փորձաքննության արդյունքների ուշ հրապարակմամբ, ինչը անկախ փորձագետների գործառույթն է: Նախորդ տարվա համեմատ պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտությունների ծախսերը նվազել

են 17.9%-ով՝ պայմանավորված թեմաների քանակով: 2018 թվականի ընթացքում ֆինանսավորվել են ընդհանուր առմամբ 267 գիտական թեմաներ՝ 2017 թվականի 271-ի դիմաց:

Գիտական և գիտատեխնիկական նպատակային-ծրագրային հետազոտությունների ծախսերն իրականացվել են նախատեսված ողջ ծավալով՝ կազմելով 135 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 34.7%-ով՝ պայմանավորված 2018 թվականին ՀՀ ԳԱԱ «Պատմության ինստիտուտին» բյուջեից ֆինանսավորում չտրամադրելու հանգամանքով՝ ծրագրերի ավարտման պատճառով:

Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների (այլ դասերին չպատկանող) դասի ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են շուրջ 10.2 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 82.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող վարկային ու դրամաշնորհային ծրագրերի ծախսերի կատարողականով, ինչպես նաև ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՌԴ ֆինանսների նախարարության միջև՝ Ռուսաստանի Դաշնության կողմից Հայաստանի Հանրապետությանն անհատույց ֆինանսական օգնության դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցները չօգտագործելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ այլ դասերին չպատկանող ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների դասի ծախսերը նվազել են 24.6%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է 2017 թվականին ՀՀ Ազգային ժողովի և Երևան քաղաքի ավագանու անդամների ընտրությունների անցկացմամբ ու «Աջակցություն մարդու իրավունքների պաշտպանությանը Հայաստանի Հանրապետությունում» ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերով: Նշենք, որ ՀՀ Ազգային ժողովի 2018 թվականի արտահերթ ընտրությունները ֆինանսավորվել են ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի հաշվին:

Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողովի պահպանման նպատակով տրամադրվել է 94.9 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 77.8%-ը, որը պայմանավորված է խնայողություններով: 2018 թվականի ընթացքում հանձնաժողովն, իրականացնելով «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով իրեն վերապահված գործառնությունները, դիմումների հիման վրա և սեփական նախաձեռնությամբ իրավական ընթացակարգերի շրջանակում իրականացրել է բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց առերևույթ հակաէթիկական վարքագծին, շահերի բախմանը, ինչպես նաև «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն ունեցող անձանց կողմից հայտարարագրման ենթակա տվյալների առնչությամբ առերևույթ խախտումներին առնչվող ուսումնասիրություններ, որոնց թիվը կազմել է 421: Այդ կապակցությամբ նախաձեռնվել են համապատասխան ընթացակարգեր, և ՀՀ պետական բյուջե է վճարվել 8,730.5 հազար դրամ:

Հաշվետու տարվա ընթացքում ավելի քան 1 մլրդ դրամ է տրամադրվել ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների (այլ դասերին չպատկանող) դասում ընգրկված պետական կառավարման մարմինների՝ ՀՀ հանրային ծառայությունների կարգավորման հանձնաժողովի և ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի պահպանմանը, որը կազմել է ծրագրի 95.3%-ը՝ պայմանավորված տնտեսումներով, ինչպես նաև որոշակի ծախսեր կատարելու

Նպատակահարմարության բացակայությամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.7%-ով:

ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների կազմակերպման նպատակով օգտագործվել է 716.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.4% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 49.8%-ով՝ պայմանավորված 2018 թվականին ավելի մեծ թվով համայնքներում համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամների ընտրությունների անցկացմամբ:

Փորձաքննությունների ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով ՀՀ դատախազությանը, ՀՀ արդարադատության նախարարությանը և ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեին տրամադրվել է 515.5 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված փորձաքննությունների քանակի նվազմամբ: 2018 թվականին ընդհանուր առմամբ իրականացվել է 14437 փորձաքննություն՝ 2017 թվականի 17596-ի դիմաց:

Աճուրդների կազմակերպման և անցկացման աշխատանքներն իրականացնելու համար պետական բյուջեից տրամադրվել է 30.8 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով: 2018 թվականին իրականացվել են պետական գույքի՝ թվով 369 աճուրդով վաճառքի կազմակերպում և անցկացում, նախորդ տարվա 435-ի դիմաց:

Պետական գույքի հաշվառման, գույքագրման, ուսումնասիրությունների և գնահատման աշխատանքների իրականացման ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 301.1 մլն դրամ, որոնք նույնպես նախատեսված ծավալով իրականացվել են և նախորդ տարվա համեմատ աճել 10.9%-ով: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են պետական գույքի հաշվառման թվով 9335 (2017թ.՝ 7616), պետական գույքի գնահատման 82 (2017թ.՝ 932), գույքի գույքագրման և ուսումնասիրությունների անցկացման 758 (2017թ.՝ 916) աշխատանքներ և շենքերի սպասարկման աշխատանքներ:

Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությանը հաշվետու տարում տրամադրվել է 637.2 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրի 100%-ը և 20%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված համակարգի օպտիմալացման շրջանակներում հաստիքների կրճատմամբ:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցվող ծառայություններից ստացվող եկամուտների հաշվին կոմիտեի համակարգի պահպանման ծախսերը կազմել են 3.3 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 97.7%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 13.1%-ով, որը պայմանավորված է կոմիտեի եկամուտների աճով:

ԱՄՆ կառավարության աջակցությամբ իրականացվող «Հազարամյակի մարտահրավեր» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 36 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 32.5%-ը: Ծրագրի ընդհանուր նպատակն է գյուղական աղքատության կրճատումը՝ Հայաստանում գյուղատնտեսական ոլորտի կայուն տնտեսական աճի միջոցով, գյուղատնտեսության ոլորտի արդյունավետության մեծացումը՝ ոռոգման համակարգերի ընդգրկումն ընդլայնելու և որակի բարելավման, համակարգը կառավարող մարմինների հզորացման և ֆերմերների արտադրանքի եկամտաբերությունն ավելացնելու հնարավորություններ ստեղծելու միջոցով: ՀԱՀ-Հայաստան

ծրագրի փակման պլանի համաձայն, ծրագրի կառավարման խմբի միջոցով իրականացվում է ծրագրի շարունակության կառավարումը և վերահսկումը: 2018 թվականին ծրագրով նախատեսված աշխատանքները կատարվել են, և ծրագրից շեղումը հանդիսանում է ծախսերի խնայողություն:

Տվյալ դասում ընդգրկված՝ պետական կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 14.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 91%-ը, որը պայմանավորված է նախատեսվածից ցածր գներով ապրանքների ձեռքբերմամբ: Ծրագրի շրջանակներում ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի համար ձեռք է բերվել համակարգչային տեխնիկա, գրասենյակային և տնտեսական գույք:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի ստորաբաժանումների կողմից մատուցվող ծառայություններից ստացվող եկամուտների հաշվին կոմիտեի համակարգի կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 410 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 86.6%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է որոշ գեոդեզիական աշխատանքների կատարման անհրաժեշտության բացակայությամբ և փաստացի կնքված պայմանագրերի ցածր արժեքով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.2%-ով:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հարկային վարչարարության արդիականացման ծրագրի իրականացման համար ծախսվել է 1.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 95.6%-ը: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով: Ծրագրի նպատակն է՝ օժանդակել Հայաստանի եկամուտների վարչարարության համապարփակ արդիականացմանը: Ծրագրի շրջանակներում ֆինանսավորվում են ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի ՏՀՏ ենթակառուցվածքում կարևոր ներդրումները, որպեսզի հնարավորություն ընձեռվի արդիականացնել բիզնես գործընթացները, ընդլայնվի էլեկտրոնային կառավարման կիրարկումը, այդ թվում՝ նաև հարկային հայտարարագրերի էլեկտրոնային եղանակով ներկայացումը, ինչպես նաև առավել թիրախավորված, ռիսկի վրա հիմնված պարտավորությունների իրականացման ռազմավարության ներդրումը՝ հիմնվելով պարտավորությունների կամավոր իրականացման վրա: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Ինստիտուցիոնալ զարգացում և փոփոխության կառավարում,
- Գործընթացի արդիականացում և պարտավորությունների կատարման կառավարում,
- ՏՏ ենթակառուցվածքի և համակարգերի արդիականացում,
- Ծրագրի կառավարում և իրականացում:

2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

• Ձեռք են բերվել համակարգչային սարքավորումներ և լիցենզիաներ ՀՀ ՊԵԿ ուսումնական կենտրոնի համար ուսուցման գործընթացի և հեռահար ուսուցում անցկացնելու նպատակով.

• Իրականացվել է Բիզնես միջավայրի շրջանակներում հարկային ընկալման հետազոտություն հարկային վարչարարության նկատմամբ հարկ վճարողների վերաբերմունքի վերաբերյալ .

• Մշակվել և գործարկվել է Հարկային ստուգումների գործերի կառավարման համակարգը .

• Ձեռք են բերվել ցանցային սարքավորումներ և անվտանգության լիցենզիաներ, արդիականացվել են ՀՀ ՊԵԿ ենթակառուցվածքի 19 շենքերի ներքին ցանցերը.

• Մշակվել են հինգ նոր ենթահամակարգեր հնտեգրացված եկամուտների կառավարման (□Յարկատու 3□) համակարգի համար.

1. Գանձապետարանից ստացված տվյալների ավտոմատացում,
2. Երրորդ անձանց տվյալների ավտոմատացում,
3. Կամերալ ուսումնասիրությունների ավտոմատացում,
4. Իրավական վարույթների էլեկտրոնային ենթահամակարգ,
5. Էլեկտրոնային վճարումների ենթահամակարգ:

Նկարահանվել է հինգ տեսաֆիլմ, որտեղ ներկայացվում են հարկային վարչարարությունը, մաքսային վարչարարությունը, ՏՏ ենթակառուցվածքները, ՀՎԱԾ ծրագրի ընդհանուր աշխատանքները, հարկային վճարումների գովազդումը Հայաստանում:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող առևտրի և ենթակառուցվածքների զարգացման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 9 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 3.6%-ը: Ծրագրի նպատակն է՝ հզորացնել արտահանման խթանման, ներդրումների ներգրավման և ձեռնարկություններին տրամադրվող որակի կառավարման ծառայությունների կարողությունները: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Առևտրի խթանման և որակի համակարգերի արդյունավետության բարելավում,
- Ներդրումների և արտահանման խթանում,
- Որակի ազգային ենթակառուցվածքի արդիականացում,
- Ծրագրի կառավարում, մոնիտորինգ և գնահատում:

2018 թվականի ընթացքում կատարվել է միայն վարկային ծրագրի աուդիտը:

2018 թվականի համար ծրագրված աշխատանքների թերակատարումը գլխավորապես պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ վարկային ծրագիրը սառեցված է 2016 թվականից: 2018 թվականի նոյեմբերի վերջին ծրագրի շրջանակում կատարվեց առաքելական այց Համաշխարհային Բանկի պատվիրակության կողմից, որի ժամանակ քննարկվեցին ծրագրի վերակառուցման և իրականացման հետագա բնականոն ընթացքն ապահովելու հարցերը: Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց, որ 2019 թվականին, նոր կառավարության և Ծրագրի Ղեկավար Հանձնաժողովի ձևավորումից հետո, վերջինիս հաստատմանը կներկայացվի Ծրագրի իրականացման գործողությունների ժամանակացույցը և Գնումների պլանը, որից հետո այն կուղարկվի Համաշխարհային Բանկ հաստատման նպատակով:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող պետական հատվածի արդիականացման երրորդ ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 1 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 80.9%-ը: Ծրագրի նպատակն է հանրային ֆինանսական հաշվետվությունների որակի և ընտրված էլեկտրոնային կառավարման կատարելագործված ծառայությունների հասանելիության բարելավումը: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Պետական ֆինանսների կառավարման տեղեկատվական համակարգեր,
- Ծառայությունների մատուցման բարելավմանն ուղղված էլեկտրոնային կառավարման լուծումներ,
- Կարողությունների զարգացում և կարողությունների ստեղծման փոքր միջամտություններ,

- Ծրագրի կառավարում:

2018 թվականի ընթացքում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

- Էլեկտրոնային կառավարման կազմակերպման և ղեկավարման քաղաքական և ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի հզորացում,

- Պետական կառավարման ներքին համակարգերի (փաստաթղթաշրջանառության Էլեկտրոնային կառավարման համակարգ, մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգ և այլն) արդիականացում և ինտեգրում,

- Պետական հատվածի արդիականացման երրորդ ծրագրի մոնիթորինգի և գնահատման հերթական փուլը,

- Ծրագրի տարեկան աուդիտը:

Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ Աջակցություն ՀՀ Ֆինանսների նախարարությանը Պետական ֆինանսների կառավարման տեղեկատվական համակարգի (ԿՖԿՏՀ) տեխնիկական պահանջների սահմանման, մատակարարի ընտրության և համակարգի մշակման և ներդրման գործընթացի վերահսկման հարցերում խորհրդատվական ծառայությունների իրականացման նպատակով խորհրդատուի ընտրության գործընթացի տևողությամբ: Մասնավորապես՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը նպատակ ունենալով նվազեցնել ԿՖԿՏՀ ներդրման գործընթացի բոլոր փուլերում հնարավոր ռիսկերը՝ նախաձեռնել է միջազգային խորհրդատուի ներգրավման գործընթաց: Վերջինիս ընտրության հիմքում դրվել է ՖՆ մշակված տեխնիկական առաջադրանք, որն ամփոփել է մասնակիցների մասնագիտական որակների և փորձի առկայության պահանջները: Համաշխարհային բանկի կոմից սահմանված կանոնների համաձայն տեխնիկական առաջադրանքի հիման վրա կազմակերպվել է մրցույթ, որին մասնակցության նպատակով ներկայացվել են թվով 22 հայտեր տարբեր երկրների փորձագետների կողմից:

Հաշվի առնելով ներկայացված հայտերի քանակը, ինչպես նաև տեխնիկական առաջադրանքով սահմանված պահանջների ծավալը և ընդգրկվածությունը՝ «Պետական արդիականացման երրորդ ծրագրի» կառավարման խորհրդի որոշմամբ ստեղծվել է հայտերը գնահատող հանձնաժողով (այսուհետ՝ Հանձնաժողով): Վերջինիս կողմից առաջնահերթ մշակվել է մասնակիցների ներկայացրած ծավալուն և տարաբնույթ հայտերը առավելագույնս կոմպետենտ և արդարացի գնահատելու միասնական մեթոդական ուղեցույց:

Հայտերի նախնական գնահատման արդյունքում հանձնաժողովն ընտրել է թվով 6 մասնակիցներ: Ընտրված մասնակիցների՝ պետական ֆինանսական կառավարման համակարգի, նորագույն տեղեկատվական համակարգերի վերաբերյալ ունեցած գիտելիքների ընդհանուր, ինչպես նաև ՀՀ պետական կառավարման համակարգում դրանց պրակտիկ կիրառման պատկերացումների գնահատման նպատակով՝ Հանձնաժողովը մշակել և մասնակիցներին է տրամադրել գրավոր առաջադրանք/հարցաշար: Այնուհետ լրացված հարցաշարերը քննարկելու նպատակով ընտրված մասնակիցների հետ անցկացվել է երկփուլ հարցազրույց տեսակապի միջոցով, որի արդյունքում ընտրվել է հաղթող մասնակից: Հանձնաժողովը մրցույթի արդյունքների վերաբերյալ ամփոփ հաշվետվությունը ներկայացրել է ՀԲ-ին, որին ի պատասխան ՀԲ-ը հայտնել է իր դրական եզրակացությունը:

Արդյունքում, Հանձնաժողովն ընտրել է միջազգային խորհրդատու, որի հիմնական առաջադրանքն է լինելու վերանայել և ավարտական տեսքի բերել ԿՖԿՏՀ մրցութային փաստաթուղթը: Ներկայումս տարվում են աշխատանքներ հաղթողի հետ պայմանագրի կնքման նպատակով:

2018 թվականի ապրիլ-մայիս ամիսներին ՀՀ-ում քաղաքական իրադրության փոփոխություն է տեղի ունեցել: Ձևավորված կառավարությունն ամրագրել է պետական կառավարման համակարգի բարեփոխումների շարունակականության ապահովման առաջնահերթությունները: ԿՖԿՏՀ ներդրման աշխատանքների հետագա ընթացքի ապահովման նպատակով ծրագրին առնչվող ողջ տեղեկատվությունը ներկայացվել է ՀՀ վարչապետին: Ակնկալվում է, որ առաջիկայում կկայացվեն համապատասխան որոշումներ, և ըստ այդմ կապահովվի ծրագրի իրականացումը:

□Գույքի և եկամուտների հայտարարագրման համակարգի արդիականացմանն ուղղված խորհրդատվական ծառայությունների իրականացման նպատակով □ մրցույթի ամփոփումը հետաձգվել է՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ նոր կառավարության ծրագրում սահմանվել են հակակոռուպցիոն հանձնաժողովի նոր լիազորություններ, որոնց իրականացման համար պետք է կատարվեն օրենսդրական փոփոխություններ:

Չեն կայացել հայտարարված հետևյալ մրցույթները.

- Էլեկտրոնային նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգի մատակարարում և տեղադրում,
- Ոստիկանության համար օպերատիվ կառավարման փորձնական համակարգերի մատակարարում և տեղադրում (մարզերում),
- Էլեկտրոնային կառավարման, Mobile ID համակարգի, զանգերի ընդունման կենտրոնի և քաղաքացիների հետ հետադարձ կապի վերլուծության իրականացման համար միասնական պորտալի մատակարարում և տեղադրում:

2018 թվականին Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող վիճակագրական համակարգի զարգացման համար ազգային ռազմավարական դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 8.1%-ը՝ 46 մլն դրամ: Դրամաշնորհային համաձայնագիրը Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի ու Հայաստանի Հանրապետության միջև ստորագրվել է 2017 թվականի ապրիլի 28-ին: Ծրագիրն ուժի մեջ է մտել 2017 թվականի հուլիսի 5-ին: Ծրագրի իրականացման ժամկետն է մինչև 2021 թվականի հունիսի 30-ը: Ծրագրի նպատակը Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգում կարողությունների և ՀՀ ԱԿԾ-ի աշխատակազմի մասնագիտական կարողությունների հետագա բարելավումն է՝ միջազգային չափանիշներին համահունչ վիճակագրությունը ժամանակին ստանալու և տարածելու համար: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Կարգավորման և ինստիտուցիոնալ շրջանակ,
- Տվյալների հավաքագրում և տվյալների նախապատրաստում,
- Տվյալների տարածում և իրազեկում,
- Սարքավորումների, ծրագրային ապահովման և աշխատանքային միջավայրի արդիականացում,

- Ծրագրի կառավարում:

ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի (ՀՀ ՎԿ) տնային տնտեսությունների հետազոտությունների և գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների հետազոտությունները համակարգչի կիրառմամբ անհատական հարցազրույց վարելու (CAPI) համակարգով իրականացնելու նպատակով դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում 2018 թվականին ձեռք են բերվել 99 պլանշետներ, ինչպես նաև CAPI համակարգի ներդրմանն աջակցելու և համապատասխան բաժինների աշխատակիցների կարողությունները զարգացնելու նպատակով ծրագրի շրջանակում ընտրվել են CAPI համակարգի տեխնիկական և ուսուցման փորձագետներ, որոնք 2018 թվականին նույնպես հաջողությամբ իրականացրել են անհրաժեշտ խորհրդատվական ծառայությունները և ուսուցման դասընթացները:

ՀՀ ՎԿ-ի կենտրոնական գրասենյակի և չորս մարզային գրասենյակների վերանորոգման աշխատանքների և կորպորատիվ ու տեղական ՏՏ ցանցերի արդիականացման նպատակով ծրագրի շրջանակում հայտարարվել է մրցույթ, և ընտրվել է խորհրդատու ընկերություն՝ նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի մշակման և հետագայում վերանորոգման աշխատանքների ընթացքում հեղինակային հսկողության ծառայությունների իրականացման համար:

Ծրագրի շրջանակում հայտարարվել է միջազգային մրցույթ «Թվինինգ գործընկերություն ՀՀ ՎԿ-ի հետ ծրագրի իրականացման համար»: Մրցույթի գնահատման արդյունքներով հաղթող է ճանաչվել գերմանական GOPA Consultants ընկերության գլխավորած համատեղ ձեռնարկությունը, որին և շնորհվել է պայմանագիր, որը ստորագրվել է 2018 թվականի դեկտեմբերի 3-ին: Ծառայությունների մատուցման գործընթացը կմեկնարկի 2019 թվականից:

Ծրագրի ցածր կատարողականի պատճառներն են.

- Տարվա ընթացքում նախատեսված մրցույթների տեխնիկական հանձնարարականների մշակման, և դրանց, ինչպես նաև գնահատման արդյունքների՝ Համաշխարհային Բանկի կողմից հաստատման գործընթացը երկար տևեց, որի արդյունքում հայտարարված մրցույթների շրջանակներում պայմանագրերը կնքվեցին տարեվերջին, ուստի դրանց իրականացումը տեղափոխվեց 2019 թվական.

- Զանի որ ՀՀ ՎԿ-ի և մարզային կենտրոնների վերանորոգման աշխատանքների նախագծային և նախահաշվային փաստաթղթերը պատրաստ կլինեն միայն 2019 թվականի փետրվարին, ՀՀ ՎԿ-ի և մարզային կենտրոնների վերանորոգման աշխատանքների, դրանց կահավորման և տեխնիկայով հագեցման հետ կապված մրցույթները, որոնց համար գումարներ էին նախատեսված 2018 թվականին, նույնպես տեղափոխվել են 2019 թվական.

- Առցանց հաշվետվությունների ծրագրային ապահովման տեխնիկական առաջադրանքի մշակումը նախատեսված է եղել 2018 թվականի 4-րդ եռամսյակում, որի տեխնիկական հանձնարարականը դեռ գտնվում է մշակման փուլում, և միջոցառումը տեղափոխվել է 2019 թվական.

- ՀՀ ՎԿ կենտրոնական գրասենյակի և մարզային 5 գործակալությունների վերանորոգման աշխատանքների և կորպորատիվ ու տեղական ՏՏ ցանցի արդիականացման նախագծման առաջարկների գնահատումը երկարաձգվեց մրցույթին դիմած խորհրդատուների հայտերում ոչ

լիարժեք տեղեկատվություն տրամադրելու, ինչպես նաև բանակացությունների փուլի երկար տևողության պատճառով:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հայաստանի կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (ԿԱՀ) ընդլայնման դրամաշնորհային ծրագրի իրականացման համար ծախսվել է 3.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 20.3%-ը: Ծրագրի նպատակն է՝ հզորացնել Հայաստանում կենսապայմանների մշտադիտարկումը՝ տնային տնտեսությունների և անհատական հետազոտական տվյալների բարելավման միջոցով, որոնք հավաքագրվում է ՀՀ ՎԿ միջոցով: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ մասերից.

- ԿԱՀ ընտրանքի ընդլայնում,
- Ծրագրի կառավարում:

Ծրագիրը հաջողությամբ իրականացվել է նախորդ տարի: 2018 թվականի 4-րդ եռամսյակում իրականացվել է դրամաշնորհային ծրագրի աուդիտը: Ծրագրի կատարման արդյունքում առկա է տնտեսում:

Էլեկտրոնային աճուրդների կազմակերպման նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 24 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 84%-ը, որը պայմանավորված է աշխատանքների կատարման համար իրականացված միջույթի արդյունքում ձևավորված գներով:

Պետական գույքի հաշվառման նոր ավտոմատացված ու ամբողջական համակարգի մշակման, ներդրման և կիրառման նպատակով տրամադրվել է 19.8 մլն դրամ, Կառավարման N 2 շենքում տեղակայված սարքերի և սարքավորումների հետերաշխիքային սպասարկման նպատակով՝ 15 մլն դրամ, որոնք օգտագործվել են ամբողջությամբ:

ՀՀ տարածքների նոր գոտիավորման և բազային արժեքների սահմանման նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 248.8 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 99.5%-ը:

Ընտրական վարչարարության փորձի ուսումնասիրման, ընտրական վարչարարության բարձրացման, կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի վերազինման և ընտրական օրենսդրությանը վերաբերող նյութերի հրապարակման աշխատանքներին ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի արտաբյուջետային միջոցներից տրամադրվել է 7.3 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 32.6%-ը: Վերջինս հիմնականում պայմանավորված է գործուղումների ծախսերի կրճատմամբ:

Հիմնարկներին և կազմակերպություններին ամրացված՝ յուրաքանչյուր միավորը մինչև 5 մլն դրամ գնահատված արժեքով շարժական գույքի օտարման գործընթացում գտնվելու ժամանակահատվածում գույքի պահառության կազմակերպման ծախսերը կազմել են 3.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը, որոնք կատարվել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանի արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնությանն աջակցություն» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 52.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 51.9%-ը: Համաձայնագիրը Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի և Հայաստանի Հանրապետության միջև ստորագրվել է 2018 թվականի մարտի 20-ին: Ծրագրի իրականացման ժամկետն է մինչև 2020

թվականի ապրիլի 30-ը: Ծրագրի նպատակն է՝ աջակցել հանքարդյունաբերության ոլորտի թափանցիկության և հաշվետվողականության բարձրացման հարցում՝ իրականացնելով Արտահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության (ԱՃԹՆ) ստանդարտը:

Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Հաշվետվությունների ներկայացում և հաստատում,
- Կարողությունների զարգացում և առաջմղում,
- Հաղորդակցություն և տեղեկատվական արշավ,
- Իրական սեփականատերերի բացահայտում և ծրագրի կառավարում:

Դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում անկախ ադմինիստրատորի կողմից կազմվել է ՀՀ ԱՃԹՆ-ի առաջին ազգային զեկույցը, անցկացվել են վերապատրաստման դասընթացներ և աշխատանքային հանդիպումներ, մասնավորապես՝ 2018 թվականի հուլիսի 10-ին կազմակերպվել է հանդիպում-դասընթաց Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի առաջին զեկույցի համար ընդերքօգտագործողների և պետական մարմինների կողմից հրապարակային հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգի և հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային համակարգի գործածման վերաբերյալ, նոյեմբերի 2-3-ն անցկացվել է «Շահագրգիռ կողմերի հանդիպում ԱՃԹՆ-ի զեկույցի նախագծի և 2019 թվականի ԱՃԹՆ-ի աշխատանքների շուրջ» խորագրով 2-օրյա արտագնա աշխատաժողով, որի նպատակն էր անկախ ադմինիստրատորի, ԱՃԹՆ-ի բազմաշահառու խմբի անդամների և այլ շահագրգիռ անձանց հետ քննարկել ԱՃԹՆ-ի զեկույցի նախագծի վերաբերյալ ներկայացված մեկնաբանությունները, ինչպես նաև դեկտեմբերի 5-ին անցկացվել է ԱՃԹՆ բազմաշահառու խմբի հերթական նիստը, իրականացվել են հասարակայնության հետ կապերի և թարգմանչական աշխատանքներ, Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի գործընթացի ու միջառումների հանրային իրազեկման աշխատանքներն իրականացնելու նպատակով ձեռք է բերվել թվային տեսախցիկ, անցկացվել են նաև մրցույթներ տպագրական և սոցիալական մեդիայի՝ տեղեկատվական հոլովակների արտադրության և տարածման ծառայություններ ձեռք բերելու համար:

Ցածր կատարողականի պատճառներից հիմնականն այն է, որ Ազգային զեկույցի կազմման ժամկետի հետաձգմամբ պայմանավորված՝ զեկույցը կազմող կազմակերպության հետ պայմանագիրը կնքվել է առավել երկար ժամկետով: Մրցույթի արդյունքում տվյալ կազմակերպության հետ պայմանագիրը կնքվել է նախատեսվածից շուրջ 5 մլն դրամով պակաս արժեքով: Ազգային զեկույցի ներկայացման կոնֆերանսը և մարզային հանդիպումները տեղափոխվել են 2019 թվական՝ զեկույցի հրապարակումից հետո: Միաժամանակ նախատեսված երկու ԱՃԹՆ-ի միջազգային խորհրդի նիստերից միայն մեկի մասնակցության համար է գործուղման ծախս կատարվել դրամաշնորհային միջոցների հաշվին:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Հանքարդյունաբերության ոլորտի քաղաքականության ծրագիր» դրամաշնորհային ծրագրի միջոցներից օգտագործվել է 1 մլն դրամ՝ նախատեսված 134.3 մլն դրամի փոխարեն: Ծրագրի նպատակն է՝ աջակցել հանքարդյունաբերության ոլորտի քաղաքականության մշակմանը, որի առանցքում Հայաստանում կայուն տնտեսական աճին հանքարդյունաբերության ոլորտի նպաստի ամրապնդումն է:

Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Վերլուծական հիմնավորումներ,
- Զաղաքականության մշակման համար իրազեկում և խորհրդակցություն,
- Կարողությունների զարգացում:

Ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ծրագրի շրջանակներում երկու հետազոտությունների համար նախատեսված մրցույթների հայտարարության ժամկետները պարբերաբար հետաձգվել են տեխնիկական առաջադրանքի վերջնական տարբերակի շուրջ առկա տարածայնությունների և մրցույթին դիմող կազմակերպությունների սակավության պատճառով: Ծրագրի հիմնական միջոցառումների անցկացումը նախատեսված է 2019 թվականին: 2018 թվականի ընթացքում իրականացվել է միայն մեկ գործուղման համար մասհանում՝ 2018 թվականի հոկտեմբերի 16-ից 19-ը ժնևում (Շվեյցարիայի Համադաշնություն) կայացած Հանքարդյունաբերության, հանքանյութերի, մետաղների և կայուն զարգացման հարցերով միջկառավարական ֆորումի (ՄԿՖ) 14-րդ ամենամյա ընդհանուր հանդիպմանը ՀՀ մասնակցությունն ապահովելու նպատակով:

2018 թվականին *պետական պարտքի* գծով գործառնությունների դասի ծախսերը կատարվել են 99.9%-ով և կազմել 139 մլրդ դրամ: 2017 թվականի համեմատ պետական պարտքի գծով գործառնությունների ծախսերն աճել են 16.1%-ով կամ 19.3 մլրդ դրամով: Արդյունքում պարտքի սպասարկման ծախսերի տեսակարար կշիռը պետական բյուջեի ծախսերում աճել է 1.6 տոկոսային կետով և 2018 թվականին կազմել 9.6%: ՀՀ կառավարության պարտքի սպասարկման ծախսերի աճը պայմանավորված է եղել նախ և առաջ 2018 թվականի ընթացքում պարտքի ծավալի 3.2% աճով: Աճին նպաստել են նաև.

- պետական գանձապետական պարտատոմսերի ծավալի աճը 38.4 մլրդ դրամով և դրանց կառուցվածքում երկարաժամկետ պարտատոմսերի մասնաբաժնի աճը 3.6 տոկոսային կետով, որը հանգեցրել է պարտքի սպասարկման ծախսերի ավելացմանը: Պետական գանձապետական պարտատոմսերի սպասարկման ծախսերն ընդհանուր առմամբ աճել են 8.2 մլրդ դրամով,

- ՀՀ կառավարության կողմից արտաքին աղբյուրներից ստացված վարկերի սպասարկման միջին տոկոսադրույքի աճը՝ 2.1%-ից 2.4%,

- արտարժույթային վճարումների փոխարկումների համար կիրառվող փոխարժեքների փոփոխությունը (մասնավորապես՝ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքը 475.36-ից աճել է մինչև 483.06՝ 1.6%-ով):

Հաշվետու ժամանակահատվածում 64 մլրդ դրամ տրամադրվել է պետական արժեթղթերի (գանձապետական պարտատոմսերի) սպասարկմանը, որը կազմել է ծրագրված ցուցանիշի 99.8%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ գանձապետական պարտատոմսերի սպասարկման ծախսերն աճել են 14.6%-ով, ինչը պայմանավորված է շրջանառության մեջ գտնվող պետական գանձապետական պարտատոմսերի ծավալի աճով: Հարկ է նշել, որ 2017 թվականին պետական արժեթղթերի (գանձապետական պարտատոմսերի) սպասարկմանը ևս 2.4 մլրդ դրամ տրամադրվել էր ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից, որը հաշվի առած՝ սպասարկման ծախսերի աճը կազմել է 10%: Սպասարկման ծախսերի աճը որոշակի չափով զսպվել է՝ պայմանավորված նախորդ տարվա համեմատ հաշվետու ժամանակահատվածում տեղաբաշխված գանձապետական պարտատոմսերի

միջին կշռված եկամատաբերության նվազմամբ 1.08 տոկոսային կետով՝ 9.93%-ից հասնելով 8.85%-ի:

Օտարերկրյա պետություններից, միջազգային կազմակերպություններից և այլ արտաքին աղբյուրներից ստացված վարկերի սպասարկմանը տրամադրվել է 43.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 99.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 32.3%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է հետևյալ գործոններով.

- արտաքին վարկերի գծով պարտքի բացարձակ մեծության աճով՝ 0.6%-ով,
- ՀՀ կառավարության կողմից արտաքին աղբյուրներից ստացված վարկերի սպասարկման

միջին տոկոսադրույքի աճով՝ 2.1%-ից մինչև 2.4%: Արտաքին վարկերի գծով տվյալ ցուցանիշն աճել է 0.3 տոկոսային կետով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է լողացող տոկոսադրույքով տրամադրվող վարկերի սպասարկման ծախսերի հաշվարկման հիմքում ընկած LIBOR դրույքաչափի բարձրացմամբ:

Նշենք, որ 2017 թվականին 6-ամսյա ԱՄՆ դոլարի LIBOR դրույքաչափի միջին ցուցանիշը կազմել էր 1.5%, իսկ 2018 թվականին՝ 2.5%, ընդ որում հիշյալ տոկոսադրույքի հիման վրա է իրականացվում արտաքին վարկերի շուրջ 20%-ի սպասարկումը:

Պայմանավորված արտաքին վարկերի կառուցվածքով՝ սպասարկման ծախսերի 83.7%-ը կազմել են միջազգային կազմակերպություններին վճարված տոկոսավճարները, որոնց ծավալն աճել է 15.6 մլն ԱՄՆ դոլարով, իսկ մասնաբաժինը նվազել է 2.2 տոկոսային կետով՝ պայմանավորված պարտքի կառուցվածքում օտարերկրյա պետությունների նկատմամբ պարտքի ծավալի և վերջինների վարկերի տոկոսադրույքներով: Փաստացի տոկոսավճարների 27.1%-ը կազմել են Չարգացման Միջազգային Ընկերակցության վարկերի սպասարկման ծախսերը, որոնց մասնաբաժինը նվազել է 5.5 տոկոսային կետով՝ պայմանավորված պարտքի կառուցվածքում մյուս վարկատուների պարտքի ծավալների և տեսակարար կշիռների աճով: Մինևույն ժամանակ, աճել են Ասիական Չարգացման Բանկի (3.3 տոկոսային կետով), Վերակառուցման և Չարգացման Միջազգային Բանկի (0.9 տոկոսային կետով) և Եվրասիական Չարգացման Բանկի (0.9 տոկոսային կետով) մասնաբաժինները:

Օտարերկրյա պետություններին վճարված տոկոսավճարների ծավալն աճել է 4.8 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 2.3 տոկոսային կետով՝ կազմելով 16%: Մեկական տոկոսային կետով նվազել են գերմանական և ճապոնական վարկերի սպասարկման ծախսերի կշիռները: Ավելացել են Ռուսաստանի Դաշնության վարկերի սպասարկման ծախսերը, որոնց կշիռն ավելացել է 5 տոկոսային կետով (4.9 մլն ԱՄՆ դոլարով):

Վճարված տոկոսավճարների կառուցվածքում լողացող տոկոսադրույքով վարկերի գծով վճարված տոկոսավճարների տեսակարար կշիռը կազմել է 25.5% և նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճել է 4.4 տոկոսային կետով:

Մուրհակների սպասարկմանը հաշվետու տարում տրամադրվել է 36.7 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը:

Արտարժույթային պետական պարտատոմսերի սպասարկման գծով 2018 թվականին նախատեսված վճարումները կատարվել են թողարկման պայմաններով սահմանված ժամկետներում

և ամբողջ ծավալով: Նշված ծախսերը կազմել են 31.8 մլրդ դրամ և 1.6%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը, ինչը պայմանավորված է եղել փոխարկումների համար կիրառվող ԱՄՆ դոլար / ՀՀ դրամ փոխարժեքի աճով (2017թ.՝ 475.36, իսկ 2018թ.՝ 483.06): Հատկացված գումարից 14.5 մլրդ դրամ ուղղվել է 2020 թվականին մարման ենթակա պարտատոմսերի, 17.3 մլրդ դրամը՝ 2025 թվականին մարման ենթակա պարտատոմսերի սպասարկմանը:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից *կառավարության տարբեր մակարդակների միջև իրականացվող ընդհանուր բնույթի տրանսֆերտները* կատարվել են 99.6%-ով՝ կազմելով 48.9 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.3%-ով կամ 161.1 մլն դրամով: Հատկացված գումարից 48.2 մլրդ դրամն ուղղվել է համայնքների բյուջեներին ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների և Ազգային ժողովի ընդունած օրենքների կիրարկման արդյունքում համայնքների բյուջեների եկամուտների կորուստների փոխհատուցման ֆինանսավորմանը, որը կատարվել է 100%-ով և 2%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Պետական աջակցությունը սահմանամերձ համայնքներին կազմել է 709.6 մլն դրամ՝ ապահովելով նախատեսվածի 76.4%-ը: Ծրագիրը նախատեսված է ՀՀ Արարատի, Գեղարքունիքի, Վայոց ձորի և Տավուշի մարզերի բնակիչների գույքահարկի և հողի հարկի փոխհատուցման, բնակիչների բնական գազի և էլեկտրաէներգիայի ծախսերի մասնակի փոխհատուցման և 22 սահմանամերձ համայնքներում ջրօգտագործողների ընկերությունների սպասարկման տարածքում գտնվող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից օգտագործված ոռոգման ջրի դիմաց գանձվող վարձավճարների 50 տոկոսի փոխհատուցման համար: Ծախսերի կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է օգտագործված բնական գազի և էլեկտրաէներգիայի փաստացի ծավալներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.3%-ով կամ 161.1 մլն դրամով:

Պաշտպանություն

2018 թվականին պաշտպանության բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեից կատարվել են 238.5 մլրդ դրամ ծախսեր՝ կազմելով ծրագրի 96.3%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ռազմական կարիքների բավարարման և ՀՀ պաշտպանության նախարարության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվող՝ սպառազինության և ռազմական տեխնիկայի ձեռքբերման, ինչպես նաև ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգի անձնակազմի կյանքական խրախուսման ծախսերի կատարողականով և Ռուսաստանի Դաշնության կողմից տրամադրված պետական արտահանման վարկի հաշվին ռուսական արտադրության ռազմական նշանակության արտադրանքի մատակարարումների ծրագրի շրջանակներում նախատեսված 3.3 մլրդ դրամ միջոցները չօգտագործելու հանգամանքով: Հիմնականում վերջինիս արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ պաշտպանության ոլորտի ծախսերում արձանագրվել է 19%-ով (56 մլրդ դրամով) անկում:

Հաշվետու տարվա ընթացքում շուրջ 229 մլրդ դրամ ուղղվել է *ռազմական պաշտպանության* ֆինանսավորմանը՝ կազմելով ծրագրի 96.3%-ը: Նշված գումարից 227 մլրդ դրամը հատկացվել է

ռազմական կարիքների բավարարմանը, որը կազմել է ծրագրի 98.2%-ը և 14.6%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը: ՀՀ ռազմական կցորդների պահպանմանը տրամադրվել է 399.3 մլն դրամ կազմելով ծրագրի 100%-ը: ՀԱՊԿ-ում ՀՀ զինված ուժերի ներկայացուցչի պահպանման, Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպություններում ՀՀ առաքելությունում ՀՀ ռազմական ներկայացուցչի պահպանման ու ռազմական նշանակության համակարգերի պահպանման համար նախատեսված միջոցները նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով համապատասխանաբար 48.7 մլն դրամ, 51.4 մլն դրամ և 1.2 մլրդ դրամ: 2018 թվականին պետական բյուջեից 59.6 մլն դրամ տրամադրվել է ՄԱԿ-ի գրասենյակում ՀՀ ռազմական խորհրդականի պահպանմանը՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 82.1%-ը:

ՀՀ պաշտպանության նախարարության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվող՝ սպառազինության և ռազմական տեխնիկայի ձեռքբերման, ինչպես նաև ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգի անձնակազմի կյանքական խրախուսման ծախսերը կազմել են 235.7 մլն դրամ կամ ծրագրի 13.9%-ը:

Հաշվետու տարվա ընթացքում *արտաքին ռազմական օգնության* նպատակով նախատեսված միջոցները՝ 117 մլն դրամի չափով, ամբողջությամբ տրամադրվել են: Այս դասում ներառված՝ ՆԱՏՕ-ում Հայաստանի Հանրապետության առաքելությունում պաշտպանության հարցերով պետական խորհրդականի պահպանման ծախսերը կազմել են 58.3 մլն դրամ: 49.1 մլն դրամ է տրամադրվել ՆԱՏՕ-ում (ռազմավարական հրամանատարությունների) ռազմական համագործակցության վարչությունում Հայաստանի Հանրապետության փոխգործակցության սպայի պահպանման նպատակով: Երևանում ՆԱՏՕ-ի հասարակական տեղեկատվական կենտրոնի տարածքի վարձակալության նպատակով բյուջեից հատկացումները կազմել են 9.6 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ արտաքին ռազմական օգնության ծախսերը նվազել են 28.1%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ՆԱՏՕ-ում Հայաստանի Հանրապետության առաքելությունում Հայաստանի Հանրապետության ռազմական ներկայացուցչի պահպանման համար 2018 թվականի պետական բյուջեում միջոցներ չնախատեսելու հանգամանքով:

Պաշտպանության ոլորտում հետազոտական և նախագծային աշխատանքների դասում ներառված «Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության նպատակային-ծրագրային հետազոտություններ» ծրագրի շրջանակներում կատարվող հատուկ գիտահետազոտական և փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 2.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 91.7% կատարողական և նախորդ տարվա համեմատ աճելով 40.8%-ով:

Պաշտպանության՝ *այլ դասերին չպատկանող ծախսերը* կազմել են 7.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրվածի 99.6%-ը, որից 40.5 մլն դրամը (ծրագրվածի 96.7%-ը) տրամադրվել է այլընտրանքային ծառայության ապահովմանը, 39.6 մլն դրամը (ծրագրվածի 78.6%-ը)՝ զորակոչիկներին վարորդական իրավունքի վկայականների տրամադրմանը և քննությունների ընդունմանը, 213.8 մլն դրամը (ծրագրվածի 91.7%-ը)՝ հումանիտար ականազերծման և փորձագիտական ծառայությունների կազմակերպմանը և 6.8 մլրդ դրամը (ծրագրվածի 100%-ը)՝ պաշտպանության բնագավառի այլ ծախսերին: Այլ ծախսերի գծով արտաբյուջետային միջոցների հաշվին օգտագործվել է 108.6 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ դասի ծախսերն աճել են

14.8%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է «Պաշտպանության բնագավառի այլ ծախսեր» ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի աճով:

Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն

2018 թվականին *հասարակական կարգի, անվտանգության և դատական գործունեության* բնագավառներին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 123.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրային հատկացումների 96.6%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության ճանապարհային ոստիկանության կողմից արձանագրված խախտումների համար վարչական տուգանքների գանձումներից, գրանցման-քննական ծառայությունների դիմաց վճարումներից և այլ վճարովի ծառայություններից ստացված գումարների հաշվին կատարված ծախսերի, ինչպես նաև հասարակական կարգի պահպանության ապահովման ու Ազգային անվտանգության ապահովման ծրագրերի շրջանակներում նախատեսվածից պակաս միջոցներ օգտագործելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.5%-ով կամ 555.6 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված հասարակական կարգի պահպանության ապահովման ծախսերի աճով:

Բաժնի ծախսերի 67.2%-ը կամ 82.7 մլրդ դրամ կազմել են *հասարակական կարգի և անվտանգության* խմբի ծախսերը, որոնց ծրագիրը կատարվել է 96%-ով: Նշված գումարից 60.6 մլրդ դրամը կազմել են ոստիկանության դասի ծախսերը, որոնք կատարվել են 95.3%-ով: 2017 թվականի համեմատ *ոստիկանության* դասի ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

ՀՀ անձնագրերի բլանկների տպագրության ծախսերը կազմել են 723.4 մլն դրամ կամ ծրագրով նախատեսվածի 97.1%-ը և նախորդ տարվա համեմատ աճել են 4.3%-ով:

2018 թվականին հասարակական կարգի պահպանության ապահովման նպատակով 36.5 մլրդ դրամ է տրամադրվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանությանը՝ ապահովելով 98.8% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 2.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված աշխատանքի վարձատրության ծախսերի աճով:

Պետավտոհամարանիշների ձեռքբերման համար պետական բյուջեից տրամադրվել է 236.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

ՀՀ պետական կառավարման մարմինների և կազմակերպությունների շենքերի ու շինությունների, ինչպես նաև կարևորագույն նշանակության օբյեկտների պահպանության ծախսերը կատարվել են 99.7%-ով՝ կազմելով 3.7 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3.3%-ով՝ պայմանավորված ՀՀ ոստիկանության կողմից պետական պահպանության ենթակա պետական մարմինների և կազմակերպությունների շենքերի ու շինությունների ցանկը համալրվելու հանգամանքով:

ՀՀ ՊՆ, ՀՀ ԿԱ ԱԱԾ կրտսեր, միջին, ավագ և ՀՀ ոստիկանության միջին, ավագ, գլխավոր սպայական անձնակազմին՝ կենցաղային տեխնիկայի ձեռքբերմանն աջակցելու նպատակով տրամադրվող սպառողական վարկերի տոկոսագումարների 2 կամ 3 տոկոսային կետով

համաֆինանսավորման ծախսերը կազմել են 9 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 44.4%-ը՝ պայմանավորված շահառուների փաստացի քանակով: Արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 27.7%-ով:

2018 թվականին շուրջ 7.3 մլրդ դրամ ծախսեր են կատարվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության ստորաբաժանումների կողմից պայմանագրային հիմունքներով պահպանության և անվտանգության գծով իրականացվող ծառայությունների դիմաց ստացվող արտաբյուջետային միջոցների հաշվին, որոնք կազմել են նախատեսվածի 98.4%-ը՝ պայմանավորված գնումների մրցույթների արդյունքում առաջացած տնտեսման և տարվա ընթացքում որոշ մրցույթների չկայացման հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն աճել են 1.6%-ով:

Ճանապարհային ոստիկանության կողմից արձանագրված խախտումների համար վարչական տուգանքների գանձումներից, գրանցման-քննական ծառայությունների դիմաց վճարումների և այլ վճարովի ծառայությունների մատուցումից ստացված միջոցների հաշվին կատարված ծախսերը կազմել են 11.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 83.4%-ը, որոնք նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 10%-ով: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ծառայությունների և ապրանքների, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերման գծով նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ չօգտագործելու հանգամանքով, իսկ նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը՝ այլ ծախսերի, դրամաշնորհների և ոչ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերման ծախսերի նվազմամբ:

Քաղաքացիներին բժշկական օգնության և սպասարկման վճարովի ծառայությունների մատուցման նպատակով տրամադրվել է 8.9 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 89.3%-ը և նախորդ տարվա համեմատ նվազել 11.5%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերման ծախսերի նվազմամբ:

ՀՀ քաղաքացու անձնագիր տալու կամ փոխանակելու վճարովի ծառայության մատուցումից ստացվող միջոցներն օգտագործվել են 89.4%-ով՝ կազմելով 617.9 մլն դրամ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է գնումների գործընթացի արդյունքում առաջացած տնտեսումներով, ինչպես նաև որոշ մրցույթների չկայացմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 15.7%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված անձնագրերը (այդ թվում՝ նույնականացման քարտ և կենսաչափական անձնագիր) սեղմ ժամկետներում ստանալու համար դիմողների թվաքանակի աճով:

2018 թվականի ընթացքում *Ազգային անվտանգության* բնագավառին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 19.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրային հատկացումների 98%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Ազգային անվտանգության ապահովման ծրագրի շրջանակներում նախատեսված ծախսերի կատարողականով: 2017 թվականի համեմատ Ազգային անվտանգության դասի ծախսերը նվազել են 0.8%-ով:

2018 թվականին շուրջ 19.5 մլրդ դրամ տրամադրվել է Ազգային անվտանգության ապահովման ծրագրին, որը կատարվել է 98%-ով՝ պայմանավորված խնայողություններով: 2017 թվականի համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 0.5%-ով:

ՀՀ կառավարական կապի անվտանգության ապահովման նպատակով իրականացվել են 45.1 մլն դրամ ծախսեր, որոնք ապահովել են ծրագրի 85.3% կատարողական և 55.2%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Պետական պահպանության ապահովման նպատակով օգտագործվել է 2.6 մլրդ դրամ կազմելով ծրագրի 97.5%-ը և 4.7%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված զինծառայողների թվի կրճատման արդյունքում աշխատանքի վարձատրությանն ուղղվող միջոցների տևտեսմամբ:

Հայաստանի փրկարար ծառայության համակարգի պահպանման նպատակով հաշվետու տարում ծախսվել է շուրջ 8.7 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրային հատկացումների 98.7%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.1%-ով: Տվյալ դասում ընդգրկված գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծրագրի շրջանակներում ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությանը տրամադրվել է ավելի քան 1.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 99.1% կատարողական, իսկ կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 9.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 95.7%, որը պայմանավորված է խնայողություններով:

Հայաստանի փրկարար ծառայության համակարգի ստորաբաժանումների պահպանման ծախսերը կատարվել են 98.6%-ով՝ կազմելով 7.4 մլրդ դրամ և 0.4%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Պետական աջակցությունը ռուս-հայկական հումանիտար արձագանքման կենտրոնին կազմել է 7.7 մլն դրամ, որն իրականացվել է ամբողջությամբ: Միջոցներն ուղղվել են կենտրոնի պահպանմանը:

Դատարանների դասի ծրագրերին ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 12.1 մլրդ դրամ՝ 96.2%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը հիմնականում առաջացել է ՀՀ դատարանների պահպանման և ՀՀ արդարադատության նախարարության Դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին ձևավորվող նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի ծախսերում: Սակայն հիմնականում 2017 թվականի համեմատ նշված ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերի աճի արդյունքում դատարանների դասի ծախսերն աճել են 2.2%-ով: Նշված արտաբյուջետային միջոցներից հաշվետու տարում օգտագործվել է 1.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 87.1%-ը: Տևտեսումը պայմանավորված է որոշ ապրանքների և ծառայությունների՝ նախատեսվածից ավելի ցածր գներով ձեռքբերմամբ:

8.4 մլրդ դրամ տրամադրվել է ՀՀ դատարանների պահպանմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 98.1%-ը: 562.3 մլն դրամ է տրամադրվել ՀՀ սահմանադրական դատարանի պահպանմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 98.2%-ը: Տվյալ ծրագրերում արձանագրվել են որոշակի խնայողություններ, իսկ նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել:

Հաշվետու տարում ավելի քան 1.3 մլրդ դրամ են կազմել դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության պահպանման ծախսերը, որոնք կատարվել են 98.4%-ով: Այս ծախսերը ևս Նախորդ տարվա համեմատ էական փոփոխություն չեն կրել:

ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ դատարանների պահուստային ֆոնդերից օգտագործվել է համապատասխանաբար 8.8 մլն դրամ և 151.5 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշների համապատասխանաբար 75.9%-ը և 87.8%-ը:

61.3 մլն դրամ տրամադրվել է ՀՀ դատարանների կարողությունների զարգացմանը՝ կազմելով Նախատեսվածի 88.8%-ը: Շեղումը պայմանավորված է խնայողություններով:

Հայաստանի Հանրապետության արդարատության նախարարության «Դատաիրավական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի «Դատական գործերի փաստաթղթերի թվայնացում և էլեկտրոնային դատարանների համակարգի ներդրում Հայաստանի Հանրապետությունում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում արտաբյուջետային միջոցների ծախսերը կազմել են 70.6 մլն դրամ կամ Նախատեսվածի 78.2%-ը: Ծրագիրն իրականացվում է 2017 թվականի ապրիլի 7-ին ՀՀ արդարադատության նախարարության և ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության միջև կնքված «Հայաստանում դատական արխիվային նյութերի թվայնացման» դրամաշնորհային ծրագրի իրականացման մասին համաձայնագրի համաձայն: Տևտեսումը պայմանավորված է նրանով, որ «Համակարգի կառավարման համակարգչային ծրագրային փաթեթների մշակման ծառայությունների ձեռքբերման» պայմանագրով Նախատեսված ծառայությունների մատուցման 4-րդ փուլի ավարտը և դրանց դիմաց վճարումը Նախատեսվում է իրականացնել 2019 թվականին, որը ներառում է հետևյալ ծառայությունների մատուցումը՝

- Համակարգի ներդրում,
- Ձեռնարկների մշակում և օգտագործողների ուսուցում,
- Թեստային համակարգի շահագործում և սխալների շտկում:

Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականին:

Հաշվետու տարում պետական բյուջեից 817.5 մլն դրամ է տրամադրվել *իրավական պաշտպանության* դասի ծրագրերին՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 96.8%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 15.2%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի պահպանման ծախսերի աճով:

ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի պահպանման ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 362.8 մլն դրամ կամ Նախատեսվածի 99.3%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 41.1%-ով՝ պայմանավորված աշխատակազմի կառուցվածքային փոփոխությունների շրջանակում հաստիքների ավելացմամբ:

Հանրային պաշտպանի գրասենյակի պահպանման ծախսերը կատարվել են Նախատեսված ծավալով՝ կազմելով 377.3 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք չեն փոփոխվել:

Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների զարգացման նպատակով Նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 86.6%-ով՝ կազմելով 2.1 մլն դրամ, որով ձեռք են բերվել համակարգչային տեխնիկա, գրասենյակային գույք և սարքավորումներ: Շեղումը

պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում ապրանքների ցածր գնով ձեռքբերման հանգամանքով:

Դատավարություններին ընդգրկված թարգմանիչների, փորձագետների և վկաների վարձատրության փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 15.9 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 99.9%-ը: Տվյալ ծրագրի ծախսերը 34.3%-ով զիջել են 2017 թվականի ցուցանիշը: Սակայն հարկ է նշել, որ 2018 թվականին դատավարություններին ընդգրկված թարգմանիչների վարձատրությանը ևս 20 մլն դրամ հատկացվել է ՀՀ դատարանների պահուստային ֆոնդի միջոցներից:

Անվճարունակության գործերով կառավարիչներին իրենց մատուցած ծառայությունների դիմաց փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 17.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը և 18.4%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծախսերի աճը պայմանավորված է սնանկության գործերի քանակի ավելացմամբ, որը նախորդ տարվա 490-ի դիմաց 2018 թվականին կազմել է 580:

Երեխաների իրավունքների ոտնահարման դեպքերին արձագանքելու համար ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող՝ Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների զարգացման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 4.6 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 92.6%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Պատրաստվել է «ՀՀ կողմից երեխայի իրավունքների մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիայով և կից արձանագրություններով սահմանված պարտականությունների կատարման վիճակի վերաբերյալ» Մարդու իրավունքների պաշտպանի արտահերթ հրապարակային զեկույց (հայերեն և անգլերեն լեզուներով):

- Թարգմանվել, ադապտացվել և տպագրվել է «Երեխաներին անազատության մեջ պահելու վայրերի մշտադիտարկում» գործնական ուղեցույցը:

- Պատրաստվել է և տպագրվել «Չանգվածային լրատվամիջոցները և երեխաների իրավունքները» թեմայով ձեռնարկը լրագրողների համար:

- ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների բարձրացման նպատակով Պաշտպանի աշխատակազմի աշխատակիցների համար կազմակերպվել է վերապատրաստման դասընթաց՝ երեխաների իրավունքներին վերաբերող թեմաներով:

- Մշակվել է մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի՝ երեխաների իրավունքների իրականացման մեխանիզմների զարգացման հեռանկարային ծրագիր 2018-2020 թվականների համար:

- Երեխաների իրավունքների մոնիտորինգի նպատակով իրականացվել են այցելություններ Լոռու, Շիրակի մարզերի և Երևան քաղաքի՝ երեխաների ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններ:

Ֆինլանդիայի Հանրապետության կառավարության աջակցությամբ իրականացվող «Կայուն զարգացման նպատակների իրականացման աջակցություն, ջրի և սանիտարական պայմանների առկայությունը որպես մարդու իրավունք» արտաբյուջետային ծրագրի ծախսերը կազմել են 6.5 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 58.4%-ը, որը պայմանավորված է որոշ վճարումներ 2019 թվական

տեղափոխելու հանգամանքով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջրի և սանիտացիայի հասանելիության առկա վիճակը գնահատելու համար իրականացվել են օրենսդրության և դպրոցներում առկա պայմանների ուսումնասիրություններ.

- Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջրամատակարարման և սանիտարական ծառայությունների հասանելիության մշտադիտարկում իրականացնելու նպատակով Պաշտպանի աշխատակազմի ներկայացուցիչների և փորձագետների կողմից մշակվել է հստակ մեթոդաբանություն.

- Մշակվել են հատուկ հարցաշարեր, իսկ այցերը եղել են չհայտարարված: Ընդ որում, կազմվել են առանձին երկուական հարցաշարեր և՛ նախադպրոցական, և՛ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում մշտադիտարկում իրականացնելու համար՝ հիմք ընդունելով ներպետական օրենսդրությամբ ամրագրված ջրամատակարարմանը և սանիտարական կանոններին ներկայացվող պահանջները, միջազգային չափանիշները և ՄԱԿ-ի կայուն զարգացման նպատակները: Ավելին, հարցաշարերում ներառվել են ինչպես քանակական, այնպես էլ որակական բաղադրիչ պարունակող հարցեր.

- Այցերի ընթացքում հատուկ ուսումնասիրության են ենթարկվել ջրի և սանիտարական ծառայություններից օգտվելու կանոնները: Մասնավորապես, մշտադիտարկման արդյունքում ճշտվել է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջուր խմելու համար նախատեսված մեկանգամյա օգտագործման բաժակների առկայությունը, իսկ նախադպրոցական հաստատություններում՝ առկա բաժակների անհատականացված լինելը կամ չլինելը, միևնույն ժամանակ տեղեկություններ են հավաքվել հաստատություններում սովորողների առանձին խմբերից և անցկացվել են առանձնազրույցներ ինչպես ուսումնական հաստատության անձնակազմի, այնպես էլ երեխաների հետ.

- 2018 թվականի մայիս-հունիս ամիսներին Պաշտպանի աշխատակազմի ներկայացուցիչները մշտադիտարկման այցեր են իրականացրել Երևանի և մարզերի 181 ուսումնական և նախակրթական ուսումնական հաստատություն՝ 111 դպրոց և 70 մանկապարտեզ.

- Արդյունքում մշակվել է արտահերթ հրապարակային զեկույց «Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջրի և սանիտացիայի հասանելիության իրավունքի ապահովման վերաբերյալ»:

2018 թվականին Նիդերլանդների Թագավորության դեսպանատան կողմից հատկացված միջոցներով իրականացվող «Հայաստանում պրոբացիոն համակարգի ներդրման և զարգացման մոնիթորինգի իրականացում և գնահատում» ծրագրի շրջանակներում ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմին տրամադրվել է 11.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 92.5%-ը:

Ծրագրի շրջանակներում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Իրականացվել է համակողմանի ուսումնասիրություն ՀՀ-ում պրոբացիայի ծառայության գործունեության օրենսդրական և գործնական հարցերի վերաբերյալ: Ուսումնասիրության արդյունքներով կազմվել է ՀՀ պրոբացիայի պետական ծառայության գործունեության

մշտադիտարկման վերաբերյալ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի արտահերթ զեկույց, որը թարգմանվել է անգլերեն և տպագրվել է հայերեն ու անգլերեն լեզուներով.

- Կազմակերպվել է վերոնշյալ զեկույցի ներկայացման և քննարկման միջոցառում՝ շահագրգիռ պետական մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների և զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

2018 թվականին Բուլղարիայի Հանրապետության կառավարության աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանի Հանրապետության մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի վարչական կարողությունների զարգացում» ծրագրի շրջանակներում ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի արտաբյուջետային միջոցներից օգտագործվել է շուրջ 5 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 25.1%-ը՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ ծրագիրը շարունակվելու է նաև 2019 թվականին:

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի և Հայաստանում Բուլղարիայի դեսպանության միջև համատեղ իրականացվող ծրագրի վերաբերյալ հանրությանը և շահագրգիռ կառույցներին իրազեկելու նպատակով կազմակերպվել է ծրագրի մեկնարկային միջոցառում.

- ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների զարգացման նպատակով կազմակերպվել է Պաշտպանի աշխատակազմի ներկայացուցիչների ճանաչողական այց Բուլղարիա.

- Պատրաստվել է հանրային ծառայությունների ոլորտում սպառողների իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի արտահերթ զեկույց:

Հայաստանում փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների զարգացման ծրագրի ծախսերը կազմել են 5.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 98.1%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Ուսումնասիրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում փախստականների, ապաստան հայցողների և տեղահանված այլ անձանց իրավունքների պաշտպանության իրավիճակը, ոլորտի օրենսդրական կարգավորումները և դրանց գործնական կիրարկումը.

- Իրավիճակի ուսումնասիրության և վերլուծության, ինչպես նաև անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքագրման նպատակով այցելություններ են իրականացվել ՀՀ պետական սահմանի անցման կետերում տեղակայված հատուկ կացարաններ և «Հատուկ կացարան» ՊՈԱԿ, որտեղ բնակվում են ապաստան հայցող անձինք: Այցերի ընթացքում բացի մշտադիտարկումից առանձնազրույցներ են տեղի ունեցել կացարանի բնակիչների հետ, ինչպես նաև վերջիններիս համար կազմակերպվել են Մարդու իրավունքների պաշտպանի մանդատի, ոլորտում Աշխատակազմի գործունեության հիմնական ուղղությունների, ինչպես նաև նրանց իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանն ուղղված հանդիպումներ.

- Ըստ անհրաժեշտության այցեր են իրականացվել նաև այն քրեակատարողական հիմնարկներ, որտեղ ազատությունից զրկված են փախստականները և ապաստան հայցող անձինք:

Դրանք հիմնականում պայմանավորված են եղել Պաշտպանին հասցեագրված անհատական դիմումներով, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի կողմից ստացված տեղեկությամբ.

- Կազմակերպվել է փախստականների և ապաստան հայցող անձանց իրավունքների ապահովման վերաբերյալ համաժողով, որին մասնակցել են Պաշտպանի աշխատակազմի, ինչպես նաև ոլորտում գործող պետական մարմինների, միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Համաժողովի ընթացքում հիմնականում քննարկվել են իրավասու պետական մարմինների կողմից 2017 թվականին հրապարակված՝ ոլորտի վերաբերյալ արտահերթ զեկույցի առաջարկությունների կատարումը, ինչպես նաև 2018 թվականի ընթացքում կատարված մյուս գործողությունները և առկա մարտահրավերները.

- ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի ներկայացուցիչները մասնակցել են Չեխիայի Հանրապետություն և Ոստցոդական այցին, որի շրջանակներում ուսումնասիրվել է տեղի փորձը փախստականների և ապաստան հայցող անձանց վերաբերյալ.

- Տարբեր համալսարանների ուսանողների համար կազմակերպվել են Մարդու իրավունքների պաշտպանի մանդատի, ոլորտում Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի գործունեության հիմնական ուղղությունների, ինչպես նաև կատարված աշխատանքի վերաբերյալ իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանն ուղղված հանդիպումներ.

- Ձեռք են բերվել համակարգչային տեխնիկա և գրասենյակային գույք:

2018 թվականին Միավորված ազգերի կազմակերպության մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի կողմից հատկացված միջոցներից «Ազգային կանխարգելման մեխանիզմի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի խոշտանգումների կանխարգելման ենթակոմիտեի առաջարկությունների իրականացում և ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կարողությունների զարգացում» ծրագրի շրջանակներում ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի արտաբյուջետային ծրագրի ծախսերը կազմել են 8.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 74.1%-ը: Նշենք, որ ծրագիրը շարունակվելու է նաև 2019 թվականին: Ծրագրի ընթացքում, մասնավորապես, իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- Գնահատվել է խոշտանգումների կանխարգելման ենթակոմիտեի կողմից կատարված այցի վերաբերյալ զեկույցում Հայաստանի կանխարգելման ազգային մեխանիզմին ներկայացված առաջարկությունների իրացման մակարդակը: Այս նպատակով 2018 թվականի հունիսին կազմակերպվել է կլոր սեղան քննարկում խոշտանգումների կանխարգելման ենթակոմիտեի առաջարկությունների իրականացման ճանապարհային քարտեզ մշակելու համար՝ խոշտանգումների կանխարգելման ենթակոմիտեի անդամ հանդիսացող հրավիրված երկու փորձագետների մասնակցությամբ.

- Կանխարգելման ազգային մեխանիզմների գործունեության ընթացքում ձեռք բերված փորձի փոխանակման նպատակով Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի 4 ներկայացուցիչ ուսումնական այց են կատարել Սլովենիա՝ Լյուբլյանա.

- Կազմակերպվել է Մարդու իրավունքների պաշտպանին առընթեր խոշտանգումների կանխարգելման խորհրդատվական խորհրդի ընդլայնված նիստ.

- Կազմակերպվել է երկօրյա սեմինար Կանխարգելման ազգային մեխանիզմի շրջանակում ազատությունից զրկված անձանց տեղափոխելու համար նախատեսված տրանսպորտային միջոցների, դատարանի խցերի, ոստիկանության՝ ձերբակալված անձանց պահելու վայրերի մշտադիտարկման վերաբերյալ: Միջոցառմանը մասնակցել են ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կանխարգելման ազգային մեխանիզմի, ոլորտում գործող պետական մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև փաստաբաններ:

- Տպագրվել են տեղեկատվական թռուցիկներ, որոնք պարունակում են անհրաժեշտ տեղեկատվություն կանխարգելման ազգային մեխանիզմի շրջանակներում Մարդու իրավունքների պաշտպանի աջակցության հնարավորությունների մասին:

- Տպագրվել են նաև կանխարգելման ազգային մեխանիզմի շրջանակներում Մարդու իրավունքների պաշտպանի աջակցության հնարավորությունների մասին տեղեկատվություն պարունակող պաստառներ՝ ազատությունից զրկման վայրերում փակցնելու նպատակով:

- Կանխարգելման ազգային մեխանիզմի կարողությունների զարգացման նպատակով ձեռք են բերվել համակարգչային տեխնիկա և սարքեր:

- Թարգմանվել և տպագրվել է «Հոգեբուժական կազմակերպություններում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց իրավունքների ապահովման վերաբերյալ» արտահերթ հրապարակային եռալեզու զեկույցը:

2018 թվականին 4.1 մլրդ դրամ է տրամադրվել *դատախազության* դասի ծրագրերին՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 100%-ը և 9.1%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Հատկացված միջոցներից 3.9 մլրդ դրամը տրամադրվել է ՀՀ դատախազության պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 9.2%-ով՝ կապված Դատախազության 100-ամյակի միջոցառումների կազմակերպման հետ: ՀՀ դատախազության պահուստային ֆոնդի հաշվին նախատեսված ծախսերը և կարողությունների զարգացմանն ուղղված ծախսերը կազմել են համապատասխանաբար 85.6 մլն դրամ և 34.9 մլն դրամ, որոնք իրականացվել են ամբողջությամբ:

Հաշվետու տարում քրեակատարողական համակարգի պահպանության ծախսերը կազմել են 8 մլրդ դրամ կամ 98.6%: Շեղումը պայմանավորված է պետական գնումների գործընթացի արդյունքում առաջացած խնայողություններով: 2017 թվականի համեմատ դրանց 2.2%-ով նվազումը հիմնականում պայմանավորված է համաներման կիրառման արդյունքում քրեակատարողական հիմնարկներում պահվող կալանավորված անձանց և դատապարտյալների թվի կրճատմամբ:

Եվրոպայի խորհրդի աջակցությամբ իրականացվող «Էլեկտրոնային մոնիթորինգի սարքավորումների փորձարկում քրեակատարողական հիմնարկների պիլոտային ստորաբաժանումներում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 100%-ով՝ կազմելով 183 հազար դրամ: Ծրագրի նպատակն է՝ փորձարկել Էլեկտրոնային մոնիթորինգի տեխնոլոգիաների կիրառումը իրավախախտների և դատավարության սպասող ամբաստանյալների կառավարման արդյունավետության բարձրացման համար: 2018 թվականին ծրագիրն ավարտվել է:

2018 թվականին միջազգային պայմանագրերով սահմանված կարգով, դատապարտյալների ՀՀ տեղափոխելու համար քրեակատարողական համակարգի պահպանմանը արտաբյուջետային միջոցների հաշվին տրամադրվել է 1.5 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 30.3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին փաստացի Հայաստանի Հանրապետություն է տեղափոխվել 2 դատապարտյալ՝ նախատեսված 4-ի փոխարեն:

2018 թվականին 6.6 մլրդ դրամ տրամադրվել է *Նախաքննության* դասի ծրագրերին՝ կազմելով նախատեսվածի 97.8%-ը: Հատկացված միջոցների գերակշիռ մասը՝ 5.7 մլրդ դրամը (նախատեսվածի 98.7%-ը) տրամադրվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի պահպանմանը: Կատարողականի ցուցանիշը պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.1%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է գործող օրենսդրության համաձայն քննիչների դասային աստիճանի և ստաժի համար տրվող հավելավճարների ամենամյա աճով, ինչպես նաև կոմիտեի պետական ծառայողների աշխատավարձերի ամենամյա վերահաշվարկով:

ՀՀ քննչական կոմիտեի պահուստային ֆոնդի գծով նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 99.9%-ով՝ կազմելով 94.4 մլն դրամ:

Նախաքննության դասում նախատեսված՝ վարչական օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերը կազմել են 186.4 մլն դրամ, կամ նախատեսվածի 71.4%-ը: Հատկացված միջոցներով հիմնանորոգվել են ՀՀ քննչական կոմիտեի կառուցվածքային ստորաբաժանումների 4 վարչական շենքեր: Շեղումը պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով, ինչպես նաև այն հանգամանքով, որ կապալառու կազմակերպություններից մեկը թերացել է պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարման մեջ, և շինարարական աշխատանքներն ամբողջ ծավալով չի իրականացրել:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության պահպանմանը տրամադրվել է 633.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 99.8%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ծառայողների խրախուսման ծախսերի աճով:

ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 772.5 հազար դրամ կամ նախատեսվածի 99%-ը:

Ծառայության պահուստային ֆոնդի միջոցներն օգտագործվել են նախատեսված ծավալով՝ կազմելով 12.7 մլն դրամ:

ՀՀ քննչական կոմիտեի կարողությունների զարգացմանը տրամադրվել է 41.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 99.7%-ը: Միջոցներն ուղղվել են վարչական սարքավորումների ձեռքբերմանը:

Տնտեսական հարաբերություններ

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի ծախսերի 7.8%-ը տրամադրվել է *տնտեսական հարաբերությունների* բաժնին՝ կազմելով 112.2 մլրդ դրամ և 82.6%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ճանապարհային տրանսպորտի, ոռոգման, վառելիքի այլ տեսակների, գյուղատնտեսության և էլեկտրաէներգիայի բնագավառներում

Նախատեսված՝ արտաքին աջակցությամբ իրականացվող նպատակային ծրագրերի կատարողականով: Հատկացված ֆինանսական միջոցների հիմնական մասն ուղղվել է տրանսպորտի (52.7%), գյուղատնտեսության, անտառային տնտեսության, ձկնորսության ու որսորդության (23.6%) և վառելիքի ու էներգետիկայի (14.8%) բնագավառների ծրագրերի իրականացմանը: 2017 թվականի համեմատ տնտեսական հարաբերությունների բաժնի ծախսերը նվազել են 13.4%-ով (17.3 մլրդ դրամով), ինչը հիմնականում ձևավորվել է ճանապարհային տրանսպորտի ու ոռոգման բնագավառների ծախսերի նվազման և Էլեկտրաէներգիայի բնագավառի ծախսերի աճի արդյունքում:

Հաշվետու տարում *ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերությունների* դասի ծախսերը կազմել են շուրջ 4.2 մլրդ դրամ՝ 92.3%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշի կատարումը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին նախարարության պահպանման, ՀՀ արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարությամբ նախատեսված միջոցառումների իրականացմանը պետական աջակցության և «Հայաստանի զարգացման հիմնադրամի» կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացմանը պետական աջակցության ծախսերի համապատասխանաբար 63.2%, 87% և 93.3% կատարողականով:

Նախորդ տարվա համեմատ *ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերությունների* դասի ծախսերն աճել են 7.5%-ով կամ 290.1 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ ոլորտի գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման և «Հայաստանի զարգացման հիմնադրամի» կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացմանը պետական աջակցության ծախսերի համապատասխանաբար 22.3% (228.9 մլն դրամով) և 45.6% (159 մլն դրամով) աճով:

Դասում ընդգրկված են 17 ծրագրեր, որոնցից հետևյալ չորսի գծով արձանագրվել է 100% կատարողական:

Հաշվետու տարում ստանդարտների մշակման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 14.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ազգային ստանդարտների մշակման, ստանդարտացման միջազգային, եվրոպական և միջպետական կազմակերպությունների հետ համագործակցության և ստանդարտների ազգային ֆոնդի վարման ու տեղեկատվական սպասարկման աշխատանքներ: Ազգային ստանդարտների մշակման աշխատանքների շրջանակում 2018 թվականին մշակվել են թվով 30 ազգային ստանդարտների նախագծեր, որոնք ընդունվել և հաստատվել են տեխնիկական հանձնաժողովների ու աշխատանքային խմբերի կողմից և գործողության մեջ են դրվել ՀՀ ստանդարտացման ազգային մարմնի հրամաններով: Մշակված ևս 8 ստանդարտներ գտնվում են տեխնիկական հանձնաժողովների և աշխատանքային խմբերի հետ համաձայնեցման փուլում: Ստանդարտացման միջազգային, եվրոպական և միջպետական կազմակերպությունների հետ համագործակցության և աշխատանքների կազմակերպման շրջանակներում իրականացվել են

միջազգային (ԻՍՕ) թվով 171 հատ և միջպետական (ԳՕՍՍ) թվով 258 հատ ստանդարտների նախագծերի փորձաքննություն, միջազգային (411 հատ) և միջպետական (704 հատ) ստանդարտների նախագծերի էլեկտրոնային քվեարկություն, ԱՊՀ երկրների ստանդարտացման միջպետական խորհրդի, Ստանդարտացման միջազգային կազմակերպության (ԻՍՕ) և Ստանդարտացման եվրոպական կոմիտեի (ՍԵՆ) հետ աշխատանքների կազմակերպում: Ստանդարտների ազգային ֆոնդի վարման և տեղեկատվական սպասարկման աշխատանքների շրջանակներում իրականացվել են. Ստանդարտացման նորմատիվ փաստաթղթերի ֆոնդի համալրում և հաշվառում (թվով 1693 հատ), ընդունված ազգային ստանդարտների գրանցում (թվով 458 հատ), Հայաստանի Հանրապետությունում գործող ազգային ստանդարտների ֆոնդի վարում, ստանդարտացման բնագավառում թվով 201 ՀՀ կազմակերպությունների տեղեկատվական սպասարկում, «Ստանդարտ» տեղեկատվական-որոնման ավտոմատացված համակարգի համալրում և վարում (թվով 458 ստանդարտների տվյալների մուտքագրում էլեկտրոնային բազա), ՀՀ-ում ընդունված և գործողության մեջ դրված թվով 458 ստանդարտների ամբողջ տեքստի տվյալների բազայի (էլեկտրոնային բազայի) ստեղծում, հաշվառում և պահում, ինչպես նաև ազգային ստանդարտների կատալոգի, թվով 4 եռամսյակային տեղեկատուի և 12 տեղեկատվական թերթիկների նախապատրաստում և հրատարակում:

Հիդրոոդերևութաբանության ծառայությունների ձեռք բերման ծախսերը կազմել են շուրջ 1.1 մլրդ դրամ, որն օգտագործվել է «Հիդրոոդերևութաբանության և մթնոլորտային երևույթների վրա ակտիվ ներգործության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հիդրոոդերևութաբանական դիտարկումների իրականացման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 7.8%-ով կամ 90.6 մլն դրամով՝ պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ:

«ՀՀ հավատարմագրման համակարգի բարեփոխում և հավատարմագրման ազգային մարմնի կայացում» ծրագրին պետական աջակցության ծախսերը կազմել են 13.9 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը չեն փոփոխվել: Ծրագրի շրջանակներում կատարվել են Հավատարմագրման ազգային մարմնի կայացմանը և ՀՀ հավատարմագրման համակարգի բարեփոխմանն ուղղված աշխատանքներ:

Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների (ՕՈԲՆ) կարգավորումների սահմանափակման ինդեքսի վարկանիշում Հայաստանի ներառման ծրագրի ծախսերը կազմել են 10.8 մլն դրամ: Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից, այն մեկանգամյա ծրագիր է: Ծրագրի իրականացման ընթացքում կատարվել են համապատասխան աշխատանքներ տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության կողմից հաշվարկվող օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների կարգավորումների սահմանափակման ինդեքսի վարկանիշում Հայաստանը ներառելու համար: 2019 թվականի ընթացքում կամփոփվեն կատարված աշխատանքները. մինչև 2019 թվականի ավարտը նախատեսված է ապահովել Հայաստանի ներառումը ՏՀԶԿ ՕՈԲՆ կարգավորումների սահմանափակման ինդեքսի վարկանիշում:

99.9% կատարողական են ապահովել ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ներքո գործող տեսչական բարեփոխումների քարտուղարությանը պետական աջակցության ծախսերը՝ կազմելով

24.1 մլն դրամ, որն ուղղվել է տեսչական բարեփոխումների քարտուղարության աշխատակիցների վարձատրությանը: Ծրագրի նպատակն է՝ նախանշել Հայաստանում տեսչական բարեփոխումների հիմնական ուղղությունները, որոնց իրականացումը կնպաստի տեսչական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը: Ծրագրի շրջանակներում հիմնական աշխատանքներն իրականացվել են տեսչական համակարգի օպտիմալացման, նոր տեսչական մարմինների ստեղծման, տեսչություններում ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների համակարգի կատարելագործման ուղղություններով: Տեսչական բարեփոխումների խմբի կողմից իրականացված աշխատանքների արդյունքում հստակեցվել են վերահսկողական վեց հիմնական ուղղություններ, որոնց հիման վրա 2018 թվականին ստեղծվել են վեց տեսչական մարմիններ: Կազմակերպվել են բազմաթիվ հանդիպումներ գործող տեսչությունների հետ՝ օպտիմալացմանը վերաբերող հարցերը քննարկելու և օպտիմալացման աշխատանքներն ավարտելու նպատակով: Վերանայվել կամ մշակվել են տեսչական մարմինների կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների ստուգաթերթերը: Տարվա ընթացքում անցկացվել են տեսչական բարեփոխումների հանրային իրազեկման աշխատանքներ ՀՀ բոլոր մարզերում, որի շրջանակներում գործարար համայնքի ներկայացուցիչներին ներկայացվել են տեսչական բարեփոխումների ընթացքը (ստուգումների պլանավորում, ստուգման տարեկան ծրագրեր, ստուգման նախնական ծանուցում, ստուգումներ՝ ստուգաթերթերի հիման վրա, բողոքարկման ընթացակարգեր և այլն), կատարված օրենսդրական փոփոխությունները, տնտեսավարողների իրավունքները, բողոքարկման նոր մեխանիզմները: Նշված ուղղություններով կատարվել են ոլորտային վերահսկողությունը կարգավորող թվով 4 օրենքների մշակման և ներկայացման, ռիսկայնության հաշվարկի մեթոդաբանության մշակման ու ներկայացման և ոլորտային ստուգաթերթերի մշակման, վերանայման և ներկայացման հիմնական աշխատանքները: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերն աճել են 60.7%-ով կամ 9.1 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է հաստիքների ավելացմամբ:

Հաշվետու տարում ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ներքո գործող արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության քարտուղարությանն աջակցության ծախսերը կազմել են շուրջ 23.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.4% կատարողական: Ծրագրի նպատակն է ծառայության արդյունքում բազմաշահառու խմբի գործունեության ապահովում, ազգային ծրագրով նախատեսված տեխնիկական առաջադրանքների նախագծերի հաստատման ենթակա փաստաթղթերի կազմում, հանրային իրազեկման միջոցառումների իրականացում և դրանք կազմակերպությունների հետ աշխատանքի համակարգում: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են՝

- արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության վերաբերյալ հանրային իրազեկման 4 միջոցառում,
- ազգային ծրագրով նախատեսված տեխնիկական առաջադրանքների թվով 3 նախագծերի կազմում,
- արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության տարեկան զեկույցի ներկայացում Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության միջազգային քարտուղարությանը,
- իրական սեփականատերերի բացահայտման ճանապարհային քարտեզի մշակում,

- իրավական 2 ակտերի նախագծերի մշակում,
- հաշվետվությունների առցանց համակարգի կիրառման թվով 2 ուսուցման կազմակերպում,
- արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության 2019-2020թթ. աշխատանքային ծրագրի կազմում,

• արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության մեթոդական թվով 4 ուղեցույցների մշակում:

Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերը կազմել են շուրջ 1.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 99.1%-ը, ինչը պայմանավորված է տնտեսումներով: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության աշխատակազմի, ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի ու ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության զբոսաշրջության պետական կոմիտեի պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 22.3%-ով կամ 228.9 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարի աշխատակազմի ծախսերը, որոնք 2017 թվականին արտացոլված էին պետական բյուջեի ծախսերի՝ «Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ» բաժնում, 2018 թվականին միավորվել են նախարարության աշխատակազմի ծախսերի հետ և արտացոլվել սույն դասում, ինչպես նաև Չբոսաշրջության պետական կոմիտեի պահպանման ծախսերը 2017 թվականին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից ֆինանսավորելու հանգամանքով:

2018 թվականին Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ հիմնադրամի կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացմանը տրամադրվել է 147.5 մլն դրամ պետական աջակցություն՝ ապահովելով ծրագրի 96.7%-ը, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ Հիմնադրամի կողմից չի իրականացվել «Կանանց ձեռներեցությանն աջակցություն» ծրագրային կետով նախատեսված «Լավագույն կին գործարար» 2018 թվականի մրցանակաբաշխության միջոցառումը: Նշված հանգամանքով է պայմանավորված նաև նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերի 3.3%-ով կամ 5.1 մլն դրամով նվազումը: Պետական բյուջեից հատկացված միջոցներն ուղղվել են ծրագիրն իրականացնող հիմնական կառույցի՝ Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ-ի անձնակազմի և փորձագետների վարձատրությանը՝ լրացուցիչ ֆինանսական միջոցների ներգրավմամբ: 2018 թվականին Հայաստանում փոքր և միջին ձեռնարկատիրության պետական աջակցության ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել է 8979 աջակցություն շուրջ 4000 սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտների, որոնց 3.9 %-ը գործում են Երևան քաղաքում, իսկ 96.1 %-ը՝ ՀՀ մարզերում:

2017 թվականին շուրջ 147 մլն դրամ է տրամադրվել արտասահմանում առևտրային ներկայացուցչությունների պահպանմանը՝ ապահովելով ծրագրի 85.2%-ը: Հատկացված միջոցներն ուղղվել են Առևտրի Համաշխարհային Կազմակերպությունում ՀՀ մշտական ներկայացուցչի (նստավայրը՝ Շվեյցարիայի Համադաշնություն, Ժնև), Եվրամիության երկրներում ՀՀ առևտրական ներկայացուցչի (նստավայրը՝ Բելգիայի Թագավորություն, Բրյուսել) և ՉԺՀ (նստավայրը՝ Պեկին) պահպանմանը: Համեմատաբար ցածր կատարողականը պայմանավորված է Չինաստանի

Ժողովրդական Հանրապետությունում և Շվեյցարիայի Համադաշնությունում նշանակված առևտրային ներկայացուցիչների ծախսերի տևտեսմամբ: Արդյունքում Նախորդ տարվա համեմատ առևտրային ներկայացուցչությունների պահպանման ծախսերը նվազել են 2%-ով կամ 3 մլն դրամով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի և ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների Նախարարության զբոսաշրջության պետական կոմիտեի կարողությունների զարգացման ծրագրի ծախսերը կազմել են շուրջ 10.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 83.5% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով: Ծրագրի շրջանակներում ձեռք են բերվել նոր սերնդի համակարգիչներ: Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից:

Տեխնիկական կանոնակարգի պահանջների և չափազիտական կանոնների ու Նորմերի պահպանման վերահսկողության պետական ծրագրի գծով ծախսերը կազմել են ավելի քան 12.4 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրված ցուցանիշի 83%-ը: Շեղումը պայմանավորված է փորձանմուշների ձեռքբերման և դրանց լաբորատոր փորձարկման արդյունքում առաջացած տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.8 անգամ կամ 10.3 մլն դրամով՝ պայմանավորված իրականացված փորձարկումների քանակի ավելացմամբ: Ծրագրի Նպատակն է Հայաստանի Հանրապետությունում ապրանք արտադրողների և ծառայություն մատուցողների կողմից սպառողներին իրացվող արտադրանքի նկատմամբ պետական վերահսկողության իրականացումը՝ ստանդարտացման և չափազիտական Նորմերի ապահովման միջոցով: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ապրանքների փորձանմուշների ձեռքբերման և այդ փորձանմուշների՝ հավատարմագրված փորձարկման լաբորատորիաներում փորձարկման աշխատանքներ:

2018 թվականին ՀՀ արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարությամբ Նախատեսված միջոցառումների իրականացման պետական աջակցության ծախսերը կազմել են շուրջ 459.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 87% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ վարկերի սուբսիդավորման համար տնտեսավարողների կողմից ներկայացվել են Նախատեսվածից պակաս թվով հայտեր: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.8%-ով կամ 3.8 մլն դրամով: Ծրագիրն ուղղված է արդյունաբերական արտադրանքի արտահանելի հատվածի ընդլայնմանը և արտահանման ներուժ ունեցող կազմակերպությունների կարողությունների զարգացմանը: Ծրագրի հիմնական Նպատակն է ՀՀ արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարությամբ սահմանված երկարաժամկետ հեռանկարում Նպաստել վերամշակող արդյունաբերության ճյուղերի և համալիրների զարգացմանը, արտահանման զարգացման ներուժ ունեցող ոլորտների հավասարակշռված և փուլային միջոցառումների իրականացմանը: Տնտեսական հետազոտությունների կենտրոնի գործունեության ծախսերը կազմել են 21.6 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 79%-ը: Շեղումը պայմանավորված է ծրագրի շրջանակներում ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների Նախարարության տնտեսական հետազոտությունների կենտրոնի որոշ հաստիքների ժամանակավորապես թափուր լինելու հանգամանքով: Նշված հանգամանքով է

պայմանավորված նաև նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերի 21%-ով կամ 5.7 մլն դրամով նվազումը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են տնտեսության տարբեր ոլորտներին և ճյուղերին առնչվող մակրո և միկրո մակարդակներում բազմապրոֆիլ տնտեսական հետազոտություններ, վերլուծություններ և մշտադիտարկումներ: Մասնավորապես, 2018 թվականի ընթացքում իրականացվել են հետևյալ հետազոտական և վերլուծական աշխատանքները՝

- Ապրանքային արտահանման մշտադիտարկան իրականացում, արտահանման կառուցվածքի և դինամիկայի վերլուծության իրականացում, արտահանման որակական տեղաշարժերի գնահատում, արտահանման միտումների գնահատում: Վերոգրյալ վերլուծական աշխատանքների իրականացման շրջանակներում ամսական պարբերականությամբ մշակվել են զեկույցներ (թվով 12 զեկույց)։

- Ապրանքային ներմուծման մշտադիտարկման իրականացում, ներմուծման կառուցվածքի և դինամիկայի վերլուծության իրականացում, ներմուծման միտումների գնահատում: Այս վերլուծական աշխատանքների իրականացման շրջանակներում ամսական պարբերականությամբ մշակվել են զեկույցներ (թվով 12 զեկույց)։

- ՀՀ-ում աշխատուժի արտադրողականության գնահատման հետազոտական աշխատանքի իրականացում: Այս հետազոտության շրջանակներում գնահատվել է ՀՀ-ում աշխատուժի արտադրողականության աստիճանն ըստ տնտեսության ոլորտների, իրականացվել է համեմատական վերլուծություն այլ երկրների, մասնավորապես՝ ԵԱՏՄ և ԵՄ երկրների համապատասխան ցուցանիշների նկատմամբ: Գնահատվել են նաև ՀՀ-ում արտադրողականության միտումները և դինամիկան։

- Արտահանման հարաբերական առավելության (RCA/RSCA) գնահատման իրականացում: Հետազոտության իրականացման նպատակն է բացահայտել ՀՀ-ից արտահանվող հարաբերական առավելություն ունեցող ապրանքները, ուսումնասիրել միտումները: Հետազոտական աշխատանքի շրջանակում մշակվել է վերլուծական զեկույց։

- Գնահատվել է արտահանվող ապրանքների բարդության ինդեքսը (product complexity index)։

- Իրականացվել են կոմպլեմենտարության ինդեքսի գնահատմանն ուղղված վերլուծական աշխատանքներ: Վերլուծության նպատակն է գնահատել ՀՀ-ի և առևտրային գործընկեր երկրների միջև առևտրաշրջանառության համապատասխանության աստիճանը: Վերլուծության արդյունքում մշակվել է վերլուծական զեկույց։

- Գլոբալ մրցունակության ինդեքսի շրջանակներում սիմուլյացիոն գործիքի պատրաստում: R ծրագրային փաթեթի միջոցով մշակվել է սիմուլյացիոն գործիք, որը հնարավորություն է տալիս գնահատել Հայաստանի դիրքի փոփոխությունը՝ պայմանավորված ենթահնդեքսների արժեքների փոփոխությամբ։

- Հայաստան-Իրան առևտրատնտեսական հարաբերությունների ռիսկերի գնահատում՝ պայմանավորված ԱՄՆ կողմից Իրանի նկատմամբ պատժամիջոցների կիրառմամբ: Այս վերլուծության արդյունքում մշակվել է համառոտ վերլուծական աշխատանք։

- Իրականացվել են արժեշղթայի գնահատման (value chain estimation) աշխատանքներ առաջին սպառման ապրանքների, մասնավորապես՝ հացի համար:

- Չնայած 2018 թվականին կատարված աշխատանքներին, որոնք ներդրումային ծրագրերի իրատեսության աստիճանը:
- Ը ծրագրային փաթեթի միջոցով մշակվել է մակրոտնտեսական, մասնավորապես՝ առևտրաշրջանառության վիճակագրական տվյալների բազա:

2018 թվականին «Հայաստանի զարգացման հիմնադրամի» կանոնադրական հիմնախնդիրների իրականացմանը պետական աջակցության ծախսերը կազմել են շուրջ 507.7 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 93.3%-ը, որը պայմանավորված է տնտեսումներով: Միջոցներն ուղղվել են Հայաստանի զարգացման հիմնադրամի պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 45.6%-ով կամ 159 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է հիմնադրամի աշխատակիցների աշխատանքի վարձատրության ծախսերի և պահպանման ծախսերի ավելացմամբ:

ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի պահպանման ծախսերը կազմել են 136.9 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 97.3%-ը, ինչը պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 8.7%-ով կամ 10.9 մլն դրամով՝ պայմանավորված հաստիքների ավելացմամբ:

Հաշվետու տարում տեսչական մարմինների կարողությունների զարգացման ծրագրի ծախսերը կազմել են 415 հազար դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 26.2%-ը: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ գնումներ գործընթացով նախատեսված որոշ մրցույթներ չեն կայացել կամ մասնակիցներ չլինելու, կամ նախատեսված գներից բարձր գին ներկայացնելու պատճառով:

Ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերությունների դասում գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման նպատակով 320.5 մլն դրամ օգտագործվել է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության արտաբյուջետային միջոցներից՝ ապահովելով ծրագրի 63.2%-ը, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նախատեսված որոշ ծախսերի կատարման անհրաժեշտությունը վերացել է, բացի այդ՝ գնումների գործընթացով նախատեսված որոշ մրցույթներ չեն կայացել կամ մասնակիցներ չլինելու, կամ նախատեսված գներից բարձր գին ներկայացնելու պատճառով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 23.9%-ով կամ 51.8 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ 2018 թվականին որոշ ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերման անհրաժեշտությունը վերացել է:

2018 թվականի ընթացքում *գյուղատնտեսության, անտառային տնտեսության, ձկնաբուծության և որսորդության* բնագավառներում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են շուրջ 26.5 մլրդ դրամ կամ ծրագրվածի 74.6%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ոռոգման և գյուղատնտեսության բնագավառներում արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով:

2018 թվականին շուրջ 9.6 մլրդ դրամ է տրամադրվել *գյուղատնտեսության* դասին՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 73.3%-ը, որը, ինչպես նշվեց, պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ գյուղատնտեսության դասի ծախսերը նվազել են 8.9%-ով կամ 940.5 մլն դրամով՝

հիմնականում պայմանավորված նշված ծրագրերի շրջանակներում օգտագործված միջոցների նվազմամբ:

Գյուղատնտեսության ոլորտին կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են 26 ծրագրեր, այդ թվում՝ արտաքին աջակցությամբ ֆինանսավորվել են 3 վարկային և 2 դրամաշնորհային ծրագրեր:

ՕՊԵԿ զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Ենթակառուցվածքների և գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն» վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 1.8 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 85.2% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է կապալառուների կողմից կատարողական ակտերը նախատեսված ժամկետից ուշ ներկայացնելու հանգամանքով, որի հետևանքով վճարումներն իրականացվել են 2019 թվականի հունվար ամսին: Ծրագրի նպատակն է՝ բարելավել ջրամատակարարման և ոռոգման համակարգերը հանրապետության 7 մարզերի՝ Շիրակի, Լոռու, Տավուշի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի, Սյունիքի և Արագածոտնի գյուղական համայնքներում՝ առաջնահերթություն տալով աղքատության ամենաբարձր ցուցանիշ ունեցող տարածքներին: Ջրամատակարարման և ոռոգման համակարգերն ընտրվում են մանրամասն տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրությունների հիման վրա, հաստատվում են միայն ներդրումային այն առաջարկները, որոնք ունեն հստակ տնտեսական արդյունավետություն, իսկ ջրամատակարարման դեպքում՝ ուղղված են խոցելի համայնքներին, որոնց ջրամատակարարումը չի գերազանցում 6 ժամը: Ջրամատակարարման ծրագրերի ընտրության ժամանակ դիտարկվում են նաև անասնապահության զարգացման հնարավորությունները և տնամերձ հողատարածքների արտադրողականության բարձրացումը: Ոռոգման ծրագրերի ընտրության հիմքում ընկած են մանրամասն տեխնիկատնտեսական հիմնավորումները, որոնք դիտարկվում են ենթակառուցվածքների զարգացման տեխնիկական լուծումները և առաջարկվող ներդրումների հետզնեյիությունն ու տնտեսական արդյունավետությունը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ավարտվել են շինարարական աշխատանքները 37 օբյեկտներում, այդ թվում՝ ջրամատակարարման գծով՝ 29 օբյեկտներում և ոռոգման ցանցերի վերակառուցման գծով՝ 8 օբյեկտներում: Ծրագրի իրականացման արդյունքում կօգտվեն շուրջ 75141 գյուղաբնակներ: 2018 թվականին նախատեսված էր իրականացնել շինարարական աշխատանքներ թվով 4 համայնքներում, աշխատանքների իրականացումը կավարտվի 2019 թվականին:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության երկրորդ վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 1.7 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի միջոցների 68.4%-ը: Վարկային համաձայնագիրը (23 մլն ԱՄՆ դոլար) Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի և Հայաստանի Հանրապետության միջև ստորագրվել է 2014 թվականի օգոստոսի 6-ին և ուժի մեջ է մտել 2015 թվականի հունվարի 23-ին: Ծրագրի իրականացման ժամկետն է մինչև 31.05.2020թ.:

Ծրագրի նպատակներն են արոտավայրերի և անասնապահական համակարգերի արտադրողականության ու կենսունակության բարելավումը թիրախային համայնքներում, ինչպես

նաև ընտրված անասնապահական և բարձրարժեք ագրոպարենային արժեչղթաներում արտադրվող և շուկայահանվող արտադրանքի ծավալների աճը:

Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Համայնքների արոտավայրերի և անասնապահության կառավարման համակարգ,
- Արժեչղթայի զարգացում,
- Պետական հատվածի կառույցների ուժեղացում,
- Ծրագրի կառավարում և համակարգում:

Ծրագրված ցուցանիշի նկատմամբ ծախսերի շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ առաջին բաղադրիչի շրջանակում կոոպերատիվներին գյուղտեխնիկայի մատակարարման և համայնքային շինարարական աշխատանքների կատարման մրցույթները չեն կայացել, իսկ որոշ շինարարական աշխատանքների իրականացման նպատակով հայտարարված մրցույթների արդյունքում կնքված պայմանագրերը կասեցվել են անբարենպաստ եղանակային պայմանների պատճառով: Ծրագրի երկրորդ բաղադրիչի շրջանակում ծրագրով նախատեսված դրամաշնորհների 4-րդ փուլը չի հայտարարվել՝ պայմանավորված հիմնադրամի կառավարման խորհրդի բացակայության և սննդամթերքի անվտանգության համակարգի վերաբերյալ ՀԲ-ի հետ հստակեցման անհրաժեշտության հանգամանքով: Բացի այդ, ծրագրով նախատեսված Հրազդանի անասնաբուժական սպասարկման կենտրոնի համար ապրանքների մատակարարման 2 պայմանագիր կնքվել են նախատեսված ժամկետից ուշ՝ 2018 թվականի վերջում, մատակարարումը տեղափոխվել է 2019 թվական:

Ծրագրի առաջին բաղադրիչի շրջանակներում ՀՀ 8՝ Արագածոտնի, Շիրակի, Լոռու, Գեղարքունիքի, Սյունիքի, Տավուշի, Կոտայքի և Վայոց ձորի մարզերի 22 արոտագտագործողների միավորում սպառողական կոոպերատիվներին տրամադրվել են 67 միավոր գյուղտեխնիկա, այդ թվում՝ 19 միավոր տրակտոր, ՀՀ 6՝ Արագածոտնի, Լոռու, Գեղարքունիքի, Սյունիքի, Տավուշի և Վայոց ձորի մարզերի 26 համայնքների արոտավայրերում իրականացվել են ջրաբիացման համակարգերի կառուցման համար նախագծանախահաշվային աշխատանքներ և փորձաքննության անցկացում:

«Արժեչղթայի զարգացում» բաղադրիչի նպատակն է՝ ընտրված սննդամթերքի արժեչղթաներում բարձրացնել տեղական արտադրողների և վերամշակողների կարողությունները՝ ներքին պահանջարկը բավարարելու և միջազգային շուկաներ մուտք գործելու համար: Նշված բաղադրիչի շրջանակներում 2018 թվականին համաձայնագրեր են կնքվել 26 ելթածրագրերի շահառուների հետ, որոնք ունեն մրգի և բանջարեղենի, կաթի, մսի և բարձրարժեք հատապտուղների արժեչղթաների ուղղվածություն: Կոտայքի և Վայոց ձորի մարզերի 20 վերապատրաստված անասնաբույժների համար ձեռք են բերվել և տրամադրվել են անասնաբուժական և արհեստական սերմնավորման գործիքներ, ավարտվել են ՀՀ Կոտայքի մարզի Հրազդան համայնքի անասնաբուժական սպասարկման կենտրոնների համար հողատարածքի նկատմամբ սեփականության փոխանցման և կենտրոնի նախագծման աշխատանքները: Ընթացքում է շինարարական աշխատանքների գնման գործընթացը: Վայոց ձորի 10 վերապատրաստված անասնաբույժների համար ձեռք են բերվել անասնաբուժական և արհեստական սերմնավորման

գործիքներ: Լոռու մարզի Մեծ Պարնի համայնքի անասնաբուժական սպասարկման կենտրոնի համար գնվել է անվտանգության համակարգ: ՀՀ ԳՆ «Բանջարաբուստանային և տեխնիկական մշակաբույսերի գիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի համար վերանորոգվել է 635 մ² ընդհանուր մակերեսով 3 թաղանթապատ ջերմատուն, ձեռք են բերվել ֆիտոպաթոլոգիայի լաբորատորիայի համար լաբորատոր սարքավորումներ, կահույք, ՏՏ և սառնարանային սարքավորումներ, ՀՀ ԳՆ «Անասնաբուժասանիտարիայի և բուսասանիտարիայի ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի պատվաստումների ծրագրերի համար ձեռք են բերվել համապատասխան սարքավորումներ:

Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Ենթակառուցվածքների և գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն» վարկային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 55.8%-ով՝ կազմելով շուրջ 96.1 մլն դրամ: Ծրագրի հիմնական նպատակն է՝ բարելավել բնակչության տնտեսական և սոցիալական վիճակը ծրագրի իրականացման տարածքում՝ ստեղծելով եկամտի աճի և զբաղվածության կայուն հնարավորություններ: Շեշտը դրված է սոցիալական և արտադրական ենթակառուցվածքների, մասնավորապես՝ ջրամատակարարման և ոռոգման համակարգերի բարելավման, վերաֆինանսավորման և ներդրումային գործիքների տրամադրման վրա: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված է ֆերմերներին տրամադրել ուսուցում գործարար և ֆինանսական պլանավորման, գյուղատնտեսական առաջավոր փորձի և տեխնոլոգիաների ներդրման նպատակով: Նախատեսված է նաև ԳՖԿ-ի (Գյուղական ֆինանսավորման կառույց) միջոցով մասնակից ֆինանսական հաստատություններին տրամադրել ֆինանսական միջոցներ, որոնք վարկերի տեսքով կուղղվեն փոքր տնտեսություններին վարողներին, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկություններին՝ իրենց գործունեության բարելավման և եկամուտների ավելացման նպատակով: Ծրագրի շրջանակներում Հայաստանում գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման հիմնադրամի միջոցով ներդրումների և փոխառությունների, ինչպես նաև տարբեր տեսակի կառավարման և տեխնիկական աջակցության տեսքով աջակցություն կտրամադրվի աղքատ գյուղական արտադրողների հետ ամուր կապեր ունեցող, գյուղատնտեսական արժեչղթայի շրջանակներում գործող փոքր և միջին մասնավոր ընկերություններին:

Ծրագրային ցուցանիշի նկատմամբ փաստացի ծախսերի շեղումը մեծ մասամբ պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով, մասամբ էլ այն հանգամանքով, որ մրցույթում հաղթող ճանաչված կազմապերպությունները չեն հանդիսացել ԱԱՀ վճարող: Հաշվետու տարում ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրությունների արդյունքների հիման վրա մշակվել են ֆինանսական փաթեթներ (հետագայում դրանք սահմանվել են որպես Համակցված ֆինանսական Պրոդուկտներ (ՀՖՊ))՝ ըստ ներուժային շահառուների թիրախային խմբերի սոցիալ-տնտեսական նկարագրերի և առաջնային կարիքների: ՀՖՊ-ներն Էականորեն տարբերվում են ֆինանսական կառույցների կողմից առաջարկվող պրոդուկտներից, քանի որ դրանց շրջանակներում նախատեսվում է շահառուների ընթացիկ գործունեության զարգացմանը միտված ծրագրերի ֆինանսավորում ոչ միայն վարկային ռեսուրսներով, այլ նաև համատեղ հատկացվող դրամաշնորհային միջոցներով:

- ՀՖՊ-ների մշակման նպատակով իրականացվել է նաև ֆինանսավորման ընտրված բնագավառների ներուժի համառոտ նկարագրություն, Հայաստանի ֆինանսական շուկայի համառոտ ուսումնասիրություն, ֆինանսավորման տնտեսական մոդելների մշակում, շահառուների և նրանց ընտրության չափանիշների սահմանում:

- Մշակված ՀՖՊ-ների վերաբերյալ թիրախային խմբերի՝ պոտենցիալ շահառուների շրջանում անցկացվել է իրազեկման արշավ:

- Կատարվել է շահառուների ընտրության չափանիշների ներկայացում և պոտենցիալ շահառուների ընտրություն:

- Մշակված ՀՖՊ-ների պոտենցիալ շահառուների համար իրականացվել է ֆինանսավորման ենթակա գյուղատնտեսության բնագավառների վերաբերյալ մասնագիտական և ֆինանսական թեմատիկ ուսուցում, որից օգտվել են 313 ֆերմեր:

Վերոհիշյալ վարկային ծրագրին աջակցելու նպատակով ԳԶԱՀ-ի աջակցությամբ իրականացվող դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 18.7 մլն դրամ՝ 32.5%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված է մշակել և իրականացնել պիլոտային ծրագրեր՝ վերականգնված ոռոգման ենթակառուցվածքներից օգտվող ֆերմերների և ֆերմերային տնտեսությունների կողմից գյուղատնտեսական հողատեսքերի հողօգտագործման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով կայուն գյուղատնտեսական համակարգերի ներդրման միջոցով: Պիլոտային ծրագրերը կազմվելու են մանրամասն ուսումնասիրությունների արդյունքում՝ հիմք ընդունելով տվյալ ծրագրային տարածքի կարիքները և զարգացման հնարավորությունները: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է շահառու համայնքների ընտրություն, որի արդյունքում հաստատվել են Շիրակի մարզի Հոռոմ և Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիկ համայնքներում սառնարանների կառուցումը, իրականացվել է նախագծանախահաշվային կազմակերպության ընտրության մրցույթ, հաղթող կազմակերպության կողմից մշակվել և ներկայացվել են նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը: Սառնարանների շինարարական աշխատանքներն իրականացվելու են 2019 թվականին:

Գլոբալ Էկոլոգիական հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանում արտադրողականության աճին ուղղված հողերի կայուն կառավարում» դրամաշնորհային ծրագրի գծով նախատեսված 745.9 մլն դրամի դիմաց օգտագործվել է 22.5 մլն դրամ կամ 3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ կատարվել է ծրագրի բաղադրիչներից մեկի փոփոխություն, այնուհետև նշված ծրագրային փոփոխությունները սեղմ ժամկետներում հնարավոր չի եղել իրականացնել, ներկայացվել է բաղադրիչի իրականացման նոր մոդել, որի իրականացումը նախատեսվել է 2019 թվականին: Ծրագրի շրջանակներում հողերի կայուն կառավարման բաղադրիչի շրջանակներում կվերականգնվեն համայնքային սեփականության ներքո գտնվող դեգրադացված հողերը՝ կներդրվի հողերի կայուն կառավարման և արդյունավետ շահագործման համակարգ: Ծրագիրը նաև ուղղված է ոռոգման ծրագրերի արդյունավետության բարձրացմանը և լրացնում է ծրագրի շրջանակում իրականացվող ոռոգման երրորդային բաշխիչ համակարգերի կառուցման կամ վերականգնման աշխատանքները՝ ջրամատակարարումը բարելավելու, փոքր

հողատերերի ոռոգվող հողակտորների արտադրողականությունը բարձրացնելու և ոռոգելի տարածքներն ընդլայնելու միջոցով: Կայուն գյուղատնտեսության զարգացմանն ուղղված ներդրումները, որոնք համահունչ են ՀՀ կառավարության առաջնահերթություններին՝ կապված հողերի դեգրադացման կասեցման և գյուղատնտեսության զարգացմանը խոչընդոտող կլիմայական ռիսկերի ազդեցության մեղմման հետ, կնպաստեն ոռոգման տարածքներում դեգրադացված հողերի վերականգմանը և դրամաշնորհների տրամադրմամբ տեղանքին բնորոշ գյուղատնտեսական արժեշտների զարգացմանը: Իսկ համայնքային հողերի Էրոզիայի կանխարգելումը՝ բնապահպանական վերականգնողական միջոցառումների միջոցով, շահառուներին հնարավորություն կտա անմիջապես կիրառել թիրախային տարածքներում Էկոհամակարգերի բարելավմանը և հողի դեգրադացման նվազեցմանը նպատակաուղղված մոտեցումներ՝ վերականգնելով Էկոլոգիական ամբողջությունը, դեգրադացված անտառների և արոտավայրերի ռեսուրսները՝ ապահովելով թիրախային ագրոլանդաֆոններում գյուղատնտեսական արտադրությանն աջակցող Էկոհամակարգերի ծառայությունների զարգացումը, ինչպես նաև դիվերսիֆիկացված եկամուտների ստեղծման հնարավորությունները՝ ֆերմերների խմբերին և միավորումներին տրամադրվող դրամաշնորհների և վերականգնողական միջոցառումների շնորհիվ բարելավված հավելյալ արտադրանքի հաշվին: Ծրագրի այս բաղադրիչը կզարգացնի անհատ ֆերմերների, ֆերմերային ասոցիացիաների, կոոպերատիվների, ջրօգտագործողների ընկերությունների և մյուս տեղական շահառուների՝ կայուն գյուղատնտեսական համակարգերի և տեխնոլոգիաների որդեգրման, Էկոլոգիական վերականգնողական պլանների նախապատրաստման և իրականացման, ինչպես նաև կայուն արժեշտների զարգացման կարողությունները՝ հաշվի առնելով հողի և ջրի պահպանության, կլիմայական ռիսկերի նվազեցման հիմնահարցերը: Ծրագրի շրջանակներում օգտագործված միջոցներն ուղղվել են խորհրդատուների վարձատրմանը, իրականացվել են տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրություններ ընտրված հողատարածքներում, ներկայացվել են հողերի սխեմաները, աշխատանքների բնույթն ու ծավալները և ճանապարհային քարտեզը:

Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Գյուղատնտեսության ոլորտում քաղաքականության մոնիթորինգի և գնահատման կարողությունների զարգացում» դրամաշնորհային ծրագրի գծով նախատեսված 574.3 մլն դրամի միջոցները չեն օգտագործվել, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ դրամաշնորհային ծրագրի համաձայնագրում 2018 թվականի հունիս ամսին կատարվել են փոփոխություններ, և ՀԲ-ի հետ համաձայնացվել են տեխնիկական առաջադրանքները: Ծրագրի համաձայնագիրը Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի և Հայաստանի Հանրապետության միջև ստորագրվել է 2017 թվականի մարտի 23-ին: Ծրագրի ավարտման ժամկետն է 2020 թվականի մայիսի 30-ը: Ծրագրի ընդհանուր արժեքն է 450 հազար ԱՄՆ դոլար: Ծրագրի նպատակն է՝ ամրապնդել ստացողի մոնիթորինգի և գնահատման կարողություններն ու համակարգերը, որոնք հնարավորություն կտան ինքնուրույն իրականացնել գյուղատնտեսության քաղաքականության վերլուծությունն ու ձևակերպումը: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ մասերից.

- Ապացույցների վրա հիմնված կարողությունների քաղաքականության ձևավորում վերլուծության և ձևակերպման համար,

- Ծրագրի կառավարում և ղեկավարում, մոնիթորինգ և գնահատում, գիտելիքների տարածում:

Հաշվետու տարում գյուղատնտեսության դասում ընդգրկված հետևյալ 6 ծրագրերի գծով արձանագրվել է 100% կատարողական:

Սերմերի որակի ստուգման ու պետական սորտափորձարկման միջոցառումների իրականացման նպատակով ծախսվել է շուրջ 47.1 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են սելեկցիոն նվաճումների հայտերի փորձաքննությունների, գրանցամատյանի վարման, օրիգինատորի հաշվառման, բույսերի սորտերի նկարագրությունների և բնութագրերի կազմման, սերմերի որակի լաբորատոր հետազոտությունների և փաստաթղթավորման, բույսերի նոր սորտերի տեղեկագրերի և գրանցամատյանների հրատարակման, ինչպես նաև բույսերի նոր սորտերի ստուգիչ ցանքերի իրականացման և դաշտային փորձարկումների աշխատանքներ: Լաբորատոր հետազոտությունների են ենթարկվել 12520 տոննա գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմեր, որոնք ստացել են համապատասխան դասային գնահատում և փաստաթղթավորում: Ընդհանուր առմամբ հետազոտվել են հացահատիկային, հատիկաընդեղենային, բանջար-բոստանային, կերային, դեկորատիվ, անտառային բույսերի սերմեր և կարտոֆիլի տնկանյութ: Ընդունվել և հետազոտվել են շուրջ 473 նմուշներ, սպասարկվել են 215 տնտեսավարող սուբյեկտներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Հողերի ագրոքիմիական հետազոտության և բերրիության բարձրացման միջոցառումների ծախսերը կազմել են 66.1 մլն դրամ: Նշված միջոցառումների նպատակն է բարձրացնել հողի բերրիության հիմնական ցուցանիշներ հանդիսացող՝ սննդատարրերի (ազոտ, ֆոսֆոր, կալիում) պարունակությունը, որն էական փոփոխություն է կրում 5 տարվա ժամանակահատվածում: Վերջինս կախված է մշակաբույսերի բերքի հետ դուրս եկող սննդանյութերի քանակից և պարարտացման մակարդակից: Հայաստանի Հանրապետությունում առկա է գյուղատնտեսական նշանակության հողեր ունեցող 850 համայնք: Հաշվի առնելով 5 տարվա ընթացքում հողի վերարտադրության ցուցանիշների փոփոխությունը՝ յուրաքանչյուր տարի ագրոքիմիական հետազոտության են ենթարկվում 170 համայնքի (850:5) վարելահողերն ու բազմամյա տնկարկները, և 5 տարվա պարբերականությամբ հանրապետության բոլոր համայնքներին տրվում են հողերի սննդատարրերով ապահովվածությունն արտացոլող պարարտանյութերի պահանջարկի համար ագրոքիմիական քարտեզներ ու մշակաբույսերի պարարտացման համար գիտականորեն հիմնավորված երաշխավորագրեր: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են գյուղատնտեսական մշակովի հողերի ագրոքիմիական դաշտային հետազոտություններ 170 համայնքներում, հետազոտված 105008 հեկտար տարածքից վերցված 35003 հողանմուշներում կատարվել են 88558 լաբորատոր փորձաքննություններ, որոշվել է ազոտի, ֆոսֆորի և կալիումի պարունակությունը հողի մեջ, կազմվել և համայնքներին են հանձնվել 170 ագրոքիմիական քարտեզներ և մշակաբույսերի պարարտացման երաշխավորագրեր, որոնցում հստակ նշվել են պարարտանյութերի տեսակները, պարարտացման նորմերը՝ ըստ կուլտուրաների, պարարտացման

Ժամկետները: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3%-ով կամ 1.9 մլն դրամով՝ պայմանավորված իրականացվող աշխատանքների ծավալի աճով:

Գյուղական խորհրդատվական ծառայությունների ձեռք բերման նպատակով կատարվել են շուրջ 410.5 մլն դրամ ծախսեր: Ծրագրի շրջանակներում ագրոտեխնիկական կանոններին և նոր տեխնոլոգիաներին համապատասխան գյուղատնտեսության վարման նպատակով գյուղացիական տնտեսություններին և գյուղատնտեսությունում տնտեսավարողներին մատուցվել են խորհրդատվական ծառայություններ՝ 335 ծրագրային խորհրդատվություն, որոնց մասնակցել է 8539 ֆիզիկական և իրավաբանական անձ, իրականացվել է 170 խմբային դասընթաց (2147 մասնակից) անասնաբուժություն, պտղաբուժություն, այգեգործություն, դաշտավարություն, գյուղատնտեսության մեջ նորագույն տեխնոլոգիաներ թեմաներով, նկարահանվել է խորհրդատվական բնույթի 12 տեսանյութ ոչ միայն ՀՀ-ի համար հանդիսացող նորարարական տեխնոլոգիաների՝ կաթիլային, ինտենսիվ, կարկտապաշտպան թեմաների շուրջ, այլ նաև նեղ ուղղություններով թեմաների շուրջ: Իրականացվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության» ծրագրի շրջանակներում ձեռք բերված գյուղատնտեսական տեխնիկայի թվով 90 մոնիթորինգ: Ծրագրային դասընթացների շրջանակներում իրականացվել են վարկ ստացած գյուղացիական տնտեսություն վարողների վարկերի նպատակային ծախսման 600 մոնիթորինգ: «Գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման» ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է թվով 1105 մոնիթորինգ: Կազմվել են խորհրդատվական բնույթի 3 ուղեցույցներ՝ ջերմատնային տնտեսությունների առանձնահատկությունները և տնտեսական արդյունավետությունը, սառնարանային տնտեսությունների առանձնահատկությունները և տնտեսական արդյունավետությունը, գյուղատնտեսական կենդանիների արհեստական սերմնավորումն ու դրա նշանակությունը հոտի վերարտադրության կազմակերպման գործում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 11%-ով կամ 50.9 մլն դրամով, որը պայմանավորված է իրականացված աշխատանքների ծավալով:

Անասնաբուժասանիտարիայի և բուսասանիտարիայի ծառայությունների մատուցման ծախսերը կազմել են շուրջ 152.7 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում ապահովվում է Հայաստանի Հանրապետությունում բույսերի վնասակար օրգանիզմների հետազոտությունների, բույսերի պաշտպանության, ինչպես նաև պատվաստված անասնազիաքանակի կայուն ֆոնի և գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների կանխարգելիչ միջոցառումների իրականացումը: Աշխատանքներ են տարվել մկանման կրծողների, մորեխների, ինչպես նաև բազմամյա տնկարկների և մշակաբույսերի հիմնական վնասատուների ու հիվանդությունների հայտնաբերման, հաշվառման, տարածման արեալների և վնասակարության շեմերի ճշտման, պայքարի ճիշտ ժամկետների մասին ահազանգման, տարածման կանխարգելման ուղղությամբ: 2018 թվականին թվով 25 գյուղատնտեսների միջոցով գյուղատնտեսական նշանակության հողատարածքներում իրականացվել է բուսասանիտարական մոնիտորինգ 251.7 հազար հեկտար տարածքների վրա: Մոնիթորինգի արդյունքում հանրապետության մարզերին բաշխվել են

մկնասպան թունանյութ, բույսերի պաշտպանության միջոցներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 17.8%-ով կամ 23.1 մլն դրամով՝ պայմանավորված իրականացված աշխատանքների ծավալով:

Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման և կենդանական ծագում ունեցող հումքի և նյութի, բույսերի կարանտինի, գյուղմշակաբույսերի և բույսերի պաշտպանության միջոցների լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացման համար 2018 թվականին ծախսվել է 272.3 մլն դրամ: Ծրագրի նպատակն է կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների հակահամաճարակային վիճակի բարելավումը, մարդու և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդություններից բնակչության պաշտպանությունը և անասնաբուժական տեսակետից բարձրորակ անասնապահական արտադրանքի ապահովումը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 19.6%-ով կամ 44.7 մլն դրամով՝ պայմանավորված հաստիքների, ինչպես նաև կատարվող լաբորատոր փորձաքննությունների քանակների ու արժեքների ավելացմամբ:

Գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծախսերը 2018 թվականին կազմել են ավելի քան 1.2 մլրդ դրամ: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ՀՀ Արագածոտնի, Արարատի, Կոտայքի և Սյունիքի մարզերի տնտեսություններին բանկերի միջոցով տրամադրվել է 315.5 մլն դրամ ընդհանուր գումարով վարկ 146 հա ընդհանուր տարածքով հողամասերում կաթիլային ոռոգման համակարգ ներդնելու համար: Ծրագրի դանդաղ ընթացքի պատճառների վերլուծության արդյունքում այն լրամշակվել է, տնտեսավարողների ավելի լայն շրջանակի ծրագրից օգտվելու հնարավորություն ընձեռելու նպատակով: Լրացվել են անձրևացման համակարգերի վերաբերյալ դրույթներ, նախատեսվել են համաֆինանսավորման նոր տարբերակներ, ինչպես նաև հանվել է համակարգերի ներդրման աշխատանքները կապալառուների միջոցով իրականացնելու պարտադիր դրույթ: Ծրագրի դանդաղ ընթացքի պատճառներ են հանդիսացել ծրագրի մեկնարկով պայմանավորված՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության, ԳՖԿ-ի, ֆինանսական կառույցների և կապալառուների միջև իրավահարաբերությունները կարգավորող փաստաթղթերի՝ հուշագրերի, պայմանագրերի մշակման ու կնքման ժամանակատար գործընթացները, շահառուների իրազեկվածության դեռևս ցածր մակարդակը, շահառուների վարկունակության հիմնախնդիրը, փոքր հողատարածքների համար համակարգերի ներդրման բավական մեծ ծախսատարությունը և կապալառուների ներգրավվածությունը: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերն աճել են 14.8%-ով կամ 158.4 մլն դրամով, որը պայմանավորված է վարկավորման համար դիմած շահառուների թվի աճով:

99.9% կատարողական են ապահովել Հայաստանի Հանրապետությունում հացահատիկային և հատիկաընդեղեն որոշ մշակաբույսերի տեղական սերմնաբուծության և սերմնարտադրության զարգացման ծախսերը՝ կազմելով շուրջ 20 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի զարնանը ՌԴ-ից ձեռք է բերվել 5-ական տոննա հնդկացորենի, ոլոռի, ոսպի և սիսեռի էլիտային վերարտադրության սերմացու, որոնք պայմանագրային հիմունքներով հատկացվել են 14 սերմարտադրողի՝ բերքահավաքից հետո 1:2 փոխհարաբերությամբ (սերմացուի կամ գումարի տեսքով) հետ վերադարձնելու պայմանով: Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից:

Տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերը կազմել են 1.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 97.6% կատարողական, որը պայմանավորված է տնտեսումներով: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության աշխատակազմի պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 11.1%-ով կամ 161.2 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է հաստիքների ավելացմամբ:

2018 թվականին բույսերի պաշտպանության միջոցառումների գծով ծախսերը կազմել են ավելի քան 39.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 46.9% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է վնասակար օրգանիզմների դեմ պայքարի աշխատանքների ծավալներով՝ ելնելով անհրաժեշտությունից: Ծրագրի շրջանակներում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի առավել վնասակար օրգանիզմների դեմ իրականացվել են մի շարք միջոցառումներ: 162.5 հազար հեկտար գյուղատնտեսական նշանակության հողատեսքերի վրա համայնքների միջոցով մկնանման կրծողների դեմ պայքարի միջոցառումներ իրականացնելու նպատակով ձեռք է բերվել 13 տոննա մկնասպան միջոց: Համայնքների միջոցով մկնանման կրծողների դեմ պայքարի միջոցառումների բաղադրիչի շրջանակներում ՀՀ մարզպետարաններին անհատույց հատկացվել է 3927.7 կգ մկնասպան միջոց՝ 49096 հազար հեկտար մկնանման կրծողներով առավել վարակված գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերում և բազմամյա տնկարկներում նրանց դեմ պայքարի միջոցառումներ իրականացնելու համար: Համայնքներին բաշխելու նպատակով միջատասպան թունանյութի ձեռքբերման բաղադրիչի շրջանակներում անհատույց հատկացվել է 81 լիտր միջատասպան միջոց, որով համայնքների միջոցով պայքար է իրականացվել մորեխներով վարակված 540 հեկտար վարելահողերի վրա: Անտառի վնասակար օրգանիզմների դեմ պայքարի աշխատանքներ են իրականացվել հանրապետության 4760 հա անտառային տարածքներում: Ծրագրի շրջանակներում պայքար իրականացված տարածքներում միջոցառումների արդյունավետությունը 80-85% է: Նախորդ տարվա համեմատ բույսերի պաշտպանության միջոցառումների ծախսերը նվազել են 62.7%-ով կամ 66.9 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է 2018 թվականի բուսասանիտարական վիճակով, ինչպես նաև նախորդ տարիների ընթացքում ձեռք բերված և պահեստավորված նյութերն օգտագործելու հանգամանքով:

Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստման ծախսերը 2018 թվականին կազմել են շուրջ 1.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 89.8% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով, ինչը կապված է անասնահակահամաճարակային միջոցառումների և նախորդ տարիներին արդեն ձեռքբերված և պահեստավորված պատվաստանյութերի քանակով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր իրականացնել կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման, կենդանիների և մարդու համար ընդհանուր հիվանդություններից բնակչության պաշտպանության, անասնահակահամաճարակային կանխարգելիչ աշխատանքներ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում հակահամաճարակային կայուն իրավիճակի ստեղծման նպատակով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր իրականացնել գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանն ուղղված 6'487'528.6 հատ անասնահակահամաճարակային

միջոցառում: Հանրապետությունում անասնազվաքանակի նվազման պատճառով անհնար է դարձել 883'922.6 հատ միջոցառումների իրականացումը: Նշված աշխատանքներն իրականացվել են անասնաբույժ մասնագետների և համաճարակաբանների կողմից 915 բնակավայրերում, փաստացի իրականացվել են 5'603'606 հատ անասնահակահամաճարակային միջոցառումներ: Նախորդ տարվա համեմատ գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստման ծախսերն աճել են 20.7%-ով կամ 200.8 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված անասնահակահամաճարակային միջոցառումների և ձեռք բերված պատվաստանյութերի քանակով:

Բուսասանիտարական համակարգի բարելավման և մասնագիտական գիտելիքների բարձրացմանն աջակցության համար նախատեսված 4.3 մլն դրամի ծախսերը չեն կատարվել՝ պայմանավորված 2018 թվականին երկրում առկա քաղաքական իրավիճակով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում էր իրականացնել կարանտին վնասակար օրգանիզմների հայտնաբերման և դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացման մեթոդական ուղեցույցների մշակում և տպագրում, ինչպես նաև բուսասանիտարիայի տեսուչների համար վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում:

Մենդամթերքի լաբորատոր փորձաքննությունների ծախսերը կազմել են 9.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 92.2% կատարողական, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ փաստացի կատարված լաբորատոր հետազոտություններն իրականացվել են նախատեսվածից պակաս ծավալներով: Ծրագրով նախատեսվում է սնդամթերքի անվտանգության և որակի ապահովման բնագավառներում միջազգային չափորոշիչների պահանջներին համապատասխան հնարավորություն ունենալ իրականացնելու լաբորատոր փորձաքննություններ, բնակչությանն անասնաբուժասանիտարական, ինչպես նաև տեխնիկական կանոնակարգերով և նորմատիվ իրավական այլ ակտերով սահմանված պահանջների տեսակետից անվտանգ ու բարձրորակ սնդամթերքով և հումքով ապահովում, սննդի շղթայի փուլերում վտանգավոր սնդամթերքի հայտնաբերում, դրա հետագա իրացման կանխում և սահմանված կարգով օգտահանում կամ ոչնչացում: Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից:

Գյուղատնտեսական հողօգտագործողներին մատչելի գներով պարարտանյութերի ձեռքբերման համար պետական աջակցության ծախսերը կազմել են ավելի քան 113.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 45.2% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով, որն առաջացել է մրցույթի արդյունքում պարարտանյութերի ձևավորված նվազագույն շահավետ գնով և ձեռքբերված պարարտանյութերի քանակով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ՀՀ մարզերի և Արցախի Հանրապետության հողօգտագործողներին ծրագրով նախատեսված 1500 տոննա ֆոսֆորական և 1500 տոննա կալիումական պարարտանյութերից փաստացի վճարունակ պահանջարկի հիման վրա բաշխվել են 614.8 տոննա ֆոսֆորական և 522.3 տոննա կալիումական պարարտանյութեր, որոնց համար տրամադրվել է 110.3 մլն դրամ սուբսիդիա և 3.1 մլն դրամ դրամաշնորհ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 82.8%-ով կամ 544.6 մլն դրամով, որը պայմանավորված է պարարտանյութերի նկատմամբ պահանջարկով:

Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության ծրագրի ծախսերը կազմել են 67.7 մլն դրամ՝ 84.6%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է գյուղատնտեսությունում

տնտեսավարողների ցածր վճարունակությամբ: Ծրագրով նախատեսվել էր իրականացնել տարեկան շուրջ 2.8 մլրդ արժեքով 500 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկայի սուբսիդավորում, սակայն, ծրագիրն ինչպես 2017 թվականին, այնպես էլ 2018 թվականին իրականացվել է նախատեսված ցուցանիշների շուրջ 40%-ի չափով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին հանրապետության բոլոր մարզերում երեք ֆինանսական կառույցի կողմից 133 լիզինգառուի տրամադրվել է 220 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկա: Լիզինգի գումարը կազմել է 881.6 մլն դրամ: Նշենք, որ 2018 թվականին ծրագիրը ֆինանսավորվել էր ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի միջոցների հաշվին:

Հաշվետու տարում կաթիլային ոռոգման համակարգերի ներդրման համար տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծախսերը կազմել են շուրջ 5.9 մլն դրամ՝ 30.8%-ով ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ ծրագրի շահառուների համար առաջարկվել են դժվարամատչելի պայմաններ, օրինակ՝ պայմանագրի կետերը, փաստաթղթերի հավաքագրման երկար ընթացքը և այլ սահմանափակումներ: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացքում վարկ է տրամադրվել թվով 8 շահառուների՝ ՀՀ Արագածոտնի, Արարատի, Կոտայքի և Սյունիքի մարզերում, 315.5 մլն դրամ ընդհանուր գումարով 146 հա ընդհանուր տարածքով հողամասերում կաթիլային ոռոգման համակարգ ներդնելու համար, նախատեսվել են համաֆինանսավորման նոր տարբերակներ, ինչպես նաև հանվել է համակարգերի ներդրման աշխատանքները կապալառուների միջոցով իրականացնելու պարտադիր դրույթը: Ծրագիրը լրամշակվել է և գտնվում է շրջանառության փուլում: Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականին:

Գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծախսերը կազմել են շուրջ 162.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 46.9% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է վարկավորման համար դիմող շահառուների՝ նախատեսվածից պակաս քանակով, որը պայմանավորված է առևտրային բանկերի ներքին ընթացակարգերով (վարկերը հաստատվում են դրանց տրամադրման ակնկալվող ժամկետներից մինչև մեկ ամիս առաջ), այդ պատճառով վարկերի տրամադրման դիմում-հայտերի հաստատումը ձգձգվում է մինչև մթերումները սկսվելը: Բացի այդ, ծրագրից օգտվող շահառուների սակավությունը պայմանավորված է նաև ծրագրի շրջանակներում հատկացվող վարկերի ժամկետով և առավելագույն սահմանաչափով: Բացի այդ, ծրագրից օգտվող շահառուների քանակը պայմանավորված է նաև ծրագրի շրջանակներում հատկացվող վարկերի ժամկետով և առավելագույն սահմանաչափով: 2018 թվականին ծրագրից օգտվել են 31 ընկերություն, տրամադրված վարկային պորտֆելը կազմել է շուրջ 6 մլրդ դրամ: Ծրագրի շրջանակներում գյուղացիական տնտեսությունների հետ կնքվել են 7553 հատ բերքի գնման պայմանագրեր: Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականին:

Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսությունում հակակարկտային ցանցերի ներդրման համար տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 1.5 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների 3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսավարողների՝ վարկերից օգտվելու ցանկություն չունենալու

հանգամանքով՝ կապված իրազեկվածության ցածր մակարդակի, վարկուճակության հիմնախնդրի, փաստաթղթավորման ոչ ոյուրին ընթացակարգերի հետ: Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականին:

Հայաստանի Հանրապետության խաղողագործության և գինեգործության ոլորտներում վարվող պետական քաղաքականության ու զարգացման ծրագրերի իրականացմանը պետական աջակցության ծախսերը կազմել են 212 մլն դրամ՝ ապահովելով 70.7% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է տարբեր միջազգային կառույցների կողմից միջոցառումների համաֆինանսավորման արդյունքում առաջացած տևտեսումներով: Ծրագրով նախատեսված միջոցառումները՝ աշխարհագրական նշումով գինիների համակարգի ներդնում, կոլեկցիոն այգու և ֆիլոքսերադիմացկուն սորտապատվաստակալների մայրուտի մշակում և պահպանում, կոլեկցիոն այգու լրացում նոր սորտերով, խաղողի և գինու որակի բարձրացման խթանում, միջազգային հեղինակավոր ցուցահանդեսներին և մրցույթներին հայկական ընկերությունների մասնակցություն, աջակցություն ագրոպարենային ոլորտի մասնագիտական կարողությունների զարգացմանը, խաղողագործության և գինեգործության միջազգային կազմակերպությանը (OIV) Հայաստանի անդամակցությունից բխող գործառույթների իրականացում, աբողջությամբ իրականացվել են Հայաստանի խաղողագործության և գինեգործության հիմնադրամի կողմից՝ միջազգային մի շարք կառույցների ներգրավմամբ: 2017 թվականին նշված ծրագրին միջոցները՝ 196.8 մլն դրամի չափով, հատկացվել էին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից:

Հայաստանի Հանրապետությունում ժամանակակից տեխնոլոգիաներով մշակվող ինտենսիվ պտղատու այգիների հիմնման համար վարկային տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծախսերը կազմել են 2.3 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների 4.9%-ը: Շեղումը պայմանավորված է վարկավորման համար դիմող շահառուների քանակով՝ կապված առևտրային բանկերի ներքին ընթացակարգերի հետ: Բացի այդ, ծրագրից օգտվող շահառուների սակավությունը պայմանավորված է նաև ծրագրի շրջանակներում հատկացվող վարկերի ժամկետով և առավելագույն սահմանաչափով: Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականին:

Բուսական ծագման մթերքներում պեստիցիդների, նիտրատների, ծանր մետաղների և գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների մնացորդների մոնիթորինգի համար նախատեսված 45.8 մլն դրամի ծախսերը չեն կատարվել: Ծրագրով նախատեսված միջոցները հատկացվում են սահմանված կարգով պետական գնումների մրցույթներում հաղթող ճանաչված կազմակերպություններին, որոնց կողմից մոնիթորինգի են ենթարկվում ՀՀ-ում արտադրվող և ՀՀ ներմուծվող բուսական ծագման մթերքում պեստիցիդների, նիտրատների և ծանր մետաղների մնացորդային քանակները:

Հայաստանի Հանրապետությունում մանր եղջերավոր կենդանիների ժանտախտ հիվանդության շճահետազոտության ծրագրի իրականացման համար նախատեսված 15 մլն դրամի ծախսերը չեն կատարվել: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր մանր եղջերավոր կենդանիների ժանտախտ հիվանդության դեմ պատվաստումների որակի և շճաբանական հետազոտությունների վրա հիմնված՝ հիվանդության հնարավոր ներթափանցման ռիսկերի գնահատում:

Չեն կատարվել նաև Հայաստանի Հանրապետությունում դաբաղ հիվանդության շճահետազոտության ծրագրի իրականացման համար նախատեսված շուրջ 9.2 մլն դրամի ծախսերը:

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր դաբաղ հիվանդության դեմ պատվաստումների որակի և շճաբանական հետազոտությունների վրա հիմնված հիվանդության հնարավոր ներթափանցման ռիսկերի գնահատում:

Վերջին երեք ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված միջոցները չեն օգտագործվել՝ պայմանավորված նրանով, որ ծրագրով սահմանված ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով հայտարարված դրամաշնորհների հատկացման մրցույթների արդյունքում պայմանագրեր են կնքվել «Հանրապետական անասնաբուժասանիտարական և բուսասանիտարական լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն» (ՀԱԲԼԾԿ) ՊՈԱԿ-ի հետ, որը բողոքարկվել է այլ կազմակերպության կողմից, ինչի արդյունքում հայտարարված դրամաշնորհների հատկացման մրցույթները համարվել են չկայացած: Այնուհետև ծրագրերի իրականացման համար հիմնավորումներ ունենալուց հետո ՀԱԲԼԾԿ ՊՈԱԿ-ին առաջարկվել է շարունակել պայմանագրերով իրականացվող գործողությունները, սակայն ծրագրի սեզոնայնությամբ պայմանավորված՝ հնարավոր չի եղել դրանք իրականացնել:

Հաշվետու տարում կենդանական ծագման մթերքում մնացորդային նյութերի հսկողության մոնիթորինգի ծախսերը կազմել են 30 մլն դրամ՝ ապահովելով 25.9% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է 2018 թվականին երկրում առկա քաղաքական իրավիճակով: Ծրագրի նպատակն է տեղական արտադրության մեղրի և ձկան մեջ մնացորդային նյութերի հսկողության իրականացումը, ինչը կբացահայտի և կհավաստի, որ նշված կենդանական ծագում ունեցող սննդամթերքները չեն պարունակում արգելված նյութեր, անասնաբուժական դեղամիջոցների մնացորդային քանակներ կամ վերջիններիս պարունակությունը չի գերազանցում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված մնացորդային քանակները: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը չեն փոփոխվել:

«Ներմուծվող սննդամթերքի և (կամ) կենդանական ծագման մթերքի լաբորատոր փորձաքննության վճարներ» ծրագրի ծախսերը, որոնք իրականացվում են ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին, կազմել են շուրջ 87.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 65.3% կատարողական: «Սննդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն փորձաքննություն կատարելու համար սննդամթերք ներմուծող տնտեսավարող սուբյեկտից գանձվում է փորձաքննության վճար, որը փոխանցվում է լիազոր մարմնի հատուկ հաշվին և հետագայում փոխանցվում փորձաքննություն կատարած կազմակերպություններին՝ յուրաքանչյուր փորձաքննության համար գնացուցակով սահմանված չափով: Շեղումը պայմանավորված է ներմուծվող սննդամթերքի լաբորատոր փորձաքննությունների՝ նախատեսվածից պակաս քանակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 35.3%-ով կամ 47.7 մլն դրամով, որը պայմանավորված է լաբորատոր փորձաքննության պատվերների քանակի նվազմամբ, ինչի արդյունքում պակասել են եկամուտները, հետևաբար՝ նաև ծախսերը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության նյութական խրախուսման և համակարգի զարգացման ֆոնդի ծախսերը, որոնք իրականացվում են արտաբյուջետային միջոցների հաշվին, կազմել են 243.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 86.7% կատարողական, որը պայմանավորված է գնումների արդյունքում առաջացած

տնտեսումներով: Ֆոնդում գոյացած միջոցների 50%-ն օգտագործվում է ծառայության աշխատակիցների նյութական խրախուսման, իսկ 50%-ը՝ ծառայության համակարգի զարգացման և հսկիչ գնումների ֆինանսավորման համար: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.2%-ով կամ 14.3 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է պարզևատրման, արտասահմանյան գործուղումների, տրանսպորտային նյութերի, ավտոմեքենաների վերանորոգման և գրասենյակային նյութերի ձեռքբերման ծախսերի աճով:

Հաշվետու տարում շուրջ 528.9 մլն դրամ է տրամադրվել *անտառային տնտեսության* դասին՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված դասի ծախսերը նվազել են 57.4%-ով կամ 713.3 մլն դրամով՝ պայմանավորված անտառապահպանական ծառայությունների ծախսերի նվազմամբ: 2018 թվականին անտառային տնտեսությանը կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են երկու ծրագրեր, որոնցում մեծ տեսակարար կշիռ ունեն անտառապահպանական ծառայություններին կատարված հատկացումները: Նշված ծառայությունների ձեռքբերման համար նախատեսվել էր շուրջ 475.6 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է և ուղղվել է «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ին՝ իր իրավասության ներքո գտնվող 344.2 հազար հեկտար տարածքների պահպանության աշխատանքների դիմաց վճարման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 60%-ով կամ 713.3 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է իրականացված աշխատանքների ծավալով:

Անտառային պետական մոնիտորինգի իրականացման համար նախատեսված 53.3 մլն դրամը նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել է: Հատկացված գումարների հաշվին ՀՀ բնապահպանության նախարարության ենթակա բնության հատուկ պահպանվող երեք տարածքների անտառներում իրականացվել են ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ՝ անտառների պահպանության, անտառային հողերի վրա մարդածին և բնածին ազդեցությունների, անտառապաշտպանության, հատատեղերի, հակահրդեհային միջոցառումների, անտառվերականգնման ուղղություններով: Ներդրված հեռահար զոնդավորման ծրագրային համակարգի միջոցով վերծանվել են անտառածածկ տարածքների փոփոխությունների ուսումնասիրությունները: Իրականացվել է անտառների և անտառային հողերի վիճակի և դրանց վրա բացասական ներգործության ու հետևանքների մոնիթորինգ, ինչպես նաև ապօրինի հատումների կանխարգելման նպատակով դիտարկումներ, գնահատումներ, կանխատեսումներ և ուսումնասիրություններ, որոնք ընդգրկել են անտառտնտեսության և բնության հատուկ պահպանող տարածքների շուրջ 80 տոկոսը: Անտառներում և անտառային հողերում կատարվել են 45 մասնակի ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ: Հավաքագրվել և վերլուծվել են պետական մարմիններից, կազմակերպություններից և այլ աղբյուրներից անտառօգտագործման, անտառավերականգնման, անտառների պահպանության, բնափայտի մթերման և իրացման վերաբերյալ տեղեկություններ, որոնք դասակարգվել են և մուքագրվել տվյալների շտեմարան: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

2018 թվականին շուրջ 16.4 մլրդ դրամ տրամադրվել է *ռոռզման* դասի ծախսերին՝ ապահովելով 74.8% կատարողական, որը հիմնականում պայմանավորված է Ֆրանսիայի Հանրապետության կառավարության աջակցությամբ իրականացվող Վեդու ջրամբարի կառուցման, Եվրասիական

զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող ոռոգման համակարգերի զարգացման և Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Ախուրյան գետի ջրային ռեսուրսների ինտեգրված կառավարման վարկային ծրագրերի կատարողականով: Կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել է 11 ծրագիր, այդ թվում՝ արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվել են 4 վարկային և 1 դրամաշնորհային ծրագրեր:

Ֆրանսիայի Հանրապետության կառավարության աջակցությամբ իրականացվող Վեդու ջրամբարի կառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 6 մլրդ դրամ կամ ծրագրված միջոցների 74.3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է տեխնիկական փորձաքննության պահանջով պատվարի մարմնի հատակի սալի կառուցման անհրաժեշտությամբ, ինչպես նաև «Նախագիծ և կառուցում» շինարարական պայմանագրերի նախագծերի փոփոխությունների և հաստատումների ուշացմամբ, որի արդյունքում վճարումներ չեն իրականացվել: Ծրագրի իրականացման նպատակով ՀՀ կառավարության և Չարգացման Ֆրանսիական Գործակալության միջև 75 մլն եվրո արժողությամբ վարկային համաձայնագիրը ստորագրվել է 2016 թվականի հունվարի 26-ին և ուժի մեջ է մտել 2016 թվականի մայիսի 12-ին: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ավարտվել են 2 ջրառ հանգույցների, մնացորդային 1 կմ ջրի փոխադրող համակարգի և 10.1 կմ ոռոգման ցանցի կառուցման շինարարական աշխատանքները: Ավարտվել են հիմնական պատվարի հիմքի փորման աշխատանքները և սկսվել են հիմքի բետոնային աշխատանքներն ու ցեմենտացումը՝ պատվարի մարմնի կառուցման նպատակով: Փոքր պատվարի հիմքի փորման աշխատանքներն ավարտվել են, և սկսվել են նախապատրաստական աշխատանքներ՝ պատվարի մարմնի կառուցման համար: Ավարտվել են շուրջ 4000 հա ոռոգելի հողատարածքների ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցման մանրամասն նախագծի աշխատանքները: Ծրագրի շրջանակներում մատուցվել են նաև խորհրդատվական ծառայություններ՝ մանրամասն նախագծում, հեղինակային վերահսկողություն, տեխնիկական հսկողություն և աուդիտ:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Ոռոգման համակարգերի արդյունավետության բարձրացման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 2 մլրդ դրամ կամ ծագրված միջոցների 76.8%-ը: Ծրագրի նպատակներն են՝ կրճատել Էլեկտրաէներգիայի սպառումը և բարելավել ոռոգման ջրի տեղափոխման արդյունավետությունն ընտրված ոռոգման համակարգերում, բարելավել ոլորտին առնչվող կարևոր տեղեկատվության առկայությունը և հուսալիությունը որոշում կայացնողների և այլ շահագրգիռ կողմերի համար: Ծրագիրը բաղկացած է 3 մասերից.

- Ոռոգման համակարգի բարելավում՝ մեխանիկական ոռոգման փոխարկումը ինքնահոսի Մեդրիում, Գեդարդալճում, Բադրամյան-Նորակերտում և Զաղցրաշենում չորս ինքնահոսի համակարգերի կառուցման միջոցով: Մեխանիկական եղանակով ստացած ջուր տեղափոխող, հեռացնող և այլ ջրանցքների վիճակի բարելավում 13 ընտրված պոմպակայանների հեռացնող ջրանցքների մոտ՝ 58 կմ վերականգնման միջոցով.

- Կառավարման տեղեկատվություն՝ տեխնիկական ուսումնասիրությունների իրականացում ոռոգման կազմակերպությունների շահագործման, պահպանման ու կապիտալ նորոգման

կարիքները վերլուծելու և «Ջրառ» կազմակերպությունների ու ՋՕԸ-ների տեխնիկական աուդիտի իրականացման նպատակով, կարգավարական հսկողության և տվյալների ձեռքբերման համակարգի (SCADA) տեղադրում շուրջ 70 դիտակետում՝ մայր ջրանցքների և ջրառների ընտրված կետերի վրա.

- Ծրագրի կառավարում և ՋՕԸ-ների աջակցություն՝ աջակցության տրամադրում ԾԻԳ-ին ծրագրի կառավարման, իրականացման, մոնիթորինգի և գնահատման աշխատանքներում՝ ապրանքների, խորհրդատվական ծառայությունների, այդ թվում՝ աուդիտի և գործառնական ծախսերի ապահովման միջոցով: Աջակցության տրամադրում ՋՕԸ-ների ղեկավարությանը, անձնակազմին և անդամներին՝ ուղղված նրանց տեխնիկական, գործառնական, ֆինանսական և կազմակերպչական կարողությունների ու աշխատանքի բարելավմանը՝ խորհրդատվական ծառայությունների և ուսուցման միջոցով:

Ոռոգման համակարգերի արդյունավետության բարձրացման ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ավարտվել են Բաղրամյան-Նորակերտ ինքնահոս համակարգի կառուցման աշխատանքները, Բաղրամյան-Նորակերտ ներտնտեսային ոռոգման համակարգի կառուցման պայմանագրի շրջանակներում կառուցվել է 29 կմ ոռոգման ցանց: Ծրագրի 76.8% կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է կնքված պայմանագրերի հիման վրա կատարված շինարարական աշխատանքների և խորհրդատվական պայմանագրերի շրջանակներում ներկայացված փաստացի կատարողականների հիման վրա կատարված վճարումներով (Գեղարդա լճի ինքնահոս համակարգի շինարարության առկա խնդիրների հետ կապված՝ կատարողականները ներկայացվել են նախատեսվածից քիչ):

Եվրասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող ոռոգման համակարգերի զարգացման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 677.8 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների 33.3%-ը: Կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ Եվրասիական զարգացման բանկի կողմից գնումների պլանը հաստատվել է նախատեսված ժամկետից ուշ, որի հետևանքով աշխատանքները կատարվել են նախատեսվածից պակաս ծավալներով: Ծրագիրը մեկնարկել է 2016 թվականի հունիսի 10-ին: Ծրագրի ընդհանուր արժեքն է 50 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 40 մլն ԱՄՆ դոլարը վարկային միջոցներն են: Ծրագրի նպատակն է մեխանիկական ոռոգումը փոխարինել ինքնահոսով, վերականգնել մայր և երկրորդ կարգի ջրանցքների, ներտնտեսային ցանցի առավել քայքայված և վթարային հատվածները: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ամբողջությամբ վերականգնվել են Գառնի և Հացավան համայնքների ոռոգման համակարգերը՝ 6.8 կմ երկարությամբ, վերականգնվել է Գառնիի մայր ջրանցքը՝ 6.6 կմ երկարությամբ, իսկ մնացած 0.6 կմ ջրանցքը կվերականգնվի 2019 թվականին:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Մաստարայի ջրամբարի նախապատրաստման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 216.3 մլն դրամ՝ 96.5%-ով ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է կնքված պայմանագրերի շրջանակներում առաջացած տնտեսումներով, ինչպես նաև ծրագրի ավարտով: Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկը և Միջազգային զարգացման ընկերակցությունը («Համաշխարհային բանկ»), հանդես գալով որպես Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանի կարողությունների զարգացման բազմադրոնորային հավատարմագրային

հիմնադրամի դրամաշնորհային միջոցների կառավարիչ, տրամադրում են 670 հազար ԱՄՆ դոլար գումարը չգերազանցող դրամաշնորհ՝ Մաստարայի ջրամբարի ծրագրի նախապատրաստման աջակցելու համար, որը նախատեսվում է ֆինանսավորել Եվրասիական զարգացման բանկի (ԵԶԲ) կողմից կառավարվող հակաճգնաժամային հիմնադրամի միջոցներից: Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել Կայունացման և զարգացման եվրասիական հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող Մաստարայի ջրամբարի ծրագրի պատրաստվածության աստիճանը՝ համապատասխան ծրագրի նախապատրաստման ուսումնասիրությունների իրականացմանն օժանդակելու միջոցով, և ընդլայնել Ջրային տնտեսության ծրագրերի իրականացման գրասենյակի՝ ծրագրերի նախապատրաստման և իրականացման կարողությունները: 2018 թվականի ընթացքում ավարտվել են Մաստարայի ջրամբարի կառուցման մանրամասն նախագծի աշխատանքները, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի վրա և սոցիալական ազդեցության գնահատման ծառայությունները, և ներկայացվել են համապատասխան հաշվետվությունները: Ծրագիրն ավարտվել է 2018 թվականի հոկտեմբերի 12-ին:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Ախուրյան գետի ջրային ռեսուրսների ինտեգրված կառավարման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 6.6%-ը՝ 86.9 մլն դրամ: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ շրջակա միջավայրի և սոցիալական ազդեցության գնահատման խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը կնքվել է նախատեսված ժամկետից ուշ, որի հետևանքով նախագծման աշխատանքները ժամանակավորապես դադարեցվել են, վճարումները տեղափոխվել են 2019 թվական: Ծրագրի առաջին փուլում որոշվել է իրականացնել Կապի ջրամբարի հիմնանորոգումը՝ 25 մլն մ³ ընդհանուր ծավալով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի փետրվար ամսին ներկայացվել են գեոտեխնիկական աշխատանքների ամփոփ ցուցանիշներ, որոնք քննարկվել են միջազգային փորձագետների հանձնաժողովի, KFW-ի խորհրդատուների և Ջրային կոմիտեի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: «Շրջակա միջավայրի վրա սոցիալական ազդեցությունը գնահատող» (ՇՄՍԱԳ) խորհրդատուների ընտրության նպատակով անցկացվել է նոր մրցութային գործընթաց, իրականացվել են պայմանագրային բանակցություններ, կնքվել է խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման պայմանագիր, որի մեկնարկը տրվել է 2018 թվականի սեպտեմբեր ամսին: Նախագծային խորհրդատուների կողմից մշակվել և ներկայացվել են հաշվետվություններ, որոնք քննարկվել են դեկտեմբեր ամսին կայացած աշխատաժողովի ընթացքում KFW-ի, միջազգային փորձագետների, խորհրդատուների, Ջրային կոմիտեի և շահագրգիռ նախարարությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Հաշվետու տարում ոռոգման դասում ընդգրկված հետևյալ 3 ծրագրերի գծով արձանագրվել է 100% կատարողական:

2018 թվականին ոռոգման ծառայություններ մատուցող ընկերություններին տրամադրվել է շուրջ 4.8 մլրդ դրամ աջակցություն: 2018 թվականին ծառայություններ են մատուցվել 15 ջրօգտագործողների ընկերությունների: Համակարգի հետագա զարգացման և ջրօգտագործողների ընկերությունների՝ որպես կենսունակ հաստատությունների, կայացման հարցում միջնաժամկետ հեռանկարում մեծ դեր է հատկացվում պետական օժանդակությանը: Ոռոգման համակարգին

պետական ֆինանսական աջակցության շրջանակների հստակեցումը և տրամադրման մեխանիզմների բարեփոխումն է՛լ ավելի են կարևորվում աղքատության հաղթահարման միջոցառումների համատեքստում՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ոռոգման ջրի կանոնավոր հասանելիությունը զգալիորեն նվազեցնում է աղքատության ռիսկը գյուղական բնակավայրերում: Ջրօգտագործողների ընկերություններին պետական ֆինանսական աջակցության բարեփոխումների հիմնական նպատակներն են ջրօգտագործողներին աջակցությունն ու մասնակցային կառավարման ամրապնդումը, ջրօգտագործողների ընկերությունների գործունեության արդյունավետության բարձրացումն ու ինքնաձախսածածկման մակարդակի աստիճանական ավելացումը, ոռոգման ջրի կորուստների կրճատումը, ինչպես նաև պետական ծախսերի կանխատեսելիության ու բաշխման արդյունավետության աճը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերի 9.4%-ով կամ 491.3 մլն դրամով նվազումը պայմանավորված է ջրօգտագործողների ընկերությունների համար ըստ տարիների նախատեսված սուբսիդիայի կրճատման սցենարով:

Կոլեկտորադրենաժային ցանցի պահպանման և շահագործման, գրունտային ջրերի մակարդակների ու որակի որոշման աշխատանքների իրականացման համար 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 336.5 մլն դրամ: Ծրագրի իրականացման արդյունքում պահպանվում և շահագործվում են հանրապետությունում առկա կոլեկտորադրենաժային ցանցերը՝ մաքրվում և վերանորոգվում է կոլեկտորադրենաժային ցանցերի մի մասը, որոնցով հնարավորություն է տրվում Արարատյան հարթավայրի հողերի գրունտային ջրերի մակարդակները պահպանել թույլատրելի խորությունների վրա: Նշված արդյունքներին հասնելու համար իրականացվել են կոլեկտորադրենաժային ցանցերի մաքրման և նորոգման աշխատանքների նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում, դրանց մաքրում և նորոգում, մաքրման և նորոգման աշխատանքների որակի տեխնիկական հսկողություն, ինչպես նաև տեխնիկական վիճակի պահպանում և շահագործում: Ոռոգելի հողերի մելիորատիվ վիճակի բարելավման նպատակով միջոցառումների մշակման համար իրականացվել են շուրջ 191.1 կմ ընդհանուր երկարությամբ բաց կոլեկտորադրենաժային ցանցերի պահպանում և շահագործում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5%-ով կամ 16 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է կատարված աշխատանքների ծավալներով:

Ոռոգում ջրառ իրականացնող կազմակերպություններին 2018 թվականին տրամադրվել է շուրջ 1.2 մլրդ դրամ ֆինանսական աջակցություն: Աջակցության հիմնական նպատակն է ոռոգում ջրառ իրականացնող կազմակերպությունների վնասների փոխհատուցման արդյունքում նրանց տեխնիկական և ֆինանսական կայունության ապահովումը, որը թույլ կտա կազմակերպություններին իրականացնել կնքված պայմանագրերով ոռոգման ջրի մատակարարումը և կատարել ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունները: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.1%-ով կամ 46.3 մլն դրամով, որը պայմանավորված է Էլեկտրաէներգիայի ծախսերի աճով:

Ջրատեխնիկական կառույցների ուսումնասիրությունների ծախսերը կազմել են 15.7 մլն դրամ կամ ծրագրի 98%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է որոշակի ծառայությունների և կյուրական արժեքների ձեռքբերման ծախսերի տևտեսումներով: Հատկացված գումարն ուղղվել է

հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների գնման, ջրային համակարգերի անվտանգության ապահովման, արդյունավետ օգտագործման և պահպանության ծրագրերի ուսումնասիրության, ինչպես նաև տվյալ ոլորտում իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ մասնագիտական եզրակացություններ տալու նպատակով որպես մշտապես գործող մարմին ստեղծված՝ Ջրային համակարգերի օգտագործման և պահպանության տեխնիկական հանձնաժողովի գործունեության ապահովման ծախսերի ֆինանսավորմանը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 61.7%-ով կամ շուրջ 6 մլն դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է հանձնաժողովի աշխատակիցների աշխատավարձի ծախսերի աճով, ինչպես նաև 2018 թվականին վարչական սարքավորումների ձեռքբերմամբ:

Ոռոգման համակարգի առողջացման ծրագրին աջակցության ծախսերը կազմել 750 մլն դրամ՝ 94.3%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Ծրագրի նպատակն է ոռոգման ծառայությունների արդյունավետության բարձրացումը, ծառայությունների մատուցման շարունակականության ապահովումն ու մատչելիության պահպանումը, ոռոգման ջրի համակարգի ընկերությունների ֆինանսական կենսունակության և կայունության բարելավումը, ոռոգման համակարգերի և ենթակառուցվածքների պահպանումն ու արդիականացումը, ոռոգման համակարգին տրամադրվող պետական ֆինանսական աջակցության ներդրման արդյունավետության բարձրացումը, ինչպես նաև ջրօգտագործողների ընկերությունների ինստիտուցիոնալ կարողությունների հետագա հզորացումը: Ծախսերի շեղումը ծրագրված ցուցանիշից պայմանավորված է նրանով, որ ջրաչափական սարքավորումների տեղադրման նպատակով հիդրոտեխնիկական կառույցների կառուցման համար նախատեսված աշխատանքները չեն կատարվել: Ջրաչափական սարքավորումների տեղադրման հիդրոտեխնիկական կառույցների կառուցման որոշումը հաստատվել է տարեվերջին, իսկ աշխատանքների նախապատրաստական փուլը երկարատև է (գնումների անվանացանկի փոփոխություն, մրցույթի հայտարարում, պայմանագրի ստորագրում և այլն), ուստի աշխատանքները հնարավոր չի եղել իրականացնել, և դրանք տեղափոխվել են 2019 թվական: 2018 թվականին աջակցությունը հատկացվել է էլեկտրաէներգիայի ծախսի գծով առավել մեծ չափերի կուտակված պարտքեր ունեցող 6 ընկերությունների: Ծրագիրը սկսել է գործել 2018 թվականից:

Հաշվետու տարում ոռոգման համակարգերի հիմնանորոգման ծախսերը կազմել են 311.1 մլն դրամ՝ 61.6%-ով ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը: Ծրագրի շրջանակներում 12 հիմնանորոգման աշխատանքների համար կազմվել են նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր, թվով 12 ԶՕԸ-երի և «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից իրականացվել են 71 համայնքների ոռոգման համակարգերի հիմնանորոգման աշխատանքներ: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ ՀՀ Արմավիրի մարզի 7 խորքային հորերի շինարարական աշխատանքները չեն իրականացվել՝ կապված տարեվերջի ժամկետների սղության և հորատման համար անհրաժեշտ եղանակային պայմանների հետ: Ազատի ջրամբարի հատակային ջրթողի վերակառուցման և վերազնման աշխատանքների նախագծանախահաշվային փաթեթը ձեռք է բերվել, սակայն հիմնական աշխատանքների կատարման մրցույթը չի կայացել, քանի որ նախագծային որոշակի ճշգրտումների արդյունքում նախագիծը փոփոխվել է, որի հետևանքով Ազատի ջրամբարների հատակային ջրթողի

վերակառուցման և վերազննման աշխատանքների համար նախատեսված 75.1 մլն դրամի դիմաց կատարվել են 5.7 մլն դրամի ծախսեր: Ջրօգտագործողների ընկերությունների ոռոգման համակարգերի հիմնանորոգման ծրագրի մի մասը կատարված աշխատանքներից առաջացած տնտեսում է, իսկ մյուս մասը սեզոնային բնույթ է կրում (օրինակ՝ ՀՀ Արարատի մարզի Նորաբաց համայնքի միակ ջրի աղբյուր հանդիսացող 7 խորքային հորերի հիմնանորոգման աշխատանքները չեն իրականացվել, քանի որ հնարավոր չէր դադարեցնել ջրամատակարարումը ոռոգման շրջանի ընթացքում, իսկ ոռոգման շրջանի ավարտից հետո սեղմ ժամկետներում հնարավոր չէր իրականացնել հիմնանորոգման աշխատանքները): Նախագծանախահաշվային աշխատանքների ձեռք բերումը տեղափոխվել է 2019 թվական:

Վառելիքի և էներգետիկայի բնագավառի ծախսերը 2018 թվականին կազմել են ավելի քան 16.6 մլրդ դրամ կամ ծրագրային ցուցանիշի 69.8%-ը: Վերջինս հիմնականում պայմանավորված է վառելիքի այլ տեսակների և էլեկտրաէներգիայի բնագավառների ծրագրերի կատարողականով:

2018 թվականին *միջուկային վառելիքի* դասի ծախսերը կազմել են 274.9 մլն դրամ, որը հատկացվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր միջուկային անվտանգության կարգավորման կոմիտեի պահպանմանը՝ ապահովելով 98.7% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.1%-ով կամ 3.1 մլն դրամով:

2018 թվականին *վառելիքի այլ տեսակների* դասի ծախսերը կազմել են 2.9 մլրդ դրամ կամ ծրագրվածի 40.9%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է ՌԴ աջակցությամբ իրականացվող Հայկական ԱԷԿ-ի N2 էներգաբլոկի շահագործման նախագծային ժամկետի երկարացման դրամաշնորհային ծրագրի կատարողականով: Կատարված հատկացումների հաշվին ֆինանսավորվել են արտաքին աջակցությամբ իրականացվող երեք դրամաշնորհային ծրագրեր:

Մասնավորապես՝ ՌԴ աջակցությամբ իրականացվող Հայկական ԱԷԿ-ի N 2 էներգաբլոկի շահագործման նախագծային ժամկետի երկարացման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 39.4%-ը՝ 2.7 մլրդ դրամ: Շեղումը պայմանավորված է ծրագրի շրջանակներում սարքերի ու սարքավորումների ձեռքբերումների մասով սարքավորումների պատրաստման ցիկլի երկարաձգման հանգամանքով, ինչն իր հերթին պայմանավորված է էլեկտրա-էներգիայի գեներացման համակարգերի արդիականացմանն ուղղված մոնտաժման և շահագործման հանձնելու ժամանակացույցերի փոփոխմամբ, ինչպես նաև ծրագրով նախատեսված աշխատանքների կատարման և սարքավորումների մատակարարումների ժամանակացույցերի փոփոխմամբ: Աշխատանքների և սարքավորումների մատակարարումների մի մասը տեղափոխվել է 2019 թվական: Դրանով պայմանավորված՝ նախատեսվում է ծրագրի վարկային բաղադրիչի օգտագործման ժամկետը երկարաձգել մինչև 2021 թվականի հուլիսի 1-ը: Ներկայումս իրականացվում է համաձայնագրի ժամկետի երկարացման և համապատասխանաբար վարկի մարման սկզբնաժամկետի երկարացման գործընթաց, նախատեսվում է նաև կնքել ընդհանրացնող պայմանագիր (շրջանակային Լրացուցիչ համաձայնագիր) ամբողջ մնացորդային գումարի չափով և կնքված համաձայնագրի համաձայն իրականացնել վճարումներ՝ պայմանագրային արժեքի 10%-ի չափով, սակայն համաձայնագրի կնքման գործընթացը երկարաձգվում է: Ծրագրի նպատակն է՝ երկարաձգել Հայկական ատոմային էլեկտրակայանի 2-րդ էներգաբլոկի շահագործման ժամկետը:

Ծրագրի առաջին փուլում նախատեսվում է իրականացնել էներգաբյուրի սարքավորումների և շինությունների համալիր ուսումնասիրություն և շահագործման լրացուցիչ ժամկետի նախապատրաստման ծրագրի մշակում, երկրորդ փուլում նախապատրաստման ծրագրի իրականացում, ներառյալ՝ հետազոտական, հաշվարկային, վերլուծական, նախագծային, կոնստրուկտորական, մոնտաժային և գործակարգաբերման աշխատանքները, և անհրաժեշտ սարքավորումների մատակարարումներ: Դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում կատարված վճարումներն իրականացվել են ծրագրի իրականացման նպատակով գլխավոր կապալառուի հետ կնքված ծառայությունների մատուցման պայմանագրերի կանխավճարների և նախատեսված հարկերի ու տուրքերի դիմաց:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող արդյունաբերական մասշտաբի արևային էներգիայի ծրագրի նախապատրաստման համար դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 204.3 մլն դրամ՝ 84.3%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է գործարքի հարցերով խորհրդատու ԱՎԱԳ Սոլյուշնա ՍՊԸ-ի հետ կնքված պայմանագրի փոփոխության արդյունքում նախատեսված աշխատանքների մի մասը (ծրագրի ամփոփման ավարտական հաշվետվությունը և գործարքն ամփոփող ուսումնասիրության ավարտական տարբերակի պատրաստումը) 2019 թվական տեղափոխելու հանգամանքով: Ծրագրի նպատակն է օժանդակել Հայաստանի Հանրապետությանը՝ արդյունաբերական մասշտաբի արևային էներգիայի նախատեսվող ծրագրի նախապատրաստման հարցում: Ծրագրի շրջանակներում միջոցներն ուղղվել են գործարքային խորհրդատվության, գործառնությունների խորհրդատվության փորձագետի, սոցիալական պաշտպանության իրավական փորձաքննության աշխատանքների, ինչպես նաև ծրագրի կառավարման համար վճարմանը:

2018 թվականին Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող երկրաջերմային հետախուզական հորատման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 19.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 34% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ նախատեսված էլեկտրակայանի տեխնիկատնտեսական իրագործելիության հիմնավորման աշխատանքները չեն իրականացվել, քանի որ հետաքրքրությունն հայտնած ոչ մի ներդրող կազմակերպություն դեռևս էլեկտրակայան կառուցելու վերջնական առաջարկ չի ներկայացրել: Ծրագրի նպատակն է Հայաստանում հայտնի հավանական երկրաջերմային տեղանքներից մեկում՝ Կարկառում, հետախուզական հորատման միջոցով էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար բավարար ռեսուրսի առկայության և որակի հաստատումն ու երկրաջերմային էլեկտրակայանի կառուցման գործում մասնավոր հատվածի ներգրավումը: Ծրագրի շրջանակներում վճարումներ են կատարվել առևտրական ընկերությանը և գնումների գործընթացն իրականացնող մասնագետին:

Հաշվետու տարում *Էլեկտրաէներգիայի* դասի ծախսերը կազմել են շուրջ 13.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 81.7% կատարողական: Կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել է 6 ծրագիր, այդ թվում՝ արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվել են 4 վարկային ծրագրեր, որոնց կատարողականով է պայմանավորված դասի ծախսերի ընդհանուր կատարողականը:

Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերակառուցման շրջանակներում 220կՎ «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանների

վերակառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 2 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 72.8%-ը, որը պայմանավորված է նրանով, որ հաշվի առնելով աշխատանքների իրականացման դանդաղ տեմպերը՝ ծրագրի խորհրդատուն մատուցել է նախատեսվածից պակաս ծավալով խորհրդատվական ծառայություններ: Խորհրդատուի հետ կնքված պայմանագրի ժամկետը լրացել է 2018 թվականի հոկտեմբերի 26-ին, պայմանագրի գործողության հետագա ընթացքը դեռևս գտնվում է քննարկման փուլում: «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայաններում շինմոնտաժային աշխատանքներն ընթանում են դանդաղ տեմպերով, ինչի արդյունքում առաջացել են շեղումներ ծրագրի իրականացման ժամանակացույցում: Ներկայումս քննարկվում է աշխատանքների կատարման նոր ժամանակացույց: Գլխավոր կապալառուն իրականացրել է նախատեսված սարքերի և սարքավորումների մի մասի մատակարարումը, մնացած մասի մատակարարումը տեղափոխվել է 2019 թվական: Ծրագրի շրջանակներում կատարվել են վճարումներ ծրագրի իրականացման վերահսկողության խորհրդատվական ծառայությունների, վարկային միջոցներից օգտագործված գումարների նկատմամբ հաշվեգրված տոկոսավճարների, շինարարական աշխատանքների, նախագծման, սարքերի ու սարքավորումների ներկրման, ինչպես նաև հարկերի և տուրքերի վճարման ուղղություններով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է վերակառուցել 220 կՎ լարման «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանները: Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել էլեկտրահաղորդման ցանցի հուսալիությունը և բարելավել համակարգի կառավարումը:

Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերակառուցման շրջանակներում կարգավարման կառավարման ավտոմատացված համակարգի (SCADA) ընդլայնման վարկային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 95.1%-ով՝ կազմելով 2 մլրդ դրամ: Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել էլեկտրահաղորդման ցանցի հուսալիությունը և բարելավել համակարգի կառավարումը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է ընդլայնել կարգավարական կառավարման ավտոմատացված համակարգը (SCADA) և կառուցել Պահուստային կարգավարական կառավարման կենտրոն: 2018 թվականին կատարվել են վճարումներ աշխատանքների վերահսկողության և կառավարման խորհրդատվական ծառայությունների, վարկային միջոցներից օգտագործված գումարների նկատմամբ հաշվեգրված տոկոսավճարների, շինարարական աշխատանքների, նախագծման, սարքերի ու սարքավորումների մասնակի ներկրման, ինչպես նաև սահմանված կարգով նախատեսված հարկերի և տուրքերի գծով: Ծրագրված ցուցանիշի նկատմամբ փաստացի ծախսերի շեղումը մասամբ պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ խորհրդատուի կողմից ներկայացված հաշիվ ապրանքագիրը գերազանցել էր բուջեղով նախատեսված ցուցանիշը, որը հնարավոր չէր մաս-մաս վճարել, ուստի վճարումը հետաձգվել է 2019 թվական: Շինարարական աշխատանքների թերակատարումը պայմանավորված է եղանակային անբարենպաստ պայմաններով, որի հետևանքով շինարարության և շինմոնտաժային աշխատանքների տեմպերը դանդաղել են: Ծրագրով նախատեսված աշխատանքները նախատեսվում է ավարտել 2019 թվականին: Բացի այդ, ծրագրի իրականացման կապալառուն հաշիվ-ապրանքագրերը ներկայացրել է 2018 թվականի տարեվերջին, սակայն Ասիական զարգացման բանկի կողմից իրականացվելիք վճարումների ժամկետի սահմանափակմամբ պայմանավորված (մինչև 2018թ. դեկտեմբերի 7-ը)՝

համապատասխան վճարումներ չեն իրականացվել: Սարքերի և սարքավորումների մնացած մասի ձեռքբերումն ու մատակարարումները տեղափոխվել են 2019 թվական:

Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավման շրջանակներում «Աշնակ» ենթակայանի վերակառուցման և Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի կառավարման բարելավման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 2.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսված ծախսերի 73.3%-ը, Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել Էլեկտրահաղորդման ցանցի հուսալիությունը: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում վճարումներն իրականացվել են ծրագրի իրականացման վերահսկողության խորհրդատվական ծառայությունների, կապալառուի իրականացրած շինարարական աշխատանքների, նախագծման, սարքերի ու սարքավորումների ներկրման, ինչպես նաև սահմանված կարգով նախատեսված հարկերի և տուրքերի դիմաց: Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է «Աշնակ» ենթակայանի վերակառուցման շրջանակներում աշխատանքների կատարման ծավալային փոփոխություններով, որի համաձայն փոփոխություն է նախատեսվում իրականացնել նաև խորհրդատուի հետ կնքված պայմանագրում: «Աշնակ» ենթակայանի վերակառուցման շրջանակներում աշխատանքների կատարման, ինչպես նաև սարքերի ու սարքավորումների մատակարարման ծավալային փոփոխություններով պայմանավորված՝ ծրագրի իրականացման ժամանակացույցում առաջացել են շեղումներ: 2018 թվականի նախատեսված որոշ սարքերի և սարքավորումների մատակարարումը տեղափոխվել է 2019 թվական: Աշխատանքների ավարտման ժամկետ է սահմանվել 2019 թվականի մարտի 31-ը՝ 2018 թվականի սեպտեմբերի 13-ի փոխարեն:

Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավման շրջանակներում Երևանի ՋԷԿ-ի ենթակայանի վերակառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 6.6 մլրդ դրամ՝ 89.5%-ով ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը: Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել Էլեկտրահաղորդման ցանցի հուսալիությունը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է կառուցել Երևանի ՋԷԿ-ի 220 կվ ենթակայանը: Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է շահագործման ընդունման ակտերի ստորագրման գործընթացով: Երևանի ՋԷԿ-ի ենթակայանի կառուցման աշխատանքներն ավարտվել են, ենթակայանը դրվել է լարման տակ, իրականացվում է թերությունների վերացման և ենթակայանի շահագործման ընդունման գործընթացը: Նշված աշխատանքների ավարտից հետո կիրականացվի վերջնավճար: Հաշվետու տարվա ընթացքում կատարվել են վճարումներ աշխատանքների հսկողության և կառավարման, ծրագրի իրականացմանն աջակցող խմբի՝ անհատ խորհրդատուների կողմից իրականացված խորհրդատվական ծառայությունների, իրականացված շինարարական աշխատանքների, նախագծման, ներկրված սարքերի ու սարքավորումների, ինչպես նաև նախատեսված հարկերի ու տուրքերի դիմաց:

Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի Էներգաարդյունավետության ծրագրին պետական աջակցության նպատակով նախատեսված 600 մլն դրամի միջոցները չեն օգտագործվել, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ չեն հաստատվել մրցութային փաթեթները: Հաշվի առնելով, որ մրցութային փաթեթները հաստատվում են որոշ

ուսումնասիրությունների հիման վրա, մասնավորապես՝ սեյսմիկ աուդիտ, Էներգախնայողության աուդիտ, ինչպես նաև նախագծային աշխատանքների հիման վրա, որոնք իրականացվում են դրամաշնորհային միջոցների հաշվին, ապա մրցութային փաթեթների հաստատումը հնարավոր կլինի վերը նշված բոլոր աշխատանքները կատարելուց հետո: Նշենք, որ Երևանի Էներգաարդյունավետության ծրագրի ընդհանուր գնահատված արժեքը կազմում է 15 մլն եվրո, որից 7 մլն եվրոն կազմում են Եվրոպական ներդրումային Բանկի վարկային միջոցները, 5 մլն եվրոն՝ Արևելյան Եվրոպայի Էներգաարդյունավետության և շրջակա միջավայրի գործընկերության հիմնադրամի (E5P) դրամաշնորհային միջոցները, 1 մլն եվրոն՝ Կանաչ կլիմայի հիմնադրամի դրամաշնորհային միջոցները, 2 մլն եվրոն՝ Երևանի քաղաքապետարանի համաֆինանսավորման միջոցները: Վերոնշյալ վարկային և դրամաշնորհային համաձայնագրերը ստորագրվել են դոկոր կազմակերպությունների և Երևանի քաղաքապետարանի միջև, որի հետևանքով նշված ծախսերը ներառվել են 2018 թվականի համայնքային բյուջեում: ՀՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին ֆինանսավորվում են հարկերը, տուրքերը և այլ պարտադիր վճարները:

2018 թվականին ՀՀ Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության աշխատակազմի պահպանման ծախսերը կազմել են 659.7 մլն դրամ կամ ծրագրվածի 99.1%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.8%-ով կամ 12.2 մլն դրամով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման ծախսերը կազմել են շուրջ 4.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.3% կատարողական՝ պայմանավորված տնտեսումներով, որն առաջացել է մրցույթի արդյունքում նախատեսվածից ցածր գնով սարքավորումների ձեռքբերմամբ: Ծրագրի շրջանակներում ձեռք է բերվել համակարգչային տեխնիկա, որը նպաստում է աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպմանը:

Հաշվետու տարում *լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության* բնագավառի ծախսերը կազմել են 36.9 մլն դրամ՝ 99.9%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված խմբի ծախսերն աճել են 79.4%-ով կամ 16.3 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է 2018 թվականին նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի մշակմանը հատկացված միջոցների դասակարգման փոփոխությամբ՝ դրանք «Տնտեսական հարաբերությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ» խմբի «Լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ» դասից տեղափոխելով «Լեռնաարդյունահանում, արդյունաբերություն և շինարարություն» խմբի «Շինանարարություն» դաս:

Հաշվետու տարում *հանքային ռեսուրսների արդյունահանում, բացառությամբ բնական վառելիքի դասում* նախատեսված 16.9 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Միջոցներն ուղղվել են սպառողներին ընդերքի մասին տեղեկատվության տրամադրման ծառայություններին: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում են ՀՀ ընդերքի պահպանման, հաշվառման և գրանցման, դրա վերաբերյալ ճշգրիտ տեղեկատվության տրամադրման աշխատանքներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 17.7%-ով կամ 3.6 մլն դրամով, որը պայմանավորված է

կրանով, որ աշխատավարձի վճարումների մի մասը կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված միջոցներից:

Հաշվետու տարում *շինանարարության* դասում ընդգրկված նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի մշակման ծախսերը կազմել են շուրջ 20 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.9% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում նախագծող կազմակերպությունների կողմից մշակվել են «Բետոնե և երկաթբետոնե կոնստրուկցիաներ», «Պողպատե կոնստրուկցիաներ», «Հասարակական շենքեր և շինություններ» ՀՀ շինարարական նորմերի կանոնների հավաքածուները, իսկ «Զրամատակարարում, արտաքին ցանցեր և կառուցվածքներ» շինարարական նորմերը գտնվում են մշակման փուլում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

2018 թվականին *տրանսպորտի* բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 59.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրված ցուցանիշի 76.6%-ը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային ծրագրերի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ տրանսպորտի բնագավառի ծախսերն արձանագրել են 17.6% անկում՝ հիմնականում պայմանավորված ճանապարհային տրանսպորտի ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարվա ընթացքում 54.1 մլրդ դրամ ուղղվել է *ճանապարհային տրանսպորտի* դասի ծրագրերի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 78.4%-ը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են 22 ծրագրեր, որոնցից տասնմեկը՝ վարկային և երեքը՝ դրամաշնորհային ծրագրեր են:

Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման ծրագրի 2-րդ տրանշի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 9.2 մլրդ դրամ՝ 84.9%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ կառուցվող ճանապարհի Ագարակ-Կոշ տեղամասում իրականացված հնագիտական պեղումների արդյունքում բացահայտվել են բացառիկ հնագիտական հուշարձաններ, և անհրաժեշտություն է առաջացել իրականացնել ճանապարհի 8 կմ երկարությամբ հատվածի փոփոխություն: Բացի այդ, երկարաձգվել է շինարարական հրապարակի մուտքի տրամադրման և առկա հաղորդակցուղիների (ոռոգման և խմելու ջրի, էլեկտրասնուցման և կապի մալուխների համակարգեր) տեղափոխման աշխատանքները: Նախատեսված ծախսերից չեն իրականացվել նաև ծրագրի կառավարման խորհրդատու/ինժեների կողմից իրականացված միանվագ աշխատանքների դիմաց համապատասխան վճարումները և որոշ այլ վճարումներ, քանի որ դրանք խորհրդատուների կողմից ներկայացվել են նախատեսված ժամկետից ուշ և 2018 թվականի դեկտեմբեր ամսին դեռևս գտնվում էին ստուգման, վերանայման և հաստատման փուլում: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վճարումներ են իրականացվել որոշ խորհրդատվական ծառայությունների դիմաց: Կապալառուի կողմից կատարվել են հողային, արհեստական կառուցվածքների շինարարության և պատվածքի բետոնապատման աշխատանքներ:

Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման ծրագրի 3-րդ տրանշի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 4 մլրդ դրամ՝ 79.9%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Չնայած ծրագրի

շրջանակներում իրականացվել են նախատեսվածից ավել ծավալով շինարարական աշխատանքներ՝ կապալառուի կողմից ուղեկցող փաստաթղթերի ոչ բավարար ներկայացման պատճառով նախատեսված վճարումներն ամբողջությամբ չեն իրականացվել: Ծրագրի շրջանակներում Թալին-Լանջիկ ա/ճ նոյեմբեր-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում իրականացված աշխատանքների կատարողականը գտնվում է ինժեների կողմից ընդունման գործընթացում: Թալին-Գյումրի ա/ճ 6-րդ ենթահատվածի նախագծային փոփոխությունների և հողերի օտարման հետ կապված խնդիրների առկայությունը հնարավորություն չի տվել կապալառուի կողմից իրականացնել հաղորդակցուղիների տեղափոխման աշխատանքները ողջ ծավալով: Տրանշ 4-ի 60կմ Սիսիան-Քաջարան հատվածի մանրամասն նախագիծը գտնվել է հատուկ համալիր փորձաքննության ընթացքում, որով պայմանավորված՝ խորհրդատուի կողմից ներկայացված նախագծի դիմաց վճարումներ չեն կատարվել: Խորհրդատուի կողմից ներկայացված Տրանշ 4-ի Արտաշատ-Սիսիան հատվածի հողերի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի և սոցիալական ազդեցության նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ կատարվել են դիտողություններ, որոնց հիման վրա խորհրդատուն իրականացրել է փաստաթղթերի լրամշակում, և վճարումները տեղափոխվել են 2019 թվական: Ծրագրի 3-րդ տրանշի շրջանակներում իրականացվել են Թալին-Լանջիկ ճանապարհահատվածի շինարարական, հողային և արհեստական կառուցվածքների շինարարության աշխատանքներ, մատուցվել են տեխնիկական հսկողության ծառայություններ, իրականացվել են Թալին-Գյումրի ճանապարհահատվածի հաղորդակցուղիների տեղափոխման աշխատանքներ, դրանց տեխնիկական և հեղինակային հսկողության ծառայություններ, Թալին-Գյումրի ճանապարհահատվածի հողերի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի շրջանակներում ամբողջությամբ ավարտվել է ԱՉԲ-ի կողմից ֆինանսավորվող հատվածի (կմ71+500-կմ90+200) ՀՕՏԾ իրականացումը: Հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է նաև մրցութային գործընթաց ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության կարիքների համար լաբորատոր սարքավորումների մատակարարման և տեղադրման նպատակով: Մրցութի արդյունքում կնքվել է պայմանագիր մատակարար կազմակերպության հետ:

Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման վարկային ծրագրի 3-րդ տրանշի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 1.4 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 71.7% կատարողական: Չնայած ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են նախատեսվածից ավել ծավալով շինարարական աշխատանքներ՝ կապալառուի կողմից ուղեկցող փաստաթղթերի ոչ բավարար ներկայացման պատճառով նախատեսված վճարումներն ամբողջությամբ չեն իրականացվել: Լանջիկ-Գյումրի ա/ճ հոկտեմբեր-դեկտեմբերի ժամանակահատվածի իրականացված աշխատանքների կատարողականը ներկայացվել է ինժեներին և գտնվում է ընդունման գործընթացում: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Լանջիկ-Գյումրի ճանապարհահատվածի շինարարական, հողային և արհեստական կառուցվածքների շինարարության աշխատանքներ:

Նշված վարկային ծրագրի դրամաշնորհային բաղադրիչի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 41.5%-ով՝ կազմելով 1.1 մլրդ դրամ: Չնայած ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են նախատեսվածից ավել ծավալով շինարարական աշխատանքներ՝ կապալառուի

կողմից ուղեկցող փաստաթղթերի ոչ բավարար ներկայացման պատճառով նախատեսված վճարումներն ամբողջությամբ չեն իրականացվել: 2018 թվականի մայիս-հոկտեմբեր ժամանակահատվածում մատուցված ծառայությունները գտնվում են ԵՆԲ-ի կողմից ընդունման գործընթացում: Լանջիկ-Գյումրի ա/ճ հոկտեմբեր-դեկտեմբերի ժամանակահատվածի իրականացված աշխատանքների կատարողականը ներկայացվել է ինժեներին և գտնվում է ընդունման գործընթացում: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Լանջիկ-Գյումրի ճանապարհահատվածի հողային աշխատանքներ, մատուցվել են Նշված ճանապարհահատվածի կառուցման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայություններ:

Եվրասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Հյուսիս-հարավ տրանսպորտային միջանցքի զարգացման վարկային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված շուրջ 737.6 մլն դրամ միջոցները չեն օգտագործվել, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ նախագծային աշխատանքների իրականացման մրցույթը նախատեսված ժամկետից ուշ է սկսվել: Մրցույթի վերաբերյալ հաշվետվությունն ուղարկվել է նոյեմբերին, որը բանկի կողմից հաստատվել է 2019 թվականի հունվարին: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվել է Ագարակ-Քաջարան շուրջ 45 կմ հատվածի վերակառուցման աշխատանքների նախագծող և հեղինակային հսկողություն իրականացնող կազմակերպության ընտրության միջազգային մրցույթ: Համապատասխան պայմանագրի ստորագրումը տեղափոխվել է 2019 թվական, որից հետո անմիջապես կսկսվեն հետազոտման և նախագծման աշխատանքները:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող կենսական նշանակության ճանապարհացանցի բարելավման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 97.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում ձեռք են բերվել 30 հատ ավտոմոբիլային տրանսպորտի երթևեկության ինտենսիվության հաշվիչներ, ինչպես նաև ֆինանսական աուդիտի և սոցիալական մոնիտորինգի ծառայություններ:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող կենսական նշանակության ճանապարհացանցի բարելավման լրացուցիչ ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 5.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 86.8% կատարողական: Վերջինս պայմանավորված է նրանով, որ տեխնիկական հսկողության աշխատանքների կատարման դիմաց վճարման փաստաթղթերը և հաշվետվությունները չեն ներկայացվել սահմանված կարգին համապատասխան, որոնք կապալառուի կողմից մինչև տարեվերջ չի շտկվել, արդյունքում վճարումները չեն իրականացվել: Ծրագրով հաշվետու տարում նախատեսված աշխատանքների մի մասը տեղափոխվել է 2019 թվական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին մատուցվել են տեխնիկական հսկողության և հեղինակային հսկողության խորհրդատվական ծառայություններ, իրականացվել են հողային, գաբիոնների, հենապատերի, ջրահեռացման համակարգի վերականգնման, մայթերի, 12 հատ կամուրջների նորոգման, 57 կմ ասֆալտապատման աշխատանքներ: Իրականացվել են նաև 10 ճանապարհահատվածի (որոնցից 3-ը դեռևս ընթացքում) հիմնանորոգման աշխատանքներ, նախագծահետազոտական և տեխնիկական աուդիտի աշխատանքներ, ձեռք են բերվել ճանապարհային պատվածքի անհարթությունը չափող 2 սարքավորումներ՝ պրոֆայլերներ և դրանք ամրացնելու համար 2 ավտոմեքենաներ, համակարգչային տեխնիկա և ծրագրային ապահովում:

Ձեռք են բերվել նաև 3850 հատ ճանապարհային նշաններ, որոնք տեղադրվում են շուրջ 380 կմ ընդհանուր երկարությամբ ճանապարհահատվածներում: Հաշվետու տարում արդեն տեղադրվել է 1150 հատ նշան: Կենսական նշանակության ճանապարհների բարելավման ծրագրի (ԿՆԾԲԾ) լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի ֆինանսական աուդիտի ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով կազմակերպվել է մրցութային գործընթաց: Հաշվետու տարում կազմակերպվել է նաև Կենսական նշանակության ճանապարհների բարելավման ծրագրի (ԿՆԾԲԾ) լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի 3-րդ տարվա ճանապարհների վերականգնման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության խորհրդատվական ծառայությունների ձեռքբերման մրցութային գործընթաց: Ավարտվել են 2019 թվականին վերականգնման ենթակա ճանապարհների նախագծային աշխատանքները:

Ասիական բանկի աջակցությամբ իրականացվող քաղաքային ենթակառուցվածքների և քաղաքի կայուն զարգացման ներդրումային վարկային ծրագրի (Երևան համայնքի ղեկավարին պետության կողմից պատվիրակված լիազորության) շրջանակներում օգտագործվել է 301.4 մլն դրամ՝ 60.3%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ խորհրդատուների կողմից կատարվել են շինարարական աշխատանքների հետ կապված տեխնիկական վերահսկողություն, տարբեր ուսումնասիրություններ բնապահպանական, աղմուկի և թրթռումների վերաբերյալ՝ ըստ նախատեսված ժամանակացույցի, համաձայն որի իրականացվել և ընդունվել են շինարարական աշխատանքները, սակայն խորհրդատուների կողմից վճարահաշվարկային փատաթղթերն ամբողջությամբ չեն ներկայացվել: Փաստաթղթերի կազմման, ներկայացման, հաստատման և վճարման գործընթացը տեղափոխվել է 2019 թվական:

Ասիական բանկի աջակցությամբ իրականացվող քաղաքային ենթակառուցվածքների և քաղաքի կայուն զարգացման ներդրումային երկրորդ ծրագրի (Երևան համայնքի ղեկավարին պետության կողմից պատվիրակված լիազորության) շրջանակներում օգտագործվել է 4.7 մլրդ դրամ՝ 54.5%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է շինարարական աշխատանքների և խորհրդատվական ծառայությունների մասնակի կատարմամբ: Շինարարական աշխատանքների մասնակի կատարումը պայմանավորված է Արգավանդ-Շիրակ ճանապարհահատվածի 2018 թվականին հայտարարված մրցույթի չկայացման փաստով, ինչպես նաև Դավթաշեն-Աշտարակ ճանապարհահատվածի ավարտից հետո աշխատանքների ավարտական ակտերի կազմման գործընթացը 2019 թվականի հունվարին ավարտելու հանգամանքով: Խորհրդատվական ծառայությունների մասնակի կատարումը պայմանավորված է Տրանշ 3-ի և Երևան քաղաքի տրանսպորտային մոդելի պատրաստման գործընթացը հետաձգելու հանգամանքով: Տրանշ 3-ի նախապատրաստման հետաձգումը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության՝ նոր վարկ չվերցնելու որոշմամբ: Երևանի տրանսպորտային մոդելի մշակման համար Երևանի քաղաքապետարանը դիմել է Ասիական զարգացման բանկին՝ առաջարկելով դիտարկել այս մոդելի մշակումը դրամաշնորհային միջոցներով իրականացնելու հնարավորությունը, ինչը թույլ կտա նշված ուղղությամբ ծախսերը չկատարել վարկային միջոցներից: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Դավթաշեն-Աշտարակ և Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհահատվածների շինարարության աշխատանքներ:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ պետական սահմանի «Բագրատաշեն» անցման կետի կամրջի վերակառուցման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 452.7 մլն դրամ կամ բյուջեով հատկացված գումարի 91.7%-ը: Հայաստանի Հանրապետության հյուսիսային միջանցքի արդիականացման ծրագրի շրջանակներում՝ Հայաստանի Հանրապետության և Վրաստանի պետական սահմանի «Սադախլո-Բագրատաշեն» անցման կետի տարածքում Դեբեդ գետի վրա նոր կամրջի կառուցման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության ու Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական բանկի (Բանկ) միջև 2012 թվականի նոյեմբերի 23-ին ստորագրվել է վարկային համաձայնագիր, որը մեկ անգամ երկարաձգվել էր մինչև 2018 թվականի նոյեմբերի 23-ը, և առաջացել է վարկային համաձայնագրի ևս մեկ երկարաձգման անհրաժեշտություն, որով պայմանավորված է ծրագրի կատարողականը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վճարվել է կանխավճար նախագծման և շինարարության աշխատանքների համար: 2018 թվականի նոյեմբերի 30-ին մեկնարկել են կամրջի նախագծման աշխատանքները:

Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Մ-6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման միջպետական նշանակության ճանապարհի վերականգնման և բարելավման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 5 մլրդ դրամ կամ ծրագրված միջոցների 95.5%-ը: Ծրագրով նախատեսված աշխատանքներն ամբողջությամբ կատարվել են: Ծրագրի շրջանակներում մատուցվել են տեխնիկական հսկողության և հեղինակային հսկողության խորհրդատվական ծառայություններ: Շինարարական աշխատանքներն ավարտվել են, և 38.45 կմ երկարությամբ ճանապարհահատվածն ընդունվել է շահագործման:

Մ6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման միջպետական նշանակության ճանապարհի վերականգնման և բարելավման վարկային ծրագրի իրականացմանն Ասիական զարգացման բանկի աջակցության շրջանակներում օգտագործվել է 1.5 մլրդ դրամ՝ 84.9%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Ծրագրով նախատեսվում է հիմնանորոգել ճանապարհի՝ Թումանյան կայարան-Բագրատաշենի սահմանային անցակետ 51.74 կմ երկարությամբ հատվածը: Շինարարական աշխատանքները մեկնարկել են 2018 թվականի մայիսի 29-ին, ավարտը նախատեսվել է 2020 թվականի նոյեմբերին: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ ճանապարհով անընդհատ երթևեկությունը խոչնդոտել է աշխատանքների նախատեսված տեմպով իրականացմանը, կատարված աշխատանքների հիմնական մասը չի ընդունվել՝ չափելի և կապալառուի կողմից փաստաթղթերով հիմնավորված չլինելու պատճառով, գոյություն են ունեցել հողերի օտարման հետ կապված խնդիրներ: Հաշվետու տարվա ընթացքում կատարվել են 49.65 հազար մ³ հողային աշխատանքներ և գոյություն ունեցող ճանապարհային պատվածքի 11.5 կմ ֆրեզավորման աշխատանքներ: Մ6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման միջպետական նշանակության ճանապարհի վերականգնման և բարելավման ծրագրի շրջանակներում ԱԶԲ և ԵՆԲ հատվածներում ամբողջությամբ ավարտվել են Հողերի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի (ՀՕՏԾ) իրականացման աշխատանքները: 2018 թվականի ընթացքում կազմակերպվել է Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Մ6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման միջպետական նշանակության ճանապարհի վերականգնման և բարելավման ծրագրի ֆինանսական

առևտրի ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով մրցութային գործընթաց, որի արդյունքների ամփոփումը տեղափոխվել է 2019 թվական, որից հետո նախատեսվում է ստորագրել համապատասխան պայմանագիր:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Գյումրու քաղաքային ճանապարհների ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ծրագրված միջոցների 23.8%-ը՝ 530.3 մլն դրամ: Ծրագիրն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության, Գյումրու քաղաքապետարանի ու Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի միջև 2016 թվականի մայիսի 11-ին կնքված «Գյումրու քաղաքային ճանապարհներ» ծրագրի համաձայնագրի համաձայն: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված է հիմնանորոգել և ճանապարհային երթևեկության համար անհրաժեշտ գույքով կահավորել Գյումրի քաղաքի թվով 12 փողոց և 2 հրապարակ՝ իրենց հարակից մայթերով ու փողոցային լուսավորության համակարգով: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ համայնքային փողոցների հիմնանորոգման աշխատանքների իրականացման ընթացքում ի հայտ են եկել բազմաթիվ խնդիրներ՝ կապված ստորգետնյա կոմունիկացիաների տեղադիրքի և բարձրանիշերի հետ, աշխատանքների ժամանակին չկատարման համար խոչընդոտ են հանդիսացել նաև եղանակային պայմանները: ՀՀ կառավարության կողմից նախատեսված համաֆինանսավորման միջոցներից ծախսեր չեն կատարվել, քանի որ կապալառուների կողմից աշխատանքների կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունները թերի են ներկայացվել: Ծրագրի շրջանակներում կապալառուներին վճարվել են կանխավճարներ, ինչը հանդիսանում է պայմանագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքների սկսման նախապայման:

Վերոհիշյալ պատճառներով ամբողջությամբ չեն օգտագործվել նաև վարկային ծրագրի դրամաշնորհային բաղադրիչի (Տրանշ Կ) շրջանակներում նախատեսված միջոցները, որոնք կազմել են 288.2 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 18.1%-ը: Դրամաշնորհային բաղադրիչի շրջանակներում օգտագործված միջոցները նույնպես ուղղվել են կապալառուներին կանխավճարների տրամադրմանը:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Գյումրու քաղաքային ճանապարհների տեխնիկական համագործակցության դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 316.4 մլն դրամ՝ 57.9%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Ծրագրի միջոցների հաշվին նախատեսված է մանրամասն նախագծման, շինարարության տեխնիկական հսկողության, ծրագրի համար ապրանքների աշխատանքների և ծառայությունների գնման փաստաթղթերի կազմման, սպասարկման պայմանագրերի պատրաստման և ավտոկայանատեղերի ռազմավարական ու գործողությունների ծրագրի մշակման խորհրդատվական ծառայությունների մատուցում: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ ընտրված խորհրդատվական կազմակերպությունների կողմից նախատեսված աշխատանքները մասնակիորեն են կատարվել, մասնավորապես՝ իրականացվել են ծրագրի շրջանակներում նախատեսված մրցութային փաթեթների և գնման պայմանագրերի պատրաստման, մանրամասն նախագծման աշխատանքները: Խորհրդատուի կողմից ներկայացված շինարարական աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների մատուցման համար հաշվետվությունները չեն ընդունվել, և գտնվում են ուսումնասիրման փուլում: Մշակված

ավտոկայանատեղերի ռազմավարական ծրագիրը դրվել է հանրային քննարկման, որի արդյունքներով այն ուղարկվել է լրամշակման:

Հաշվետու տարվա պետական բյուջեից շուրջ 5.8 մլրդ դրամ է տրամադրվել պետական նշանակության ավտոճանապարհների հիմնանորոգմանը՝ ապահովելով նախատեսված ծախսերի 94.8%-ը: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ մրցույթների արդյունքում պայմանագրերը կնքվել են նախատեսվածից ցածր արժեքներով, ինչպես նաև պայմանագրերի գործողության ընթացքում կատարվել են փոփոխություններ (պայմանագրերի արժեքների նվազեցում), որի արդյունքում առաջացել է տնտեսում: Բացի այդ, պայմանագրային ժամկետների երկարացման արդյունքում չեն վճարվել նաև որոշ օբյեկտների հեղինակային և տեխնիկական հսկողության համար նախատեսված գումարները: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են 62.1 կմ երկարությամբ 32 ճանապարհահատվածների հիմնանորոգման աշխատանքներ, Մ4-Երևան-Սևան-Իջևան-Ադրբեջանի սահման հատվածում տեղադրվել են 15.2 կմ ընդհանուր երկարությամբ մետաղական արգելափակոցներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 42.6%-ով կամ 1.7 մլրդ դրամով՝ պայմանավորված հիմնանորոգման աշխատանքների ծավալների աճով:

2018 թվականին միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների ձմեռային պահպանման, ընթացիկ պահպանման և շահագործման ծախսերը կազմել են 8.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով նախատեսված ծախսերի 98.2%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են 3477.1 կմ ճանապարհների՝ ընթացիկ ձմեռային, 2925.0 կմ ճանապարհների՝ ընթացիկ ամառային և դրանց վրա գտնվող ու առանձին պահպանման հանձնվող թունելների (3 հատ), կամուրջների (5 հատ) և պարսպող հարմարանքների (683'100 գծ.մ) պահպանման աշխատանքներ, նշագծվել է 1848.9 կմ ավտոճանապարհ: Ծրագրով իրականացվել են նաև 5 ճանապարհահատվածների 20.3 կմ ընդհանուր երկարությամբ միջին նորոգման աշխատանքներ: Բացի այդ, ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացված 1.7 մլրդ դրամի հաշվին կնքվել են ՀՀ միջպետական նշանակության ավտոճանապարհների ևս 5 ճանապարհահատվածների 23.7 կմ ընդհանուր երկարությամբ միջին նորոգման պայմանագրեր: Աշխատանքների մի մասն իրականացվել է, իսկ մյուս մասը տեղափոխվել է 2019 թվական: Նախորդ տարվա համեմատ ավտոճանապարհների պահպանման և շահագործման ծախսերն աճել են 17%-ով կամ 1.2 մլրդ դրամով՝ պայմանավորված միջին նորոգումների ծավալի աճով:

Հաշվետու տարում 321 մլն դրամ է տրամադրվել տրանսպորտային օբյեկտների հիմնանորոգմանը, որը կազմել է ծրագրված միջոցների 91.5%-ը: Շեղումը պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով, ինչպես նաև նրանով, որ չեն վճարվել թվով 3 օբյեկտների երաշխիքային գումարները՝ կապված օբյեկտը շահագործման ընդունող հանձնաժողովի ակտի բացակայության հետ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են 11 տրանսպորտային օբյեկտների նորոգման աշխատանքներ: Բացի այդ, իրականացվել են նաև նախագծային, հեղինակային և տեխնիկական հսկողության աշխատանքներ: Նախորդ տարվա համեմատ տրանսպորտային օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերն աճել են 16.4%-ով կամ 45.3 մլն դրամով՝ պայմանավորված հիմնանորոգված օբյեկտների քանակի աճով:

Մարզային նշանակության ավտոճանապարհների ձմեռային պահպանման, ընթացիկ պահպանման և շահագործման նպատակով ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 1.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով նախատեսված ծախսերի 96.5%-ը: Շեղումը պայմանավորված է մրցույթների արդյունքում առաջացած տևտեսումներով: Ծրագրի շրջանակներում ավտոմոբիլային ճանապարհների ընթացիկ պահպանման, շահագործման և ձմեռային պահպանության ուղղություններով աշխատանքներ են կատարվել հանրապետության բոլոր մարզերում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 11.8%-ով կամ 117.9 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է կատարված աշխատանքների ծավալների աճով:

Հաշվետու տարում ՀՀ-ում հսկիչ սարքերի (թվային տախոգրաֆի) համակարգի պահպանման և սպասարկման ծախսերը կազմել են շուրջ 15.5 մլն դրամ՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Ծրագրի շրջանակներում շարունակվել է «Միջազգային ավտոճանապարհային փոխադրումներ կատարող տրանսպորտային միջոցների անձնակազմի աշխատանքի մասին» Եվրոպական համաձայնագրի պահանջներին համապատասխան ՀՀ-ում ներդրված հսկիչ սարքի (թվային տախոգրաֆի) համակարգի էլեկտրոնային կառավարումը: 2018 թվականի ընթացքում միջպետական բեռնափոխադրումներ իրականացնող կազմակերպություններին և վարորդներին տրամադրվել է 189 թվային տախոգրաֆի քարտ՝ նախորդ տարվա 106-ի դիմաց: Նշենք, որ այս նպատակով հաշվետու տարում ևս 1.3 մլն դրամի միջոցներ են հատկացվել ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից՝ ներկայացված 30.0 հազար եվրո կատարողականի դիմաց վճարն ամբողջությամբ կատարելու նպատակով: Նշվածը հաշվի առած՝ 2018 թվականին նախորդ տարվա ցուցանիշի համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 3%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտարժույթի փոխարժեքի տատանումներով:

«Հայաստանի ավտոմոբիլային ճանապարհների տնօրինություն» ՊՈԱԿ-ին պետական աջակցության ծախսերը կազմել են 218.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվել են ավտոճանապարհների առանձին հատվածների ծածկի վիճակի տեխնիկական տվյալների հավաքագրում (շուրջ 1600 կմ), երթևեկության ինտենսիվության չափումներ և վերլուծություն, ճանապարհային երթևեկության անվտանգության բարելավում, ավտոճանապարհների և դրանց ինժեներական կառույցների (կամուրջներ, թունելներ, մետաղական արգելափակոցներ) վիճակի պարբերական ուսումնասիրությունների իրականացում, տեխնիկապես հիմնավորված վերականգնողական միջոցառումների վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում, կապալառու կազմակերպությունների աշխատանքի դիտարկում և գնահատում, լաբորատոր փորձարկումների իրականացում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.7%-ով կամ 9.8 մլն դրամով, որը պայմանավորված է 2018 թվականին ճանապարհների քարտեզագրման և թվայնացման գործառույթի իրականացմամբ:

Հաշվետու տարում Երևան քաղաքի փողոցների ընթացիկ նորոգման և ճաքայնման աշխատանքների իրականացմանը պետական աջակցության համար տրամադրվել է 3.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 97.8% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.2%-ով կամ 71.4 մլն դրամով, որը պայմանավորված է իրականացված աշխատանքների ծավալի կրճատմամբ:

Հաշվետու տարում ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Ջերմուկ համայնքում տարածքային զարգացման աճի բևեռի ձևավորման ծախսերը կազմել են 176.7 մլն դրամ՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Հատկացված միջոցներն ամբողջությամբ նվիրաբերության պայմանագրով տրամադրվել են Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամին, որն ուղղվելու է «Կենտրոն թաղամասում ներթաղամասային ճանապարհների և մայրերի բարեկարգում» միջոցառման իրականացմանը: Ծրագիրը նախատեսված է եղել իրականացնել 2018 թվականին, սակայն հաշվի առնելով եղանակային անբարենպաստ պայմանները՝ ծրագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքների մեկնարկը տեղափոխվել է 2019 թվական՝ բյուջեում կատարելով համապատասխան վերաբաշխում:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *երկաթուղային տրանսպորտի* դասի ծախսերը կազմել են 357.1 մլն դրամ և ապահովել 98.9% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է ՀՀ տարածքում ՌԴ զորամիավորումների հասցեով երկաթուղային փոխադրումների սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների ծախսերի փոխհատուցման ծրագրի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված դասի ծախսերն աճել են 11.9%-ով կամ 37.9 մլն դրամով, որը պայմանավորված է «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ին տրամադրված սուբսիդիայի աճով:

Հաշվետու տարում 10.1 մլն դրամ է տրամադրվել ՀՀ տարածքում ՌԴ զորամիավորումների հասցեով երկաթուղային փոխադրումների սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների ծախսերի փոխհատուցման նպատակով՝ ապահովելով 72.1% կատարողական, որը պայմանավորված է մատուցված ծառայությունների փաստացի ծավալով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 42.2%-ով կամ 7.4 մլն դրամով:

«Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ին ուղևորափոխադրումներից ստացված վնասի դիմաց տրամադրվել է շուրջ 347 մլն դրամ սուբսիդիա՝ ապահովելով 100% կատարողական: Հայաստանի Հանրապետության և «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ի միջև կնքված կոնցեսիոն պայմանագրի համաձայն կոնցեդենտը սուբսիդավորում է (մասնակի փոխհատուցում է) համաձայնեցված ծավալներով և ուղղություններով ուղևորափոխադրումների կոնցեսիոնների տարեկան վնասը՝ անկախ աուդիտորի կողմից այդ վնասների հաստատված հաշվարկների ներկայացման պարագայում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 15%-ով կամ 45.3 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ի եկամուտների համեմատաբար բարձր մակարդակով, քանի որ, պայմանագրի համաձայն, սուբսիդիայի գումարը չի կարող ավելի կամ հավասար լինել կոնցեսիոն վճարի գումարին, որը կազմում է եկամտի 2%-ը:

2018 թվականին *օդային տրանսպորտի* գծով ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերում արձանագրվել է 79.4% կատարողական՝ կազմելով շուրջ 1.1 մլրդ դրամ: Շեղումն առաջացել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության արտաբյուջետային միջոցներով իրականացվող ծախսերի գծով, որոնք 27.4%-ով զիջել են ծրագիրը՝ կազմելով 696 մլն դրամ: Վերջինս պայմանավորված է նրանով, որ որոշ միջոցառումների և գնումների գծով աշխատանքներ չեն իրականացվել՝ պայմանավորված ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության կազմակերպարավական և կառուցվածքային փոփոխությամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են մոտ 2.4 անգամ կամ 403.9 մլն դրամով, որը

հիմնականում պայմանավորված է մեքենաների և սարքավորումների ընթացիկ նորոգման ու պահպանման ծախսերի աճով: Միաժամանակ, Նախորդ տարվա համեմատ տեխնիկական կարողությունների բացակայության հետևանքով նվազել են «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին ուսումնավարժանքային թռիչքների համար հատկացվող միջոցները (կրճատվել են թռիչքային ժամերը):

Շուրջ 241.1 մլն դրամ են կազմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պահպանման ծախսերը՝ ապահովելով ծրագրի 97.7%-ը, ինչը պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.8%-ով:

ՀՀ օդանավակայաններում ՌԴ զորամիավորումների օդանավերի սպասարկման և մատուցվող ծառայությունների դիմաց փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 99.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.3% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.6%-ով:

Հաշվետու տարում մարդասիրական բեռներ փոխադրող օտարերկրյա օդանավերի աերոնավիգացիոն սպասարկման, թռիչք-վայրեջքի, օդանավերի կանգառի և վերգետնյա սպասարկումների ու մատուցված ծառայությունների դիմաց փոխհատուցման ծախսերը կազմել են շուրջ 8.4 մլն դրամ՝ 83.8%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է օդանավերի մատուցած ծառայությունների փաստացի ծախսերով: Ծրագիրը նախատեսվել է «Հայաստանի մանկական ասոցիացիա» բարեգործական հասարակական կազմակերպության ու Գերմանիայի «Ֆրիդենսդորֆ ինտերնացիոնալ» հասարակական կազմակերպության կողմից համատեղ իրականացվող բարեգործական ծրագրի շրջանակներում կատարվող հատուկ մարդասիրական օդանավերի սպասարկման դիմաց փոխհատուցումների իրականացման համար: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 10.5%-ով, որը պայմանավորված է կատարված 2 հատուկ չվերթների օդանավերի թռիչքների սպասարկման ծախսերի նվազմամբ:

ԱՊՀ տարածքում օդային տրանսպորտով ՀՀ քաղաքացիներ հանդիսացող Հայրենական Մեծ պատերազմի հաշմանդամների և մասնակիցների, ինչպես նաև նրանց հավասարեցված անձանց մատուցվող ծառայությունների դիմաց չստացված եկամուտների փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 17.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 77.9% կատարողական, ինչը պայմանավորված է նախատեսվածից քիչ մասնակիցների քանակով: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է ՀՀ քաղաքացիներ հանդիսացող Հայրենական մեծ պատերազմի հաշմանդամներին և մասնակիցներին, ինչպես նաև նրանց հավասարեցված անձանց զեղչ սակագներով կամ անվճար ծառայությունների մատուցում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 20.1%-ով կամ 4.9 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է մատուցված ծառայությունների փաստացի ցուցանիշով:

2018 թվականին *խողովակաշարային և այլ տրանսպորտի* գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 3.6 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 56%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Կատարված հատկացումների հաշվին ֆինանսավորվել են արտաքին աջակցությամբ իրականացվող մեկական վարկային և դրամաշնորհային ծրագրեր, իսկ մեկ վարկային ծրագրի գծով նախատեսված միջոցները չեն օգտագործվել:

Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման երկրորդ վարկային ծրագրի և վերջինիս գծով Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի երկրորդ դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 144-ական մլն դրամ՝ ապահովելով համապատասխանաբար 12.5% և 7.6% կատարողական: Ծրագրերի կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ դադարեցվել են դրենաժային թունելի խորշից վերև՝ մակերևույթում հորատանցման աշխատանքները՝ կապված պայթեցումներից առաջացած ցնցումների հետևանքով Ֆիրդուսի թաղամասի խարխուլ սեփական շենքերի բնակիչների բողոքների հետ: Բացի այդ, ծրագրերի կատարողականը պայմանավորված է նաև նրանով, որ աշխատանքները նախատեսվածից դանդաղ տեմպերով են ընթացել՝ կապված ծանր երկրաբանական պայմանների, ինչպես նաև սարքավորումների՝ հաճախակի շարքից դուրս գալու հետ: Ծրագրի շրջանակներում կատարվել են դրենաժային թունելի ջրահեռացման և մետրոյի թունելների երկարացման վերականգնողական աշխատանքներ:

Վերակառուցման և զարգացման Եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի մետրոպոլիտենի վերակառուցման երկրորդ վարկային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված շուրջ 73.9 մլն դրամ միջոցները չեն օգտագործվել՝ պայմանավորված Վերակառուցման և զարգացման Եվրոպական բանկի կողմից նշված միջոցների օգտագործման սահմանափակման նախապայմանով, համաձայն որի Եվրոպական ներդրումային բանկի վարկային և Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային գործիքի «ԵՄՅԼԳ» դրամաշնորհային միջոցները (որոնք այժմ ծախսվում են Երևանի մետրոյի դրենաժային թունելի երկարացման և մետրոյի թունելներում վերականգնողական աշխատանքների բաղադրիչի վրա) ծախսվելով պետք է հավասարվեն ՎՁԵԲ-ի վարկային միջոցների մնացորդի գումարին: Դրանից հետո ՎՁԵԲ-ի գումարը կարող է ծախսվել դրենաժային թունելի կամ այլ բաղադրիչի վրա:

Խողովակաշարային և այլ տրանսպորտի դասում ընդգրկված՝ վերգետնյա էլեկտրատրանսպորտով ուղևորափոխադրման ծառայությունների շրջանակներում Երևան քաղաքին նախատեսված 602.2 մլն դրամ սուբվենցիան ամբողջությամբ տրամադրվել է: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.4%-ով կամ 8.7 մլն դրամով, որը պայմանավորված է էլեկտրաէներգիայի սակագնի նվազմամբ:

Երևանի մետրոպոլիտենի աշխատանքների կազմակերպման բնագավառում պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման նպատակով տրամադրվել է 2.7 մլրդ դրամ սուբսիդիա՝ 99.9%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.8%-ով կամ 20.6 մլն դրամով:

2018 թվականին *կապի* ոլորտին ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 290.3 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է և ուղղվել հեռահաղորդակցության ու կապի կանոնակարգման ծառայությունների ձեռքբերմանը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ՀՀ հաճախությունների բաշխումների աղյուսակի կազմման, ռադիոէթերի մոնիտորինգի, ռադիոէլեկտոնային միջոցների և բարձր հաճախականության սարքավորումների տեղադրման, փորձաքննության անցկացման, էլեկտրամագնիսական համատեղելիության, կորոզիոնացման համար

Նախատեսված, հեռարձակման գոտիների, խանգարումներից զերծ մնալու ծրագրային հաշվարկներ իրականացնելու, եթերի խանգարման աղբյուրների հայտնաբերման և վերացման, բոլոր ծառայությունների հաճախականությունների և կապուղիների միջազգային կոորդինացման և գրանցման հաշվարկների, միջազգային շտեմարանում ներկայացնելու համար անհրաժեշտ նյութերի մշակման և պլանավորման, ինչպես նաև ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին, ոլորտը կարգավորող իրավական և տեխնիկական նորմատիվ ակտերին համապատասխանության համար նախատեսված գործառնությունները: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.3%-ով կամ ավելի քան 19.4 մլն դրամով՝ պայմանավորված օպտիմալացման արդյունքում ծախսերի կրճատմամբ:

2018 թվականի ընթացքում «Այլ բնագավառներ» խմբի ծախսերը կազմել են ավելի քան 261.9 մլն դրամ՝ ապահովելով 96.3% կատարողական, որը պայմանավորված է զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի կատարողականով: Հիմնականում նշված ծրագրի ծախսերի աճով է պայմանավորված նախորդ տարվա համեմատ տվյալ խմբի ծախսերի 3.1 անգամ կամ 177.5 մլն դրամով աճը: 2018 թվականին զբոսաշրջությանը կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են երկու ծրագրեր, որոնցում մեծ տեսակարար կշիռ ունեն զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերը, որոնք կազմել են 189.9 մլն դրամ՝ 95%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով: Ծրագրի նպատակն է նպաստել՝

- Հայաստան զբոսաշրջային այցելությունների շարունակական դինամիկ աճին,
- Հայաստանի կայուն և համաչափ տարածքային տնտեսական զարգացմանը, ազգային եկամտի ավելացմանը,
- բնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը,
- Հայաստանի և հայկական զբոսաշրջային արդյունքի համաշխարհային ճանաչելիության բարձրացմանը,
- Հայաստանի՝ որպես աշխարհում գրավիչ զբոսաշրջային երկրի, նկարագրի ձևավորմանը: Ծրագրի նպատակներին հասնելու համար պետք է լուծվեն հետևյալ խնդիրները.
- ամրապնդել և շարունակաբար բարձրացնել Հայաստանի և հայկական զբոսաշրջային արդյունքի մրցունակությունը,
- դիվերսիֆիկացնել հայկական զբոսաշրջային արդյունքը, ձևավորել նոր, մրցունակ զբոսաշրջային արդյունքներ,
- դիվերսիֆիկացնել Հայաստանի ու հայկական զբոսաշրջային արդյունքի շուկաները,
- համաշխարհային շուկայում ամրապնդել, զարգացնել և խթանել Հայաստանի նկարագիրը՝ որպես կայուն, ապահով, ձեռնարկատիրության, ներդրումների և զբոսաշրջության համար բարենպաստ ու գրավիչ երկիր,
- բարելավել և զարգացնել ենթակառուցվածքները,
- ամրապնդել և շարունակաբար բարձրացնել ծառայությունների որակը,
- զարգացնել մարդկային ռեսուրսները,
- աջակցել զբոսաշրջության բնագավառում գործող, մասնավոր հատվածը ներկայացնող կազմակերպությունների գործունեությանը,

- ամրապնդել և շարունակաբար ակտիվացնել միջազգային համագործակցությունը:

Հայաստանի զբոսաշրջության զարգացման հիմնադրամի կանոնադրական խնդիրների իրականացմանը պետական աջակցության համար նախատեսված 72 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Հատկացված գումարն ուղղվել է հիմնադրամի աշխատակիցների վարձատրությանը և պահպանման ծախսերին: Ծրագրի նպատակն է՝ ապահովել և աջակցել զբոսաշրջության զարգացման ոլորտի միջոցառումների իրականացմանը: Ծրագրի իրականացման համար 2017 թվականին 29.9 մլն դրամի միջոցներ էին հատկացվել ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից: Նշվածը հաշվի առած՝ 2018 թվականին նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն աճել են մոտ 2.4 անգամ կամ 42.1 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ հաշվետու տարում ծախսերը կատարվել են ամբողջ տարվա համար, մինչդեռ նախորդ տարի՝ միայն 5 ամիսների համար, քանի որ հիմնադրամը ստեղծվել է 2017 թվականի երկրորդ կիսամյակում:

2018 թվականին *տնտեսական հարաբերությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների* շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 38.6 մլն դրամ՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված խմբի ծախսերը նվազել են 50.2%-ով կամ 38.9 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ Լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքների դասում ընդգրկված Նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի մշակման ծախսերը վերադասակարգվել են՝ ներառվելով Լեռնաարդյունահանման, արդյունաբերության և շինարարության խմբի շինարարության դասում, ինչպես նաև այն հանգամանքով, որ 2017 թվականին միջոցներ էին հատկացվել շենքերի տեխնիկական վիճակի հետազոտությունների և տեխնիկական անձնագրավորման ծախսերի համար: 2018 թվականին հատկացված միջոցներն ուղղվել են տեխնիկական անվտանգության կանոնակարգման ծառայությունների ֆինանսավորմանը: Ծրագիրն իրականացվում է «Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որի գործունեությունն ուղղված է «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով տեխնաժին վթարների կանխարգելմանը, դրանց հետևանքների վերացմանը, նման վթարների հետևանքով հասարակությանը և տնտեսությանը հասցվող վնասների ռիսկի նվազեցմանը, ինչպես նաև բնակչության և շրջակա միջավայրի պաշտպանությանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

2018 թվականին *այլ դասերին չպատկանող տնտեսական հարաբերությունների* գծով փաստացի ցուցանիշը կազմել է 5.1 մլրդ դրամ՝ նախատեսված -5.9 մլրդ դրամի և 0.8%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշը: Խմբում ընդգրկված ծրագրերի գծով կատարվել են 9 մլրդ դրամ ծախսեր՝ 93%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվների օտարումից ստացվել է շուրջ 3.9 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 24.8%-ը: Խմբի ծախսերի կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ այլ դասերին չպատկանող տնտեսական հարաբերությունների գծով ծախսերն աճել են 47.9%-ով կամ ավելի քան 2.9 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված

Ե Եվրոպական միության աջակցությամբ իրականացվող Հայաստանի տարածքային զարգացման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործված միջոցներով: Բացի դրանից, համապատասխանաբար 21 անգամ (1 մլրդ դրամով) և 37.3 անգամ (936.1 մլն դրամով) աճել են Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Սոցիալական ներդրումների և տեղական զարգացման դրամաշնորհային ու Տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքների զարգացման վարկային ծրագրերի շրջանակներում օգտագործված միջոցները:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող տարածքային զարգացման հիմնադրամի վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 3.3 մլրդ դրամ կամ ծրագրված ցուցանիշի 91.3%-ը: Ծրագիրը սկսվել է 2015 թվականին և շարունակվելու է մինչև 2020 թվականի հունիսը: Ծրագրի նպատակը համայնքային և միջհամայնքային ենթակառուցվածքի որակի և հասանելիության բարելավումն է: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- կրթական, առողջապահական և սոցիալական ծառայություններ ապահովող հիմնական սոցիալական ենթակառուցվածքների (դպրոցներ, մանկապարտեզներ, կլինիկաներ, համայնքային կենտրոններ, մարզադահլիճներ և խաղահրապարակներ) կառուցում, վերանորոգում, հիմնանորոգում և (կամ) ընդլայնում,

- ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի տեղադրում, հիմնանորոգում,
- ոռոգման ցանցերի վերանորոգման և գյուղերում էլեկտրաֆիկացման աշխատանքների իրականացում:

Նախատեսված է նաև դպրոցներին, մանկապարտեզներին և համայնքային կենտրոններին ապահովել կահույքով: Բացի այդ, ֆինանսավորվում են Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի (ՀՏԶ) գրասենյակի գործառնական ծախսերը:

Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է շինարարական աշխատանքների՝ գրաֆիկից հետ ընկնելու հանգամանքով, որի հետևանքով կապալառուները ենթարկվել են պայմանագրով սահմանված տուգանքների: Շեղումը պայմանավորված է նաև ծրագրի երկրորդ բաղադրիչի (դպրոցական գույքի գնում)՝ նախատեսված ժամկետից ուշ մեկնարկով: Բացի այդ, ծրագրի 2-րդ բաղադրիչի ուշացած մեկնարկի հետ կապված շեղում է արձանագրվել ապրանքների ձեռքբերման և խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման ծախսերում:

Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- նախատեսված ամբողջ ծավալով սկսվել են շինարարական աշխատանքները ՀՀ 7 մարզերի 9 ծրագրերում,
- ավարտվել են շինարարական աշխատանքները ՀՀ 8 մարզերի 39 ծրագրերում,
- ծրագրի 1-ին բաղադրիչի շրջանակներում գնվել է կահույք ՀՀ մարզերի 1 երաժշտական դպրոցի, 17 մանկապարտեզների և 1 մշակույթի տան համար,
- ծրագրի 2-րդ բաղադրիչի շրջանակներում գնվել է 2 աղբատար մեքենա և 2 բազմաֆունկցիոնալ էքսկավատոր ՀՀ տարբեր մարզերի համայնքների համար,
- ծրագրի 3-րդ բաղադրիչի շրջանակներում ավարտվել է համակարգչային սարքավորումների գնումը ՀՏԶ գրասենյակի համար,
- մշակվել է 9 նոր նախագիծ:

Նշված վարկային ծրագրին աջակցելու նպատակով ՀԲ-ի աջակցությամբ իրականացվող Սոցիալական ներդրումների և տեղական զարգացման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 1.1 մլրդ դրամ՝ 42.7%-ով գերազանցելով կանխատեսված ցուցանիշը: Ծրագրի գերազանցումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականը ծրագրի ավարտման տարին էր, ուստի, ելնելով անհրաժեշտությունից՝ դրամաշնորհային միջոցներն ամբողջությամբ ծախսվել են, աշխատանքները կատարվել են նախատեսվածից ավել, բացի այդ կատարվել են նաև նախորդ տարվա չկատարված աշխատանքները: Ծրագիրը սկսել է գործել 2017 թվականից և շարունակվել է մինչև 2018 թվականի ավարտը: Ծրագրի նպատակն է՝ զարգացնել հարավային Հայաստանի համայնքապետարանների կարողությունները՝ վերջիններիս բնակիչներին կայուն ենթակառուցվածքների և ծառայությունների մատուցման ուղղությամբ: Այն նպատակաուղղված է լրացնելու Տարածքային զարգացման հիմնադրամի ծրագրի երկրորդ բաղադրիչը: Բացի դրանից, մասնակի ֆինանսավորվում են Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի գործառնական ծախսերը: Ծրագրի շրջանակներում ավարտվել է շինարարական աշխատանքները 3 ծրագրերում՝ Սյունիքի մարզում, գնվել են տրակտորներ, բազմաֆունկցիոնալ էքսկավատորներ, միկրոավտոբուս, գյուղատնտեսական մեքենաներ, կահույք և համակարգչային տեխնիկա և այլն:

Եվրոպական միության աջակցությամբ իրականացվող Հայաստանի տարածքային զարգացման դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 1.8 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 73% կատարողական: Շեղումը պայմանավորված է նրանով, որ ընտրված կազմակերպությունների կողմից կատարված աշխատանքների վերաբերյալ հաշվետվությունները գտնվում են ուսումնասիրման փուլում և դեռևս չեն ընդունվել Եվրոպական Միության կողմից: Ծրագրի նպատակն է՝ աջակցել ՀՀ կառավարությանը ավելի համաչափ սոցիալական և տնտեսական զարգացում ապահովելու ՀՀ մարզերում՝ նոր աշխատատեղերի ստեղծման և տնտեսական մրցունակության բարձրացման շնորհիվ: Ծրագիրն իրականացվում է Եվրոպական Միության կողմից ընտրված կազմակերպությունների միջոցով: Տարածքային զարգացման կառավարման գործընթացում ազգային և մարզային շահագրգիռ հիմնական մարմինների լիազորությունների և ինստիտուցիոնալ կարողությունների հզորացման միջոցով 2018 թվականին ծրագրի իրականացման արդյունքում արդեն իսկ ստեղծվել են շուրջ 180 նոր աշխատատեղեր և բարձրացվել է ավելի քան 160 ձեռնարկությունների մրցունակությունը (վերապատրաստվել են, իրականացվել են սկսնակ գործարարների խթանման արշավներ, հիմնվել են գործառնական տարածքներ, ձեռք են բերվել անհրաժեշտ սարքեր և սարքավորումներ):

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության աջակցությամբ իրականացվող տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումների դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է շուրջ 754.9 մլն դրամ՝ 31.4%-ով գերազանցելով կանխատեսված ցուցանիշը: Վերջինս պայմանավորված է նրանով, որ կատարվել են նաև նախորդ տարվա չկատարված աշխատանքները, ինչպես նաև գնվել է նախատեսվածից ավել գյուղատնտեսական և շինարարական տեխնիկա: Ծրագիրը սկսվել է 2015 թվականին և շարունակվելու է մինչև 2020 թվականի օգոստոսը: Ծրագրի նպատակը Հայաստանում վարչատարածքային բարեփոխումների միջոցով ավելի մասնակցային, արդյունավետ և հաշվետվողական կառավարմանը հասնելուն օժանդակելն է: Ծրագիրը

Նախատեսում է 14 խոշորացված համայնքային փնջերում, ըստ գերակայության սկզբունքի, ներդրումների կատարում համայնքային զարգացման համար, այդ թվում՝

- սոցիալական ենթակառուցվածքներում՝ կրթական, առողջապահական, մշակութային, սոցիալական նշանակության հաստատությունների կառուցում, վերակառուցում, վերանորոգում և գույքի տրամադրում,
- տնտեսական ենթակառուցվածքներում՝ խմելու և ոռոգման ջրամատակարարման համակարգերի, համայնքային և միջհամայնքային ճանապարհների կառուցում, վերակառուցում, վերանորոգում,
- սանիտարական և շրջակա միջավայրի պահպանության ենթակառուցվածքներում՝ կոյուղու ցանցերի, հեղեղատարների, հանգստի գոտիների բարեկարգում, վերանորոգում:

Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ավարտվել են շինարարական աշխատանքները ՀՀ 2 մարզերի 3 ծրագրերում, ՀՀ տարբեր մարզերի համայնքների համար գնվել են տրակտորներ, բազմաֆունկցիոնալ էքսկավատորներ, միկրոավտոբուս, գյուղատնտեսական մեքենաներ, կահույք և այլն:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքների զարգացման վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել են շուրջ 961.9 մլն դրամի միջոցներ՝ ապահովելով 87.2% կատարողական: Ծրագիրը սկսվել է 2016 թվականի վերջին և շարունակվելու է մինչև 2021 թվականի ապրիլը: Ծրագրի նպատակն է՝ բարելավել ենթակառուցվածքի ծառայությունները և ինստիտուցիոնալ կարողությունները Հայաստանի ընտրված տարածաշրջաններում՝ տեղական տնտեսությունում զբոսաշրջային ոլորտից ստացվող արդյունքի ավելացման համար: Ծրագրի գործունեության արդյունքում ակնկալվում է, որ կշահեն Հայաստանի հինգ մարզերի (Արարատ, Վայոց Ձոր, Սյունիք, Կոտայք և Լոռի) տեղաբնակները, զբոսաշրջիկները և տնտեսավարողները: Սպասվում է, որ վերանորոգված մշակութային ժառանգության վայրերում և քաղաքներում հանրային ենթակառուցվածքներն ավելի մատչելիություն և որակ կունենան, տարածաշրջանում կաճի մասնավոր հատվածի ներդրումների ծավալը, ինչպես նաև փոքր և միկրո ձեռնարկությունների քանակը, ՀՀ կառավարությունը կշահի զբոսաշրջության ոլորտի ընդհանուր ծախսերի և զբոսաշրջիկների գոհունակության բարձրացման, աշխատատեղերի ստեղծման, գործակալություններում ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման և ակտիվների շահագործման ու պահպանման համար կարողությունների զարգացման առումով:

Ծրագիրն իրականացվում է երեք բաղադրիչներով.

- ժառանգության կենտրոնների վերածնում և զբոսաշրջության երթուղիների զարգացում, որը բաղկացած է չորս ենթաբաղադրիչներից՝ ժառանգության կենտրոնների վերածնում, զբոսաշրջության երթուղիների զարգացում, հանրային ենթակառուցվածքների տրամադրում մասնավոր ներդրումների ներգրավման նպատակով, նախագծում և շինարարության վերահսկողություն:

- ինստիտուցիոնալ զարգացում,
- արձագանք չնախատեսված արտակարգ իրավիճակներին:

Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ կատարվել են նախատեսվածից պակաս աշխատանքներ՝ կապված կառավարման խորհրդի և աշխատանքային խմբի վերակազմավորման գործընթացի հետ, ինչի հետևանքով 4 ծրագրերը նախատեսված ժամկետից ուշ են հաստատվել: Արդյունքում ուշացել է ծրագրի մեկնարկը: Ծրագրի շրջանակներում սկսվել են շինարարական աշխատանքները ՀՀ 4 մարզերի 5 ծրագրերում, մշակվել է 1 նախագիծ:

Պետական ռեզերվների գործակալության համակարգի հիմնարկների պահպանման ծախսերը կատարվել են նախատեսված ամբողջ ծավալով՝ կազմելով 257.7 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 8.4%-ով կամ 23.6 մլն դրամով:

Հաշվետու տարում կյուբական ռետուրսների ՀՀ պետական պահուստի ձևավորման ու պահպանման ծախսերը կազմել են ավելի քան 11.5 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 44.4%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 49.3%-ով կամ 11.2 մլն դրամով:

Շուրջ 605.1 մլն դրամ են կազմել տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերը՝ 97.7%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Շեղումը պայմանավորված է տնտեսումներով: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարության պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.4%-ով կամ 36.4 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված աշխատանքի վարձատրության ծախսերի և պարզևատրման ֆոնդի ծախսերի աճով:

Պետական պահուստից կյուբական արժեքների թարմացման, փոխարինման, փոխառման և ապամրագրման գործառնությունների գծով 2018 թվականին ոչ ֆինանսական ակտիվների օտարումից նախատեսված 1.3 մլն դրամի դիմաց ստացվել են շուրջ 1.4 մլն դրամ արտաբյուջետային միջոցներ, որոնցից նախատեսված 32.7 մլն դրամի դիմաց օգտագործվել է 12.2 մլն դրամը:

Ծախսերի այս խմբում ներառվել են «ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն կատարված հատկացումները: ՀՀ պետական բյուջեից առանց սահմանափակման իրականացվել են 178.3 մլն դրամի ծախսեր: Նշված գումարից շուրջ 168 մլն դրամը կազմել են ՀՀ պետական կառավարման մարմինների կողմից դիմումներ, հայցադիմումներ, դատարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքներ ներկայացնելիս՝ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված վճարումները, ավելի քան 1 մլն դրամը՝ պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության նվազեցման ճանապարհով ակտիվների կազմից գույք առանձնացնելիս գույքն ստացող պետական կառավարչական հիմնարկի կողմից մատակարարին վճարման ենթակա ԱԱՀ-ի պարտավորության կատարման գծով ծախսերը և 9.3 մլն դրամը՝ պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության նվազեցման ճանապարհով ակտիվների կազմից գույք առանձնացնելիս գույքն ստացող պետական կառավարչական հիմնարկի կողմից մատակարարին վճարման ենթակա շահութահարկի կամ շրջանառության հարկի գծով պարտավորության կատարման գծով ծախսերը:

Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն

2018 թվականին *շրջակա միջավայրի պաշտպանության* բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 5.7 մլրդ դրամ կամ ծրագրային ցուցանիշի 53.1%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի կատարողականով: Սակայն, դրա հետ մեկտեղ, նախորդ տարվա համեմատ շրջակա միջավայրի պաշտպանության բնագավառի ծախսերն աճել են 5.3%-ով կամ 284.2 մլն դրամով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում *աղբահանման* բնագավառի ծախսերը կազմել են 235.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 5.6%-ը: Այս ցուցանիշը պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի կատարողականով: Մասնավորապես՝ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերի կոշտ թափոնների կառավարման խորհրդատվության համար դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 114.8 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 35.9%-ը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր իրականացնել աղբավայրի նախագծման, վերաբեռնման կայանների նախագծման, սարքավորումների և տեխնիկայի տեխնիկական բնութագրերի կազմման աշխատանքներ, դրանց մրցութային գործընթացներին աջակցություն, աղբահանության սխեմաների մշակում, ԿԿԹԿ (կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարում) ընկերության ստեղծմանն ուղղված իրավական և ինստիտուցիոնալ աշխատանքներ, իրազեկման արշավներ, աղբահանության վարձավճարների քաղակաքականության մշակում: Ծրագրված ծախսերից շեղումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված աշխատանքներն ընտրված խորհրդատվական կազմակերպությունների կողմից կատարվել են մասնակիորեն, մասնավորապես՝ իրականացվել են աղբավայրի նախագծման և ծրագրի շրջանակներում նախատեսված մրցութային գործընթացներին աջակցության աշխատանքներ: Չեն իրականացվել աղբահանության սխեմայի մշակման աշխատանքները: ՀՀ կառավարության կողմից որոշում է կայացվել բանակցել ՎՇԲ-ի և խորհրդատվական կազմակերպությունների հետ աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման նպատակով խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման պայմանագրերում փոփոխություններ կատարելու նպատակով:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 85.9 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների 33.6%-ը: 2018 թվականի ընթացքում ծրագրի շրջանակներում պատրաստվել են հաշվետվություններ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության, կենսապահովման վերականգման պլանի վերաբերյալ, ինչպես նաև մեկնարկային հաշվետվություն աշխատանքների կազմակերպման նախնական խնդիրների հայտնաբերումների վերաբերյալ: Ծրագրի ցածր կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ մնացած հաշվետվությունների ներկայացումը և հաստատումը փոխկապակցված է նոր աղբավայրի կառուցման շինարարական աշխատանքների հետ, որոնք իրականացվելու էին Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման» վարկային ծրագրի, Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային գործիքի և Արևելյան եվրոպայի էներգախնայողության և բնապահպանական գործընկերության ֆոնդի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի կոշտ

թափոնների կառավարման» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում: Վերջիններիս չկատարման հետևանքով խորհրդատուների կողմից հաշվետվությունների ներկայացումը հնարավոր չի եղել:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերի կոշտ թափոնների կառավարման» վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում նախատեսվել էր համապատասխանաբար 132.7 մլն դրամ և 1.7 մլրդ դրամ հատկացնել Հրազդան համայնքում ԵՄ չափանիշներին համապատասխան սանիտարական աղբավայր կառուցելու և աղբահանության արդյունավետ համակարգ ներդնելու նպատակով: Այդ նպատակով հայտարարվել է աղբավայրի կառուցման նախաորակավորման փուլ, և հայտ ներկայացրած 8 կազմակերպություններից գնահատման հանձնաժողովի կողմից քննարկման արդյունքներով կազմվել է նախաորակավորված հայտատուների վերջնական ցանկը (3 կազմակերպություններ), որը ներկայացվել է ՎՉԵԲ-ին: Սակայն վերջինս իր համաձայնությունը չի ներկայացրել, քանի որ չի ստացել ծրագրում ընդգրկված միջազգային խորհրդատուների կարծիքը:

Եվրոպական ներդրումային բանկի և Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման» վարկային ծրագրերի, Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային գործիքի և Արևելյան եվրոպայի Էներգախնայողության և բնապահպանական գործընկերության ֆոնդի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի կոշտ թափոնների կառավարման» դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված համապատասխանաբար 306.4 մլն դրամ, 265.2 մլն դրամ, 683 մլն դրամ և 452.4 մլն դրամ միջոցները չեն օգտագործվել, քանի որ մրցույթը հայտարարվել է ուշացումով, ինչը պայմանավորված է եղել մրցութային փաթեթների ամփոփման ձգձգմամբ: Մասնավորապես՝ մրցութային փաթեթների ամփոփումը սկսվել է 2017 թվականից, երկար քննարկվել է ՎՉԵԲ-ի և Կառավարության կողմից և հաստատվել է 2018 թվականի հոկտեմբերի 29-ին: Մրցույթը հայտարարվել է 2018 թվականի վերջին:

Խմբում ռադիոակտիվ թափոնների վնասագերծման ծառայությունների համար նախատեսված 34.9 մլն դրամն օգտագործվել է ամբողջությամբ, որը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ մնացել է անփոփոխ: Ծրագրի շրջանակներում «Ռադիոակտիվ թափոնների վնասագերծում» ՓԲԸ-ի կողմից իրականացվում են միջուկային և ճառագայթային անվտանգության նորմերի ու կանոնների պահպանմամբ ռադիոակտիվ թափոնների կենտրոնացված փոխադրումը, ուսումնասիրումը, վնասագերծումը, պահպանումը և թաղումը, ինչպես նաև իոնացնող ճառագայթման վնասակար ազդեցությունից մարդկանց և շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը:

Կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանության դասի ծրագրերին ուղղվել է 2.7 մլրդ դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով տարեկան ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանության խմբի ծախսերում արձանագրվել է ծախսերի 4.4% նվազում՝ հիմնականում պայմանավորված Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման ծառայությունների և Արփա-Սևան թունելի հիմնանորոգման ծրագրերի շրջանակներում ծախսերի նվազմամբ:

2018 թվականին Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման ծառայություններին ուղղվել է 800 հազար դրամ՝ 100%-ով կատարելով ճշտված ծրագիրը և 99.1%-ով զիջել նախորդ

տարվա ցուցանիշը: 2018 թվականին պետական բյուջեի միջոցներով մաքրման աշխատանքներ չեն իրականացվել: ՀՀ բնապահպանության նախարարության սկզբունքների ու մոտեցումների և ծովի մակերևույթից 1901.5 մետր նիշից ներքև ջրածածկ տարածքների մաքրման առաջնահերթությունների վերանայմամբ, ինչպես նաև այդ նպատակով կնքված պայմանագրով նախատեսված որոշ տարածքների քարտեզագրական նյութերի՝ նախկինում մաքրված տարածքների հետ ավելի քան 20 տոկոսով համընկնումներով պայմանավորված՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության և «Ճամբարակի ՃՇՇՁ» ԲԲԸ-ի միջև 2018 թվականի համար կնքված Սևանա լճի ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման պայմանագիրը լուծվել է, իսկ հատկացված գումարը վճարվել է գույքագրման ծառայությունների մատուցման նպատակով:

Սևանա լճում և նրա ջրահավաք ավազանում ձկան և խեցգետնի պաշարների հաշվառման ծառայություններին ուղղվել է 7.6 մլն դրամ՝ 99.6%-ով ապահովելով տարեկան ծրագրի կատարումը: Սևանա լճում խեցգետնի արդյունագործական պաշարները 2018 թվականին կազմել են 2312 տոննա, սիգինը՝ 737 տոննա, արծաթափայլ լճածածանիկը՝ 30-35 տոննա և իշխանիկը՝ 1-1.5 տոննա: Ծրագրի շրջանակներում կատարվել են Սևանա լճի և Էնդեմիկ ձկնատեսակների համար ձվադրավայր հանդիսացող 7 գետերի մանրակրկիտ հիդրոէկոլոգիական հետազոտություններ, ուսումնասիրվել դրանց էկոլոգիական վիճակը, բացահայտվել են բնական ձվադրությանը խոչընդոտող գործոնները: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը մնացել են գրեթե անփոփոխ:

2018 թվականին «Սևան» ազգային պարկի պահպանության, պարկում գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված 252.7 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի միջոցով պարկի տարածքում իրականացվել են 15.5 հա անտառավերականգնման աշխատանքներ: Պարկի 390 հողօգտագործողների տարածքից կանոնավոր իրականացվել են աղբահեռացման աշխատանքներ: Նշված 390 հողօգտագործողների աղբահեռացման պայմանագրերից 300-ը կնքվել է 2017 թվականին, իսկ 90-ը՝ 2018 թվականին: Տարածքներում տեղադրվել են աղբակողովներ: Աշխատանքներ են տարվում նաև չչահագործվող տարածքներում տնտեսավարող սուբյեկտների միջոցներով աղբի հավաքման և տարածքից հեռացման ուղղությամբ: «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2018 թվականի ընթացքում ազգային պարկի տարածքում տեղադրված մաքրման կայանների թիվը կազմում է 14: «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի պահպանության բաժնի աշխատակիցների կողմից 2018 թվականի ընթացքում կազմվել են 84 իրավախախտումների վերաբերյալ արձանագրություններ, որից 53-ն ապօրինի ձկնորսության և խեցգետնի որսի վերաբերյալ: Ստուգայցերի ընթացքում առգրավվել են 275 հատ ձկնորսական ցանց, 102 հատ խեցգետնաորսիչ, 1173 հատ սիգ տեսակի ձուկ, 254 հատ կարաս տեսակի ձուկ և 753 (20.2 կգ) հատ խեցգետին: Ձկները հանձնվել են բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի Գեղարքունիքի տարածքային բաժնի, իսկ խեցգետինները կենդանի վիճակում բաց են թողնվել լիճ:

«Դիլիջան» ազգային պարկի պահպանության, պարկում գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների իրականացման համար պետական բյուջեով նախատեսված

136.2 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են «Դիլիջան» ազգային պարկի պահպանությանը և տարածքների արդյունավետ օգտագործմանը նպատակաուղղված, ինչպես նաև գիտական ուսումնասիրությունների գծով համապատասխան միջոցառումներ և ծրագրեր: Ազգային պարկում իրականացվել են տարեկան հերթական ստուգումներ, որոնց արդյունքում հայտնաբերվել են 66 անտառախախտման արձանագրություններ՝ 515 ապօրինի հատված ծառերի համար: 2018 թվականին «Դիլիջան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի 5 տեղամասերի մասնաճյուղերում կատարվել են պրոֆիլակտիկ հակահրդեհային նշանակության վերանորոգման աշխատանքներ: «Դիլիջան տեղամաս» մասնաճյուղի թիվ 1 պահաբաժնում կատարվել է 1 հա ծառատունկ՝ տնկվել է 2500 ծառ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 27.1%-ով՝ պայմանավորված «Դիլիջան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի ռիսկային երեք տեղամասերի պահպանությունը մասնավոր պահնորդական ծառայության միջոցով իրականացնելու հանգամանքով:

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տնօրինության ներքո գտնվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության, տարածքներում գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարման ծառայությունների գծով հատկացվել է 140.3 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: 2018 թվականին «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի ենթակայության Ստեփանավանի «Սոճուտ», Իջևանի «Դենդրոպարկ», Բերդի «Սորաններ», Վանաձորի «Սարուխանյան Ժ. անվան» դենդրոպարկերում, «Ջրվեժ» անտառապարկում, «Էրեբունի» պետական արգելոցում և «Որդան կարմիր» արգելավայրում իրականացվել են պահպանության, պաշտպանության և գիտական ուսումնասիրության աշխատանքներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.3%-ով՝ պայմանավորված ՊՈԱԿ-ի աշխատողների վարձատրության ծախսերի աճով:

«Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցի պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների իրականացման նպատակով հատկացվել է 127.4 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Հաշվետու տարում «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց» ՊՈԱԿ-ի գործունեությունը հիմնականում նպատակաուղղված է եղել պետական արգելոցի տնօրինման տակ գտնվող արգելավայրերի բնական Էկոհամակարգերի լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության ու բնության ժառանգության պահպանության աշխատանքներին: 2018 թվականին արգելոցային ռեժիմի խախտման դեպքեր չեն հայտնաբերվել և չեն արձանագրվել: «Խոսրով» (6887հա), «Խաչաձոր» (7236 հա), «Գառնի» 4253 հա «Կաքավաբերդ» (4745 հա) տեղամասերի և «Խոր Վիրապ» (50.28 հա) և «Գոռավանի ավազուտներ» (95.99 հա) պետական արգելավայրերի պահպանության աշխատանքներն իրականացվում են 50 պահպանության աշխատակիցների՝ արագ արձագանքման խմբի, տեղամասային ուղեփակոցների հսկիչների և պահպանության տեսուչների միջոցով: Իրականացվել են հակահրդեհային նշանակության բազմաբնույթ աշխատանքներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 8.7%-ով՝ պայմանավորված ՊՈԱԿ-ի աշխատողների վարձատրության ծախսերի աճով:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից շուրջ 45.3 մլն դրամ է հատկացվել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ծառայություններին, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում փորձաքննության են ներկայացվել նախատեսվող գործունեությունների և հիմնադրույթային փաստաթղթերի նախնական գնահատման թվով 238 հայտեր: Հաշվետու տարվա ընթացքում սահմանված կարգով տեխնիկական առաջադրանքներ են տրամադրվել թվով 84 նախատեսվող գործունեությունների և հիմնադրույթային փաստաթղթերի նախնական գնահատման հայտերին: Փորձաքննության գործընթացում են գտնվել 66 նախատեսվող գործունեությունների, հիմնադրույթային փաստաթղթերի նախնական գնահատման հայտեր և գնահատման հաշվետվություններ: Փորձաքննական եզրակացություններ են տրամադրվել թվով 110 նախատեսվող գործունեությունների և հիմնադրույթային փաստաթղթերի գնահատման հայտերի և գնահատման հաշվետվությունների վերաբերյալ: 3 նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ տրվել է փորձաքննական բացասական եզրակացություն: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը մնացել են անփոփոխ:

«Արփի լիճ» ազգային պարկի պահպանության ծառայություններին հատկացվել է 44.7 մլն դրամ, որն օգտագործվել է ամբողջությամբ: «Արփի լիճ» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տարածքներում պարբերաբար իրականացվել են հերթական և վերստուգիչ ստուգումներ, որոնց արդյունքում էական ապօրինի գործողություններ ազգային պարկի տարածքում չեն արձանագրվել: 2018 թվականին ազգային պարկի «Ախուրյանի կիրճ» տեղամասում տնկվել է 0.8 հա անտառ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 12.5%-ով, ինչը պայմանավորված է ՊՈԱԿ-ի աշխատողների աշխատավարձերի աճով:

2018 թվականին «Չիկատար» պետական արգելավայրի պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների կատարման ծառայությունների նպատակով նախատեսված 15.6 մլն դրամի ծախսերն ամբողջությամբ կատարվել են: «Չիկատար» բնապահպանական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2018 թվականին իրականացվել են «Չիկատար» պետական արգելավայրի տարածքում գտնվող բնական էկոհամակարգերի լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ժառանգության պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների և անտառտնտեսական աշխատանքներ, պետական արգելավայրի ընդհանուր մակերեսով 150 հա տարածքներում պահպանության ընդհանուր միջոցառումներ: Արգելավայրի առավել հրդեհավտանգ տարածքներում իրականացվել է հողի հակահրդեհային հանքայնացում ձեռքով (հողի վերին շերտի հեռացում): Իրականացված միջոցառումների արդյունքում ապահովվել է տարածքի հրդեհաանվտանգությունը: Հաշվետու շրջանում հրդեհի դեպքեր չեն արձանագրվել: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը մնացել են անփոփոխ:

Կովկասյան տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոնի հայաստանյան մասնաճյուղի գրասենյակի վարձակալության ծառայությունների նպատակով նախատեսված 7.0 մլն դրամ ծախսերն ամբողջությամբ կատարվել են: Հատկացված միջոցների հաշվին ՀՀ բնապահպանության նախարարության և «Կովկասի տարածաշրջանային բնապահպանական կենտրոն» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի միջև կնքված պայմանագրի համաձայն իրականացվել են մասնաճյուղի

գրասենյակի վարձակալության և կոմունալ ծառայությունների վճարման ծախսերը, որոնք նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 1%-ով:

«Չանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տնօրինության ներքո գտնվող ԲՀՊ տարածքների պահպանության գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարման ծառայությունների նպատակով նախատեսված շուրջ 141.3 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին «Չանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տնօրինության տարածքներում ուսումնասիրվել են ողնաշարավոր կենդանիների որոշ տեսակների (հայկական մուֆլոն, բեզոարյան այծ, գորշ արջ, եվրոպական այծյամ, փորսուղ, եվրոպական նապաստակ, գայլ, անտառային կատու և այլն) ինչպես ձմեռային կենսակերպը, այնպես էլ սեզոնային փոփոխությունների հետ կապված միգրացիան, տարիքային և քանակային կազմը: Իրականացվել են պահպանության աշխատանքներ ավելի քան 79 հազար հա բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.6%-ով՝ պայմանավորված ՊՈԱԿ-ի աշխատողների վարձատրության ծախսերի աճով:

2018 թվականին Արփա-Սևան թունելի հավատարմագրային կառավարման ծառայություններին հատկացվել է 205.8 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է և ուղղվել թունելի անխափան աշխատանքն ապահովմանն ու հավատարմագրային կառավարման պայմանագրով նախատեսված ծառայությունների դիմաց վճարմանը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում են Արփա-Սևան թիվ 2 թունելի առանձին վթարային հատվածների հիմնանորոգման աշխատանքներ՝ պայմանագրով նախատեսված ժամանակացույցին համապատասխան: Արդյունքում հնարավորություն է ստեղծվել լուծել թունելի առավել վտանգավոր հատվածների անվտանգ շահագործման հարցերը:

Արփա-Սևան թունելի հիմնանորոգման ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին կատարված ծախսերը կազմել են 1.6 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: Արփա-Սևան ջրատարը բաղկացած է երկու թունելներից: Նախատեսված էր թունելով տարեկան տեղափոխել 450 մլն/խմ ջուր, սակայն թունելի տեխնիկական վիճակով պայմանավորված՝ ներկայումս Սևանա լիճ է տեղափոխվում 110-130 մլն/խմ ջուր: Ծրագիրը եռամյա է, այն նախատեսվում է իրականացնել 2017-2019թթ.: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Արփա-Սևան N2 թունելի 259 գծմ երեսակների վերականգնման և 187 գծմ հատակների վերականգնման աշխատանքներ:

2018 թվականին այլ դասերին չպատկանող շրջակա միջավայրի պաշտպանության դասի ծախսերը կազմել են 2.7 մլրդ դրամ կամ ծրագրվածի 71.8%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ներառված՝ Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի (KFW) աջակցությամբ իրականացվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր-Յայաստան (Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Յայաստան, 3-րդ փուլ)» դրամաշնորհային ծրագրի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ արձանագրվել է տվյալ դասի ծախսերի 29.7% աճ՝ հիմնականում պայմանավորված վերոհիշյալ ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի աճով, ինչպես նաև նախկինում «Շրջակա միջավայրի աղտոտման դեմ պայքար» խմբում ներառված «Թափոնների ուսումնասիրության ծառայություններ», «Զրային օբյեկտների և օդային ավազանի

աղտոտվածության վիճակի մոնիտորինգի ծառայություններ», «Բնապահպանական ոլորտի գծով վերլուծական-տեղեկատվական ծառայություն» և «Հայաստանի Հանրապետության տարածքի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի հիդրոերկրաբանական մոնիտորինգի ծառայություններ» ծրագրերը 2018 թվականին «Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության ծառայություններ» ծրագրում միավորելու հանգամանքով, ինչպես նաև տվյալ ծախսերի աճով:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման (նախարարությունների աշխատակազմերի մասով) ծախսերը կազմել են 834.4 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 97.5%-ը: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ բնապահպանության նախարարության պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 40.4%-ով կամ 564.7 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված 2018 թվականի մարտի 23-ի «Պետական կառավարման մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի ընդունմամբ, համաձայն որի ՀՀ բնապահպանության նախարարության համակարգից «Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին»-ը տեղափոխվել է ՀՀ կառավարության ենթակայությանը: ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի պահպանմանը տրամադրվել է 637.4 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 93.8%-ը:

«Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար հաշվետու տարում ՀՀ համայնքներին տրամադրվել են 200.2 մլն դրամ սուբվենցիաներ՝ կազմելով ծրագրվածի 93.8%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար սուբվենցիաներ են հատկացվել 6 համայնքների: Հատկացումները 2017 թվականի համեմատ աճել են 48.6%-ով կամ 65.5 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածում նշված ընկերությունների կողմից վճարված բնապահպանական վճարների և ազդակիր համայնքների կողմից ներկայացված ծրագրերի թվի ավելացմամբ:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման ծախսերը կազմել են 12.3 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 84.6%-ը, ինչը պայմանավորված է տնտեսումներով: Ծրագրի շրջանակում ձեռք է բերվել համակարգչային տեխնիկա և գրասենյակային գույք:

Հաշվետու տարում 75.6 մլն դրամ էր նախատեսվել ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի պահպանման նպատակով, որն օգտագործվել է 94.4%-ով և կազմել 71.4 մլն դրամ՝ պայմանավորված տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.6%-ով:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի (KfW) աջակցությամբ իրականացվող «Կովկասի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագիր-Հայաստան (Էկոտարածաշրջանային ծրագիր-Հայաստան, 3-րդ փուլ)» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 42.1%-ը՝ 716.8 մլն դրամ: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ նախատեսված 2 շենքային համալիրների (ք. Ագարակում և ք. Երևանի մերձակայքում գտնվող Ջրվեժ անտառապարկում) նախագծային աշխատանքները չեն մեկնարկել, քանի որ ծրագրի

իրականացման գործադիր մարմնի և դոնորի հետ «Պահպանվող Տարածքների Աջակցման Ծրագիր-Հայաստան» (ՊՏԱԾ-Հ) ծրագրի 2018 թվականի հաշվետվության և նրա մաս կազմող գործողությունների պլանով նախատեսված միջոցառումների քննարկման և համաձայնեցման գործընթացը եղել է ժամանակատար: Կապան քաղաքում բնապահպանության նախարարության ենթակայությամբ գործող 3 կառույցների կարիքների համար համար ՊՏԱԾ-Հ ծրագրով ձեռք է բերվել և «Չանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի անունով պետական կադաստրային գրանցում ստացել 1 վարչական շենք, որում, համաձայն ՊՏԱԾ-Հ 2018 թվականի գործողությունների ծրագրի, պետք է իրականացվեին կապիտալ վերակառուցման աշխատանքներ: Այդ աշխատանքների ծավալների և շենքի ֆունկցիոնալ ձևափոխությունների վերաբերյալ Ծրագրի գործադիր մարմնի վերջնական դիրքորոշումը դեռևս ձևավորված չէ, ուստի 2018 թվականին վերակառուցման նախագիծ և շինարարություն չի իրականացվել: Բացի այդ, համայնքների խոշորացման հետևանքով ՊՏԱԾ-Հ ծրագրի թիրախային համայնքները ներառվել են խոշորացված համայնքներում, որով պայմանավորված անհրաժեշտ է եղել իրականացնել համայնքային ծրագրերի և համապատասխան նվիրաբերության պայմանագրերի փոփոխություններ և լրացումներ, որոնք եղել են ժամանակատար: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները`

- Էներգախնայողության ապահովման նպատակով իրականացվել է ծրագրի ԱԾԱ բաղադրիչը: 247 տնային տնտեսություններից յուրաքանչյուրում տեղադրվել է 9մ2 եվրոպատուհան,
- Շիկահող, Սրաշեն, Ծավ և Ներքին հանդ գյուղերի 247 տնային տնտեսություններին մինչև 2300 մ3 անվճար վառելիքայտի թափուկի տրամադրում,
- թիրախային 32 համայնքներից 30-ում մինչև 5000 Եվրո դրամաշնորհի տրամադրում համայնքային առաջնահերթ խնդիրների լուծման նպատակով,
- 32 համայնքներից 12-ում մրցութային կարգով լավագույն գաղափարների, գյուղատնտեսական ցուցադրությունների խրախուսում և փոքրածավալ բիզնես ծրագրերի ֆինանսավորում,
- «Չանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի համար վարչական շենքի ձեռքբերում և տեխնիկական կարողությունների հզորացում, Էկոտուրիստական կարողությունների հզորացում,
- «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի Կապանի անտառնտեսություն մասնաճյուղի տեխնիկական կարողությունների հզորացում,
- «Չանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի ենթակայությամբ գործող «Արևիք» ազգային պարկի և «Բողաքար» պետական արգելավայրի սահմանգծման աշխատանքներ,
- աջակցություն Սյունիքի մարզային հասարակական կազմակերպություններին:

Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության ծառայությունների իրականացման նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 226.9 մլն դրամ` ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացքում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները` 43 գետում` 103 դիտակետից, 6 ջրամբարում` 6 դիտակետից և Սևանա լճում` 17 դիտակետից ՀՀ մակերևութային ջրային օբյեկտների որակի մոնիթորինգ, 11 քաղաքներում ՀՀ մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգ, 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 100

ստորերկրյա ջրաղբյուրներում՝ հորատանցքերում և բնաղբյուրներում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական դիտարկումներ, ուսումնասիրվել և վերլուծվել են 2017 թվականին ՀՀ տարածքում գործող կազմակերպությունների կողմից ներկայացված վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալները, հավաքվել և մշակվել է տեղեկատվություն՝ թափոնների գոյացման, վերամշակման ու օգտահանման օբյեկտների և թափոնների հեռացման վայրերի մասին, իրականացվել է շրջակա միջավայրի օբյեկտներում (հող, ջուր) կայուն օրգանական աղտոտիչների (ԿՕԱ) մնացորդային քանակների որոշում՝ 300 հետազոտություն:

Բնապահպանական ոլորտի տեսչական մարմինների կարողությունների զարգացման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 8.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.4% կատարողական: Ծրագրի շրջանակում ձեռք է բերվել համակարգչային տեխնիկա և գրասենյակային գույք:

2018 թվականին «Բնապահպանական նպատակային ֆոնդ» արտաբյուջետային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 22.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 84.1%-ը, ինչը տնտեսման արդյունք է: Ծրագրի շրջանակներում միջոցները հիմնականում ուղղվել են համակարգչային տեխնիկայի և գրասենյակային գույքի ձեռքբերմանը, ինչպես նաև ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակիցների պարզևատրմանը:

Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություններ

2018 թվականին բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների բնագավառին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 11.7 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 46.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ջրամատակարարման և փողոցների լուսավորման ոլորտներում արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի, ինչպես նաև բնակարանաշինության խմբի ծրագրերի կատարողականով: Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների բաժնի ծախսերը 7.1%-ով կամ 901.5 դրամով նվազել են նախորդ տարվա համեմատ՝ հիմնականում պայմանավորված ջրամատակարարման ոլորտի արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերի կրճատմամբ:

Բնակարանային շինարարությանը 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 4.8 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 56%-ը և 16.5%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է «Պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման» երրորդ ծրագրի շրջանակներում նախատեսված ծախսերը չկատարելու հանգամանքով:

«Բնակարանային շինարարություն» ծրագրի շրջանակներում հաշվետու տարում նախատեսված 99.4 մլն դրամը չի օգտագործվել: Միջոցները նախատեսվել էր ուղղել Ապարանի Բաղրամյան 43 հասցեում գտնվող վթարային շենքի փոխարեն կառուցվելիք նոր բնակելի շենքի շինարարական աշխատանքներին և դրանց որակի նկատմամբ տեխնիկական և հեղինակային հսկողության աշխատանքներին: Ծրագրի շրջանակներում նոր շենքի կառուցման համար հայտարարված մրցույթի արդյունքում 2018 թվականի հունիսի 25-ին «Ագարակ» ԲԲԸ-ի հետ կնքվել է կապալի պայմանագիր, և սկսվել են կիսակառույց օբյեկտի ընդունման-հանձնման

աշխատանքները: Սակայն, հաշվի առնելով կատարվող աշխատանքների դանդաղ տեմպերը և Ապարանի եղանակային պայմանները, որի հետևանքով պայմանագրային պարտավորությունների կատարումը կծախողվեր, նշված աշխատանքների իրականացման համար մնացորդային արժեքով նոր մրցույթի անցկացման նպատակով ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կողմից լուծվել է կապալի պայմանագիրը, որի արդյունքում լուծվել են նաև տեխնիկական և հեղինակային հսկողություն իրականացնող կազմակերպությունների հետ կնքած պայմանագրերը:

Երկրաշարժի հետևանքով անօթևան մնացած ընտանիքների բնակարանային ապահովմանը 2018 թվականի ընթացքում տրամադրվել է 458.1 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 100%-ը: Ծրագրի շրջանակներում գումարը տրամադրվել է Լոռու մարզի գյուղական բնակավայրերում ծրագրի շահառու ճանաչված ընտանիքների համար կառուցապատողի կողմից 44 կիսակառույց բնակելի տների շինարարության ավարտման համար: Գումարը փոխանցվել է այդ նպատակով գանձապետարանում բացված դեպոզիտային հաշվին, որը մինչև 2019 թվականի դեկտեմբերի 1-ը փոխանցվելու է նշված աշխատանքները կատարող «Հայաստանի Ֆուլեր տնաշինական կենտրոն» բարեգործական հասարակական կազմակերպությանը:

Պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագրի շրջանակներում ընդհանուր առմամբ օգտագործվել է շուրջ 4.4 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 54.2%-ը: Ծրագրի շրջանակներում պետական ծառայող հանդիսացող շահառուներին տրամադրվում են բնակարաններ բազմաբնակարան շենքային համալիրում՝ շուկայականից ցածր գներով և հիփոթեքային վարկերի արտոնյալ պայմաններով: Միջոցները, որոնք գոյանում են ծրագրի շահառուների կողմից կատարվող կանխավճարներից և կառուցապատողին տրամադրվող կանխավճարի դիմաց ստացվող տոկոսներից, ուղղվում են կառուցապատողին՝ որպես կանխավճարներ, ինչպես նաև ծրագրի շահառուների կատարած կանխավճարի գծով օգնության գումարների վճարմանը: Մասնավորապես՝ ք.Երևան, Ադոնցի N6/1 և N6/2 հասցեներում կառուցվող բազմաբնակարանային շենքային համալիրների գծով օգտագործվել է 1.1 մլրդ դրամ կամ ծրագրված միջոցների 79.5%-ը՝ պայմանավորված Ադոնցի N6/1 հասցեում թվով 6 շահառուի հետ ավտոկայանատեղի և բնակարանի վերանորոգման հետ կապված խնդիրների հետ, որոնց մասով դեռևս հիմնական պայմանագրեր չեն կնքվել, իսկ Ադոնցի N6/2 հասցեի գծով 4-րդ փուլի վճարման մեկնարկը համընկել է տարեվերջի հետ: Ադոնցի N6 հասցեում կառուցվող բազմաբնակարանային շենքային համալիրի բնակարանների բաշխման և վաճառքի ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 3.3 մլրդ դրամ կամ ծրագրված միջոցների 98.1%-ը: Պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագրի շրջանակներում Երևան քաղաքի Ադոնցի փողոցի NN4 և 4/3 հասցեներում կառուցվող բազմաբնակարանային շենքային համալիրի գծով նախատեսված միջոցները, 3.4 մլրդ դրամի չափով, չեն օգտագործվել՝ պայմանավորված նրանով, որ Ծրագիրը գտնվել է նախնական վճարման փուլում, և տարեվերջին նախնական պայմանագիր կնքվել է թվով 2 շահառուի հետ:

Համայնքային զարգացմանը 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված 292.8 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Միջոցներն ուղղվել են քաղաքաշինության ծրագրային (տարածական պլանավորման) փաստաթղթերի նախագծերի մշակմանը: Ծրագրի շրջանակներում

2018 թվականին նախագծող կազմակերպությունների կողմից կատարվել են ՀՀ Սյունիքի և ՀՀ Արարատի մարզերի բոլոր համայնքները ներառող միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի մշակման աշխատանքները:

Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների բնագավառի ծախսերի 29.4%-ն ուղղվել է *ջրամատակարարման* խմբի ծրագրերի ֆինանսավորմանը: Նշված ծախսերը կազմել են 3.4 մլրդ դրամ կամ տարեկան ծրագրի 32.1%-ը, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի կատարողականով: Նախորդ տարվա համեմատ խմբի ծախսերը նվազել են 34.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված նշված ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարում 298.2 մլն դրամ է տրամադրվել ջրային տնտեսության ոլորտում գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանմանը, որը հատկացվել է ՀՀ Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեին: Նշված ծախսերը կատարվել են 99.2%-ով, ինչը տնտեսման արդյունք է: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք աճել են 2.1%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված աշխատավարձի բնական աճով: Եվս 2.9 մլն դրամ ուղղվել է ՀՀ Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի կարողությունների զարգացմանը, մասնավորապես՝ սարքավորումների, գրասենյակային գույքի, օդորակիչների, կահույքի և նոր համակարգչային տեխնիկայի ձեռքբերմանը՝ ապահովելով 96.5% կատարողական:

Երևանի ջրամատակարարման բարելավման ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին օգտագործվել է 414.2 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 11.9%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում են Երևանի ջրամատակարարման ցանցի բարելավման, առանձնատների մոտ անհատական ջրաչափերի փոխարինման, դիտահորերի տեղադրման, 30 մդիչ հնամաշ պոմպերի փոխարինման և այլ աշխատանքներ: Ծրագիրն իրականացվում է Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի, Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ: 2018 թվականի ընթացքում ծրագրի շրջանակներում հիմնանորոգվել է 36610.0 մ բաշխիչ ցանց, 28648.5 մ տնային մուտքագիծ և տեղադրվել 4279.0 հատ ջրաչափ: Մասնավորապես՝ Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի աջակցությամբ իրականացվող դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 144.7 մլն դրամ կամ ծրագրվածի 9%-ը: Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 90.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 77%-ը: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ որոշ աշխատանքների դիմաց վճարումները կատարվել են նախորդ տարի փոխանցված միջոցների մնացորդի հաշվին, դոնորների հետ ընթացող բանակցությունների պատճառով խորհրդատուի վճարման ենթակա գումարների վճարման հետաձգմամբ, ինչպես նաև՝ անհատական տների մուտքագծերի երկարությունների և հողային աշխատանքների պայմանագրերի վերանայման արդյունքում առաջացած տնտեսումներից: Կատարողականը պայմանավորված է նաև «Ջրային տնտեսության ԾԻԳ» ՊՀ-ի որոշ պահպանման

ծախսերի մասով տնտեսված գումարով: Եվրոպական միության հարևանության ներդրումային ծրագրի աջակցությամբ իրականացվող վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 150.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 8.9%-ը: Տվյալ ծրագրի ցածր կատարողականը նույնպես պայմանավորված է նախորդ տարի փոխանցված միջոցների օգտագործմամբ, ինչպես նաև դոնորների հետ ընթացող բանակցությունների պատճառով խորհրդատուին վճարման ենթակա գումարների վճարման հետաձգմամբ: Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 29.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 33.7%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին մատուցվել են խորհրդատվական ծառայություններ, որոնց գծով խորհրդատուի վճարումը հիմնականում տեղափոխվել է 2019 թվականին:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ենթակառուցվածքների վերականգնման ծրագրի երրորդ փուլի շրջանակներում օգտագործվել է 1.1 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 55.6%-ը: Ծրագիրն իրականացվում է Եվրոպական ներդրումային բանկի հետ համատեղ: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է բարելավել Շիրակի, Լոռու, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերի ընդհանուր թվով 11 քաղաքների և 47 գյուղերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերը՝ 555 կմ նոր ջրագծերի և 36.5 կմ կոյուղագծերի կառուցմամբ, 27400 հատ անհատական տների ջրաչափական հորերի տեղադրմամբ: Նախատեսվում է նաև կոյուղու մաքրման կայանների կառուցում Արմավիր, Մեծամոր և Սևան քաղաքներում: 2018 թվականին շարունակվել են խորհրդատվական կազմակերպությունների կողմից նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները: Ծրագրի ցածր կատարողականը պայմանավորված է շինարարական աշխատանքների համար հայտարարված մրցութային գործընթացի նախաորակավորման փուլում մրցութային փաթեթների հաստատումը KfW բանկի կողմից ձգձգվելու հանգամանքով, որի պատճառով շինարարական աշխատանքների պայմանագրերով նախատեսված կանխավճարների փոխանցումը հետաձգվել է:

Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ենթակառուցվածքների վերականգնման ծրագրի երրորդ փուլի շրջանակներում նախատեսված 458.7 մլն դրամը չի օգտագործվել՝ պայմանավորված ծրագրի վարկային համաձայնագրի փոփոխությունների ստորագրման փուլում գտնվելու հանգամանքով և վարկային միջոցների անհասանելիությամբ: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր վերակառուցել Շիրակի, Լոռու, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերի՝ ընդհանուր թվով 11 քաղաքների և 41 գյուղերի ջրամատակարարման ու ջրահեռացման համակարգերը: Նախատեսվել էր նաև կոյուղու մաքրման կայանների կառուցում Արմավիր, Մեծամոր և Սևան քաղաքներում:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի և Եվրոպական միության Հարևանության ներդրումային գործիքի աջակցությամբ իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման ենթակառուցվածքների վերականգնման դրամաշնորհային ծրագրի երրորդ փուլի շրջանակներում նախատեսված 2.8 մլրդ դրամի դիմաց օգտագործվել է 98 մլն դրամ, ինչը պայմանավորված է ծրագրի փոփոխության ուշ ստորագրմամբ և առաջին տրանշը 2018 թվականի դեկտեմբերին մասհանելու

հանգամանքով, որից հետո միայն մեկնարկել են ծրագրով նախատեսված աշխատանքները: Այս ծրագրով նախատեսվել է ջրամատակարար ընկերությունների սպասարկման տարածքներից դուրս մնացած 560 գյուղական բնակավայրերից ընտրված որոշ համայնքների ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի հատվածների հրատապ վերականգնման աշխատանքների իրականացում:

Հաշվետու ժամանակահատվածում խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ծառայությունների սուբսիդավորման նպատակով տրամադրվել է 1.2 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 91.9%-ը: 2018 թվականին «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված հայտերի համաձայն բաժանորդներին մատակարարվել է 106.63 մլն մ³ ջուր: Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի 2018 թվականի հունվարի 1-ից մինչև նոյեմբերի 30-ն ընկած ժամանակահատվածում մատուցված խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) մանրածախ ծառայությունների ծավալով:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Համայնքային ենթակառուցվածքների երկրորդ ծրագրի երրորդ փուլի դրամաշնորհային ծրագրի ուղեկցող միջոցառումների շրջանակներում օգտագործվել է ծրագրված միջոցների 86.1%-ը՝ 274.4 մլն դրամ: Կատարողականը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորման գումարների հաշվին հաշվարկված և պետական բյուջե փոխանցված շահութահարկի ու ԱԱՀ-ի փաստացի վճարումներով: Ծրագրի շրջանակներում վճարումներ են կատարվել մատուցված խորհրդատվական ծառայությունների դիմաց:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Շիրակի (Գյումրիի) մարզի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի ու Լոռու (Վանաձորի) մարզի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վերականգնման ծրագրերի երկրորդ փուլի շրջանակներում օգտագործվել է ծրագրված միջոցների 98.3%-ը՝ համապատասխանաբար 45.7 մլն դրամ և 14.7 մլն դրամ: Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող ՀՀ Շիրակի և ՀՀ Լոռու մարզերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վերականգնման ծրագրի 2-րդ փուլով նախատեսված աշխատանքները կատարվել են ամբողջությամբ, և առկա են տնտեսումներ: Չմասնակցած գումարի օգտագործման համար KfW բանկի հետ ստորագրվել է առանձին համաձայնագիր, որը հնարավորություն է ընձեռում ֆինանսական միջոցները հասանելի դարձնելու և օգտագործելու Համայնքային ենթակառուցվածքների 2-րդ ծրագրի 3-րդ փուլի հետ միասին:

2018 թվականին պետական բյուջեի ծախսերի՝ *փողոցների լուսավորման* խմբում համայնքների բյուջեներին նպատակային հատկացումների՝ սուբվենցիաների տրամադրման համար նախատեսված 2.2 մլրդ դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Միջոցներն ուղղվել են Երևան քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման և պահպանման աշխատանքների իրականացմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.9%-ով՝ պայմանավորված Էլեկտրաէներգիայի սակագնի նվազմամբ:

2018 թվականին Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի քաղաքային լուսավորության ծրագրի շրջանակներում նախատեսված

606.7 մլն դրամի միջոցները չեն օգտագործվել՝ պայմանավորված նրանով, որ մրցութային փաթեթները երկար քննարկումներից հետո հաստատվել են 2018 թվականի դեկտեմբերի 4-ին, և հաղթող կազմակերպության հետ պայմանագիրը կնքվել է 2019 թվականի հունվարի 11-ին: Կնքված պայմանագրի համաձայն 2019 թվականին կտրամադրվի կանխավճար և կմեկնարկեն աշխատանքները:

Նույն պատճառով չեն օգտագործվել Արևելյան Եվրոպայի Էներգախնայողության և բնապահպանական գործընկերության ֆոնդի աջակցությամբ իրականացվող «Երևանի քաղաքային լուսավորության» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում նախատեսված 1.3 մլրդ դրամի միջոցները:

2018 թվականին Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ իրականացվող Երևանի քաղաքային լուսավորության դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 56.4 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների 14.7%-ը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված «Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ խորհրդատվական կազմակերպության կողմից պատրաստվել են հաշվետվություններ 2015 և 2016 թվականների ֆինանսական աուդիտի, բնապահպանական և սոցիալական գործուղությունների ծրագրի, նոր կառավարման տեղեկատվական համակարգի ընդունման վճարի վերաբերյալ: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է վարկային ծրագրի հետ փոխկապակցված լինելու հանգամանքով:

Այլ դասերին չչպատկանող բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների բնագավառին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 834.6 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 99.9%-ը: Նշված գումարից 719.5 մլն դրամը տրամադրվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքաշինության պետական կոմիտեի աշխատակազմի պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 12.4%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է կոմիտեի վերակազմակերպման հետևանքով աշխատանքի վարձատրության հողվածով նախատեսված ծախսերի կրճատմամբ, ինչպես նաև քաղաքաշինության պետական տեսչությունը կոմիտեի կազմից դուրս գալու հետևանքով հիմնարկի պահպանման ծախսերի կրճատմամբ:

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Ջերմուկ համայնքում տարածքային զարգացման աճի բևեռի ձևավորում ծրագրի շրջանակներում հատկացվել է շուրջ 115.1 մլն դրամ (100%), որն ամբողջությամբ նվիրաբերության պայմանագրով տրամադրվել է Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամին, որն ուղղվելու է «Ձախափնյա և աջափնյա թաղամասերի թվով 55 բնակելի շենքերի շքամուտքերի նորոգում» միջոցառման իրականացմանը: Հաշվի առնելով եղանակային անբարենպաստ պայմանները՝ ծրագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքները տեղափոխվել են 2019 թվական:

Առողջապահություն

2018 թվականին *առողջապահության* ոլորտում ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով կատարվել են 79.6 մլրդ դրամ ծախսեր՝ ապահովելով ծրագրի 95.6%-ը:

Բաժնի ծախսերի 50.1%-ն ուղղվել է հիվանդանոցային ծառայությունների, 33.3%-ը՝ արտահիվանդանոցային ծառայությունների, 8.1%-ը՝ այլ դասերին չպատկանող առողջապահական ծրագրերի, 4.3%-ը՝ հանրային առողջապահական ծառայությունների ֆինանսավորմանը և 4.2%-ը՝ բժշկական ապրանքների, սարքերի և սարքավորումների ձեռքբերմանը: 2017 թվականի համեմատ առողջապահության ոլորտի ծախսերը նվազել են 4.4%-ով կամ 3.6 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված այլ դասերին չպատկանող առողջապահական ծրագրերի և հանրային առողջապահական ծառայությունների գծով ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարում *դեղագործական ապրանքների* ձեռքբերման ծախսերը կազմել են ավելի քան 3.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 88.8%-ը և 5.2%-ով զիջել են Նախորդ տարվա ցուցանիշը: Շեղումը և Նախորդ տարվա համեմատ նվազումը հիմնականում պայմանավորված են ամբուլատոր-պոլիկլինիկական, հիվանդանոցային բուժօգնություն ստացողներին և հատուկ խմբերում ընդգրկված ֆիզիկական անձանց դեղորայքի տրամադրման ծախսերի նվազմամբ:

Ամբուլատոր-պոլիկլինիկական, հիվանդանոցային բուժօգնություն ստացողներին և հատուկ խմբերում ընդգրկված ֆիզիկական անձանց դեղորայքի տրամադրման նպատակով օգտագործվել է ավելի քան 3.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 88.6%-ը և 6.1%-ով զիջելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը: Միջոցներն օգտագործվել են սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկված բնակչությանը դեղորայքով ապահովելու նպատակով: Շեղումը և Նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է դեղորայքը Նախահաշվային գներից ցածր գներով ձեռք բերելու հանգամանքով:

Պետական պահպանության ծառայությանը դեղորայքի տրամադրման նպատակով հատկացվել է 1.1 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Իմունականխարգելման ազգային ծրագրի ծառայությունների աջակցության դրամաշնորհային ծրագրի ծախսերը կազմել են շուրջ 79.2 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Միջոցները գոյացել են ԳԱԿԻ (Պատվաստանյութերի և իմունիզացիայի գլոբալ դաշինք) միջազգային կազմակերպության աջակցության շնորհիվ՝ իմունականխարգելման գործընթացի բարելավման և պատվաստումների ազգային օրացույցում պատվաստումների գործադրման նպատակով: Իմունականխարգելման ազգային ծրագրի միջոցները Նախատեսվել են իմունականխարգելման ծառայությունների գործառնական ծախսերն իրականացնելու, պատվաստումների ազգային օրացույցում նոր պատվաստանյութերի ներդրման համար՝ հանրապետությունում կառավարելի վարակիչ հիվանդություններով հիվանդացության նվազեցման, կառավարելի վարակիչ հիվանդություններից մահվան դեպքերի կանխման և վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ բնակչության անընկալության ապահովման նպատակով: 2018 թվականին Հանրապետությունում պատվաստումային ծառայությունների որակը և անվտանգությունը բարելավվելու, հանրապետության բուժաշխատողների շրջանում իմունականխարգելման վերաբերյալ անհրաժեշտ նվազագույն գիտելիքներն ամրապնդելու նպատակով հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է իմունականխարգելման գործընթացի աջակցողական մշտադիտարկում բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում: Մարդու պապիլոմավիրուսային վարակի

(ՄՊՎ) դեմ պատվաստումների գործընթացի բարելավման նպատակով հաստատվել է «Մարդու պապիլոմավիրուսային վարակի դեմ պատվաստումների գործընթացի բարելավման միջոցառումների իրականացման մասին» ՀՀ առողջապահության նախարարության հրամանը, որի նպատակն է ակտիվացնել բժշկական կազմակերպություններում մարդու պապիլոմավիրուսային վարակի դեմ պատվաստումների ենթակա աղջիկների և նրանց ծնողների հետ անհատական աշխատանքը: ՄՊՎ-ի դեմ պատվաստումների ենթակա աղջիկների և նրանց ծնողների հետ անհատական աշխատանքի իրականացման գործընթացի կազմակերպման վերաբերյալ կազմակերպվել է քննարկում մարզերի պատասխանատու բուժախատողների հետ: Իրականացվել է շարունակական մշտադիտարկում և հսկողություն ՄՊՎ-ի դեմ պատվաստումների ենթակա աղջիկների և նրանց ծնողների հետ անհատական աշխատանքի գործընթացի նկատմամբ:

Բժշկական սարքերի և սարքավորումների դասի ծախսերը կազմել են 8.4 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 72.3% կատարողական: Միջոցներն ուղղվել են հոսպիտալների և բուժկետերի՝ բժշկական սարքավորումներով համալրմանը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 16.6%-ով:

2018 թվականի պետական բյուջեից *արտահիվանդանոցային ծառայությունների* ձեռքբերմանը տրամադրվել է 26.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 98.2%-ով կատարում: Արտահիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերի 73.2%-ը կամ 19.4 մլրդ դրամը կազմել են ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայությունների, 13.5%-ը կամ 3.6 մլրդ դրամը՝ մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների, 1.2%-ը կամ 328.2 մլն դրամը՝ ստոմատոլոգիական և 12%-ը կամ 3.2 մլրդ դրամը՝ պարաբժշկական ծառայությունների ծախսերը: 2017 թվականի համեմատ արտահիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերը նվազել են 0.5%-ով:

Արտահիվանդանոցային ծառայությունների խմբում ընդգրկված *ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայությունների* դասի ծախսերը կատարվել են 98.7%-ով և կազմել 19.4 մլրդ դրամ: Միջոցներն ուղղվել են ամբուլատոր-պոլիկլինիկական բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերմանը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղական բնակավայրերից նեղ մասնագիտացված խորհրդատվության և լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների ուղեգրման ծախսերի ցածր կատարողականով, որն արդյունք է մարզերի առանձին կազմակերպություններում որոշ մասնագետների բացակայության և սարքերով հագեցվածության ցածր մակարդակի պայմաններում նվազ դիմելիության, ինչպես նաև բնակչության սոցիալական հատուկ խմբերին անվճար և արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող դեղերի ծախսի տնտեսումներով՝ մինչև 7 տարեկան երեխաների համար տրամադրվող դեղերի ցածր պահանջարկով: Ծրագրի շրջանակներում տեղամասային թերապևտի, տեղամասային մանկաբույժի, ընտանեկան բժշկի, բուժամանկաբարձական կետերի քույրերի, դպրոցների աշակերտներին սպասարկող քույրերի, հղիների, նախածննդյան և հետծննդյան հսկողություն իրականացնող մանկաբարձ-գինեկոլոգների, դիսպանսերային և նեղ մասնագետների կողմից բժշկական օգնություն և սպասարկում է (ներառյալ լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ) իրականացվել հանրապետության ամբողջ ազգաբնակչությանը, ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով հաստատված բնակչության խմբերին անվճար և արտոնյալ պայմաններով նաև տրամադրվել է դեղորայք: Չորակոչային և

Նախագորակոչային տարիքի անձանց փորձաքննության և բժշկական օգնության ծառայությունների մասով ապահովվել է զինկոմիսարիատներին կից բժշկական հանձնաժողովներում ընդգրկված 352 բժիշկ-փորձագետների և 44 բուժքույրերի աշխատավարձերի վճարումը, ինչպես նաև նշված տարիքի անձանց փորձաքննության նպատակով հիվանդանոցային բուժհաստատություններ ուղեգրման ճանապարհաձախսի փոխհատուցումը: Ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայությունների դասի ծախսերը 83.7%-ով գերազանցել են նախորդ տարվա ցուցանիշը, ինչը պայմանավորված է նախկինում մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների դասում ընդգրկված՝ «Նեղ մասնագիտացված բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Մանկաբարձագինեկոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ», պարաբժշկական ծառայությունների դասում ընդգրկված՝ «Չորակոչային և նախագորակոչային տարիքի անձանց փորձաքննության և բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ» ծրագրերը «Ամբուլատոր-պոլիկլինիկական բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրում միավորելու հանգամանքով:

Շուրջ 3.6 մլրդ դրամ է օգտագործվել *մասնագիտացված բժշկական ծառայությունների* ձեռքբերման նպատակով՝ 98.2%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 57.9%-ով կամ 4.9 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է «Մանկաբարձագինեկոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Նեղ մասնագիտացված բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրերի ընդգրկմամբ «Ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայություններ» դասի ամբուլատոր-պոլիկլինիկական բժշկական օգնության ծառայությունների ծրագրում:

Մտավոր, հոգեկան (վարքագծային), լսողական, ֆիզիկական (շարժողական) և զարգացման այլ խանգարումներով երեխաների գնահատման և վերականգնողական բուժման ծառայությունների ձեռքբերման համար տրամադրվել է 273.8 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում մատուցվել է բժշկական օգնության և սպասարկման 69780 ծառայություն՝ նախորդ տարվա 74579-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 1.6%-ով, որը պայմանավորված է մատուցված ծառայությունների քանակի նվազմամբ, ինչպես նաև ավելի թանկարժեք ծառայությունների մատուցմամբ:

Հեմոդիալիզի անցկացման ծառայությունների ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 2.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 98.5% կատարողական: Հատկացված միջոցներով պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել է 126.5 հազար սեանս՝ 2017 թվականի 123.2 հազար սեանսի դիմաց: Ծախսերի աճը նախորդ տարվա համեմատ կազմել է 2.7% կամ 60.5 մլն դրամ, որը պայմանավորված է հեմոդիալիզի և պերիտոնիալ դիալիզի կարիք ունեցող հիվանդների թվի աճով:

Հաշվետու տարում սպորտային բժշկության և հակադոպինգային հսկողության ծառայությունների համար տրամադրվել է 111.2 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 93.9% կատարողական, որը պայմանավորված է նախատեսվածից քիչ քանակությամբ դեղորայքային միջոցների ձեռքբերմամբ: Միջոցները տրամադրվել են «Սպորտային բժշկության և հակադոպինգային հսկողության հանրապետական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին: Նախորդ տարվա

համեմատ այս ծախսերը նվազել են 5.9%-ով կամ 6.9 մլն դրամով, ինչը պայմանավորված է ձեռք բերված դեղորայքային միջոցների քանակի նվազմամբ, ինչպես նաև մեքենաների և սարքավորումների ընթացիկ նորոգման համար հատկացված գումարների նվազմամբ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետությունից միջազգային մրցաշարերին մասնակցող բոլոր մարզիկների խորացված բժշկական հետազոտում: Նախապատրաստական ողջ ժամանակահատվածում բոլոր ուսումնամարզական հավաքների ընթացքում արտագնա բժշկական մասնագիտական խմբերի միջոցով վերահսկվել է մոտ 1163 մարզիկների առողջական վիճակը: Տարեկան բժշկական հետազոտման են ենթարկվել 4666-ից ավելի մարզիկներ 17 մարզաձևերից, որից 531-ն անցել են խորացված բժշկական հետազոտություն, 632-ը հաճախել են ամբուլատոր սպասարկման:

ՄԻԱՎ/ԶԻԱՅ-ի կանխարգելման և բուժօգնության ծառայություններին տրամադրվել է 262.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագիրն իրականացվում է «ԶԻԱՅ-ի կանխարգելման հանրապետական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: 2018 թվականին ՄԻԱՎ-ի նկատմամբ խորհրդատվության, համաճարակաբանական հետազոտության և ՄԻԱՎ 1/2 հակամարմինների հայտնաբերման ուղղությամբ կատարվել են ավելի քան 35.7 հազար հետազոտություններ, 2017 թվականի 28.0 հազարի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն Էական փոփոխություն չեն կրել:

Շարունակական հսկողություն պահանջող և առանձին հիվանդությունների բուժման ծառայություններին տրամադրվել է 148.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 88.5% կատարողական, որը պայմանավորված է ծրագիրն իրականացնող առանձին կազմակերպությունների կողմից մատուցված բժշկական օգնության ծառայությունների՝ նախատեսվածից փոքր ծավալով: Ծրագրի շրջանակներում ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից հաստատված ցանկի 7102 դեպքի դիմաց 2018 թվականին իրականացվել է 7952 դեպքի բժշկական օգնություն՝ 2017 թվականի 7500 փաստացի դեպքի դիմաց: Փաստացի դեպքերի թվի աճը պայմանավորված է ծառայության փաստացի գնի նվազմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.2%-ով կամ 3.3 մլն դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ծրագրի շրջանակներում մատուցվող ծառայությունների ցանկի կրճատմամբ, ինչպես նաև ավելի Էժան ծառայությունների մատուցմամբ:

Բնածին հիպոթիրեոզի, ֆենիլկենտոնուրիայի և լսողության խանգարումների վաղ հայտնաբերման նպատակով Նորաձնային սկրինինգի անցկացման նպատակով տրամադրվել է 289.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 98.6% կատարողական, որը պայմանավորված է ծնունդների քանակի նվազմամբ: Նորաձնային սկրինինգներն ուղղված են բնածին, ժառանգական հիվանդությունների հնարավորինս վաղ ախտորոշմանը, ինչի շնորհիվ հնարավոր է հասնել հիվանդության բուժման կամ ախտաբանական վիճակի շտկման: Ծրագրով պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել է 127.2 հազար սկրինինգային հետազոտություններ՝ 2018 թվականին նախատեսված 133.4 հազարի դիմաց դիմաց: Նշյալ ծրագրում ներառված հետազոտությունները 2017 թվականին իրականացվել են «Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ» ծրագրի շրջանակներում:

«Ախտորոշման ճշտման նպատակով լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ նեղ մասնագիտացված կենտրոններում» ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է նախատեսված միջոցների 99.2%-ը՝ 207.1 մլն դրամ: Ծրագրով պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել է 92.4 հազար հետազոտություն՝ նախատեսված 141.8 հազարի դիմաց, որը պայմանավորված է ավելի թանկարժեք հետազոտությունների իրականացմամբ: Ծրագրում ներառված հետազոտությունները 2017 թվականին իրականացվել են «Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ» ծրագրի շրջանակներում:

Ստոմատոլոգիական ծառայությունների դասում ընդգրկված են 2 ծրագրեր՝ «Ստոմատոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Երեխաների ստոմատոլոգիական առաջնային կանխարգելման ծառայություններ», որոնց շրջանակներում օգտագործվել է 328.2 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 71.8%-ը և 48.5%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Վերջինս պայմանավորված է ՀՀ կառավարության որոշմամբ ծրագրերի շահառուների շրջանակի փոփոխությամբ և ծրագրերի ուշ մեկնարկով: Մասնավորապես՝ 305.9 մլն դրամ տրամադրվել է ստոմատոլոգիական բժշկական օգնության ծառայությունների ֆինանսավորմանը՝ ապահովելով 75.1% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 52%-ով: Ծրագրի շրջանակներում բուժօգնության դեպքերի քանակը 2018 թվականին կազմել է 64 հազար՝ բյուջեով նախատեսված՝ 141 հազարի և նախորդ տարվա 238.2 հազարի փոխարեն:

Երեխաների ստոմատոլոգիական առաջնային կանխարգելման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 22.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 44.6% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում հետազոտվել են 19.5 հազար երեխաներ՝ բյուջեով նախատեսված՝ 41.7 հազարի փոխարեն: 2017 թվականին այս ծրագրի գծով միջոցներ չէին հատկացվել:

Պարաբժշկական ծառայությունների շրջանակներում 2018 թվականին օգտագործվել է 3.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 99%-ը և 54%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը հիմնականում պայմանավորված է «Չորակոչային և նախազորակոչային տարիքի անձանց փորձաքննության և բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններ» ծրագրերի միջոցները այլ դասերի ծրագրերում վերաբաշխելու հանգամանքով:

Շուրջ 3.2 մլրդ դրամ է տրամադրվել «Շտապ բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրին՝ ապահովելով 99% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին սպասարկվել է 441.0 հազար կանչ՝ բյուջեով նախատեսված 408.8 հազարի և 2017 թվականի 435.5 հազարի դիմաց: Բյուջեով նախատեսված դեպքերի համեմատ աճը փոխհատուցվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման, ինչպես նաև գերակատարված կանչերի մասնակի հատուցման հաշվին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.4%-ով: Կանչերի աճը փոխհատուցվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման հաշվին, մասնավորապես՝ տարբեր տարածաշրջաններում մատուցվող ծառայությունների գները տարբերվում են:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից *հիվանդանոցային ծառայությունների* ձեռքբերման ծախսերը կազմել են 39.9 մլրդ դրամ՝ 98.1%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Հիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերի 47.6%-ը կամ 19.0 մլրդ դրամը կազմել են ընդհանուր բնույթի հիվանդանոցային ծառայությունների, 37.7%-ը կամ 15.1 մլրդ դրամը՝ մոր և մանկան բժշկական ծառայությունների, 14.7%-ը կամ 5.9 մլրդ դրամը՝ մասնագիտացված հիվանդանոցային ծառայությունների ծախսերը: 2017 թվականին նախատեսված «Սրտի վիրահատության ծառայություններ» ծրագրից միջոցները վերաբաշխվել են «Անհետաձգելի բժշկական օգնության ծառայություններ», «Չինծառայողներին, ինչպես նաև փրկարար ծառայողներին և նրանց ընտանիքի անդամներին բժշկական օգնության ծառայություններ», «Պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողների բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայություններ», «Սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկվածներին բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Երեխաներին բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրերում: 2017 թվականի համեմատ հիվանդանոցային ծառայությունների խմբի ծախսերն աճել են 0.2%-ով:

Ընդհանուր բնույթի հիվանդանոցային ծառայությունների դասում ընդգրկված՝ անհետաձգելի բժշկական օգնության ծախսերը կազմել են 3.2 մլրդ դրամ՝ 97.7%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է դեպքերի քանակով: 2018 թվականին պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում անհետաձգելի բուժօգնություն է ստացել 23.5 հազար հիվանդ՝ բյուջեով նախատեսված 19.4 հազարի և 2017 թվականի 25.3 հազարի դիմաց: Բյուջեով նախատեսված դեպքերի քանակի նկատմամբ ավել դեպքերի փոխհատուցումը հիմնականում ապահովվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման հաշվին: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 57.1%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված «Սրտի վիրահատության ծառայություններ» ծրագրից միջոցների տեղափոխմամբ սույն ծրագիր, ինչպես նաև սրտի անհետաձգելի վիրահատությունների գների աճով (ծրագրի շրջանակներում ոչ դեղապատ ստենտը, որն արժեք 700.0 հազար դրամ, փոխարինվել է դեղապատ ստենտով, որն արժեք 750.0 հազար դրամ): Ծրագիրն իրականացվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից սահմանված անհետաձգելի վիճակների և հիվանդությունների ցանկի (ծրագրի շրջանակներում գործում է համավճարի սկզբունքով փոխհատուցման մեխանիզմը):

Հաշվետու տարում պետական բյուջեից ավելի քան 9.1 մլրդ դրամ է տրամադրվել սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկվածներին տրամադրվող բժշկական օգնության ծառայությունների ֆինանսավորմանը՝ ապահովելով 97.3% կատարողական: Ծրագրով պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության շրջանակներում 2018 թվականին բուժօգնություն է ստացել 163.0 հազար հիվանդ՝ բյուջեով նախատեսված 155.0 հազարի և 2017 թվականի 64.5 հազարի դիմաց: Բյուջեով նախատեսված դեպքերի քանակի նկատմամբ ավել դեպքերի փոխհատուցումը հիմնականում ապահովվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման հաշվին (դեղապատ սենտի արժեքը 1080,0 հազար դրամից դարձել է 750.0 հազար դրամ): Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 44.5%-ով: Սա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ «Սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկվածներին բժշկական օգնության

ծառայություններ» ծրագրին միավորվել են 2017 թվականին նախատեսված «Սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայություններ», «Վերականգնողական բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Չորակոչային և նախագորակոչային տարիքի անձանց հիվանդանոցային բժշկական օգնություն և փորձաքննություն» ծրագրերը, ինչպես նաև շահառուներին մատուցվող սրտի վիրահատությունների ծառայությունները:

Չինծառայողների, ինչպես նաև փրկարար ծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների համար բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերը կազմել են 3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 95.2% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում բուժօգնություն է մատուցվել 16.6 հազար հիվանդի՝ բյուջեով նախատեսված 16 հազարի դիմաց: Բյուջեով նախատեսված դեպքերի քանակի նկատմամբ ավել դեպքերը, ինչպես նաև ծախսերի՝ ծրագրից շեղումը պայմանավորված են բուժօգնության միջին գնի նվազմամբ (դեղապատ սենտի արժեքը 1,080.0 հազար դրամից դարձել է 750.0 հազար դրամ): 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 34.2%-ով կամ 759.6 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված «Սրտի վիրահատության ծառայություններ» ծրագրից միջոցների տեղափոխմամբ այս ծրագիր:

Պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողների բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 3.7 մլրդ դրամ՝ 99.7%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Ծրագրի շրջանակներում պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին բուժօգնություն է մատուցվել 20.2 հազար հիվանդի՝ 2017 թվականի 12.1 հազարի դիմաց: Միաժամանակ իրականացվել են սոցիալական փաթեթի 82.7 հազար շահառուների կանխարգելիչ քննություններ՝ 2017 թվականի 95.6 հազարի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 28.5%-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ ծրագրի շրջանակներում ներառվել են սրտի վիրահատական միջամտությունների ծախսերը, և ծրագրի իրականացման գործառույթը փոխանցվել է ապահովագրական ընկերություններին: Նշված միջոցների շրջանակներում ներառված է նաև ապահովագրական ընկերությունների շահույթը:

Հաշվետու տարում շուրջ 5.9 մլրդ դրամ է օգտագործվել *մասնագիտացված հիվանդանոցային ծառայությունների* ձեռքբերման նպատակով՝ կազմելով ծրագրի 99.4%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 49.1%-ով կամ 5.6 մլրդ դրամով, որը պայմանավորված է «Սրտի վիրահատության ծառայություններ», «Սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայություններ», «Վերականգնողական բժշկական օգնության ծառայություններ» և «Չորակոչային և նախագորակոչային տարիքի անձանց հիվանդանոցային բժշկական օգնություն և փորձաքննություն» ծրագրերի միջոցների տեղափոխմամբ այլ ծրագրեր:

2018 թվականին տուբերկուլյոզի բժշկական օգնության ծառայությունների ծախսերը կազմել են ավելի քան 932.7 մլն դրամ՝ 99.7%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Ծրագիրը ներառում է նոր հայտնաբերված տուբերկուլյոզով հիվանդների և կրկնակի հիվանդացածների բուժման կազմակերպումը հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերներում, տուբերկուլյոզով քրոնիկ հիվանդների

երկարատև բժշկական օգնության, սպասարկման և խնամքի ապահովումը հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերներում: Ծրագրի շրջանակներում բուժօգնություն ստացած հիվանդների թիվը 2018 թվականին կազմել է 2.3 հազար՝ բյուջեով կանխատեսված 3.7 հազարի և 2017 թվականի 3.5 հազարի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 29.9%-ով՝ պայմանավորված առողջարանային բուժման ծառայությունների կրճատմամբ և հիվանդների թվի նվազմամբ:

Աղիքային և այլ ինֆեկցիոն հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով 2018 թվականին պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 1.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 98.7% կատարողական, որը պայմանավորված է ծրագիրն իրականացնող առանձին կազմակերպությունների կողմից մատուցված բժշկական օգնության ծառայությունների՝ նախատեսվածից փոքր ծավալով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին բուժօգնություն է ստացել 15 հազար հիվանդ՝ բյուջեով կանխատեսված 11.8 հազարի և 2017 թվականի 13.1 հազարի դիմաց: Բյուջեով նախատեսված դեպքերի քանակի նկատմամբ ավել դեպքերի փոխհատուցումը հիմնականում ապահովվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման հաշվին: Նշված ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ աճել են 4.1%-ով՝ պայմանավորված հիվանդների քանակի աճով:

Հոգեկան և նարկոլոգիական հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայություններին 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 2.3 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 99.6%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է քրոնիկ հոգեկան հիվանդությունների խնամք, հիվանդների փորձաքննություն, հարկադիր և սուր վիճակների բուժում և նարկոլոգիական դիսպանսերներում թմրամոլությամբ, թունամոլությամբ, ակոհոլամոլությամբ տառապող անձանց հիվանդանոցային բուժման ապահովում: Ծրագրի շրջանակներում բուժօգնություն է ստացել 6.417 հազար հիվանդ՝ բյուջեով կանխատեսված 6.391 հազարի և 2017 թվականի 6.286 հազարի դիմաց: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 13.5%-ով՝ պայմանավորված բուժօգնության ծառայությունը մատուցող կազմակերպությունների օպտիմալացման արդյունքում ծախսերի կրճատմամբ:

Ուռուցքաբանական և արյունաբանական հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայությունների ծախսերը կատարվել են 99.5%-ով՝ կազմելով ավելի քան 1.3 մլրդ դրամ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է չարորակ նորագոյացությունների համալիր, վիրահատական և ճառագայթային բուժում, չարորակ հիվանդությունների ճառագայթային բուժում ցերեկային ստացիոնար պայմաններում, ինչպես նաև քիմիաթերապևտիկ և սիմպտոմատիկ բուժում: Պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում նախորդ տարվա 9.2 հազար և բյուջեով կանխատեսված 10.3 հազար հիվանդի դիմաց 2018 թվականին բուժօգնություն է ստացել 11.3 հազար հիվանդ: Բյուջեով կանխատեսված դեպքերի քանակի նկատմամբ ավել դեպքերի փոխհատուցումը հիմնականում ապահովվել է բուժօգնության միջին գնի նվազման հաշվին: 2017 թվականի համեմատ տվյալ ծախսերն աճել են 15.5%-ով՝ պայմանավորված հիվանդների քանակի աճով:

Մոր և մանկան բժշկական ծառայությունների դասի շրջանակներում իրականացվել են 3 ծրագրեր, որոնց ծախսերն ընդհանուր առմամբ կատարվել են 98.4%-ով՝ կազմելով շուրջ 15.1 մլրդ դրամ: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.1%-ով կամ 168.2 մլն դրամով: Շեղումը

և Նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի աճը հիմնականում պայմանավորված է «Երեխաներին բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերով:

Հաշվետու տարում ավելի քան 6.2 մլրդ դրամ է տրամադրվել մանկաբարձական բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերմանը՝ ապահովելով 99.3% կատարողական: Ծրագիրն ընդգրկել է ծննդաբերության հետ կապված՝ ծննդաբերության, Նախածննդյան և հետծննդյան բարդությունների դեպքում բուժօգնությունը: Այս ծրագրի գծով պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին արձանագրվել է 52.4 հազար դեպք՝ բյուջեով կանխատեսված 47.4 հազարի և 2017 թվականի 54.5 հազարի դիմաց: Բյուջեով կանխատեսված դեպքերի համեմատ ավել արձանագրված դեպքերի փոխհատուցումն ապահովվել է բուժօգնության փաստացի միջին գնի նվազման հաշվին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.7%-ով կամ 173.8 մլն դրամով՝ պայմանավորված բուժօգնության դեպքերի քանակի նվազմամբ:

Գինեկոլոգիական հիվանդությունների բժշկական օգնության ծառայություններին ուղղվել է ավելի քան 334.5 մլն դրամ կամ կանխատեսվածի 96.4%-ը: Շեղումը պայմանավորված է բուժօգնության դեպքերի փաստացի քանակով: Ծրագրի շրջանակներում պետության կողմից երաշխավորված անվճար հիվանդանոցային բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին բուժօգնություն է տրամադրվել 4.9 հազար հիվանդի՝ բյուջեով կանխատեսված 4.6 հազարի և 2017 թվականի 4.5 հազարի դիմաց: Բյուջեով կանխատեսված դեպքերի համեմատ ավել արձանագրված դեպքերի փոխհատուցումն ապահովվել է բուժօգնության փաստացի միջին գնի նվազման հաշվին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.8%-ով կամ 2.7 մլն դրամով:

Հաշվետու տարվա ընթացքում երեխաներին բժշկական օգնության ծառայությունների ձեռքբերմանն ուղղվել է ավելի քան 8.5 մլրդ դրամ կամ կանխատեսվածի 97.9%-ը: Շեղումը պայմանավորված է բուժօգնության դեպքերի փաստացի քանակով: Ծրագրի շրջանակներում մինչև 7 տարեկան երեխաներին տրամադրվել է հիվանդանոցային բուժօգնություն՝ անկախ երեխայի հիվանդության ախտորոշումից և սոցիալական կարգավիճակից, ինչպես նաև հիվանդանոցային բուժօգնություն պահանջող անհետաձգելի վիճակների և սուր հիվանդությունների դեպքերում բուժօգնություն մինչև 18 տարեկան երեխաներին: Պետության կողմից երաշխավորված անվճար բուժօգնության և սպասարկման շրջանակներում 2018 թվականին բուժօգնություն է ստացել 70.5 հազար հիվանդ՝ բյուջեով կանխատեսված 54.3 հազարի և 2017 թվականի 67.1 հազարի դիմաց: Բյուջեով կանխատեսված դեպքերի համեմատ ավել արձանագրված դեպքերի փոխհատուցումն ապահովվել է բուժօգնության փաստացի միջին գնի նվազման հաշվին: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.4%-ով կամ 360.1 մլն դրամով՝ պայմանավորված «Սրտի վիրահատության ծառայություններ» ծրագրից միջոցների տեղափոխմամբ այս ծրագիր:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից 3.4 մլրդ դրամ է օգտագործվել *հանրային առողջապահական ծառայությունների* ձեռքբերման նպատակով՝ ապահովելով ծրագրի 99.8%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 29.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման ծառայությունների և

իմունականխարգելման ազգային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի նվազմամբ: Տվյալ խմբի շրջանակներում ֆինանսավորվել են 4 ծրագրեր:

Հիգիենիկ և հակահամաճարակային փորձագիտական ծառայությունների ձեռքբերման համար 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 40.5 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրային ցուցանիշի 88.9%-ը: Միջոցներն օգտագործվել են հանրապետության զինված ուժերում հիգիենիկ, հակահամաճարակային ու կանխարգելիչ ծառայությունների կազմակերպման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 7.1 մլն դրամով կամ 21.2%-ով:

Արյան հավաքագրման ծառայությունների ծախսերը կազմել են շուրջ 253 մլն դրամ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում ապահովվել է արյան փոխներարկման կայանների պահպանումը, որոնց խնդիրն է արյան հավաքագրումը, բաց թողումը և բուժկանխարգելիչ հիմնարկներին արյունով ու դրա բաղադրիչներով ապահովումը Հայաստանի մարզերում: Կենտրոնի առաջնային խնդիրներից են՝ դիսպանսեր հսկողության տակ գտնվող՝ արյան չարորակ հիվանդություններով տառապող հիվանդների ամբուլատոր հետազոտումը և բուժումը, արյան փոխներարկման կայանների կողմից կատարվող աշխատանքների արտազնա ստուգումը և մեթոդական օգնությունը, ինչպես նաև հղի կանանց հակառեզուս իմունոգլոբուլինով ապահովումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը փոփոխություն չեն կրել:

Հաշվետու տարում իմունականխարգելման ազգային ծրագրին տրամադրվել է ավելի քան 1.2 մլրդ դրամ՝ 99.9%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Ծրագրի շրջանակներում ձեռք են բերվել պատվաստումների ազգային օրացույցով նախատեսվող հնգավալենտ, ռոտավիրուսային և պնևմակոկային ԱԿՌՓ և ԱՂՓ-Մ (դիֆթերիա, հեպատիտ Բ, փայտացում, կապույտ հազ, հեմոֆիլուսային Բ տեսակի վարակ, ռոտավիրուսային վարակ, պոլիոմիելիտ, կարմրուկ, կարմրախտ, խոզուկ և տուբերկուլոզ հիվանդությունների դեմ) պատվաստանյութեր՝ կառավարելի վարակիչ հիվանդությունների դեպքերի կանխարգելման և կայուն հակահամաճարակային իրավիճակ ապահովելու համար: 2018 թվականից իրականացվել է պոլիոմիելիտի կենդանի պատվաստանյութի կիրառման աստիճանաբար դադարեցումը և վերջինիս փոխարինումը պոլիոմիելիտի ինակտիվացված պատվաստանյութով, նաև հնգավալենտ պատվաստանյութն աստիճանաբար փոխարինվել է հեքսավալենտ պատվաստանյութով, որի բաղադրության մեջ մտնում է նաև ինակտիվացված պոլիոմիելիտի պատվաստանյութը: Այդ պատվաստանյութն ունի մի շարք առավելություններ (երեխային ներարկվող պատվաստումների թվի նվազում, հետպատվաստումային ռեակցիաների թվի կրճատում, սառցային շղթայի բեռնվածության կրճատում և պատվաստանյութերի անվտանգության ապահովում և այլն): Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 27.1%-ով կամ 460.5 մլն դրամով՝ պայմանավորված նրանով, որ պատվաստումների ազգային օրացույցի համաձայն մինչև 2018 թվականը պատվաստումների կատարումն իրականացվում էր նախագորակոչային տարիքի և զորակոչվող անձանց շրջանում, իսկ 2018 թվականին իրականացվել է միայն նախագորակոչային տարիքի անձանց շրջանում:

2018 թվականին պետական բյուջեից 1.9 մլրդ դրամ է օգտագործվել բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման և հանրային առողջապահության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Ծրագրի

շրջանակներում 2018 թվականին իրականացվել են հիվանդությունների կանխարգելմանն ուղղված ծառայությունների մատուցում, այդ թվում՝ մշտադիտարկում, առողջ ապրելակերպի քարոզչություն, մանրէաբանական, միջատաբանական, մակաբուժաբանական, վիրուսաբանական, քիմիական, ճառագայթաբանական հատուկ վտանգավոր վարակների նկատմամբ և օջախների, շրջակա միջավայրի հետազոտություններ, ինչպես նաև իրավիճակային վերլուծություններ և կանխատեսումներ, պատվաստանյութերի արդյունավետ կառավարման և վարակիչ օջախների ախտահանման ծառայություններ, երեխաների ամբողջական ընդգրկում բոլոր պատվաստումներում: Ծրագրի շրջանակներում հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման նպատակով կատարվել են 544.2 հազար փորձագիտական լաբորատոր ախտորոշիչ հետազոտություններ՝ 2017 թվականի 964.7 հազարի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 33.3%-ով կամ 935.7 մլն դրամով՝ պայմանավորված «Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի օպտիմալացմամբ՝ մարզային կենտրոնների փակմամբ:

Այլ դասերին չչափարկվող առողջապահության ծախսերի խմբի շրջանակներում հաշվետու տարվա ընթացքում օգտագործվել է 6.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 76.2%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի, մասնավորապես՝ Գլոբալ հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանի Հանրապետությունում տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ուժեղացում» և «Հայաստանի Հանրապետությունում ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի դեմ պայքարի ազգային ծրագրին աջակցություն» դրամաշնորհային ծրագրերի, ինչպես նաև Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման» վարկային ծրագրի կատարողականով: Տվյալ խմբում արտաքին աջակցությամբ իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում ընդհանուր առմամբ օգտագործվել է 4.2 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 72.3%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ խմբի ծախսերը նվազել են 23.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված հաշվետու տարում առողջապահական օբյեկտների շինարարության նպատակով միջոցներ չնախատեսելու, «Դժվարամատչելի ախտորոշիչ հետազոտություններ» ծրագրի միջոցները «Հիվանդանոցային ծառայություններ» խմբի «Սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկվածներին բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագիր տեղափոխելու, ինչպես նաև արտաքին աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի շրջանակներում կատարված ծախսերի նվազմամբ:

Դատաբժշկական և գենետիկ ծառայությունների ձեռքբերման համար 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է շուրջ 364.5 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100%-ը և 1.4%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծախսերի նվազումը պայմանավորված է ՀՀ առողջապահության նախարարության «Դատաբժշկական գիտագործնական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում մարդկային և նյութական ռեսուրսների արդյունավետության բարձրացմանը և օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով, որի արդյունքում հնարավոր է դարձել միևնույն ծավալի աշխատանքներն իրականացնել ավելի քիչ ռեսուրսներով: Ծրագիրը կապված է ՀՀ դատախազության, ՀՀ ոստիկանության, ՀՀ պաշտպանության նախարարության, Ազգային

անվտանգության ծառայության և դատարանների որոշումներին համապատասխան, հատուկ և վտանգավոր պայմաններում աշխատանքի (դիախորհուրդ, արտաշիրիմում և այլ հետազոտական աշխատանքներ) հետ:

«Պաթանատոմիական ծառայություններ» ծրագրի գծով ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը նախատեսված ծավալով կատարվել են՝ կազմելով 53 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը փոփոխություն չեն կրել: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է մանկական մահերի և հիվանդությունների պատճառների բացահայտում՝ մանկամահացության մակարդակը նվազեցնելու նպատակով: 2018 թվականին կատարվել է ավելի քան 6.8 հազար հետազոտություն:

Հաշմանդամ և կարիքավոր երեխաների՝ օրթեզներով և կորսետներով ապահովման ծառայությունների ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են շուրջ 33 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 64.5%-ը: Ծրագրի կատարումը պայմանավորված է գնումների ընթացակարգի փոփոխությամբ՝ մեկ անձից ձեռքբերումը փոխարինվել է մրցութային ընթացակարգով: Մրցութի կազմակերպմամբ պայմանավորված՝ ծառայությունների մատուցման պայմանագրերը կնքվել են նախատեսվածից ուշ: Ծրագրի հատկացումներն ուղղվել են հենաշարժական խնդիրներով հիվանդ երեխաների բուժմանը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին պատրաստվել է 735 օրթեզ և 62 կորսետ՝ 2017 թվականի համապատասխանաբար 1406-ի և 95-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 35%-ով՝ պայմանավորված հատկացված օրթեզների և կորսետների քանակի և գնի նվազմամբ: Մեկ օրթեզի գինը 2018 թվականին կազմել է 27.7 հազար դրամ՝ 2017 թվականի 47.9 հազար դրամի փոխարեն:

Առողջ ապրելակերպի խթանման և հանրային իրազեկման ծառայությունների ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 19.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 92.7% կատարողական և 25.3%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին առողջապահության համակարգի գործունեության զանգվածային տեղեկատվության և լուսաբանման աշխատանքները հիմնականում կազմակերպվել են ՀՀ առողջապահության նախարարության սեփական ռեսուրսներով՝ ներգրավելով ոլորտի երիտասարդ մասնագետներին և մասնագիտական ասոցիացիաներին:

Բժշկական օգնության մասնագիտական, խորհրդատվական և կազմակերպամեթոդական աջակցության ծառայություններին տրամադրվել է 220.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.6% կատարողական: Միջոցներն ուղղվել են 2018 թվականի Առողջապահության ազգային հաշիվների զեկույցի կազմման, Հայաստանի առողջապահության արդյունավետության գնահատման 2018 թվականի տարեկան զեկույցի կազմման, 2018 թվականի կլինիկական, բժշկատնտեսագիտական ստանդարտի մշակման, պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման կազմակերպման, ֆինանսավորման մեխանիզմների բարելավման նպատակով նորմատիվ փաստաթղթի մշակման ծառայությունների ձեռքբերմանը: Նախորդ տարվա համեմատ սովյալ ծախսերն աճել են 2.6%-ով՝ պայմանավորված մշակված նորմատիվ մասնագիտական փաստաթղթերի քանակի աճով:

Մարդասիրական օգնության կարգով ստացվող դեղերի և դեղագործական արտադրանքի ստացման, մաքսագերծման և բաշխման ծառայություններին տրամադրվել է 58.8 մլն դրամ՝

ապահովելով 99.8% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.5%-ով՝ պայմանավորված ստացված բեռների չափաքանակների ավելացմամբ:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման վարկային ու դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում օգտագործվել են համապատասխանաբար 2.2 մլրդ դրամ և 178 մլն դրամ միջոցներ՝ ապահովելով 79.3% և 109.5% կատարողական: Վարկային ծրագրի ցածր կատարողականը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ Վայոց ձորի և Գեղարքունիքի մարզերում նոր մոդուլային տիպի բազմաֆունկցիոնալ բժշկական կենտրոնների կառուցման համար պայմանագրերի կնքման ուշացումով, որի պատճառ է հանդիսացել ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի կողմից լիցենզիաների ստացման կարգի փոփոխությունը և կենտրոնների կառուցման համար անհրաժեշտ հողերի ուշ հատկացումը, ինչպես նաև այն հանգամանքով, որ ծրագրի շրջանակներում կնքված պայմանագրերով մատակարարված համակարգչային սարքավորումների համար նախատեսված միջոցները տեխնիկական պայմաններին անհամապատասխանության պատճառով չեն վճարվել:

2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- Սքրինինգային հետազոտություններ: 2018 թվականին իրականացվել է շուրջ 446 հազար սքրինինգային հետազոտություն: Կանանց մոտ իրականացվել է 50000 ՊԱՊ թեստ (արգանդի պարանոցի քաղցկեղի կանխարգելման հետազոտություն), շուրջ 133 հազար քաղաքացիների մոտ իրականացվել է արյան մեջ քաղցի գլյուկոզի հետազոտություն, շուրջ 226 հազար քաղաքացիներ անցել են զարկերակային գերճնշման հայտնաբերման սքրինինգ, հղիության 36-38 շաբաթական ժամկետում իրականացվել է շուրջ 17 հազար մեզի և արյան երրորդ հետազոտություն:

- Մարզային հիվանդանոցային համակարգի արդիականացում: 2018 թվականին ավարտվել են ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի «Սևանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի հիվանդանոցային նոր մասնաշենքի շինարարական և ՀՀ Արարատի մարզի «Արտաշատի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի հիվանդանոցային մասնաշենքի հիմնանորոգման աշխատանքները: Ավարտվել են ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի «Սևանի բժշկական կենտրոն», ՀՀ Արարատի մարզի «Արտաշատի բժշկական կենտրոն» և ՀՀ Լոռու մարզի «Վանաձորի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ները բժշկական կահույքով, սարքավորումներով և պարագաներով հագեցման աշխատանքները:

- Համաշխարհային բանկի հետ նախապես համաձայնեցվել են «Հիվանդությունների կանխարգելում և վերահսկում» վարկային համաձայնագրում փոփոխության կատարումը և ծախսային հոդվածների վերաբաշխումը: Վերաբաշխման արդյունքում որոշվել է ֆինանսական միջոցներն ուղղել ՀՀ Վայոց ձորի և Գեղարքունիքի մարզերի հիվանդանոցային համակարգերի հետագա արդիականացմանը՝ Եղեգնաձոր և Մարտունի քաղաքներում կառուցելով նոր մոդուլային տիպի բազմաֆունկցիոնալ բժշկական կենտրոններ: 2018 թվականին վերոնշյալ երկու նոր բժշկական հաստատությունների կառուցման համար նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի մշակման և հեղինակային հսկողության իրականացման նպատակով հայտարարվել է մրցույթ:

Հաշվետու տարում արտակարգ իրավիճակներում բուժօգնության ծառայությունների ձեռքբերմանը տրամադրվել է 18.7 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Նախորդ

տարվա համեմատ ծախսերը նվազել են 1.3 մլն դրամով կամ 6.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ծախսերի օպտիմալացման ուղղությամբ կատարված աշխատանքներով:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից 3.2 մլն դրամ է տրամադրվել հոսպիտալների և բուժկետերի բժշկական սարքավորումների պահպանման և շահագործման ծրագրին, որի գծով ծախսերը կազմել են նախատեսվածի 8.5%-ը: Ծախսերի ցածր կատարողականը պայմանավորված է հատուկ բժշկական սարքերի, սարքավորումների սպասարկման և ընթացիկ վերանորոգման ծառայությունների ձեռք բերման համար պայմանագրեր չկնքելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 92%-ով:

Գլոբալ հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանի Հանրապետությունում տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ուժեղացում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 1.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 66.6% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կարիքների վերազնահատման արդյունքում առաջացած տնտեսումներով, Գլոբալ հիմնադրամի կողմից առողջապահական և լաբորատոր նյութերի փաստացի առաքումը 2019 թվական տեղափոխելու հանգամանքով՝ ուղղակի գնումների մատակարարի հետ բանակցային գործընթացը շարունակելու պատճառով, ինչպես նաև այլ մեքենաների և սարքավորումների ձեռք բերման միջոյթների չկայացմամբ՝ հայտերի թերի լինելու պատճառով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացում «Տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- իրականացվել են վարակի վերահսկման ուժեղացման միջոցառումներ,
- տուբերկուլյոզով հիվանդներին բուժման խրախուսման նպատակով տրամադրվել է սոցիալական աջակցություն՝ դրամային փոխանցումների տեսքով,
- ուղղակիորեն վերահսկվող բուժման ռազմավարության շրջանակներում, դեղորայքի ընդունումը բուժաշխատողի ներկայությամբ կազմակերպելու նպատակով, հիվանդներին կամ բուժաշխատողներին տրամադրվել է տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում,
- իրականացվել են պերիֆերիկ լաբորատորիաներից խորխի տեղափոխման, տուբերկուլյոզային ծառայությունների մոնիտորինգի և գնահատման, հաշվետվական էլեկտրոնային համակարգի կիրարկման միջոցառումներ,
- ժամանակի կամ բժշկական (տեղաշարժման) հակացուցումներ ունեցող հիվանդների համար կազմակերպվել է տնային բուժում,
- Տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ազգային կենտրոնի վարչական տարածքի վերանորոգման և ծախսարդյունավետ արևային կայանի կառուցման աշխատանքների իրականացում,
- աջակցություն Հայկական կարմիր խաչի ընկերությանը՝ խոցելի խմբերի շրջանում տուբերկուլյոզի ակտիվ հայտնաբերման աշխատանքների իրականացման նպատակով,
- տուբերկուլյոզի բուժման համար ներմուծվել են անհրաժեշտ քանակով առաջին և երկրորդ շարքի հակատուբերկուլյոզային դեղորայք, բժշկական ծախսանյութեր և ժամանակակից ախտորոշիչ սարքավորումներ, գնվել են լաբորատոր և վարակի վերահսկման պարագաներ:

Գլոբալ հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանի Հանրապետությունում ՄԻԱԿ/ՁԻԱՀ-ի դեմ պայքարի ազգային ծրագրին աջակցություն» դրամաշնորհային ծրագրի

շրջանակներում օգտագործվել է 524.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 56.4% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կարիքների վերազնահատման արդյունքում առաջացած տևտեսումներով, գնումների մի մասը հաջորդ տարի տեղափոխելու հանգամանքով, քանի որ գնումները կատարվում են արտասահմանից: Ծրագրի նպատակն է ՄԻԱՎ/ՁԻԱՅ-ի վերաբերյալ խորհրդատվության, հետազոտության կետերին և ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտություններ կատարող լաբորատորիաներին տեխնիկական աջակցության և մեթոդական օգնության տրամադրումը, սեմինար-վարժանքների կազմակերպումը, տեղեկատվական համակարգի հզորացումը, ՄԻԱՎ/ՁԻԱՅ-ի մոնիտորինգի և գնահատման ազգային միասնական համակարգի ստեղծումը և համաճարակաբանական հետազոտությունների իրականացումը:

2018 թվականի ընթացքում ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ՄԻԱՎ վարակի հայտնաբերման և ախտորոշման համար նախատեսված թեստ-հավաքածուների ձեռքբերում.
- ՄԻԱՎ վարակի հակառետրովիրուսային բուժման համար նախատեսված դեղամիջոցների ձեռքբերում.
- ՄԻԱՎ վարակի ընթացքում առաջացած օպորտունիստական վարակների բուժման համար նախատեսված դեղամիջոցների, ախտորոշիչ նյութերի և լաբորատոր ծախսանյութերի ձեռքբերում.
- ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ խորհրդատվության և հետազոտության (ԽՀ) կետերին և լաբորատորիաներին տեխնիկական աջակցության տրամադրում.
- ՄԻԱՎ/ՁԻԱՅ-ի վերաբերյալ մոնիթորինգի և գնահատման ազգային միասնական համակարգի հզորացում.
- ՀՀ ԱՆ Նարկոլոգիական հանրապետական կենտրոնում, Լոռու մարզային հոգեևյարդաբանական դիսպանսերում, Գյումրու հոգեկան առողջության կենտրոնում, Սյունիքի մարզային հոգեևյարդաբանական դիսպանսերում, ինչպես նաև 9 քրեակատարողական հիմնարկներում մեթադոնային փոխարինող բուժման ծրագրի իրականացում.
- ՀՀ քրեակատարողական հիմնարկներում գտնվողների շրջանում ՄԻԱՎ-ի նկատմամբ հետազոտության իրականացում:

Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացքում 1871 հիվանդ ստացել է հակառետրովիրուսային բուժում, 501 թմրամիջոց գործածողներ ստացել են մեթադոնային փոխարինող բուժում: Իրականացվել է 2500 դատապարտյալների և կալանավորների, 47537 հղիների ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտություն:

Հայաստանի Հանրապետությունում կայունացման և զարգացման Եվրասիական հիմնադրամի միջոցներից ֆինանսավորվող «Առողջապահության առաջնային օղակում ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկողության կատարելագործում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 7.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.2% կատարողական: Ծրագիրն ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի սեպտեմբերի 21-ին: 2018 թվականին ընթացքում վճարումներն ուղղվել են ծրագրի նախապատրաստական աշխատանքներին մասնակցած աշխատակիցների հավելավճարների և աշխատավարձերի վճարմանը:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծրագրի շրջանակներում 916.2 մլն դրամ է տրամադրվել ՀՀ առողջապահության նախարարության աշխատակազմի պահպանմանը՝ ապահովելով 98.5% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կապի ծառայությունների ձեռքբերման՝ նոր սերնդի հեռախոսների և բազմաֆունկցիոնալ կապի ներդրումով, ինչպես նաև գնումների գործընթացի արդյունքում առաջացած տևտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 41.7%-ով, որը պայմանավորված է ՀՀ առողջապահության նախարարության աշխատակազմի առողջապահական պետական տեսչության ծախսերն առանձին տողով արտացոլելու հանգամանքով:

ՀՀ առողջապահության նախարարության առողջապահական տեսչական մարմնի պահպանման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 572.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 62.6% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է տեսչական մարմնի տարածքային մարմինների օպտիմալացման հետևանքով աշխատավարձի ֆոնդի տևտեսմամբ:

ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության աջակցությամբ իրականացվող «Հայաստանում տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի, մոր և մանկան առողջության և ընտանիքի պլանավորման/վերարտադրողական առողջության բարելավում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 74.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 71.7% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ծրագիրն իրականացնող առանձին կազմակերպությունների կողմից մատուցված բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունների՝ նախատեսվածից փոքր ծավալով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացքում իրականացվել են աշխատանքներ պետական պատվերի շրջանակներում իրականացվող բժշկական օգնության և սպասարկման հաստատված չափորոշիչների, ուղեցույցների և գործելակարգերի ուսումնասիրության և վերլուծության ուղղությամբ, մեկնարկել են հատկապես տուբերկուլյոզի, մոր և մանկան առողջության և ընտանիքի պլանավորման/վերարտադրողական ուղղությամբ ֆինանսավորման և բժշկատնտեսագիտական ստանդարտների հիման վրա գնագոյացման նոր մոդելների մշակման աշխատանքներ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում է նաև ՀՀ պետական պատվերի շրջանակներում ձեռք բերվող դեղորայքի և բժշկական պարագաների կենտրոնացված կերպով գնումների մեթոդաբանության մշակումը և ներդրումը:

Հանգիստ, մշակույթ և կրոն

2018 թվականին *հանգստի, մշակույթի և կրոնի* ոլորտի ծրագրերի իրականացմանը ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 25.3 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսված ծախսերի 97.3%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ ոլորտի ծախսերը նվազել են 2.7%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է թանգարանների և ցուցասրահների, արվեստի, քաղաքական կուսակցությունների, հասարակական կազմակերպությունների, արհմիությունների բնագավառի ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարվա ընթացքում *հանգստի և սպորտի ծառայություններին* տրամադրվել է 1.9 մլրդ դրամ՝ 98.1%-ով ապահովելով տարեկան ծրագիրը: Նախորդ տարվա համեմատ խմբի ծախսերն աճել են 7.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ՀՀ առաջնություններին և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության ապահովման համար մարզիկների նախապատրաստման և առաջնությունների անցկացման ծախսերի աճով:

ՀՀ առաջնություններին և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության ապահովման համար մարզիկների նախապատրաստմանը և առաջնությունների անցկացմանը 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 1.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 99.3% կատարողական: Հատկացված միջոցները նպատակաուղղվել են մարզական միջոցառումների իրականացմանը, դրանց քանակի ավելացմանը և որակի բարձրացմանը, մարզաձևերի ՀՀ ազգային հավաքական թիմերի՝ երիտասարդ հեռանկարային մարզիկներով համալրմանը: Ծրագրում ընդգրկված 34 մարզական ազգային ֆեդերացիաները կազմակերպել են 126 ուսումնամարզական հավաք, Հայաստանի Հանրապետության 95 առաջնություններ, մասնակցել են 176 միջազգային մրցաշարերի, այդ թվում՝ Եվրոպայի և աշխարհի առաջնությունների: Նախորդ տարվա համեմատ ՀՀ առաջնություններին և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության ապահովման համար մարզիկների նախապատրաստման և առաջնությունների անցկացման ծախսերն աճել են 16.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված մարզական ազգային ֆեդերացիաների քանակի աճով:

2018 թվականին շախմատիստների պատրաստման նպատակով 121.2 մլն դրամ է տրամադրվել «Հայաստանի շախմատային ակադեմիա» հիմնադրամին՝ կազմելով ծրագրի 100%-ը: Հիմնադրամի նպատակներն ու խնդիրներն են Հայաստանի ամբողջ տարածքում տաղանդաշատ երեխաների բացահայտումը, նրանց անվճար կրթումը, միջազգային մրցաշարերի և միջոցառումների կազմակերպման ճանապարհով շախմատի մասսայականացումը: Նշված նպատակների իրագործման համար մշակվել են համապատասխան ծրագրեր, որոնցից են՝ մարզերում շախմատային խմբակների ստեղծումը, որտեղ երեխաներն անվճար ուսանում են շախմատ, լավագույնները մասնակցում են մրցաշարերի, ստանում որակավորում, միջազգային և ազգային մրցաշարերի կազմակերպումը, մարզիկների որակավորումը բարձրացնելու նպատակով սեմինարների կազմակերպումը, որտեղ արտերկրից հրավիրվում են փորձառու մարզիկներ՝ իրենց փորձը կիսելու և շախմատային գիտելիքներ հաղորդելու համար, լավագույն սաների համար հավաքների կազմակերպումը: Նախորդ տարվա համեմատ շախմատիստների պատրաստման ծախսերը նվազել են 5.2%-ով, որը պայմանավորված է կազմակերպված հավաքների քանակի նվազմամբ:

Միջազգային մարզական միջոցառումների հաղթողներին և մրցանակակիրներին դրամական մրցանակների հանձնման նպատակով հատկացվել է 5 մլն դրամ, որն օգտագործվել է նախատեսված ողջ ծավալով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 90%-ով, ինչը պայմանավորված է նրանով, որ միջոցները հատկացվում են տարվա ընթացքում ձեռքբերված մարզական արդյունքների հիման վրա: Համաձայն ՀՀ կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 5-ի N 1282-Ն որոշման՝ 2018 թվականին տարեվերջյան պարգևատրման են ներկայացվել 105 մարզիկ, 105 անձնական մարզիչ, մեծահասակների Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերի 10

գլխավոր մարզիչ, 6 բժիշկ և 10 երկրորդ մարզիչ, երիտասարդների և պատանիների Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերի 16 ավագ մարզիչ, 16 երկրորդ մարզիչ:

Նախագորակոչային և գորակոչային տարիքի երիտասարդության հանրապետական ռազմամարզական խաղերի անցկացման նպատակով տրամադրվել է շուրջ 6 մլն դրամ կազմելով ծրագրի 85.8%-ը: Ռազմամարզական խաղերն անցկացվել են 4 փուլով՝ ներդպրոցական, ՀՀ տարածաշրջանային և Երևան քաղաքի վարչական շրջանների միջև, ՀՀ մարզերում և Երևան քաղաքում և եզրափակիչ փուլ՝ Իջևան քաղաքում: Խաղերին ընդհանուր առմամբ մասնակցել է 27237 աշակերտ: Ծախսերի՝ ծրագրից շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ 13.3%-ով նվազումը պայմանավորված է ծրագրի իրականացման վայրի փոփոխության հետևանքով գիշերակացի գումարի տևտեսմամբ:

Ուսանողական մարզական միջոցառումներին հաշվետու տարում տրամադրվել է շուրջ 4.1 մլն դրամ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 82.2%-ով, որը պայմանավորված է 2017 թվականին անցկացված համաշխարհային ունիվերսիադային Հայաստանի մասնակցությամբ:

«ՀՀ մարզերում և ԼՂՀ-ում հանրապետական մարզական փառատոնի անցկացում» ծրագրի ծախսերը կազմել են նախատեսվածի 99.7%-ը կամ 6.9 մլն դրամ: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել: Փառատոնն անցկացվել է ՀՀ 48 քաղաքներում և Արցախի Հանրապետության Ստեփանակերտ քաղաքում, որին մասնակցել է 16000 մարդ:

«Լավագույն մարզական ընտանիք» մրցույթի անցկացման նպատակով օգտագործվել է շուրջ 77 մլն դրամ կազմելով ծրագրի 99.4%-ը: Ծրագիրն անցկացվել է 3 փուլով՝ Հայաստանի Հանրապետության մարզերում, Երևան քաղաքում, Արցախի Հանրապետության Ստեփանակերտ քաղաքում և 6 շրջաններում: 2018 թվականի մայիսի 25-ից մինչև հունիսի 13-ն անցկացվել է մրցույթի 1-ին փուլը, որին մասնակցել են 61 համայնքների 1062 ընտանիքներ՝ 3186 մարդ: 2-րդ փուլն անցկացվել է հունիսի 13-27-ը Հայաստանի Հանրապետության 10 մարզերում, Երևան քաղաքում և Արցախի Հանրապետության Ստեփանակերտ քաղաքում: Մրցույթի եզրափակիչ փուլն անցկացվել է հուլիսի 23-28-ը՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի Ծաղկաձոր քաղաքի գլխավոր մարզահամալիրում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել:

Հաշմանդամային սպորտին առնչվող ծառայություններին պետական աջակցությունը կազմել է 5.3 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշի 68.6%-ը, ինչը պայմանավորված է «Խուլերի հայկական սպորտային կոմիտե» ՀԿ-ի և «Հայաստանի խուլերի միավորում» ՀԿ-ի միջև առկա խնդիրների հետ կապված իրականացվող դատական գործընթացով: Սույն ծրագրի շրջանակներում պետական աջակցություն է տրամադրվում «Հայաստանի ազգային պարաօլիմպիկ կոմիտե», «Հայաստանի կույրերի միավորում», «Խուլերի հայկական սպորտային կոմիտե», «Հայկական հատուկ օլիմպիականներ» հասարակական կազմակերպություններին, որոնք ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի միջոցով օգնում են համապատասխանաբար հենաշարժողական համակարգի, տեսողության, լսողության հետ կապված խնդիրներ ունեցող, մտավոր խանգարումներով մարդկանց՝ ինքնադրսևորվելու և լիարժեք ինտեգրվելու հասարակության մեջ: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է 5 միջոցառում, որոնց մասնակցել է

հաշմանդամություն ունեցող 299 անձ՝ 2017 թվականի 8 միջոցառման և 443 մասնակցի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ հաշմանդամային սպորտին առնչվող ծառայություններին պետական աջակցությունը նվազել է 41.1%-ով՝ պայմանավորված միջոցառումների և մասնակիցների քանակի նվազմամբ:

Նավամոդելային սպորտի զարգացման նպատակով պետական բյուջեից հատկացվել է շուրջ 5.2 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է և 2017 թվականի նկատմամբ նվազել է 5.8%-ով: Նավամոդելային սպորտի զարգացման գծով կազմակերպվել է թվով 1 միջոցառում, որին մասկացել է 5 մարզիկ՝ շահելով 3 ոսկե, 1 արծաթե և 1 բրոնզե մեդալ, ինչպես նաև արժանանալով լավագույն արդյունքի համար անվանական գավաթի:

ՀՀ հավաքական թիմերի գլխավոր և ավագ մարզիչների վարձատրության և աշխարհի չեմպիոններին պատվովճարի հատկացման նպատակով տրամադրվել է 46.3 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 99.5%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.3%-ով՝ պայմանավորված ՀՀ հավաքական թիմերի ավագ մարզիչների և աշխարհի չեմպիոնների թվի աճով:

Եվրոխորհրդի սպորտի մասին համաձայնագրին անդամակցության նպատակով 2018 թվականին պետական բյուջեից տրամադրվել է 4 մլն դրամ (100%): Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 8%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտարժույթի փոխարժեքի աճով:

Հակադոպինգային համաշխարհային գործակալությանն անդամակցելու նպատակով ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 4.4 մլն դրամ (100%): Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3.3%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արտարժույթի փոխարժեքի աճով:

Օլիմպիական խաղերում, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններում բարձր արդյունքների հասած ՀՀ հավաքական թիմերի մարզիկներին և նրանց մարզիչներին ՀՀ Նախագահի անվանական թոշակ հատկացնելու նպատակով նախատեսված 157 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: 2018 թվականին ՀՀ Նախագահի անվանական թոշակ է հատկացվել 72 մարզիկի և 112 մարզչի՝ 2017 թվականի 87 մարզիկի և 119 մարզիչի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.7%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է բարձր ցուցանիշներ արձանագրած անվանական թոշակ ստացողների թվի աճով:

ՀՀ հավաքական թիմերին մարզահագուստով և մարզահանդերձանքով ապահովման նպատակով տրամադրվել է 81.8 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 14.8%-ով, որը պայմանավորված է մարզահագուստի պահանջարկի և գների աճով:

2018 թվականի Հարավային Կորեայի ձմեռային օլիմպիական խաղերին Հայաստանի մարզական պատվիրակության մասնակցության ապահովման նպատակով հատկացվել է 24.3 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է:

2018 թվականի Բուենոս Այրեսում կայացած 3-րդ ամառային պատանեկան օլիմպիական խաղերին Հայաստանի մարզական պատվիրակության մասնակցության ապահովման նպատակով

տրամադրվել է 40.1 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրված միջոցների 74.1%-ը՝ պայմանավորված օլիմպիական խաղերին նախատեսվածից պակաս թվով մարզիկների մասնակցությամբ:

2018 թվականի Հարավային Կորեայի ձմեռային պարաօլիմպիկ խաղերին Հայաստանի մարզական պատվիրակության մասնակցության ապահովման նպատակով հատկացված 6.9 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է:

«Հաշմանդամություն ունեցող լավագույն մարզիկ» մրցույթի անցկացման նպատակով հաշվետու տարում ծախսվել է 16.7 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագրին մասնակցել են լողական, տեսողական, հենաշարժողական խնդիրներ ունեցող և մտավոր սահմանափակումներ ունեցող 192 անձինք: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.1%-ով:

«Լավագույն մարզական նախադպրոցական հաստատություն» մրցույթի անցկացման համար տրամադրվել է 19.2 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագրին անցկացվել է 4 փուլով՝ առաջինը հաստատություններում, հետո՝ համայնքային, մարզային, և եզրափակիչ, որոնց մասնակցել են ՀՀ մարզերի և Արցախի Ստեփանակերտ քաղաքի 432 նախադպրոցական հաստատությունների 13992 մասնակիցներ: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը գրեթե փոփոխություն չեն կրել:

«Երեխաների խնամքի և պաշտպանության լավագույն մարզական հաստատություն» մրցույթի անցկացման համար տրամադրվել է 4.6 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Մարզական միջոցառումն իրականացվել է 2 փուլով: Մրցույթին մասնակցել են 12 հաստատությունների 300 մասնակիցներ: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել:

Հանրապետական ուսանողական մարզական խաղերի անցկացման համար տրամադրվել է 10.8 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 55.6%-ը: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերի 13.4% նվազումը պայմանավորված են ուսանողների՝ նախատեսվածից քիչ մասնակցությամբ և գիշերակացի գումարի նվազմամբ: Մարզական խաղերն անցկացվել են հետևյալ մարզածևերից՝ բասկետբոլ, վոլեյբոլ, մինի ֆուտբոլ, սեղանի թենիս, ուժային եռամարտ, հրաձգություն, հնգամարտ: Խաղերն անցկացվել են 2 փուլով: Խաղերին ընդհանուր առմամբ մասնակցել են շուրջ 3000 ուսանողներ:

ՀՀ մարզերի, Երևան քաղաքի և ԼՂՀ հանրակրթական դպրոցների 8-12-րդ դասարանների աշակերտների սպարտակիադայի անցկացման համար տրամադրվել է 27.9 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 90%-ը, ինչը պայմանավորված է աշակերտների՝ նախատեսվածից քիչ մասնակցությամբ և գիշերակացի գումարի նվազմամբ: ՀՀ մարզերի, Երևան քաղաքի և Արցախի Հանրապետության հանրակրթական դպրոցների 8-12-րդ դասարանների աշակերտների սպարտակիադան անցկացվել է 4 փուլով: Սպարտակիադային ընդհանուր առմամբ մասնակցել է 29750 աշակերտ՝ 2017 թվականի 29510-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 35.8%-ով, որը պայմանավորված է ձեռք բերված մարզահագուստի գների աճով:

ՀՀ մարզերի, Երևանի քաղաքի և ԼՂՀ հանրակրթական դպրոցների 1-3-րդ և 4-7-րդ դասարանների աշակերտների միջև «Սպորտլանդիա» մարզական միջոցառման անցկացման համար տրամադրվել է 27.3 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Սպորտլանդիան

անցկացվել է 4 փուլով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.3%-ով, որը պայմանավորված է ձեռք բերված մարզահագուստի և մարզագույքի գների նվազմամբ:

ՀՀ գյուղական մարզական խաղերի անցկացման համար տրամադրվել է 5.9 մլն դրամ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Գյուղական մարզական խաղերն անցկացվել են 3 փուլով: Միջոցառմանը մասնակցել է շուրջ 5000 մարդ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 25.4%-ով, որը պայմանավորված է նրանով, որ 2018 թվականին հատկացվել են նաև թիմային հաշվարկով պարգևավճարներ:

Տարեցների հանրապետական խաղերի անցկացման համար տրամադրվել է 8.9 մլն դրամ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Խաղերն իրականացվել են 3 փուլով: Խաղերին ընդհանուր առմամբ մասնակցել է 1530 մարզիկ՝ 2017 թվականի 1450-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.5%-ով, որը պայմանավորված է մասնակիցների թվի աճով:

«Պետական մարմինների աշխատակիցների միջև հրաձգության հանրապետական մրցույթի անցկացման համար տրամադրվել է 693.6 հազար դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Մրցույթին մասնակցել են 34 պետական մարմինների 227 աշխատակիցներ՝ նախորդ տարվա 200-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.3%-ով, որը պայմանավորված է մասնակիցների թվի աճով:

Հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևի զարգացմանն աջակցության ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 13 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են «Հայկական կոխ ըմբշամարտի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպության 2018 թվականի մարզական միջոցառումների օրացուցային պլանով նախատեսված միջոցառումները, մարզիչների և մրցավարների համար կազմակերպվել են մրցավարական սեմինարներ: 2018 թվականին հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտ մարզաձևն ուսուցանվել է Երևանի և Արցախի մարզադպրոցների սամբոյի, ձյուդոյի, հունա-հռոմեական ըմբշամարտի և ազատ ոճի ըմբշամարտի խմբերում, օլիմպիական հերթափոխի Գյումրու և Երևանի պետական մարզական քոլեջներում: «Նորայր Մուշեղյանի անվան ըմբշամարտի օլիմպիական մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՊՈԱԿ-ում 2018 թվականի օգոստոսի 2-ին և 9-ին «Արի տուն» ծրագրի մասնակից սփյուռքահայերի համար կազմակերպվել են հայկական ազգային կոխ ըմբշամարտի ցուցադրական ելույթներ: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը փոփոխության չեն ենթարկվել:

«ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Ջերմուկ համայնքում տարածքային զարգացման աճի բևեռի ձևավորում» ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին նախատեսված 13.2 մլն դրամն ամբողջությամբ նվիրաբերության պայմանագրով տրամադրվել է Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամին, որն ուղղվելու է «Կեչուտ թաղամասի խաղահրապարակի կազմակերպում» միջոցառման իրականացմանը: Ծրագիրը նախատեսված է եղել իրականացնել 2018 թվականին, սակայն հաշվի առնելով եղանակային անբարենպաստ պայմանները՝ ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի մասին օրենքով նախատեսված միջոցները կրճատվել են, և ծրագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքները տեղափոխվել են 2019 թվական:

2018 թվականին Երևանում կայացած սուսերամարտի Եվրոպայի մինչև 23-րդ տարեկանների առաջնության անցկացման նպատակով նախատեսված 27.7 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից շուրջ 13 մլրդ դրամ է տրամադրվել *մշակութային ծառայությունների* խմբի ծրագրերի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 97.3%-ը: 2017 թվականի համեմատ մշակութային ծառայությունների ծախսերը նվազել են 6.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված թանգարանների և ցուցասրահների ու արվեստի դասերի ծախսերի նվազմամբ:

Հաշվետու տարում ավելի քան 1.5 մլրդ դրամ ուղղվել է *գրադարանների* դասի ֆինանսավորմանը, որն իրականացվել է 99.7%-ով: 2018 թվականին 15 գրադարանների կողմից իրականացվել են գրադարանային ծառայություններ: Հաշվետու տարում գրադարանների գործունեության առաջնային ուղղություններն են համարվել նրանց գործունեության պայմանների բարելավումն ու մշակութային ժառանգության պահպանության ապահովումը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման գործընթացների իրականացումը, գրադարանային հավաքածուների պետական հաշվառման աշխատանքները: Ծրագրով նախատեսված հատկացումներն ուղղվել են ազգային և համաշխարհային մշակութային ժառանգության մաս հանդիսացող՝ ՀՀ-ում ու արտերկրում լույս տեսած և լույս տեսնող հրատարակությունների անձեռնմխելի ֆոնդերի պահպանման, մատենագիտական տեղեկույթի պետական պաշարների համալրման, օգտվողներին մատենագիտական տեղեկույթով ապահովման, գիտության զարգացման և հանրության կրթական մակարդակի բարձրացման խնդիրների իրագործմանը:

Հաշվետու տարում մշակութային ծառայությունների մատչելիությունն ապահովելու նպատակով «Բիբլիոթեկա» շրջիկ գրադարան-ավտոմեքենան շրջել է ՀՀ Արագածոտնի, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Տավուշի, Սյունիքի, Կոտայքի և Լոռու մարզերի քաղաքային և գյուղական համայնքներում բնակչության գրադարանային տեղեկատվական սպասարկման ծառայություն իրականացնելու և գրադարանային հավաքածուները համալրելու նպատակով: Հայաստանյան գրադարանների համահավաք էլեկտրոնային գրացուցակում 12 գրադարանների կողմից համահավաք քարտարանների տվյալների շտեմարանում շարունակվել են մուտքագրվել մատենագիտական գրառումներ: Ազգային գրադարանի միջոցով իրականացվել է ՀՀ մշակույթի նախարարության հավատարմագրման վկայական ստացած 4 համայնքային գրադարանների վերազինումը: ՀՀ տասը մարզերից վերապատրաստվել են 70 համայնքային գրադարանավարներ: Նախորդ տարվա համեմատ գրադարանային ծառայությունների ծախսերը նվազել են 6.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

2018 թվականին *թանգարանների և ցուցասրահների* դասի ծրագրերին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 2.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 99.2%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 16.8%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված մշակութային օբյեկտների շինարարության ծախսերի կրճատմամբ, ինչպես նաև թանգարանային ծառայությունների և ցուցահանդեսների ծախսերի նվազմամբ:

Թանգարանների և ցուցասրահների դասում ընդգրկված՝ մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգման նպատակով 2018 թվականին հատկացված 94.3 մլն դրամն ամբողջությամբ

օգտագործվել է: Ծրագրի հատկացումների հաշվին շարունակվել են ք. Աբովյանի հայ և ռուս ժողովուրդների բարեկամության թանգարանի հիմնանորոգման աշխատանքները:

Շուրջ 1.9 մլրդ դրամ է տրամադրվել թանգարանային ծառայությունների և ցուցահանդեսների ֆինանսավորմանը, որը կազմել է ծրագրի 99%-ը: Հատկացումների հաշվին ապահովվել է 32 թանգարանների գործունեությունը: Թանգարանների գործունեության առաջնային ուղղություններն են համարվել թանգարանային առարկաների և հավաքածուների պահպանությունը, հանրահռչակումը, բացառիկ ցուցանմուշների կրկնատիպերի պատրաստումը, թանգարանային առարկաների կոնսերվացումն ու վերականգնումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7.5%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով:

Թանգարաններին և ցուցասրահներին աջակցության նպատակով Հայաստանի Հանրապետության համայնքային բյուջեներին հատկացվել են 243.3 մլն դրամ սուբվենցիաներ, որն օգտագործվել է նախատեսված ծավալով: Միջոցներն ուղղվել են Երևան քաղաքի 4 թանգարանների պահպանմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից 370.7 մլն դրամ է տրամադրվել *մշակույթի տների, ակումբների և կենտրոնների* ֆինանսավորմանը, որը կազմել է ծրագրված միջոցների 99.7%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 21.7%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասում ընդգրկված մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերի աճով:

Տվյալ դասում ընդգրկված մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգմանը տրամադրվել է 218.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.8% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Շենիկ համայնքի, Սևան քաղաքի, Բամբակաշատ համայնքի մշակույթի տների հիմնանորոգման, Շենիկի և Սևանի մշակույթի տների որակի նկատմամբ տեխնիկական և հեղինակային հսկողության աշխատանքները: Բամբակաշատ և Շենիկ համայնքների հիմնանորոգման աշխատանքներն ամբողջությամբ ավարտվել են: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 44.8%-ով:

Հաշվետու տարում համայնքային մշակույթի և ազատ ժամանցի կազմակերպմանը հատկացված 44.6 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նշված գումարից շուրջ 37 մլն դրամը հատկացվել է Ստեփանավանի մշակույթի և ժամանցի կենտրոնին՝ վերջինիս գործունեության խթանման, մշակութային միջոցառումների և ժամանցի կազմակերպման, մշակույթի զարգացման, հասարակության հոգևոր պահանջների բավարարման, համայնքի բնակչությանը մշակութային կյանքին հաղորդակից դարձնելու նպատակով: Միջոցներ են տրամադրվել նաև Սյունիքի և Կոտայքի մշակույթի կենտրոնների, Եղեգնաձորի մշակույթի տան ստեղծագործական գործունեության աջակցմանն ու խթանմանը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Մշակութային օբյեկտների շինարարությանը 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 107.8 մլն դրամ, որն իրականացվել է 99.3%-ով: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ Արագածոտնի մարզի Զուչակ գյուղի մշակույթի տան շինարարական աշխատանքների ֆինանսավորմանը:

Այլ մշակութային կազմակերպությունների դասին ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է շուրջ 808 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրի 100%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 4.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված արխիվային ծառայությունների ծախսերի կրճատմամբ:

493 մլն դրամ տրամադրվել է Հայաստանի Ազգային արխիվի սուբսիդավորմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված աշխատողների թվի և շարունակական ծախսերի կրճատմամբ:

Մշակութային արժեքների փորձաքննության ծառայություններին 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 27.8 մլն դրամ: Ծրագրի նպատակը մշակութային արժեքների փորձագիտական ուսումնասիրության, մշակութային արժեքների և մշակութային նշանակության առարկաների մշակութաբանական ու արվեստաբանական փորձաքննության իրականացումն է: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

2018 թվականին տվյալ դասում ՀՀ համայնքային բյուջեներին սուբվենցիաների տրամադրման շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեով նախատեսված 252 մլն դրամն ամբողջությամբ ուղղվել է Երևանի կենդանաբանական այգու սուբսիդավորմանը, որը նախորդ տարվա համեմատ չի փոփոխվել:

Հայրենիք-սիյուռք գործակցության ծրագրերի իրականացման նպատակով ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 35.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը գրեթե չեն փոփոխվել: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Հայաստան-սիյուռք գործակցության վերաբերյալ տեղեկատվական վերլուծական կյութերի պատրաստման և տարածման, համահայկական լրատվական ռեսուրսների (համահայկական կայքերի, տեղեկագրերի, հեռուստատեսային լրատվական հաղորդումների, հեռուստակամուրջների և այլն) ստեղծման աշխատանքներ:

Արվեստի բնագավառի ծրագրերի ֆինանսավորմանը ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 7.2 մլրդ դրամ, որն իրականացվել է 97.2%-ով և 2.7%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Արվեստի բնագավառի մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգմանը 2018 թվականին տրամադրվել է 1.6 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են Դիլիջանի կոմպոզիտորների միության ստեղծագործական տան Բեթհովենյան դահլիճի վերանորոգման նախագծահետազոտական աշխատանքները:

Օպերային և բալետային արվեստի ներկայացումներին աջակցության նպատակով Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետական ակադեմիական թատրոնին հաշվետու տարում տրամադրվել է շուրջ 1.2 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ: Ծրագիրն իրականացվել է օպերային և բալետային արվեստի ավանդույթների պահպանման, տարածման և զարգացման, դասական ու ժամանակակից օպերային և բալետային ստեղծագործությունների բեմադրման նպատակով:

Ամբողջությամբ տրամադրվել է նաև Գ. Սուևդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի համար նախատեսված սուբսիդիան՝ կազմելով շուրջ 292.1 մլն դրամ: Ծրագիրն իրականացվել է ազգային թատերարվեստի ավանդույթների պահպանման, տարածման և զարգացման, թատերարվեստի բնագավառում հանդիսատեսի հոգևոր պահանջների ձևավորման և բավարարման, դասական և ժամանակակից լավագույն դրամատիկական ստեղծագործությունների բեմադրման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով, պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Մշակութային միջոցառումների իրականացմանը հաշվետու տարվա պետական բյուջեից տրամադրվել է 1.2 մլրդ դրամ՝ կազմելով ծրագրի 88.7%-ը: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ սփյուռքի նախարարության կողմից նախատեսված որոշ ծրագրեր չիրականացնելու հանգամանքով: Ժամանակակից արվեստի զարգացման գործում 2018 թվականին առաջնահերթություն է համարվել երիտասարդ ստեղծագործական ներուժի ներգրավումը, նոր միջուկակա մշակութային արտադրանքի ստեղծումը, հայ ժամանակակից ստեղծագործություններով խաղացանկերի և երկացանկերի համալրումը, սփյուռքահայ արվեստագետների ներգրավումը Հայաստանի մշակութային դաշտ: Առանձնակի կարևորվել է դեբյուտային գործընթացներին պետական աջակցությունը՝ արվեստի տարբեր ոլորտներում երիտասարդ ստեղծագործական ներուժի հայտնաբերման, խթանման, մշակութային կյանքում նրանց ներգրավման և ժամանակակից մտածողության խրախուսման, ինչպես նաև սերնդափոխության շարունակականության ապահովման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ մշակութային միջոցառումների իրականացման ծախսերը նվազել են 22.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ, ինչպես նաև ՀՀ սփյուռքի նախարարության կողմից իրականացվող ծրագրերի կրճատմամբ:

Օտարերկրյա պետություններում հայալեզու թատերական ներկայացումներին աջակցության շրջանակներում հատկացվել է 14 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Միջոցներն ուղղվել են Վրաստանում հայալեզու թատերական ներկայացումների բեմադրմանը, ինչպես նաև Վրաստանի հայաշատ վայրերում հյուրախաղերի կազմակերպմանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

«Ժողովրդական» պատվավոր կոչման արժանացած անձանց ամենամսյա պատվովճարների համար օգտագործվել է 35.4 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 93.6%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.6%-ով: Փաստացի ծախսերի՝ ծրագրի նկատմամբ շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված են պատվովճար ստացողների փաստացի քանակով:

Հայաստանի Հանրապետության համայնքային բյուջեներին սուբվենցիաների տրամադրման ծրագրի շրջանակներում 363.3 մլն դրամ է հատկացվել թատերական ներկայացումների սուբսիդավորմանը, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Թատերական ներկայացումների ծախսերը կազմել են շուրջ 1.6 մլրդ դրամ, որոնք օգտագործվել են 99.9%-ով: Ծրագիրն ուղղվել է թատերարվեստի զարգացմանն ու տարածմանը, թատերարվեստին հաղորդակցմանը, թատերարվեստի վերաբերյալ տեղեկույթի ապահովմանը, ինչպես նաև նոր գաղափարների ու արժեքների տարածմանը: Հատկացումներն ուղղվել են 16 թատրոնների գործունեության ապահովմանը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.4%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

2018 թվականին երաժշտարվեստի և պարարվեստի համերգների ծրագրի շրջանակներում նախատեսված 1.5 մլրդ դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագիրն ուղղվել է երաժշտարվեստի և պարարվեստի պահպանմանը, զարգացմանն ու տարածմանը, երաժշտադրամատիկական, երաժշտական կատարողական, երգի-պարի արվեստին հաղորդակցմանը, երաժշտարվեստի ու պարարվեստի վերաբերյալ տեղեկույթի ապահովմանը, ինչպես նաև նոր գաղափարների ու արժեքների տարածմանը: Միջոցներն ուղղվել են 14 համերգային կազմակերպությունների գործունեության ապահովմանը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հայ մշակույթի միջազգային կենտրոններին աջակցության ծրագրի շրջանակներում 6.1 մլն դրամ է հատկացվել Վենետիկում հայ-համաեվրոպական երկխոսության միջազգային կենտրոնի պահպանման համար, որն օգտագործվել է 25%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 76.6%-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ 2018 թվականի հուլիսից դադարեցվել է «Աջակցություն հայ մշակույթի միջազգային կենտրոններին» ծրագրի իրականացումը:

«Ժողովրդական» պատվավոր կոչման արժանացած անձանց ամենամսյա պատվովճարի վճարման ծառայությունների համար տրամադրվել է 170 հազար դրամ, որը կազմել է նախատեսված ծախսերի 88.5%-ը և 8.4%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված բանկերի միջոցով իրականացվող վճարումների տեսակարար կշռի աճով:

Տարածքային համագործակցության և համահայկական մշակութային ծրագրերի իրականացմանը հաշվետու տարում նախատեսվել էր տրամադրել 18.7 մլն դրամ: Ծրագրի նպատակն է տարածքային համագործակցության և մշակութային միջոցառումների իրականացումը, որոնց արդյունքում լուծվում են մի շարք հայապահպանական խնդիրներ, մասնավորապես՝ իրականացվում են հայ համայնքների հետ համագործակցության ծրագրեր և միջոցառումներ: Ծրագիրը չի իրականացվել:

Ազգային ակադեմիական խմբերգային համերգների ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն ուղղվել են «Հայաստանի պետական ազգային ակադեմիական երգչախումբ» ՊՈԱԿ-ի գործունեության ապահովմանը: Նշված ծախսերը կազմել են 248.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը, իսկ նախորդ տարվա համեմատ աճել են 49.4%-ով, որն ուղղվել է աշխատողների լրավճարի հատկացմանը: Միջոցներն ուղղվել են խմբերգային արվեստի պահպանմանը, զարգացմանն ու տարածմանը, երգչախմբային արվեստին հաղորդակցմանը, խմբերգային արվեստի վերաբերյալ տեղեկույթի ապահովմանը, ինչպես նաև նոր գաղափարների ու արժեքների տարածմանը:

Համերգների, փառատոների և այլ միջոցառումների իրականացման նպատակով «Կարեն Դեմիրճյանի անվան մարզահամերգային համալիր» ՊՈԱԿ-ին տրամադրվել է 152.3 մլն դրամ, որն օգտագործվել է ամբողջությամբ:

Հայաստանի Հանրապետության և մայիսյան հերոսամարտերի 100-ամյակին նվիրված միջոցառումների իրականացման նպատակով օգտագործվել է 606.9 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրված միջոցների 98.8%-ը: Հատկացումների հաշվին անցկացվել են Հայաստանի Հանրապետության և մայիսյան հերոսամարտերի 100-ամյակին նվիրված տոնական միջոցառումներ, համերգներ, Հայաստանի պատմության թանգարանում կազմակերպվել է «Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը՝ 100 տարվա հետահայաց» խորագրով ցուցահանդես:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից *կինեմատոգրաֆիայի* բնագավառին տրամադրվել է 604.5 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսված ծախսերի 98.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 8.5%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված կինոնկարների արտադրության և ազգային կինոծրագրերի իրականացման համար նախատեսված միջոցների կրճատմամբ:

Հաշվետու տարում կինոնկարների արտադրությանը տրամադրվել է 419.3 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսված միջոցների 98.8%-ը: Կինոարվեստի բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության պետական քաղաքականության ռազմավարությունը պայմանավորված է կինոարվեստի՝ որպես տեսալսողական հաղորդակցության տեսակի պահպանման, տարածման և զարգացման, կինոարտադրությունն ապահովող տեխնոլոգիայի մշտական կատարելագործման, միջազգային կինոփառատոներին և կինոշուկաներին Հայաստանի Հանրապետության մասնակցության ապահովմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 7.6%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ: 2018 թվականին նկարահանվել են 20 խաղարկային, 10 վավերագրական ֆիլմեր և 5 մուլտֆիլմեր:

Ազգային կինոծրագրերի իրականացման համար հատկացումներն ուղղվել են Հայաստանի Ազգային կինոկենտրոնի գործունեության ապահովմանը: 2018 թվականին այդ ուղղությամբ նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 99%-ով՝ կազմելով 138 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 11.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հաշվետու տարում 6.8 մլն դրամ է տրամադրվել կինո-ֆոտո-ֆոնո հավաքածուի պահպանման ծառայություններին՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վերականգնվել է 2 ֆիլմ, իրականացվել է 6 ֆիլմի թվայնացում: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Փաստավավերագրական կինոծրագրերի իրականացման համար նախատեսված միջոցները նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 40.5 մլն դրամ: Հատկացված միջոցների հաշվին ապահովվել է «Փաստավավերագրական ֆիլմերի «Հայկ» կինոստուդիա» ՊՈԱԿ-ի գործունեությունը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հուշարձանների և մշակութային արժեքների վերականգնման ու պահպանման դասին ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 271.7 մլն դրամ կամ ծրագրային ցուցանիշի 68.7%-ը: Շեղումը պայմանավորված է հուշարձանների ամրակայման, նորոգման և վերականգնման ծախսերի կատարողականով: Վերջիններս նվազել են նաև Նախորդ տարվա համեմատ, որով հիմնականում պայմանավորված է տվյալ դասի ծախսերի 24.4%-ով նվազումը:

Հաշվետու տարում 3.7 մլն դրամ պետական աջակցություն է տրամադրվել Թբիլիսիում գտնվող հայ գրողների պանթեոնի պահպանման նպատակով, որն իրականացվել է Նախատեսված ծավալով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.6%-ով, որը պայմանավորված է Նախատեսված գործառույթների նվազմամբ:

Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական աշխատանքների ֆինանսավորման համար 2018 թվականին տրամադրվել է 91.2 մլն դրամ, որն իրականացվել է 98.6%-ով: Ծրագրի նպատակներն են պատմամշակութային հուշարձանների ուսումնասիրումը, վավերագրումը, պահպանական փաստաթղթերի փաթեթի (հուշարձանների պետական ցուցակներ, վկայագրեր, պահպանական գոտիների նախագծեր, գիտատեղեկատու շտեմարան, հուշարձանների կադաստր) ստեղծումը և դրանց շնորհիվ հուշարձանների պահպանության ապահովումն ու հետագա սերունդներին փոխանցումը: Հաշվետու տարվա ընթացքում իրականացվել են Նախատեսված 200 հուշարձանների պահպանական գոտիների նախագծման և թողարկման, 70 հուշարձանների հաշվառման և ցուցակագրման, 120 հուշարձանների հաշվառման և վկայագրման, ինչպես նաև հայկական պատմամշակութային ժառանգության գիտատեղեկատու շտեմարանի 390 վավերագրերի կազմման և թվայնացման աշխատանքներ: Կատարվել են նաև վտանգված և վերականգնվող պատմամշակութային անշարժ հուշարձանների 3 պեղումներ: Պատմամշակութային ժառանգության վերաբերյալ հանրությանն իրազեկելու նպատակով հրատարակության է պատրաստվել «Հուշարձան» տարեգրքի «ԺԴ» հատորը, իսկ հուշարձանների կադաստրի աշխատանքները չեն իրականացվել: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 7.8%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հայկական պատմամշակութային հուշարձանների վավերագրմանը տրամադրվել է 49.6 մլն դրամ աջակցություն, որը կատարվել է 100%-ով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.5%-ով: Հաշվետու տարվա ընթացքում իրականացվել է 370 պատմամշակութային հուշարձանի վավերագրում՝ Նախորդ տարվա 400-ի փոխարեն:

2018 թվականին հուշարձանների ամրակայման, նորոգման և վերականգնման աշխատանքների իրականացմանը պետական բյուջեից տրամադրվել է 127.2 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 50.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գնման գործընթացի, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի չմշակման և չթարմացման, պայմանագրով Նախատեսված աշխատանքները չկատարելու հետ, ինչի արդյունքում Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 37.4%-ով: Հուշարձանների պահպանության բնագավառում իրականացվող գործընթացները նպատակաուղղված են եղել պատմամշակութային հուշարձանների հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, վերականգնման և օգտագործման գործում առկա հիմնախնդիրների բացահայտմանն ու դրանց լուծմանը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են

12 հուշարձանի վերականգնման աշխատանքներ՝ կանխատեսված 10-ի դիմաց, 2 գիտնախագծային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքներ՝ կանխատեսված 5-ի փոխարեն, 15 հրատապ ուսումնասիրման, ամրակայման և վերականգնման աշխատանքները չեն կատարվել, 2 պատմամշակութային անշարժ հուշարձանի պեղման աշխատանքներ՝ նախատեսված 3-ի դիմաց:

2018 թվականին *ռադիո և հեռուստահաղորդումների հեռարձակման և հրատարակչական ծառայությունների* ծախսերը կազմել են շուրջ 8.5 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 98.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ խմբի ծախսերը նվազել են 0.6%-ով:

Հաշվետու տարում *հեռուստառադիոհաղորդումների* դասի գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 6.9 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 99.4%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 2.5%-ով:

Ոլորտի պետական կառավարման մարմինների՝ Հեռուստատեսության և ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի և Հայաստանի հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի պահպանմանը տրամադրվել է 376.1 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 96.1%-ը՝ պայմանավորված տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 0.7%-ով:

2018 թվականին հեռուստառադիոհաղորդումների դասի ներքոհիշյալ 8 ծրագրերը կատարվել են նախատեսված ծավալով:

Հեռուստառադիոհաղորդումների դասի հատկացումների գերակշիռ մասը՝ 5.1 մլրդ դրամ, տրամադրվել է հեռուստատեսային ծառայություններին, որից շուրջ 5 մլրդ դրամը հեռուստահաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով տրամադրվել է «Հայաստանի հանրային հեռուստառադիոընկերություն» ՓԲԸ-ին՝ որպես դրամաշնորհ: 99.2 մլն դրամ դրամաշնորհ է տրամադրվել «Հայաստանի հեռուստատեսային և ռադիոհաղորդիչ ցանց» ՓԲԸ-ին՝ արբանյակային ունակության վարձակալության նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ հեռուստատեսային ծառայությունների ծախսերն աճել են 4.6%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված սպորտային իրադարձությունների հեռարձակման իրավունքների և հեռարձակման նոր ծառայությունների ձեռքբերմամբ (2018 թվականի Ֆուտբոլի Աշխարհի առաջնություն, Ձմեռային Օլիմպիական խաղեր և այլն):

Հաշվետու տարում ռադիոծառայությունների շրջանակներում 785.3 մլն դրամ դրամաշնորհ է տրամադրվել «Հայաստանի հանրային ռադիոընկերություն» ՓԲԸ-ին՝ ռադիոհաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով, որը նախորդ տարվա համեմատ մնացել է անփոփոխ:

Ռադիո և հեռուստատեսային հաղորդումների պատրաստման և հեռարձակման նպատակով 94.6 մլն դրամ է տրամադրվել «Շիրակի հանրային հեռուստառադիո» ՓԲԸ-ին, որը նույնպես նախորդ տարվա համեմատ փոփոխություն չի կրել:

ԱՊՀ երկրներում հեռուստառադիոծրագրերի հեռարձակման ծախսերը կազմել են 175.5 մլն դրամ: Ծրագիրը նախատեսված է հեռուստառադիոհաղորդումների միջոցով ԱՊՀ երկրներում տեղեկույթ տարածելու և ստանալու համար: Այն հնարավորություն է տալիս ԱՊՀ երկրներում ծանոթանալ Հայաստանի մշակութային, քաղաքական և տնտեսական կյանքին: Նշված ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ աճել են 10%-ով: Ավելացումները կատարվել են համաձայն ՀՀ

Նախագահի 03.07.07թ. N Ղ-1212 հանձնարարականի (յուրաքանչյուր տարի մասնաբաժնի չափի ավելացում 10%-ով):

Հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման նպատակով «Հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոն» ՓԲԸ-ին հատկացվել է 44.3 մլն դրամի պետական աջակցություն, որը նախորդ տարվա համեմատ չի փոփոխվել:

Հոգևոր-մշակութային հեռուստատեսային ծառայությունների ծախսերը կազմել են 150.2 մլն դրամ, որոնք նույնպես 2017 թվականի համեմատ փոփոխություն չեն կրել: Միջոցները տրամադրվել են «Հոգևոր-մշակութային հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ-ին՝ որպես դրամաշնորհ:

«Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերություն» ՓԲԸ-ի շենք-շինությունների հիմնանորոգմանը պետական բյուջեից տրամադրվել է 47.1 մլն դրամ, իսկ տեխնիկական վերազինմանը՝ 95.8 մլն դրամ կապիտալ դրամաշնորհ:

Գնումների գործընթացի հրապարակայնության ապահովման նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 20.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 66.9%-ը: Շեղումը պայմանավորված է գնման գործընթացի արդյունքում առաջացած տևտեսմամբ, մասնավորապես՝ չեն օգտագործվել տեղեկատվական բնույթի տեսահոլովակների հեռարձակման ծառայությունների համար նախատեսված միջոցները, քանի որ տեսահոլովակների հեռարձակման նյութերը տեղադրվել են www.procurement.am կայքում: Ծրագիրը նախատեսված է պետական գնումների կատարման համար անհրաժեշտ միջոցների կազմակերպման, պետության կողմից կատարվող գնումների վերաբերյալ հանրությանը հրապարակային տեղեկատվության տրամադրման, մասնագետների վերապատրաստման արդյունավետ իրականացման համար:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովին տրամադրվել է 3.7 մլն դրամ կամ նախատեսված միջոցների 58%-ը: Շեղումը պայմանավորված է հայտարարված միջոցների արդյունքում ապրանքների ավելի ցածր գնով ձեռքբերմամբ:

Հայաստան-սփյուռք գործակցության թեմայով հեռուստահաղորդումների և տեսահոլովակների պատրաստման, հեռարձակման, ձեռքբերման և բազմացման նպատակով հաշվետու տարում պետական բյուջեից տրամադրվել է 36.9 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 70.1%-ը և նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 29.8%-ով՝ պայմանավորված ծրագրի բովանդակային և քանակական ցուցանիշների փոփոխմամբ: Ծրագրի նպատակն է պահպանել և զարգացնել հայրենիք-սփյուռք, սփյուռք-սփյուռք կապերը և սփյուռքում ավելի հասանելի դարձնել ՀՀ սփյուռքի նախարարության գործունեությունը, ավելի մանրամասն ներկայացնել իրականացվող ծրագրերն ու դրանց նպատակները, ինչպես նաև համայնքներում տարածել Հայաստանն ու հայկական մշակույթը քարոզող հաղորդումներ և հոլովակներ:

2018 թվականին 953.4 մլն դրամ են կազմել *հրատարակչությունների և խմբագրությունների* դասի ծախսերը՝ 99.4%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ հրատարակչությունների և խմբագրությունների ծախսերը նվազել են 6.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված գրականության հրատարակման և հրատարակչական, տեղեկատվական ու

տպագրական ծառայությունների ձեռքբերման, ինչպես նաև գրական ժառանգության պահպանման և տարածման ծախսերի կրճատմամբ:

Պետական մամուլի հրատարակմանը հաշվետու տարում տրամադրվել է 69.3 մլն դրամ (100%), որը հատկացվել է «Արմենպրես» պետական լրատվական գործակալություն» ՓԲԸ-ին՝ «Հայաստանի Հանրապետություն» և «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթերի հրատարակման համար: Հաշվետու ժամանակաշրջանում լույս է տեսել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի 235 և «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթի՝ 85 համար: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.7%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Գրականության հրատարակմանը տրամադրվել է 51.9 մլն դրամ, որն օգտագործվել է 93.5%-ով՝ պայմանավորված որոշ գրքերի հրատարակումը չիրականացնելու հանգամանքով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին հրատարակվել է 31 անուն գիրք՝ նախորդ տարվա 39-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 28.1%-ով:

Գիտական ամսագրերի և մենագրությունների հրատարակման համար նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 74.3 մլն դրամ: Ֆինանսավորումը հատկացվում է գիտական հրատարակումների մակարդակի բարձրացման, գրախոսվող ամսագրերի՝ միջազգային ստանդարտներին մոտեցման, գիտական արդյունքների վերլուծության, միջազգային տեղեկատվական բազաներում գրանցվելու և հանրապետությունում հրատարակվող գիտական ամսագրերի, հրատարակումների միջազգային ճանաչման խնդրի լուծման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.7%-ով՝ պայմանավորված հաստիքների կրճատմամբ:

Ոչ պետական մամուլի հրատարակմանը տրամադրվել է 44.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 97.3%-ը, որը պայմանավորված է «Ոգու կանչ» թերթի հրատարակումը չիրականացնելու և «Գարուն» ամսագրի որոշ համարներ չտպագրելու հանգամանքով: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում հրատարակվել է 50 անուն պարբերական՝ նախորդ տարվա 63-ի դիմաց, որի արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 8.5%-ով: Ծրագրի շրջանակներում պետական հոգաձուլություն է ցուցաբերվում ոչ պետական մամուլին, ինչպես նաև ազգային փոքրամասնությունների լեզվով լույս տեսնող գրական և մշակութային մամուլին:

Մանկական, մանկապատանեկան թերթերի և ամսագրերի հրատարակմանը տրամադրվել է 44.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.7%-ով՝ պայմանավորված «Աղբյուր», «Ծիծեռնակ», և «Կանչ» մանկական թերթերի և ամսագրերի հաստիքների կրճատմամբ:

Հրատարակչական, տեղեկատվական և տպագրական ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերը կազմել են 354.9 մլն դրամ կամ ծրագրվածի 100%-ը: Միջոցները տրամադրվել են ՀՀ արդարադատության և արտաքին գործերի նախարարություններին: Ծրագրի շրջանակներում ֆինանսավորվում են «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր», «Հայաստանի Հանրապետության գերատեսչական նորմատիվ ակտերի տեղեկագիր», «Երևանի իրավական ակտերի տեղեկագիր», «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր» (ռուսերեն) և «Քաղաքային ու գյուղական համայնքների նորմատիվ իրավական ակտերի ժողովածու»

պարբերականների հրատարակման, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման, իրավաբանական անձանց պետական գրանցման գործընթացներում և ՀՀ արդարադատության նախարարության գործունեության ընթացքում օգտագործվող պոլիգրաֆիական արտադրանքի ձեռքբերման, «Առլիս» տեղեկատվական համակարգի պահպանման և շահագործման աշխատանքները, ինչպես նաև միջազգային պայմանագրերի տպագրությունը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.4%-ով, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ՀՀ մուտքի արտոնագրերի, վերադարձի վկայականների և պաշտպանված ձևաթղթերի տպագրությունն իրականացվում է երկու տարին մեկ անգամ, և 2018 թվականին տպագրություն չի իրականացվել:

Վրաստանի հայալեզու լրատվամիջոցներին աջակցության շրջանակներում 10 մլն դրամ է հատկացվել «Վրաստան» թերթի հրատարակմանը, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը փոփոխություն չեն կրել:

Թարգմանչական ծառայությունների համար նախատեսված գումարը նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել է՝ կազմելով 217.4 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել: 2018 թվականին թարգմանվել է 25582 էջ՝ նախատեսված 25577 էջի և 2017 թվականի 25581 էջի դիմաց: Թարգմանված էջերի 31 տոկոսը կազմել են հայերենից ռուսերեն թարգմանությունները, 25 տոկոսը՝ հայերենից անգլերեն, 7 տոկոսը՝ ռուսերենից հայերեն, իսկ 34 տոկոսը՝ անգլերենից հայերեն թարգմանությունները: Մնացած 3 տոկոսը կազմում են ֆրանսերենից հայերեն և ռուսերեն, իտալերենից հայերեն, ինչպես նաև ռուսերեն-անգլերեն լեզվազույգով թարգմանությունները:

2018 թվականին գրականության հրատարակմանը տրամադրվել է 34.7 մլն դրամ աջակցություն՝ կազմելով ծրագրի 99.2%-ը: Հատկացումների հաշվին հրատարակվել է 27 անուն գիրք և 1 թարգմանական ծրագիր՝ նախորդ տարվա 15 գրքի և 1 թարգմանական ծրագրի համեմատ: Արդյունքում 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 31.7%-ով:

Տեղեկատվական և ուսուցողական կայքերի մշակման և սպասարկման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 28.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 96.3%-ը: Միջոցները հատկացվել են «Հայերն այսօր» էլեկտրոնային բազմալեզու օրաթերթի հրատարակման, էլեկտրոնային գրադարանի համալրման ու «Արևելահայերենից արևմտահայերեն և հակառակը փոխարկիչ» ծրագրի համալրման ու սպասարկման աշխատանքներին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.5%-ով, որը մասամբ պայմանավորված է թափուր հաստիքներով:

Ուսումնական և հանրամատչելի գրականության հավաքագրման և սփյուռքի համայնքներին առաքման նպատակով հատկացվել է 9 մլն դրամ, որն օգտագործվել է 100%-ով: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում 18152 կտոր գրականություն է առաքվել հայ գաղթօջախների ուսումնական հաստատություններին և կազմակերպություններին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 3.8%-ով, որը պայմանավորված է ստացված հայտերի քանակով:

Գրական ժառանգության պահպանման և տարածման համար նախատեսված 14.7 մլն դրամ միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են: Ծրագրի շրջանակներում ապահովվում է «Գրքի և հրատարակչական գործի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գործունեությունը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված

ծախսերը նվազել են 44.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հաշվետու տարում տեղեկատվության ձեռքբերման դասի գծով պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 622.1 մլն դրամ՝ 93.9%-ով ապահովելով նախատեսված հատկացումները: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն աճել են 46.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված հանրային իրազեկման ապահովման ծախսերի աճով:

Տեղեկատվության ձեռքբերման, պահպանման և արխիվացման ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով հատկացվել է 80.7 մլն դրամ «Արմենպրես» ՓԲԸ-ի կողմից մատուցվող ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով, որը տեղեկույթ է տրամադրել հանրապետության ՉԼՄ-ներին և արտերկրում գտնվող ՀՀ դեսպանատներին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.7%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացմամբ:

Հանրային իրազեկման ապահովմանը տրամադրվել է 541.4 մլն դրամ, որն օգտագործվել է 93.1%-ով՝ պայմանավորված տնտեսումներով: Ծրագրի շրջանակներում «Հանրային կապերի և տեղեկատվության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից կատարվել են հետևյալ աշխատանքները՝

- Հայկական տպագիր, էլեկտրոնային, հեռարձակվող մամուլի, Ադրբեջանի առցանց (ադրբեջաներեն, ռուսերեն, անգլերեն) մամուլի, տարածաշրջանի երկրների առցանց (վրացերեն, պարսկերեն, թուրքերեն, արաբերեն) մամուլի, Ռուսաստանի և արտերկրի ռուսերեն մամուլի, արևմտյան երկրների առցանց (անգլերեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն, գերմաներեն, իտալերեն) մամուլի մշտադիտարկում ամենօրյա ռեժիմով,

- Տեղեկատվական հոսքերի վերլուծություն և պարբերական ռեժիմով ամփոփիչ տեղեկանքների պատրաստում,

- Ղարաբաղյան հիմնախնդրի, Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդրի, հայ-թուրքական հարաբերությունների հետազոտում, Ադրբեջանի հիմնախնդիրների կարգավորման գործընթացի ուսումնասիրություն և տեղեկատվական սպասարկում,

- Արտաքին քաղաքական գործընթացների, սպասվող կամ իրականացված գործողությունների հանրամատչելի ներկայացում, համապատասխան հանրային կարծիքի ձևավորմանն ուղղված գործողություններ,

- ՀՀ Նախագահի, վարչապետի գործունեության տեղեկատվական սպասարկում,

- Անվտանգության և պաշտպանական հիմնախնդիրների, քաղաքական և ընտրական գործընթացների ուսումնասիրություն և տեղեկատվական սպասարկում,

- Սփյուռքի կառույցների և սփյուռքի մամուլի գործունեության ուսումնասիրություն ու տեղեկատվական սպասարկում և փորձագիտական եզրակացությունների, վերլուծական տեղեկանքների, քաղաքական ամփոփագրերի պատրաստում,

- Կառավարության առաջնահերթ ոլորտներում հիմնախնդիրների և դրանց վերաբերյալ տեղեկատվական հոսքերի ուսումնասիրություն և տեղեկատվական սպասարկում,

- Սոցիալական ցանցերի ուսումնասիրություն և փորձագիտական եզրակացությունների, վերլուծական տեղեկանքների, քաղաքական ամփոփագրերի պատրաստում,

- Արտաքին հարթակներում խնդրահարույց հարցերի շուրջ հայկական տեսակետի առաջնորդում,
- ՀՀ շահերին առնչվող միջազգային կառույցների դիրքորոշումների մոնիթորինգ և վերլուծական նյութերի պատրաստում,
- Չանգվածային լրատվամիջոցների, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների և կառույցների գործունեության հետազոտություն, խորհրդատվության ապահովում,
- ՀՀ արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունների տեղեկատվական սպասարկում (ասուլիսներ),
- Զաղաքական թեմաներով փորձագիտական, մասնագիտական քննարկումների կազմակերպում,
- Արտերկրի և Հայաստանի գործընկեր կառույցների, լրատվամիջոցների հետ հետ կապերի հաստատում,
- Տեղեկատվական-թեմատիկ գրքերի, բրոշյուրների թողարկում, թարգմանություն,
- Հայաստանի ԲՈՒՀ-երում Կենտրոնի փորձագետների ներգրավում ուսումնական պրոցեսում,
- ՀՀ տեղեկատվական անվտանգության հայեցակարգից բխող միջոցառումների իրականացում, ամփոփագրերի պատրաստում,
- Զաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների և պետական հիմնարկների հանրային կապերի պատասխանատուների համար ուսուցողական նյութերի պատրաստում և ուսումնական ծրագրերի իրականացում,
- Կառավարության աշխատանքները և հաջողակ բիզնեսները լուսաբանող հաղորդումների պատրաստում,
- Փաստագրական վավերագրական ֆիլմի արտադրություն,
- Օտարերկրյա լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների համար Հայաստան մեդիա տուրերի կազմակերպում:

Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 60.2%-ով՝ պայմանավորված տեղեկատվական տվյալների մշակման աշխատանքների ծավալի աճով:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից շուրջ 1.1 մլրդ դրամ է տրամադրվել *կրոնական և հասարակական այլ ծառայությունների* խմբի ծրագրերի ֆինանսավորմանը, որոնք կատարվել են 83.7%-ով: Նախորդ տարվա համեմատությամբ խմբի ծախսերը նվազել են 2.3%-ով:

Հաշվետու տարում 924.5 մլն դրամ է տրամադրվել երիտասարդական ծրագրերի դասին, որի ծախսերը կատարվել են 92.8%-ով և նախորդ տարվա համեմատ աճել 12.9%-ով:

Նշված գումարից 232.6 մլն դրամն ուղղվել է «Երիտասարդական ծրագրեր»-ին՝ ապահովելով 91.6% կատարողական, որը պայմանավորված է շուկայի ուսումնասիրության արդյունքում ձևավորված նախահաշվային արժեքների ճշգրտմամբ, Երիտասարդական ուսումնասիրությունների ինստիտուտի խորհրդի կազմում տեղի ունեցած փոփոխություններով՝ կապված խորհրդի նիստի ուշ կայացման և ուսումնասիրությունն իրականացնելու համար ժամանակահատվածի սղության հետ, ինչպես նաև Հայ Առաքելական Ուղղափառ Սուրբ Եկեղեցու Վիրահայոց Թեմի կողմից ներկայացված

ծրագիրը չեղարկելու հանգամանքով: Արդյունքում նշված ծախսերը նվազել են նաև Նախորդ տարվա համեմատ՝ 9.5%-ով:

Երիտասարդական ծրագրերի շրջանակներում թրաֆիքինգի դեմ պայքարի միջոցառումներին տրամադրվել է 8 մլն դրամ կամ Նախատեսվածի 100%-ը: Նշված գումարից 2.2 մլն դրամը տրամադրվել է «Երիտասարդական միջոցառումների իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին, 2.3 մլն դրամը՝ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ-ին և 3.5 մլն դրամը՝ «Առևտրի-Վիզուալ լրագրողների ասոցիացիա» ՀԿ-ին: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերն աճել են 12.1%-ով՝ պայմանավորված 2017 թվականին ծրագրի շրջանակներում Նախատեսված ծախսերի տևտեսմամբ:

2018 թվականին հայրենաճանաչության «Արի տուն» ծրագրի շրջանակներում սփյուռքի երիտասարդության՝ Հայաստան ճանաչողական այցելությունների կազմակերպման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 61.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվում են 13-20 տարեկան հայազգի երիտասարդների 14-օրյա ճանաչողական շրջայցեր հայրենիքում: Երիտասարդները 10 օր բնակվում են հայ ընտանիքներում, 4 օր՝ ճամբարում, մասնակցում են թվով 9 ճանաչողական շրջայցերի, նաև ճամբարում մասնակցում են հայոց լեզվի, հայկական երգի և պարի դասերի: Ծրագրի գլխավոր նպատակն է սփյուռքում բնակվող հայազգի երիտասարդների հայապահպանությունը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 32.8%-ով, ինչը պայմանավորված է ծրագրի բովանդակային և քանակական փոփոխությամբ, ինչպես նաև մրցույթում ներկայացված ցածր գնային առաջարկով:

2018 թվականին պետական բյուջեից Հայաստանում ինտելեկտուալ խաղերի զարգացմանը տրամադրվել է շուրջ 7.4 մլն դրամ աջակցություն՝ ապահովելով 87.8% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 38.8%-ով: Ծրագրի շրջանակներում անցկացվել է թվով 8 միջոցառում, շահառուների թիվը կազմել է 617 մարդ՝ 2017 թվականին անցկացված 12 միջոցառման և 1167 շահառուի դիմաց: Շեղումը և Նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է «Գիտակների հայկական ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության ու ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության միջև կնքված պայմանագրի լուծմամբ:

«Երիտասարդ ընտանիքին՝ մատչելի բնակարան» պետական նպատակային ծրագրի համաֆինանսավորման համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 92.6%-ով՝ կազմելով 614.8 մլն դրամ և 36.5%-ով գերազանցելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է շահառուների թվի աճով: Ծրագրի շրջանակներում սուբսիդավորումն իրականացվում է վարկավորմամբ զբաղվող ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված հայտերի հիման վրա: Ծրագրում նախատեսված 3830 շահառուի և Նախորդ տարվա 2593 շահառուի դիմաց 2018 թվականին փաստացի ընդգրկվել է 3363 շահառու:

Քաղաքական կուսակցություններին, հասարակական կազմակերպություններին և արհմիություններին աջակցության ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 145.3 մլն դրամ՝ 51.4%-ով ապահովելով ծրագիրը և 47.4%-ով զիջելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը: Օգտագործված գումարից 21.8 մլն դրամը՝ նախատեսվածի 98.9%-ը, տրամադրվել է ՀՀ երիտասարդական հիմնադրամին, որին վերապահված է եղել 2018 թվականի ընթացքում հասարակական կազմակերպությունների միջև դրամաշնորհային մրցույթների կազմակերպման իրավասությունը: 103.5 մլն դրամ է հատկացվել

«Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենքին համապատասխան ՀՀ ԱԺ 2017 թվականի ընտրություններում 3 և ավելի տոկոս ձայն հավաքած 5 կուսակցություններին և կուսակցությունների դաշինքներին, որոնք ամբողջությամբ ֆինանսավորվել են: 20 մլն դրամ տրամադրվել է ՀՀ կառավարության աշխատակազմին՝ կազմելով ծրագրի 12.8%-ը: Գումարը տրամադրվել է միայն ազգային փոքրամասնությունների հասարակական կազմակերպություններին, իսկ այլ քաղաքական կուսակցություններից և հասարակական կազմակերպություններից համապատասխան փաստաթղթեր չեն ներկայացվել ֆինանսավորման համար: Հիմնականում Նշվածի արդյունքում տվյալ ծրագրի ծախսերի կատարողականը կազմել է 51.4%: Նախորդ տարվա համեմատ Նշված ծախսերի նվազումը պայմանավորված է ՀՀ երիտասարդական հիմնադրամին հատկացումների նվազմամբ:

Այլ դասերին չչափանալով հանգստի, մշակույթի և կրոնի դասի շրջանակներում ծախսվել է 857.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 98.9% կատարողական: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ մշակույթի ու ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունների պահպանմանը, որոնք կազմել են համապատասխանաբար 531.8 մլն դրամ և 325.6 մլն դրամ կամ ծրագրված միջոցների համապատասխանաբար 99.9%-ը և 97.4%-ը: Նշված ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ աճել են համապատասխանաբար 14.1%-ով և 18.7%-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ նախարարների աշխատակազմերի ծախսերը, որոնք 2017 թվականին արտացոլված էին պետական բյուջեի ծախսերի՝ «Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ» բաժնում, 2018 թվականին միավորվել են նախարարությունների աշխատակազմերի ծախսերի հետ և արտացոլվել սույն դասում:

Գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման ծրագրի շրջանակներում համակարգչային տեխնիկայի ձեռքբերման նպատակով 2.1 մլն դրամ է տրամադրվել ՀՀ մշակույթի նախարարությանը՝ կազմելով ծրագրով նախատեսվածի 97.9%-ը:

Կրթություն

2018 թվականին կրթության բնագավառում ՀՀ պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են ավելի քան 121.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 97.6% կատարողական: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների և բարձրագույն մասնագիտական կրթության դասերի ծախսերի կատարողականով: 2017 թվականի համեմատ կրթության բնագավառի ծախսերը նվազել են 2.2%-ով կամ ավելի քան 2.7 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է տարրական ընդհանուր կրթության, հիմնական ընդհանուր կրթության, միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության և բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ծախսերի նվազմամբ:

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից կրթությանը հատկացված միջոցներից 778.8 մլն դրամն ուղղվել է *Նախադպրոցական կրթությանը*՝ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշի 99.9% կատարողական և 7.4%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ հիմնականում

պայմանավորված երեխաների և նախադպրոցական կրթության հաստատությունների թվի աճով: Ծրագիրն ուղղված է մանկապարտեզ չունեցող համայնքների ավագ տարիքի երեխաների կրթության կազմակերպմանը:

Հաշվետու տարում տարրական, հիմնական և միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառում հանրակրթական ուսուցման ծախսերը կատարվել են 99.9%-ով՝ կազմելով 72.8 մլրդ դրամ, որից 25.7 մլրդ դրամը կազմել են տարրական, 34.6 մլրդ դրամը՝ հիմնական, 12.6 մլրդ դրամը՝ միջնակարգ ընդհանուր կրթության ծախսերը: Հանրակրթության համակարգում 2018 թվականին գործել է 1383 դպրոց՝ միջին հաշվով 384.9 հազար աշակերտով՝ 2017 թվականի 1379 դպրոցի և 349.9 հազար աշակերտի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ հանրակրթական ուսուցման ծախսերը նվազել են 2.6%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է հանրակրթական դպրոցների ոչ ուսուցչական անձնակազմի թվի նվազմամբ:

Երաժշտական դպրոցներում ուսուցմանը տրամադրվել է 380.2 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Հատկացումների հաշվին ապահովվել է «Երևանի Չայկովսկու անվան միջնակարգ մասնագիտական երաժշտական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի գործունեությունը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2%-ով կամ 7.9 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով:

Շուրջ 7.9 մլն դրամ է կազմել երաժշտական դպրոցներում սովորողների կրթաթոշակը: Նշված միջոցներն օգտագործվել են ամբողջությամբ և նախորդ տարվա համեմատ մնացել անփոփոխ:

2018 թվականին տարրական, հիմնական և միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառներում հատուկ կրթության ծախսերը կատարվել են 99.9%-ով՝ կազմելով ավելի քան 2.6 մլրդ դրամ, որից 861.3 մլն դրամն (100%) ուղղվել է տարրական, 1.2 մլրդ դրամը (99.8%)՝ հիմնական, 526 մլն դրամը (100%)՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառների հատուկ կրթական հաստատություններին: 2017 թվականի համեմատ հատուկ կրթության ծախսերը նվազել են 12.9%-ով կամ 390.4 մլն դրամով՝ պայմանավորված համընդհանուր ներառական կրթության անցման գործընթացի շրջանակներում երկու հատուկ դպրոցներ մանկավարժահոգեբանական գնահատման տարածքային կենտրոնների վերակազմակերպելու հանգամանքով, որը և հանգեցրել է հատուկ կրթական հաստատությունների աշակերտների թվի նվազման:

Հաշվետու տարում տարրական, հիմնական և միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառներում մասնագիտացված հանրակրթական ուսուցման կազմակերպման նպատակով ծախսվել է ավելի քան 2.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 94.3%-ը: Մասնավորապես՝ 82.5 մլն դրամն (100%) ուղղվել է տարրական, 969 մլն դրամը (100%)՝ հիմնական, 1.3 մլրդ դրամը (90.1%)՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառների կրթական հաստատություններին: 2018 թվականին համակարգում գործել է 6 դպրոց, աշակերտների միջին տարեկան թիվը կազմել է 2885՝ 2017 թվականի 2433-ի դիմաց: 2017 թվականի համեմատ մասնագիտացված հանրակրթական ուսուցման ծախսերն աճել են 25.5%-ով կամ 474.2 մլն դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված Մոնթե Մելքոնյանի անվան ռազմամարզական վարժարանին հատկացվող միջոցները պաշտպանության բնագավառից կրթության բնագավառ տեղափոխելու հանգամանքով:

2018 թվականին տարրական, հիմնական և միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառներում ներառական կրթության ծախսերը կատարվել են 99.3%-ով՝ կազմելով 3.2 մլրդ դրամ, որից ավելի քան 1.3 մլրդ դրամը՝ տարրական, 1.7 մլրդ դրամը՝ հիմնական և 139.7 մլն դրամը՝ միջնակարգ ընդհանուր կրթության ծախսերն են: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 13.6%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է սովորողների թվի կրճատմամբ՝ կապված համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրման գործընթացի հետ:

Միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության բնագավառում ընդգրկված՝ երեկոյան ուսուցման ծրագրի շրջանակներում ֆինանսավորվել է ՀՀ Շիրակի մարզի երեկոյան դպրոցը, որին հատկացվել է 15.3 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 24.9%-ով՝ պայմանավորված տվյալ ծրագրի շրջանակներում ոչ ուսուցչական անձնակազմի դրույքների թվի ավելացմամբ:

2018 թվականին *նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության* խմբի ծախսերը կազմել են 10 մլրդ դրամ կամ նախատեսված հատկացումների 98.2%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 1.5%-ով:

Միջին մասնագիտական կրթության ծախսերը կազմել են 7.4 մլրդ դրամ կամ ծրագրի 97.9%-ը և 3.4%-ով գերազանցել են նախորդ տարվա ցուցանիշը: Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության ծախսերը կազմել են 2.6 մլրդ դրամ կամ 98.8% և 3.4%-ով զիջել են նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Հաշվետու տարում նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության ծրագրի շրջանակներում կատարվել են շուրջ 2.2 մլրդ դրամ ծախսեր՝ ապահովելով 98.7% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 4.1%-ով: Շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ նվազումը հիմնականում պայմանավորված է «ՀՀ Ոստիկանության կրթահամալիր» ՊՈԱԿ-ում կրթությունն ստացող ծառայողների փաստացի թվաքանակով՝ թերի համալրվածությամբ:

Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական հաստատություններում սովորող ուսանողներին տրամադրվել է 361.0 մլն դրամ կրթաթոշակ, որը կազմել է նախատեսված հատկացումների 99.2%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.9%-ով՝ պայմանավորված կրթաթոշակ ստացող սովորողների թվի աճով: 2018 թվականին կրթաթոշակ ստացող սովորողների միջին տարեկան թիվը կազմել է 6553՝ 2017 թվականի 6336-ի դիմաց:

2018 թվականին միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում ավելի քան 6.7 մլրդ դրամ է տրամադրվել միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների, 654.2 մլն դրամ՝ միջին մասնագիտական կրթությունն ստացող ուսանողների կրթաթոշակների վճարմանը: Նշված ծրագրերը կատարվել են համապատասխանաբար 98%-ով և 97.6%-ով: Միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում ուսանողական նպաստների և ուսանողների կրթաթոշակների ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ աճել են համապատասխանաբար 3.2%-ով և 4.8%-ով՝ պայմանավորված սովորողների թվի աճով:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից 11.6 մլրդ դրամ տրամադրվել է *բարձրագույն կրթության* բնագավառին, որից 10.8 մլրդ դրամը բարձրագույն մասնագիտական կրթության ծախսերն են, 825.5 մլն դրամը՝ հետբուհական մասնագիտական կրթության ծախսերը: Բարձրագույն

կրթության ծախսերի տարեկան ծրագիրն ապահովվել է 96.5%-ով, իսկ նախորդ տարվա համեմատ դրանք նվազել են 3.2%-ով կամ 384.2 մլն դրամով: Նախորդ տարվա համեմատ նվազումը հիմնականում արձանագրվել է բարձրագույն մասնագիտական կրթության և բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրման ծրագրերում:

Բարձրագույն մասնագիտական կրթության բնագավառին կատարված հատկացումների հաշվին իրականացվել են երեք ծրագրեր: Դրանցում մեծ տեսակարար կշիռ ունեն բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրման համար կատարված հատկացումները, որոնք օգտագործվել են 98.7%-ով՝ կազմելով ավելի քան 8.1 մլրդ դրամ: Շեղումը պայմանավորված է ուսանողների՝ սահմանվածից պակաս թվով ընդունելությամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.3%-ով՝ պայմանավորված ՀՀ օրենսդրությամբ արտոնություններ ունեցող ուսանողների հարաբերակցության փոփոխությամբ, ինչպես նաև մեկ ուսանողի հաշվով 2017 թվականին բյուջեով նախատեսված 632.3 հազար դրամի փոխարեն 2018 թվականին 616.4 հազար դրամ փոխահուցման գումար սահմանելու հանգամանքով:

Բարձրագույն մասնագիտական կրթությունը ստացող ուսանողների կրթաթոշակներին տրամադրվել է 862.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 98.2% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված փոխարժեքի փոփոխությամբ, քանի որ ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության ուսանողները սովորում են ԱՊՀ տարածքի ռազմական բուհերում, ինչպես նաև կրթաթոշակ ստացող գերազանցիկ ուսանողների և այլ ուսանողների հարաբերակցության փոփոխությամբ:

Ավելի քան 1.8 մլրդ դրամ են կազմել բարձրագույն մասնագիտական կրթության ծրագրի ծախսերը, որոնք կատարվել են 89.9%-ով և 10.1%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ հիմնականում պայմանավորված բարձրագույն կրթությունը ստացող՝ ՀՀ ոստիկանության ծառայողների թվի նվազմամբ:

2018 թվականին *հետբուհական մասնագիտական կրթության* բնագավառի ծախսերը կատարվել են 89.6%-ով՝ կազմելով 825.5 մլն դրամ, ընդ որում բոլոր ծրագրերում արձանագրվել են շեղումներ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 3.1%-ով:

Ավելի քան 35.9 մլն դրամ տրամադրվել է հետբուհական մասնագիտական կրթության գիտական կադրերի պատրաստման գծով նպաստներին, որը նախատեսված է եղել օտար լեզվի և «Համակարգչից օգտվելու հմտություններ» առարկայից նախապատրաստական դասընթացներ և տարբերակված ստուգումներ անցկացնելու համար: Նշված ծախսերը կատարվել են 75.1%-ով՝ պայմանավորված ասպիրանտների թվի նվազմամբ՝ կապված օտար լեզվի ընդունելության քննությունը չհաղթահարելու հետ: Արդյունքում նշված ծախսերը նվազել են նաև նախորդ տարվա համեմատ՝ 16.5%-ով:

Ասպիրանտական և դոկտորանտական կրթաթոշակների վճարման համար 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 25.9 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրված հատկացումների 73.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 26.1%-ով: Շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը պայմանավորված են ասպիրանտների և դոկտորանտների թվով: Այն 2018 թվականին կազմել է 205՝ 2017 թվականի 258-ի դիմաց:

Հետբուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրման ծախսերը 2018 թվականին կազմել են 545.7 մլն դրամ կամ ծրագրի 88%-ը: Հետբուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրման ծախսերի կատարողականը պայմանավորված է սահմանվածից պակաս թվով ընդունելությամբ և օտար լեզվի ու ինֆորմատիկայի դասընթացների կազմակերպման համար նախատեսված միջոցների տնտեսմամբ: Ծրագիրն իրականացվել է 19 ուսումնական հաստատություններում, ասպիրանտների թիվը կազմել է 790, օրդինատորներինը՝ 242, ինտերնատուրայում սովորողներինը՝ 18, դոկտորանտներինը՝ 15: Բացի այդ, վերապատրաստվել են թվով 993 բժիշկ և բուժքույր, պետական պատվերի շրջանակներում սովորել է 82 մագիստրոս: Նախորդ տարվա համեմատ նպաստների գծով ծախսերը նվազել են 1.1%-ով՝ պայմանավորված ստացիոնար սովորող ասպիրանտների միջին տարեկան թվի նվազմամբ, որը 2018 թվականին կազմել է 290՝ 2017 թվականի 313-ի դիմաց:

2018 թվականին հետբուհական մասնագիտական կրթությունն ստացող ուսանողների կրթաթոշակներին տրամադրվել է շուրջ 218 մլն դրամ ապահովելով 99.9% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2%-ով՝ պայմանավորված ըստ մասնագիտությունների կրթաթոշակ ստացողների հարաբերակցության փոփոխությամբ (հայագիտություն մասնագիտությամբ ասպիրանտների կրթաթոշակը կազմում է 30000 դրամ, այլ մասնագիտությունների գծով՝ 20000 կամ 25000 դրամ):

Հաշվետու տարում *ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթության* խմբի ծախսերը կազմել են ավելի քան 5.3 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 97.4%-ը, որից 4.3 մլրդ դրամը կազմել են արտադպրոցական դաստիարակության, 1 մլրդ դրամը՝ լրացուցիչ կրթության ծախսերը, որոնք կատարվել են համապատասխանաբար 99.4%-ով և 89.6%-ով: Վերջինս հիմնականում պայմանավորված է «Ընտրական հանձնաժողովների անդամների մասնագիտական դասընթացների կազմակերպում», «ՀՀ քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման գծով պետական պատվեր» և «Հանրային հատվածի ֆինանսական ոլորտի մասնագետների վերապատրաստման ծառայություններ» ծրագրերի կատարողականով: 2017 թվականի համեմատ ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթության ծախսերը նվազել են 5.5%-ով կամ 311 մլն դրամով: Ընդ որում՝ 4%-ով նվազել են արտադպրոցական դաստիարակության, 11.2%-ով՝ լրացուցիչ կրթության ծախսերը:

Արտադպրոցական դաստիարակությանը 2018 թվականի պետական բյուջեից հատկացված 9.3 մլն դրամ աջակցությունն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում ք. Գորիսում անցկացվել են ՀՀ դպրոցականների շախմատի 12-րդ օլիմպիադայի 2-4-րդ փուլերը: Բացի այդ, ՀՀ պատվիրակությունը մասնակցել է դպրոցականների ԱՊՀ երկրների 6-րդ միջազգային մարզական փառատունին՝ 2 մարզաձևերի (սեղանի թենիսի և բասկետբոլի) մրցումներում: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են են 51.2%-ով՝ պայմանավորված իրականացված միջոցառումների ծավալի նվազմամբ:

Ավելի քան 2.8 մլրդ դրամ է հատկացվել արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրի ֆինանսավորմանը՝ ապահովելով 99.9% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 0.4%-ով:

Շախմատի մրցույթների պատրաստման ծառայություններին 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 16.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ պայմանավորված ձեռք բերված ապրանքների և ծառայությունների ծավալի նվազմամբ:

«Արտադարձական դաստիարակություն հասարակական կազմակերպությունների կողմից» ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 626.2 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Հատկացված միջոցների հաշվին 3 հասարակական կազմակերպությունների 22 մանկապատանեկան մարզադպրոցներում մարզվել են 4864 մարզիկներ՝ 2017 թվականի 4 կազմակերպության և 5180 մարզիկի դիմաց: Արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 2.3%-ով:

Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, փողային և լարային նվագարանների գծով ուսուցման նպատակով ՀՀ մարզպետարաններին 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 408.3 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 99.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 12.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված մեկ սովորողի ուսման վարձավճարի փոխհատուցման չափի նվազեցմամբ: 2018 թվականին վարձավճարի փոխհատուցման չափը կազմել է 19448 դրամ՝ 2017 թվականի 22228 դրամի դիմաց:

Արտադարձական դաստիարակության գծով Հայաստանի Հանրապետության համայնքային բյուջեներին սուբվենցիաների տրամադրման շրջանակներում նախատեսված շուրջ 205 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է և տրամադրվել Երևանի քաղաքապետարանին՝ Երևան քաղաքում գործող երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, փողային և լարային նվագարանների գծով ուսուցման նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 6.7%-ով՝ պայմանավորված, ինչպես նշվել է, մեկ սովորողի ուսման վարձավճարի փոխհատուցման չափի նվազեցմամբ:

Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ուսումնամեթոդական աշխատանքներին տրամադրվել է 72.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում «Մշակութային կրթության աջակցության» հիմնադրամը մեթոդիստ-մանկավարժների և հանրապետության առաջատար մասնագետների միջոցով հանրապետության երաժշտական, արվեստի և գեղարվեստի դպրոցների 9295 մանկավարժների և սովորողների ցուցաբերել է մեթոդական օգնություն և դասախումբ նախատեսված 6580-ի և 2017 թվականի 8923-ի դիմաց: Նշված միջոցները նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով:

2018 թվականի պետական բյուջեով երաժշտական և արվեստի դպրոցների համար ուսումնամեթոդական գրականության մշակման և հրատարակման համար նախատեսված 13 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին տպագրվել են 15 անուն դասագրքեր, մեթոդական ձեռնարկներ՝ նախորդ տարվա 20-ի դիմաց: Հրատարակված գրականության մի մասն անվճար տրամադրվել է հանրապետության մշակութային կրթօջախներին: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 13.3%-ով՝ պայմանավորված

հրատարակված գրականության քանակով, ինչպես նաև օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով:

Արտադպրոցական դաստիարակության բնագավառում «Վինդսթրիկ մարզաձևին առնչվող ծառայություններ» ծրագրի գծով նախատեսվել է ավելի քան 35.8 մլն դրամ, որը ևս ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ պայմանավորված իրականացված միջոցառումների քանակի նվազմամբ: Ծրագիրն իրականացվել է «Երևանի առաջաստային ակումբ» հասարակական կազմակերպության կողմից:

Մանկապատանեկան մարզադպրոցներում աշխատող մարզիչ-մանկավարժների վերապատրաստման կազմակերպման ծախսերը 2018 թվականին կազմել են ավելի քան 4.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 61.3%-ը, որը պայմանավորված է վերապատրաստվող մարզիչներին վճարվող օրապահիկի և գիշերակացի ծախսերի տևտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.8%-ով՝ պայմանավորված մարզերից վերապատրաստվող մարզիչների թվի նվազմամբ: 2018 թվականին վերապատրաստվել են 173 մարզիչ-մանկավարժներ՝ 2017 թվականի 185-ի դիմաց:

«Հակոբ Կոջոյան» կրթահամալիր» ՊՈԱԿ-ում արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպման նպատակով պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ֆինանսավորման համար նախատեսված 7.5 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացման ուղղված աշխատանքներով:

Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթության ծրագրերի իրականացմանն աջակցության նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 36.9 մլն դրամ՝ 100%-ով ապահովելով նախատեսված ցուցանիշը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 131.2%-ով՝ պայմանավորված իրավախախտում կատարած անձանց հատուկ ստեղծագործական կենտրոնում դասավանդվող մասնագիտական խմբերի քանակով. 2018 թվականին այն կազմել է 22՝ 2017 թվականի 9-ի դիմաց:

Երաժշտական և արվեստի դպրոցների համար երաժշտական գործիքների ձեռքբերման նպատակով տրամադրվել է 9.4 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրված ցուցանիշի 62.8%-ը, որը պայմանավորված է հիմնականում գնումների գործընթացի արդյունքում առաջացած տևտեսումներով, ինչպես նաև երաժշտական գործիքները չմատակարարելու պատճառով «ՍԱԴԵԼ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության հետ պայմանագրի լուծմամբ: Ծրագրի շրջանակներում երաժշտական դպրոցների համար ձեռք է բերվել 23 անուն 93 երաժշտական գործիք՝ նախատեսված 24 անուն 97 գործիքի և 2017 թվականի 13 անուն 98 գործիքի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 22.2%-ով, որը պայմանավորված է ձեռք բերված գործիքների տեսակով և քանակով:

2018 թվականին շնորհալի պատանի երաժիշտ-կատարողների մասնագիտական կարողությունների զարգացմանը և կատարելագործմանն աջակցության նպատակով նախատեսված 14.9 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրում ընդգրկված 15 շնորհալի պատանի երաժիշտ-կատարողներ 2018 թվականին մասնակցել են 50 հանրապետական և միջազգային

Նախագծերի՝ մրցույթների, փառատոների, մենահամերգների, վարպետության դասերի և այլ նպատակային ծրագրերի: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված օպտիմալացմանն ուղղված աշխատանքներով:

Ավելի քան 27.9 մլն դրամ են կազմել ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ռազմավարության իրականացման ծրագրի ծախսերը, որոնք կատարվել են 71%-ով և 78.5%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված ծրագրի դադարեցմամբ:

2018 թվականին պետական բյուջեից ավելի քան 1 մլրդ դրամ է տրամադրվել *լրացուցիչ կրթությանը*՝ ապահովելով ծրագրային ցուցանիշի 89.6% կատարողական և 11.2%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը, ընդ որում, գրեթե բոլոր ծրագրերում արձանագրվել են շեղումներ:

Շուրջ 4.8 մլն դրամ են կազմել ՀՀ քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման գծով պետական պատվերի, որոնք կատարվել են 14.2%-ով և 79.8%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրից շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ 2018 թվականի մարտի 23-ի ՀՕ-205-Ն օրենքով քաղաքացիական ծառայության խորհրդի գործունեության դադարեցմամբ, ուսումնական հաստատությունների կողմից ներկայացված հայտերի քանակով, ինչպես նաև վերապատրաստման դասընթացների տևողությամբ՝ 2018 թվականին նախատեսվել է 72 ժամի փոխարեն ՀՀ քաղաքացիական ծառայության խորհուրդի որոշումներով սահմանվել է 8-36 ժամ և փաստացի իրականացվել է 16 ժամ: 2018 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեի հաշվին վերապատրաստվել է 1857 քաղաքացիական ծառայող՝ նախորդ տարվա 1779-ի դիմաց:

Հանրային հատվածի ֆինանսական ոլորտի մասնագետների վերապատրաստման ծառայություններին տրամադրվել է ավելի քան 11.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 32.4% կատարողական: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է փաստացի վերապատրաստված գնումների համակարգողների և հանրային հատվածի ներքին աուդիտորների թվով, որը կազմել է համապատասխանաբար 225 և 240՝ նախատեսված 883-ի և 300-ի դիմաց: Ծրագիրը գործում է 2018 թվականից:

Լրացուցիչ կրթության ուսուցման գծով պետական պատվերի շրջանակներում տրամադրվել է շուրջ 17.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Միջոցները հատկացվել են ՀՀ դատախազությանը: Ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվել է փորձաքննությունների նշանակման մասնագիտական վերապատրաստման 27 դասընթաց, մասնակիցների քանակը կազմել է 360՝ նախորդ տարվա 26 դասընթացի և 362 մասնակցի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված դասընթացներում ընդգրկված թեմաների քանակի նվազմամբ, որը 2018 թվականին կազմել է 77՝ 2017 թվականի 128-ի դիմաց:

ՀՀ արդարադատության նախարարության հատուկ ծառայողների վերապատրաստման և հատուկ ուսուցման նպատակով ծախսվել է 304.6 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.2% կատարողական: 2018 թվականին վերապատրաստվողների և հատուկ ուսուցում անցնողների քանակը կազմել է 2453՝ 2017 թվականի 2525-ի դիմաց: 2018 թվականին մեկ դասընթացի տևողությունը կազմել է 72 ակադեմիական ժամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.4%-ով կամ 10.9 մլն դրամով: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է

վերապատրաստման և հատուկ ուսուցման մեկ ակադեմիական ժամի համար սահմանված արժեքի նվազմամբ, ինչպես նաև վերապատրաստված և հատուկ ուսուցում ստացած ծառայողների թվի նվազմամբ: 2018 թվականին այն կազմել է 2453՝ 2017 թվականի 2525-ի դիմաց:

Շուրջ 48.3 մլն դրամ են կազմել ընտրական հանձնաժողովների անդամների մասնագիտական դասընթացների կազմակերպման ծախսերը, որոնք կատարվել են 55.9%-ով և 18.9%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրից շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է մասնագիտական դասընթացների համար դիմած քաղաքացիների փաստացի թվով, ինչպես նաև այն հանգամանքով, որ ՀՀ Ազգային ժողովի ընտրությունների նախապատրաստման համար կազմակերպվող դասընթացների ծախսերը մասնակիորեն փոխհատուցվել են ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ֆինանսավորվող Ընտրական համակարգերի միջազգային հիմնադրամի կողմից:

Կադրերի պատրաստման և վերապատրաստման ծառայությունների գծով նախատեսված 113.6 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է և տրամադրվել ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությանը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.4%-ով կամ 6.5 մլն դրամով՝ պայմանավորված ուսումնասօժանդակ անձնակազմի աշխատավարձերի նվազմամբ:

2018 թվականին օտարերկրյա պետությունների ուսումնական հաստատություններ գործուղված փրկարարական ծառայողների ուսուցման ծախսերը կազմել են 9.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 73.4%-ը: Ծրագրից շեղումը, պայմանավորված է չորս ունկնդրի կողմից ճանապարհաճախսի ֆինանսավորման համար անհրաժեշտ համապատասխան փաստաթղթերը չներկայացնելու հանգամանքով: Արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.5%-ով: Միջոցներն ուղղվել են ՌԴ ԱԻՆ Զաղաքացիական պաշտպանության ակադեմիա գործուղված ունկնդիրների ճանապարհաճախսի և կրթաթոշակի ծախսերի փոխհատուցմանը:

ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի պետական ծառայողների վերապատրաստման նպատակով հաշվետու տարում տրամադրվել է 648 հազար դրամ ապահովելով 100% կատարողական: 2018 թվականին վերապատրաստվել է 62 պետական ծառայող՝ 2017 թվականի 30-ի դիմաց, որով պայմանավորված՝ նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 2.9 անգամ:

Ավելի քան 291.0 մլն դրամ է տրամադրվել «Վերապատրաստման ծառայություններ» ծրագրին, որը կատարվել է 98.3%-ով և 5.1%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Միջոցներն ուղղվել են ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության, ՀՀ արդարադատության նախարարության, ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության, Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի, ՀՀ քննչական կոմիտեի աշխատակիցների և համայնքային ծառայողների վերապատրաստմանը: Շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ նվազումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ քննչական կոմիտեի և ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության ծախսերով: Մասնավորապես, ՀՀ քննչական կոմիտեի ծառայողների վերապատրաստման ծախսերը կազմել են 14.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 81.3%-ը՝ պայմանավորված ՀՀ քննչական կոմիտեի նախագահի հրամանով վերապատրաստման ժամերի կրճատմամբ: ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման

Նախարարության՝ վերապատրաստման գծով ծառայությունների ծախսերը կազմել են 3.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 68.2%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականի ընթացքում վերապատրաստվել է 346 անձ, որից 148-ը՝ համայնքային ծառայողներ, 198-ը՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչներ՝ 2017 թվականի 278 համայնքային ծառայողների դիմաց: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը պայմանավորված է համայնքների խոշորացման գործընթացով: Նախորդ տարվա համեմատ վերապատրաստման ծառայությունների գծով ծախսերի նվազումը պայմանավորված է նաև գնումների գործընթացում առաջացած տևտեսումներով, ինչպես նաև 2018 թվականին մի շարք գիտաժողովների, մասնագիտական գրականության ձեռքբերման նպատակով ծախսեր չնախատեսելու հանգամանքով:

Մասնագիտական վերապատրաստում ստացող ունկնդիրներին կրթաթոշակի տրամադրման նպատակով օգտագործվել է ծրագրով նախատեսված միջոցների 75.7%-ը՝ 19.3 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին մասնագիտական վերապատրաստում է անցել դատավորի և դատախազի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված 22 անձ՝ նախատեսված և նախորդ տարվա 36-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 59.3%-ով: Ծախսերի նվազումը նաև պայմանավորված է ՀՀ «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» օրենքում կատարված փոփոխությամբ, որի համաձայն 2018 թվականին ունկնդիրները մասնագիտական պատրաստման ընթացքում ստանում են ընդհանուր իրավասության դատարանի նիստերի քարտուղարի վարձատրությանը համապատասխան կրթաթոշակ, այն դեպքում, երբ 2017 թվականին ստացել են ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավորի օգնականի վարձատրությանը համապատասխան կրթաթոշակ:

Հարկային և մաքսային ծառայողների վերապատրաստման ծառայություններին տրամադրվել է ավելի քան 217.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վերապատրաստում են անցել 2197 հարկային և մաքսային ծառայողներ՝ 2017 թվականի 2020-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 18.5%-ով կամ 49.4 մլն դրամով, որը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության որոշմամբ «ՀՀ ՊԵԿ ուսումնական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կազմում գտնվող «Միկա» մարզական համալիրը ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությանը հանձնելու հանգամանքով, քանի որ ծրագրի շրջանակներում 2017 թվականին և 2018 թվականի առաջին կիսամյակում ֆինանսավորվել են նաև ուսումնական կենտրոնի մարզական համալիրի աշխատակիցների վարձատրության և համալիրի պահպանման ծախսերը:

Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստման նպատակով տրամադրվել է 3.3 մլն դրամ՝ ապահովելով 64% կատարողական: 2018 թվականին վերապատրաստվել է 32 անձ՝ նախատեսված 50-ի և նախորդ տարվա 37-ի դիմաց: Ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ 18.4%-ով նվազումը պայմանավորված է վերապատրաստման մեկ ակադեմիական ժամի համար սահմանված արժեքի, ինչպես նաև վերապատրաստվողների թվի նվազմամբ:

Կոռուպցիայի դեմ պայքարին առնչվող հարցերով կրթական և հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և միջոցառումների իրականացման ծրագրի շրջանակներում նախատեսված 5.1 մլն դրամը չի օգտագործվել, քանի որ նախատեսված աշխատանքների կատարման և գործառույթների իրականացման իրավասությունը վերապահված է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին, որը 2018 թվականին չի ձևավորվել:

2018 թվականի պետական բյուջեի կրթության ոլորտի ծախսերի 9.4%-ն ուղղվել է *կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների* ֆինանսավորմանը: Նշված ծախսերը կատարվել են 85.4%-ով և կազմել 11.5 մլրդ դրամ: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող Կրթության բարելավման, Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող դպրոցների սեյսմիկ պաշտպանության և մարզական օբյեկտների շինարարության ծրագրերի կատարողականով: 2017 թվականի համեմատ կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների ծախսերն աճել են 2%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված կրթական օբյեկտների հիմնանորոգման և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների գծով ծախսերի աճով:

2018 թվականին սփյուռքի հայկական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստման ծախսերը կազմել են 33.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վերապատրաստվել են 16 երկրի 57 ուսուցիչ՝ նախորդ տարվա 53 մասնակցի (47 ուսուցիչ և 6 օտարերկրացի ուսանող) դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է կազմակերպչական ծախսերի կրճատմամբ, մասնավորապես՝ կրճատվել են էքսկուրսիաների թիվը և հեռավորությունը, ինչպես նաև կեցության տևողությունը:

Տվյալ խմբում ընդգրկված՝ կրթական օբյեկտների հիմնանորոգման ծախսերը կազմել են շուրջ 1.9 մլրդ դրամ՝ 96.3%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը, որը հիմնականում պայմանավորված է աշխատանքների ծավալների ճշգրտմամբ, ինչպես նաև Երևանի թիվ 50 և թիվ 157 դպրոցների վերակառուցման նախագծային փաստաթղթերի մշակման աշխատանքների պայմանագրերի միակողմանի լուծմամբ՝ ոչ պատշաճ կատարման հիմքով: Ծրագրի շրջանակներում հաշվետու տարում հիմնանորոգվել են 14 օբյեկտներ՝ 2017 թվականի 22-ի դիմաց: Ավարտվել են Երևանի հենաշարժային համակարգի խախտումներ ունեցող երեխաների թիվ 17 հատուկ դպրոցի, Երևանի թիվ 91 դպրոցի, ՀՀ Արագածոտնի մարզի գ. Արագածի թիվ 1 դպրոցի, ՀՀ Արմավիրի մարզի գ. Մուսայելեզի Ֆ. Վերֆելի անվան դպրոցի և ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան քաղաքի թիվ 1 հիմնական դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքները:

Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների հիմնանորոգման ծախսերին տրամադրվել է 250 մլն դրամ՝ 86%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Շեղումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ՀՀ կառավարության 22.11.2018թ. N 1340-Ն որոշմամբ (ուժի մեջ է մտել 13.12.2018թ.) ՀՀ Լոռու մարզի Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղի «Միջին մասնագիտական ծրագիր» քոլեջի և «Ստեփանավանի պրոֆ. Բալանթարի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի նախագծահետազոտական աշխատանքների համար նախատեսվել էր հատկացնել 40.5 մլն դրամ, սակայն ժամկետների

սղության պատճառով գնման պայմանագրեր չեն կնքվել: Ծրագրի շրջանակներում ամբողջությամբ կատարվել են ՀՀ Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքի Միքայել Թավրիզյանի անվան արվեստի պետական քոլեջի և Գյուղատնտեսական պետական քոլեջի մարզադահլիճի հիմնանորոգման աշխատանքները:

Ուսանողներին գեղչային գներով հանրակացարանային պայմանների տրամադրման ծախսերը կազմել են 26.9 մլն դրամ՝ 89.5%-ով ապահովելով ծրագիրը և 16.9%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրի կատարողականը, ինչպես նաև ծախսերի նվազումը պայմանավորված են բնակիչների փաստացի թվով, որը կազմել է 170` նախատեսված և նախորդ տարվա 204-ի դիմաց:

Կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների դասում ընդգրկված` կրթական օբյեկտների շինարարությանը ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 75.4 մլն դրամ` ապահովելով ծրագրի 91.4%-ը: Ծրագրի շրջանակներում հաշվետու տարում իրականացվել են ՀՀ Լոռու մարզի Մեծ Պարնի գյուղի մանկապարտեզի շենքի կառուցման, տեխնիկական և հեղինակային հսկողության աշխատանքները, ինչպես նաև ՀՀ Տավուշի մարզի ք. Դիլիջանի թիվ 5 դպրոցի մարզադահլիճի կառուցման նախագծահետազոտական աշխատանքները: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է ՀՀ Արարատի մարզի գ. Արևաբույրի միջնակարգ դպրոցի կառուցման նախագծահետազոտական աշխատանքների պայմանագրի միակողմանի լուծմամբ` ոչ պատշաճ կատարման հիմքով:

2018 թվականին 275.3 մլն դրամ է հատկացվել կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների դասում ընդգրկված մարզական օբյեկտների շինարարությանը` ապահովելով 63.1% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ՀՀ Արմավիրի մարզի Էջմիածին քաղաքի Նոր մարզադպրոցի, ՀՀ Կոտայքի մարզի ք. Չարենցավանի մարզադպրոցի Նոր մասնաշենքի կառուցման աշխատանքները: Ծրագրից շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Երևանի օլիմպիական հերթափոխի պետական մարզական քոլեջի հանրակացարանային Նոր մասնաշենքի պայմանագրի միակողմանի լուծմամբ, ինչպես նաև ծավալների ճշգրտման արդյունքում առաջացած տևտեսմամբ:

Դպրոցականների ամառային հանգստի կազմակերպմանն ուղղվել է ավելի քան 479.9 մլն դրամ` ապահովելով 99.9% կատարողական: 2018 թվականին, ինչպես և նախորդ տարի, ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվել է 4800 երեխայի ամառային հանգիստը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն Էական փոփոխությունն չեն կրել:

Ավարտական փաստաթղթերի, գովասանագրերի, դասամատյանների, մեդալների, ծրարների, ուսումնական ծրագրերի, մանկավարժական պարբերականների և ուսումնադիտողական պարագաների ձեռքբերման նպատակով հաշվետու տարում ծախսվել է 175.3 մլն դրամ` 97%-ով ապահովելով ծրագիրը և 38.3%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը պայմանավորված է ձեռք բերված որոշ փաստաթղթերի և պարագաների քանակի ու գների տարբերությամբ, ինչպես նաև նրանով, որ 12 անվանում մանկավարժական պարբերականների մասով գնման գործընթացը չի կայացել մասնակիցների բացակայության պատճառով: Հատկացված միջոցներով ձեռք են բերվել 51631 հատ ավարտական

փաստաթղթեր, 23150 հատ դասամատյաններ, 207 հատ մեդալներ, 52900 հատ գովասանագրեր և 6 անուն ուսումնադիտողական պարագաներ:

Տարրական դասարանների աշակերտներին անվճար դասագրքերով և ուսումնական գրականությամբ ապահովման ծրագրի շրջանակներում ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից կատարվել են 807.3 մլն դրամ ծախսեր՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք աճել են 3%-ով՝ պայմանավորված ձեռք բերվող դասագրքերի և ուսումնական գրականության քանակների ու գների տարբերությամբ:

ՀՀ հեռավոր, սահմանամերձ, լեռնային և բարձր լեռնային բնակավայրերի պետական հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին փոխհատուցման նպատակով տրամադրվել է 42.3 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսված ծախսերի 96.9%-ը: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ գումարը նախատեսվել է ուսուցիչների պլանային թվին համապատասխան ամբողջ տարվա համար, սակայն որոշ գործուղված մանկավարժներ որոշ ժամանակ աշխատելուց հետո ազատվել են աշխատանքից կամ գտնվել են երեխայի խնամքի արձակուրդում, հետևաբար գործուղման գումարը համապատասխան մարզպետարանի կողմից չի վճարվել: Ծրագրի շրջանակներում գործուղված մանկավարժների թիվը 2018 թվականին կազմել է 245՝ նախատեսված և նախորդ տարվա 237-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.8%-ով կամ 1.9 մլն դրամով՝ պայմանավորված գործուղված մանկավարժների թվի աճով:

Հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին և դպրոցահասակ երեխաներին տրանսպորտային ծառայությունների մատուցման նպատակով տրամադրվել է 73.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.3% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետության ութ մարզերի գյուղական բնակավայրերից մանկավարժների և դպրոցահասակ երեխաների տեղափոխումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.4%-ով:

Ռազմագիտության կաբինետներն ուսումնասովանողակ նյութերով ապահովելու նպատակով նախատեսվել էր 14.2 մլն դրամ, որը չի օգտագործվել՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ որոշ ապրանքատեսակների մասով գնման գործընթացը չի կայացել պահանջարկի և տեխնիկական բնութագրերի հստակեցման ձգձգվելու և, որպես հետևանք, գնման հայտերի ուշ կազմման պատճառով:

Դպրոցականների հանրապետական սպարտակիադայի անցկացման համար տրամադրվել է 32.6 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին անց են կացվել դպրոցականների հանրապետական խաղերը՝ 8 մարզաձևերից, յուրաքանչյուր մարզաձև անցկացվել է չորս փուլով, որոնց մասնակցել է 2571 դպրոցական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7%-ով, որը պայմանավորված է միջոցառման ծավալների փոփոխությամբ:

Դպրոցականների օլիմպիադաների անցկացման ծախսերը կազմել են շուրջ 60.2 մլն դրամ՝ 100%-ով կատարելով ծրագիրը: 2018 թվականին անց են կացվել հանրապետության դպրոցականների առարկայական օլիմպիադաների հանրապետական փուլերը հանրակրթական 16 առարկաներից, որոնց մասնակցել են 1600 աշակերտներ: Հանրապետական փուլերի հաղթող

լավագույն դպրոցականները մասնակցել են 7 միջազգային օլիմպիադաների: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.5%-ով:

Համակարգչային և ինտերնետային կապի ծառայությունների ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 175.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 15.8%-ով, որը պայմանավորված է Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի գործարկմամբ և սպասարկմամբ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է Հայաստանի՝ թվով 1420 կրթական ուսումնական հաստատություններ ընդգրկող կրթական ցանցի ընթացիկ սպասարկումը և ամենօրյա հսկողությունը: Շահագործվել է շարժական ինտերնետային-համակարգչային կայանը՝ կազմակերպվել են դասընթացներ, շահագործվել և հարստացվել է www.armedu.am «Հայկական կրթական միջավայր» պորտալը և մի շարք այլ պորտալներ: «Պաշարների շտեմարան» կայքում տեղադրվել են ուսումնամեթոդական էլեկտրոնային նյութեր: «Հեռավար ուսուցում» համակարգում կազմակերպվել են դասընթացներ:

Հաշվետու տարվա ընթացքում 371.3 մլն դրամ հատկացվել է գնահատման և թեստավորման ծառայություններին, որոնք մատուցվում են «Գնահատման և թեստավորման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են, իսկ նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 5.2%-ով՝ պայմանավորված հանրակրթական հաստատությունների շրջանավարտների թվի նվազմամբ: 2018 թվականի ընթացքում ծրագրի շրջանակներում աշխատանքներ են իրականացվել հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

- պետական ավարտական և միասնական քննությունների կազմակերպում, մրցույթի անցկացում, արդյունքների վերլուծություն և հրապարակում,
 - հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում արտաքին ընթացիկ գնահատումների իրականացում, արդյունքների վերլուծություն և հրապարակում,
 - սովորողների գիտելիքների ստուգման ազգային ստուգատեսի կազմակերպում, արդյունքների վերլուծություն և հրապարակում,
 - էքստեռն քննությունների թեստերի մշակում ու տրամադրում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը,
 - միջպետական համաձայնագրերով արտասահմանյան բուհերում սովորելու հավակնող շրջանավարտների քննական թեստերի մշակում ու տրամադրում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը:
- Պատիվ ունեմ ծրագրի շրջանակներում քննական թեստերի մշակում և քննությունների կազմակերպում,
 - TIMSS միջազգային ստուգատեսի փորձնական փուլի անցկացում:

Փորձարարական մանկավարժական ծրագրերի իրականացմանը հատկացված 117 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրում ընդգրկված աշակերտների թիվը 2018 թվականին կազմել է շուրջ 7 հազար՝ 2017 թվականի 10 հազարի դիմաց, որով պայմանավորված՝ նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7%-ով: Ծրագրի շրջանակներում ընթացել են աշխատանքներ վեց հիմնական ուղղություններով՝

- հեղինակային կրթական ծրագրերի լրամշակման, իրականացման և տարածման բաց համակարգ. 1-3-րդ, 4-5-րդ, 6-9-րդ, 10-12-րդ դասարանների ուսումնական պլանների մշակում, 9-12-րդ դասարանցիների մասնագիտական կողմնորոշման բաց նախագծեր և այլն,

- աջակցություն մանկավարժական աշխատողների կարողությունների զարգացման, հեղինակային կրթական ծրագրի տարածման բաց համակարգին. կազմակերպվել են մանկավարժական աշխատողների բաց դպրոցների գործունեություն, հեղինակային կրթական ծրագրերի տարածման տեսադասեր, ուսուցիչների և սովորողների կլոր սեղանների կազմակերպում. մանկավարժական փորձի փոխանցման, ստեղծագործական հավաքներ տարբեր կրթական հաստատություններում, մանկավարժական նորարարության ճամբարի գործունեություն և այլն,

- անհատի օժտվածության զարգացման բաց համակարգ. սովորողների նախասիրությունների զարգացման բաց ակումբների, ակումբային բլոգների աշխատանքներ, առարկայական ամենամսյա ֆլեշմոբեր, մասնակցություններ միջազգային ճամբարային նախագծերին, համերգների, ցուցադրությունների, պլեներների, մրցաշարերի, ստեղծագործական բաց հավաքների կազմակերպում,

- «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրում լրացուցիչ կրթության ծրագրերի իրականացում. երաժշտության, պարի, կերպարվեստի և տեխնոլոգիայի, օտար լեզուների, մարզական, շախմատի, ուսումնական ագարակ, մեդիագրադարան, լրացուցիչ կրթության ծրագրերի, սովորողների նախասիրությունների զարգացման ուսումնական բաց նախագծերի կազմակերպում, համերգների, մրցույթների կազմակերպում, սպորտային խմբակների գործունեություն և այլն,

- «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրի կրտսեր դպրոցների, քոլեջի կազմում գործող նախակրթարանների տարբեր տարիքային խմբերի երեխաների ուսուցման շաբաթական աշխատանքային նախագծեր.

- հեղինակային, կրթական ծրագրեր մշակող, իրականացնող և տարածող կրթահամալիրին աջակցություն. Մանկավարժության լաբորատորիայի, ուսումնական կենտրոնների, այդ թվում՝ գրադարանի գործունեություն, ձայնադարանի, ֆիլմադարանի գործունեություն, ռադիոհաղորդումներ, «Դպիր» ամսագրի հրատարակում:

Սփյուռքի հայկական կրթական հաստատություններին ուսումնական գրականության և օժանդակ նյութերի մշակման ու տրամադրման համար ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է ավելի քան 92.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 99.6%-ը: Ծրագրի նպատակներն են՝ աջակցել սփյուռքահայության լեզվամշակութային ուժացման դեմ պայքարին, հայեցի կրթության ու դաստիարակության, հայ ինքնության ճանաչմանը, ազգային ինքնագիտակցության ձևավորմանը, սփյուռքի հայապահպանության ծրագրերի իրականացմանը, նպաստել համայնքներում կրթական ծրագրերի իրականացմանը, աջակցել կրթօջախներում ուսումնական գործընթացի կազմակերպմանն ու որակի բարելավմանը: Ծրագրով բավարարվել են աշխարհի ավելի քան 40 երկրների 371 կրթօջախների հայտեր, տրամադրվել են 87500 կտոր ուսումնական գրականություն և ուսումնաօժանդակ նյութեր: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.1%-ով՝ պայմանավորված էլեկտրոնային ուսուցման ծառայությունների ձեռք բերման ծախսերի նվազմամբ և մրցույթում ներկայացված գնային առաջարկով:

2018 թվականին ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ծառայությունների ծրագրին պետական բյուջեից հատկացվել է 47.3 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում ուսումնասիրված գործերի ընդհանուր քանակը կազմել է 1011, որից տրամադրվել է 794 գրավոր խորհրդատվություն (այդ թվում՝ տրամադրվել է 577 տեղեկատվություն տեղական և միջազգային շահառուներին) և 217 խորհրդատվական տեղեկանք: Բացահայտվել է կրթական փաստաթղթերի կեղծման հինգ դեպք, որից երեքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում, մեկը՝ ՌԴ-ում, մեկը՝ Սիրիայում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5 մլն դրամով կամ 11.8%-ով՝ պայմանավորված Բոլոնիայի գործընթացի աշխատանքներն արդյունավետ կազմակերպելու նպատակով թվով երկու անձանց աշխատանքներում ներառելու հանգամանքով:

Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին անդամակցությամբ պայմանավորված բարձրագույն մասնագիտական կրթության գնահատման համակարգի բարեփոխումների նպատակով հաշվետու տարում ծախսվել է 27.9 մլն դրամ՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին Բոլոնիայի գործընթացին հետամուտ խմբում աշխատանքային և խորհրդատվական խմբերում ՀՀ մասնակցությունների թիվը կազմել է 13, Ֆրանսիայում Բոլոնիայի քարտուղարության միջազգային անձնակազմի Հայաստանի ներկայացուցիչ մասնագետ-փորձագետի մասնակցության թիվը՝ 5, իրականացվել են «Բարձրագույն կրթության մասին» («Բարձրագույն կրթության և գիտահետազոտական գործունեության մասին») ՀՀ օրենքի նախագծի լրամշակման և/կամ փորձագիտական եզրակացության ներկայացնելու աշխատանքներ, ինչպես նաև տվյալների հավաքագրում, վերլուծում. Հետազոտությունների իրականացում, Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵԲԿՏ) ազգային գեկույցի պատրաստում: Նախորդ տարվա համեմատ բարձրագույն մասնագիտական կրթության գնահատման համակարգի բարեփոխումների գծով ծախսերն աճել են 21.3%-ով, ինչը պայմանավորված է նախատեսված միջոցառումների և գործուղումների քանակի աճով:

Կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների դասում ընդգրկված՝ մարզական օբյեկտների հիմնանորոգման համար հատկացվել է 24.3 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրված ցուցանիշի 100%-ը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ՀՀ Շիրակի մարզի Սպանդարյան գյուղի համայնքային մարզադաշտի հիմնանորոգման աշխատանքները:

Հաշվետու տարում պետական բյուջեից 443.3 մլն դրամ է հատկացվել կրթության բովանդակային և մեթոդական սպասարկման ու հանրապետության հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագրին, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցած ունկնդիրների թիվը 2018 թվականին կազմել է 10530: Ծրագրի շրջանակներում նաև փորձաքննություն են անցել դասագրքեր, ձեռնարկներ, ուսումնամեթոդական կյութեր, ծրագրեր և այլ ուսումնական գրականություն՝ 118924 էջ ծավալով: Կազմակերպվել են սեմինարներ սեմինարներ կրթական տարբեր թեմաների վերաբերյալ: Իրականացվել է խորհրդատվություն, մշակվել են հանրակրթական ուսումնական տարբեր չափորոշիչներ, մոդուլներ, հրատարակվել են հոդվածներ, ուղեցույցեր, ընդհանուր առմամբ՝ 32 հատ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7%-ով՝ պայմանավորված փորձաքննություն

անցած դասագրքերի, ձեռնարկների, ուսումնամեթոդական կյութերի, ծրագրերի և այլ ուսումնական գրականության թվի նվազմամբ:

2018 թվականի պետական բյուջեից նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) բարեփոխումների ուղղությամբ կատարվել են 154.7 մլն դրամ ծախսեր՝ 100%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը և 7%-ով զիջելով 2017 թվականի ցուցանիշը, որը պայմանավորված է 2018 թվականին նախատեսված աշխատանքների և դրանց ծավալների փոփոխությամբ: Ծրագրի շրջանակներում մշակվել է պետական կրթական 24 չափորոշիչ, մշակված չափորոշիչների համապատասխան մշակվել է 24 ուսումնական և մոդուլային ուսումնական ծրագիր, կատարվել են այլ աշխատանքներ: Նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական հաստատությունների վերապատրաստում անցած ղեկավարների, մանկավարժների, փորձագետների և աշխատողների թիվը կազմել է 465, վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցած անձանցից հավաստագիր ստացած մանկավարժների և փորձագիտական դրական եզրակացություն ստացած կրթական պետական մասնագիտական չափորոշիչների և մոդուլային ծրագրերի տեսակարար կշիռը կազմել է 100%, մեկ մասնագետի վերապատրաստման ժամերի քանակը՝ 18:

2018 թվականին ավել քան 64.3 մլն դրամ է հատկացվել մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ծառայություններին, որոնք ամբողջությամբ օգտագործվել են: Ծրագիրն իրականացվում է «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի կողմից, որը կատարում է մասնագիտական կրթության ոլորտի ուսումնասիրություններ, վերլուծություն, խորհրդատվություն և գնահատում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.4%-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ մասնագիտական ուսումնական հաստատության և մասնագիտական կրթական ծրագրերի որակի արտաքին գնահատման արդյունքների և դրանց հիման վրա մասնագիտական հաստատությունների վարկանիշային ցուցանիշների հրապարակման գծով ծախսերը 2018 թվականին չեն նախատեսվել:

Սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների դասագրքերի վարձավճարների փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 897.2 մլն դրամ՝ 87.7%-ով ապահովելով ծրագիրը և 39.3%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծեղումը և նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ որոշ մարզերում նշված նպատակով ծախսերը կատարվել են հանրակրթության ծրագրերում նախատեսված միջոցների հաշվին:

2018 թվականին Համահայկական կրթական խորհրդաժողովի անցկացման ծախսերը կազմել են 11.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 97.1%-ը: Խորհրդաժողովի մասնակիցների թիվը կազմել է 120՝ նախատեսված 150-ի փոխարեն: Ծրագիրն անցկացվում է երկու տարին մեկ անգամ:

2018 թվականին ուսուցիչների ատեստավորման գծով ծախսերը կազմել են 3.2 մլն դրամ կամ ծրագրի 80.8%-ը, որը պայմանավորված է ուսուցիչների ատեստավորման նպատակով իրականացվող գործուղումների, ինչպես նաև ձեռք բերվող գրենական պիտույքների համար նախատեսված միջոցների տևտեսմամբ: 2018 թվականին ատեստավորվել է շուրջ 7000 ուսուցիչ, շնորհվել է 411 տարակարգ, որից առաջին աստիճան՝ 393 ուսուցչի, 2-րդ աստիճան՝ 18 ուսուցչի:

Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված ուսուցիչների ատեստավորման նպատակով իրականացվող գործուղումների քանակի նվազմամբ:

2018 թվականին «Հայրենյաց ասպետներ» հայրենասիրական կրթադաստիարակչական ծրագրին ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 64.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: ՀՀ հանրային հեռուստաալիքով հեռարձակվող «Հայ ասպետ» հեռուստամրցաշարին մասնակցել են թվով 96 դպրոցների 1056 աշակերտներ, ինչպես և 2017 թվականին: Իրականացվել են ազգային տոների համատեղ անցկացման ծրագրեր, հեռուստամրցույթին մասնակցող թիմերի աշակերտների հետ կազմակերպվել են հավաքներ: Իրականացվել է բանակային «Հայ ասպետ» հեռուստանախագիծը, որին մասնակցել է 41 զորամասի 248 զինվոր՝ 2017 թվականի 44 զորամասի 220 զինվորի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ ծախսերը նվազել են 5.9%-ով՝ պայմանավորված զորամասեր այցելությունների հետ կապված գործուղումների ծախսերի նվազմամբ:

Շուրջ 47.3 մլն դրամ են կազմել արտասահմանում սովորող ուսանողներին աջակցության ծախսերը, որոնք կատարվել են 50%-ով և 52.7%-ով զիջել են նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է վճարման համար պահանջ չներկայացնելու հանգամանքով, ինչը հանդիսանում է նաև քաղաքական որոշում: Ծրագրին իրականացվել է «Լույս» մշակութային, գիտական, կրթական հիմնադրամի կողմից: 2018 թվականին «Լույս» մշակութային, գիտական, կրթական հիմնադրամի խորհուրդը որոշում է կայացրել անցում կատարել գործելու և համաստեղծելու փուլին՝ Հիմնադրամի ներքո ստեղծելով հետազոտությունների կենտրոն, որի միջոցով կգնահատվեն «Լույսի» շահառուների գիտելիքները, հմտությունները, փորձառություններն ու կապերը, կիրականացվեն ծրագրեր:

Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած ուսուցիչների հավելավճարների տրամադրմանն ուղղվել է ավել քան 201.7 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրի 96.5%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է նախատեսվածից պակաս ատեստավորված ուսուցիչների թվով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 32.9%-ով, ինչը պայմանավորված է տարակարգ ստացած ուսուցիչների թվի աճով: 2018 թվականին տարակարգի համար հավելավճար է ստացել 697 ուսուցիչ՝ 2017 թվականի 583-ի դիմաց:

Դպրոցահասակ երեխաներին սննդով ապահովման նպատակով նախատեսվել է 45.7 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 3.4 մլն դրամով կամ 7.0%-ով՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին «Դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակներում ֆինանսական միջոցներ են տրամադրվել նաև ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագրի կողմից՝ պարենամթերքի տրանսպորտային փոխադրումներն իրականացնելու նպատակով:

Բուխարեստի համալսարանում հայոց լեզվի դասավանդման կազմակերպմանը տրամադրվել է 1.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում մեկ դասախոս անցկացրել է հայոց լեզվի դասընթաց Բուխարեստի համալսարանում, դասախոսի կողմից մշակվել է հայերենի դասագիրք ռումինախոսների համար: Հայերենի՝ իբրև օտար լեզվի տարածման նպատակով պատրաստվել է առցանց դասընթաց: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը

նվազել են 50%-ով՝ պայմանավորված 2018 թվականի առաջին կիսամյակում Բուխարեստի համալսարանում հայոց լեզվի մասնագետի բացակայությամբ:

Սփյուռքագիտության ոլորտում գիտական կադրերի պատրաստման գծով նպաստների տրամադրմանը հատկացվել է 3.6 մլն դրամ, որնը ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում մեկ դասախոս իրականացրել է դասախոսությունն սփյուռքագիտության ոլորտում՝ Չայցբուրգի համալսարանում, Քրիստոնյա Արևելքի ուսումնասիրությունների կենտրոնի հայագիտության բաժնում: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Առևտիզմ և զարգացման այլ խանգարումներ ունեցող երեխաների բուժման, վերականգնման, կրթության և զբաղվածության ապահովման ծրագրին տրամադրվել է 75.5 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին մատուցվել են կրթաբուժական ծառայություններ թվով 68 երեխաների՝ բյուջեով նախատեսված և նախորդ տարվա 65-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7.7%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է աշխատակիցների դյուրքաչափերի նվազմամբ:

2018 թվականին «Ուսանողներին ուսումնական վարկերի տրամադրում» պետական նպատակային ծրագրի համաֆինանսավորման նպատակով տրամադրվել է 58.6 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 96.9% կատարողական, որը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ սուբսիդավորումն իրականացվել է վարկավորում իրականացնող ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված հայտերի հիման վրա: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերն աճել են 0.9%-ով՝ պայմանավորված շահառուների թվի աճով:

Սոցիալապես անապահով աշակերտներին անվճար դասագրքերով ապահովման գծով պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծրագրի շրջանակներում ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից կատարվել են 721.2 հազար դրամ ծախսեր՝ 99.9%-ով ապահովելով ծրագրային ցուցանիշը: Անվճար դասագրքերը բաշխվել են Երևան քաղաքի դպրոցների 5-12-րդ դասարանների աշակերտներին: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերն աճել են 0.7%-ով:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող կրթության բարելավման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 1.7 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 67.3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է հետևյալ հանգամանքներով.

- 2018 թվականին ֆինանսավորման ենթակա միկրոծրագրերի թիվը կազմել է 21, սակայն պայմանագրեր ստորագրել են 17 հաստատություններ՝ հաստատությունների կողմից պարտադիր համաֆինանսավորման պահանջի կատարման անհնարինության պատճառով.

- Լրամշակված առարկայական չափորոշիչների և ծրագրերի նախնական տարբերակներով ուսումնական բնագավառների թիվը նախատեսվել է 9, սակայն նշված գործողությունը չի իրականացվել՝ պայմանավորված մրցութային փաթեթում ներառված առարկայական ծրագրերի և չափորոշիչների վերանայման գործընթացի տեխնիկական առաջադրանքը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հետ համաձայնեցնելու գործընթացով: Նշված գործողությունը տեղափոխվել է 2019 թվական.

• Ծրագրի երկրորդ փուլով նախատեսված յոթ ավագ դպրոցների հիմնանորոգման նպատակով մրցութային գործընթացը մեկնարկելուց առաջ անհրաժեշտ էր հիմնանորոգվող ավագ դպրոցների ցանկի համաձայնեցում ՀՀ ԿԳ նախարարության հետ: 2018 թվականի օգոստոսի 15-ին ավագ դպրոցների ցանկը համաձայնեցվել է ՀՀ ԿԳ նախարարության հետ: Երկրորդ փուլով հիմնանորոգման ենթակա դպրոցներն են՝ Գյումրի քաղաքի ակադեմիական վարժարան, Երևանի ՀԴՄՀ հեռակետային վարժարան, Արթիկի N3, Սևանի, Գորիսի N1, Երևանի N42 և N142 ավագ դպրոցները: Կազմվել կապալառու կազմակերպությունների ընտրության մրցութային փաթեթը: Մրցութային ամբողջական փաթեթը, ներառյալ խորհրդատուների կողմից մշակված բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլանները, ներկայացվել են Համաշխարհային բանկի հաստատմանը 2018 թվականի դեկտեմբերի 11-ին: Դպրոցների հիմնանորոգման աշխատանքների մեկնարկը նախատեսվել է 2019 թվականին:

2018 թվականին նշված վարկային ծրագրի շրջանակներում հիմնվել է 17 նախակրթարան՝ շուրջ 425 երեխայի ընդգրկմամբ, այդ թվում՝ ՀՀ Վայոց Ձորի մարզում՝ 3, ՀՀ Լոռու մարզում՝ 4, ՀՀ Գեղարքունիքի մարզում՝ 1, Երևանում՝ 9 նախակրթարան: Վարկային ծրագրի շրջանակներում ուսումնասիրված և ընտրված անհետաձգելի հիմնանորոգման կարիք ունեցող թվով 20 ավագ դպրոցներից 5-ում սկսվել և իրականացվել են հիմնանորոգման աշխատանքները, դպրոցները հանձնվել են շահագործման: 2018 թվականի ընթացքում ավարտվել են «Կրթության բարելավում» վարկային ծրագրի 2-րդ փուլով նախատեսված 12 ավագ դպրոցների շենքերի հիմնանորոգման անհրաժեշտ նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի լրամշակման աշխատանքները:

«Դպրոց կենտրոնների միություն» իրավաբանական անձանց միությանն աջակցության նպատակով օգտագործվել է 18.6 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրի կատարումը: 2018 թվականի ընթացքում միության կողմից կազմակերպված մասնագիտական հավաքներին մասնակցել են հանրակրթական դպրոցների տնօրեններն ու աշակերտները: Կազմակերպվել են տարբեր ցուցահանդեսներ, մրցույթներ, միջոցառումներ և այլն: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 7%-ով՝ պայմանավորված իրականացված միջոցառումների քանակով: 2018 թվականին կազմակերպված միջոցառումների թիվը կազմել է 5՝ 2017 թվականի 6-ի դիմաց:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում «Ազգային երգ ու պար» առարկայի ներդրման գծով նախատեսված 7.8 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին վերապատրաստվել են դպրոցների 100 ուսուցիչներ՝ 2017 թվականի 175-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 7%-ով՝ պայմանավորված վերապատրաստվող ուսուցիչների թվի նվազմամբ: Ընդ որում, հարկ է նշել, որ որոշ ծախսեր իրականացվել են «Ազգային երգ ու պարի ակադեմիա» կրթամշակութային հիմնադրամի միջոցներով:

Դպրոցներում ռոբոտատեխնիկայի զարգացման գծով նախատեսված 126.9 մլն դրամը ևս ամբողջությամբ օգտագործվել է: 2018 թվականին դպրոցներում ռոբոտաշինության խմբակների թիվը կազմել է 235՝ 2017 թվականի 220-ի դիմաց: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը մնացել են անփոփոխ:

Պրահայի Կարլովի համալսարանում հայոց լեզվի դասավանդման նպատակով նախատեսվել է 5.7 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում մեկ դասախոս իրականացրել է հայոց լեզվի և պատմության դասավանդում Պրահայի Կարլովի համալսարանում: Նշված ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ փոփոխություն չեն կրել:

Կրթության գերազանցության ազգային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 360.8 մլն դրամ՝ 99.8%-ով ապահովելով ծրագրի կատարումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 45.9%-ով՝ պայմանավորված Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության և «Այբ» կրթական հիմնադրամի միջև կնքված պայմանագրի լուծմամբ: Պայմանագրի լուծումը կապված է իրականացվող միջոցառումների նկատմամբ մոտեցումների հստակեցման (հնարավոր վերաիմաստավորման) անհրաժեշտությամբ, որի նպատակով ստեղծվել է աշխատանքային խումբ համապատասխան փորձագետների ներգրավմամբ:

Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ իրականացվող Դպրոցների սեյմիկ պաշտպանության ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 2.0 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 73.2%-ը և 7.6%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրից շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը հիմնականում պայմանավորված է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Եղեգնաձորի դպրոցի շինարարության ժամանակավորապես դադարեցմամբ՝ դպրոցի տարածքում հնագիտական գտածոների հայտնաբերման հետ կապված, ինչպես նաև սեյմիկ տեսանկյունից առավել խոցելի դպրոցների ցանկի ուշ հաստատման արդյունքում նախագծահետազոտական աշխատանքների հետաձգմամբ: Ծրագիրն իրականացվում է Հայաստանի Տարածքային զարգացման հիմնադրամի (ՀՏՀՀ) կողմից 2015 թվականից և շարունակվելու է մինչև 2024 թվականի ավարտը: Ծրագիրը կօժանդակի Աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային ծրագրի իրականացմանը՝ բարելավելով դպրոցների սեյմիկ անվտանգությունը, նվազեցնելով դպրոցներում հնարավոր զոհերը և վնասները տարերային աղետների ժամանակ: Ծրագրով նախատեսվում է իրականացնել Սեյմիկ անվտանգության բարելավման ծրագրի (ՍԱԲԾ) շրջանակներում նախանշված առնվազն 47 դպրոցների շենքերի շինարարության, ամրացման և հիմնանորոգման աշխատանքներ: Կմշակվի արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման գործողությունների ծրագիր ՍԱԲԾ շրջանակում ամրացված կամ հիմնանորոգված յուրաքանչյուր դպրոցի համար: Կտրամադրվեն սարքավորումներ սեյմիկ մոնիտորինգի 15 համալիր դիտակետերն արդիականացնելու նպատակով: Բացի այդ, ծրագրի շրջանակներում ֆինանսավորվում են ՀՏՀ գրասենյակի գործառնական ծախսերը: 2018 թվականին շարունակվել են շինարարական աշխատանքները Հայաստանի Հանրապետության 6 դպրոցներում (2 դպրոց՝ Երևանում, 1-ական դպրոց՝ Արմավիրում, Գեղարքունիքում, Լոռիում և Սյունիքում):

Վենետիկի Կա'Ֆոսկարի համալսարանում հայոց լեզվի դասավանդման նպատակով նախատեսվել է 11.4 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ օգտագործվել է: Ծրագրի շրջանակներում մեկ դասախոս իրականացրել է հայոց լեզվի և գրականության դասավանդում նշված համալսարանում: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը մնացել են անփոփոխ:

Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած ուսուցիչներին հավելավճարների տրամադրման գծով պետության կողմից Երևան համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման նպատակով տրամադրվել է 34.8 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 89% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ատեստավորված ուսուցիչների՝ նախատեսվածից պակաս թվով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 39.6%-ով՝ պայմանավորված տարակարգ ստացած ուսուցիչների թվի աճով:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպման համար նախատեսված ծրագրերի, ձեռնարկների, ուսումնական այլ նյութերի մշակման, հրատարակման և ձեռքբերման ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 6.7%-ը և 93.8%-ով գիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Շեղումը և նախորդ տարվա համեմատ նվազումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ծրագրի շրջանակում ձեռք են բերվել միայն 2000 հատ բրայլյան տետրեր, իսկ ներառական կրթության կազմակերպման մեթոդական ուղեցույց-ձեռնարկների, ինչպես նաև զարգացնող-ուսումնական նյութերի գնման գործընթացը չի կայացել՝ գնման գործընթացի մասնակիցների բացակայության պատճառով:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների ծախսերը կազմել են 797.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 59.1%-ով՝ պայմանավորված նրանով, որ ծրագիրը ենթարկվել է բովանդակային և ծավալային փոփոխության համընդհանուր ներառական կրթության անցման հետևանքով: 2018 թվականին մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ մատուցող կենտրոնների թիվը դարձել է 9՝ 2017 թվականի 8-ի փոխարեն: Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ ստացող երեխաների թիվը կազմել է 3771: 2018 թվականին գնահատվել է 4847 երեխա՝ 2017 թվականի 3459 երեխայի դիմաց:

«Դասարան» ուսումնաստեղեկատվական ծրագրի իրականացմանն աջակցության նպատակով նախատեսված 90 մլն դրամն օգտագործվել է ամբողջությամբ: Ծրագրի շրջանակում ապահովվել են Հայաստանի Հանրապետության հանրակրթական դպրոցների էլեկտրոնային մատյանի, էլեկտրոնային օրագրի, տնօրենների էլեկտրոնային կառավարման և տեղեկատվական բնականոն աշխատանքները, ստեղծվել է դպրոցներում թափուր հաստիքների հայտարարությունների միասնական առցանց համակարգը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը մնացել են անփոփոխ:

Սոցիալական աջակցություն ստացող սահմանամերձ համայնքների 5-12-րդ դասարանների աշակերտների դասագրքերի գումարների փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 28 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 98.8%-ը: Ծրագրում ընդգրկված սահմանամերձ համայնքների թիվը կազմել է 46, իսկ այդ համայնքների 5-12 դասարանների սովորողների թիվը՝ 4879: Ծրագիրն իրականացվում է 2018 թվականից:

«Ներառական կրթության համակարգի հզորացում Հայաստանում» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 2.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 52.2%-ը: Ծրագիրն իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության՝ երեխաների պաշտպանության ոլորտի բարեփոխումներին ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության աջակցության

շրջանակում: Ծրագրի նպատակն է նպաստել Հայաստանում բոլորի համար, ներառական, համապատասխան և որակյալ կրթության ապահովմանը: Ակնկալվում է, որ տվյալ բարեփոխման արդյունքում կդադարեցվի երեխաների հոսքը խնամքի և հատուկ կրթական կենտրոնացված շուրջօրյա հաստատություններ, երեխաները կվերախնտեգրվեն ընտանեկան միջավայրում, և կձևավորվեն այլընտրանքային ընտանեկան և համայնքահեն սոցիալական ու կրթական ծառայություններ՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների համար: Ծրագրի իրականացման տարիներին նախատեսվում է առնվազն հինգ մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների հիմնադրում: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում մշակվել է ՀՀ Սյունիքի մարզում ծրագրի իրականացման ճանապարհային քարտեզը, աշխատանքներ են իրականացվել ՀՀ Սյունիքի մարզում տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի և 11 դպրոցների վերանորոգման նախագծանախահաշվային փաթեթների պատրաստման ուղղությամբ: Ծրագիրը մեկնարկել է 2018 թվականից:

Այլ դասերին չչափանող կրթության դասի շրջանակներում իրականացվել են 2 ծրագրեր, որոնց ծախսերն ընդհանուր առմամբ կատարվել են 98.4%-ով՝ կազմելով 1.2 մլրդ դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 4.9%-ով:

Տվյալ դասում ընդգրկված՝ գործադիր իշխանության պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման նպատակով ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը տրամադրվել է ավելի քան 987.9 մլն դրամ կամ ծրագրի 98.4%-ը, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության գիտության պետական կոմիտեին՝ 158.5 մլն դրամ կամ ծրագրի 98.3%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 13%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված այն հանգամանքով, որ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի աշխատակազմի ծախսերը, որոնք 2017 թվականին արտացոլված էին պետական բյուջեի ծախսերի՝ «Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ» բաժնում, 2018 թվականին միավորվել են նախարարության աշխատակազմի ծախսերի հետ և արտացոլվել սույն դասում:

Գործադիր իշխանության պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների կարողությունների զարգացման նպատակով ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը տրամադրվել է 4.9 մլն դրամ կամ ծրագրի 98.3%-ը: Ծրագրի արդյունքում ձեռք է բերվել թվով 12 համակարգիչ և 12 տպիչ սարք:

Սոցիալական պաշտպանություն

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի փաստացի ծախսերի 28.8%-ն ուղղվել է *սոցիալական պաշտպանության* ոլորտին: Կատարված հատկացումները կազմել են շուրջ 416.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 98.2% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ սոցիալական պաշտպանության ծախսերն ավելացել են 1.9%-ով կամ 7.7 մլրդ դրամով՝ հիմնականում պայմանավորված կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ծախսերի աճով:

Հաշվետու տարում 982 մլն դրամ տրամադրվել է *վատառողջության և անաշխատունակության* խմբին՝ ապահովելով 80.1% կատարողական: Նշված ծախսերը 2017 թվականի համեմատ նվազել են 16.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված անաշխատունակության դասի ծախսերի նվազմամբ:

Վատառողջության դասին տրամադրվել է 138 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 99.6%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 29.3%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված բժշկասոցիալական վերականգնման ծառայությունների շրջանակներում կատարված ծախսերի կրճատմամբ: Հաշվետու տարում նշված ծրագրին տրամադրվել է 62.1 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 100%-ը՝ նախորդ տարվա համեմատ նվազելով 44.2%-ով: 2018 թվականին բժշկական օգնություն է տրամադրվել 3 հիվանդությունների գծով 286 հաշմանդամների և սոցիալապես անապահով անձանց՝ նախորդ տարվա 496-ի դիմաց:

Աշխատողների աշխատանքային պարտականությունների կատարման հետ կապված խեղճան, մասնագիտական հիվանդության և առողջության այլ վնասման հետևանքով պատճառված վնասի փոխհատուցման նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 75.9 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսվածի 99.2%-ը՝ նախորդ տարվա համեմատ նվազելով 9.5%-ով: Ծախսերի անկումը պայմանավորված է շահառուների թվի կրճատմամբ՝ նախատեսված 382 և նախորդ տարվա 420 անձի փոխարեն հաշվետու տարում փոխհատուցում են ստացել 378 անձ:

Հաշվետու տարում շուրջ 844 մլն դրամ տրամադրվել է *անաշխատունակության* դասին՝ ապահովելով 77.6% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ անաշխատունակության դասի ծախսերը նվազել են 13.8%-ով կամ 135.6 մլն դրամով: Ծախսերի ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ անկումը հիմնականում պայմանավորված է հաշմանդամներին պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաներով, վերականգնման, տեխնիկական միջոցներով ապահովման և դրանց վերանորոգման ծախսերով:

Տեսողությունը կորցրած հաշմանդամների համար հատուկ տառատեսակներով գրքերի տպագրության, տետրերի պատրաստման և «խոսող գրքերի» ձայնագրության ծառայությունների ձեռքբերման համար տրամադրվել է 9.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: 2018 թվականին տպագրվել են 30000 թերթ բրայլյան գրքեր, 320 հատ բրայլյան տետրեր, 74400 թերթ «Բյուլետեն» ամսագիր, թողարկվել է 1600 ժամ «խոսող գիրք»: 2017 թվականի համեմատ այս ծախսերը նվազել են 6.8%-ով՝ պայմանավորված տպագրված բրայլյան գրքերի ծավալի նվազմամբ: Նշենք, որ 2017 թվականին տպագրվել էին 42327 թերթ բրայլյան գրքեր:

Հաշմանդամներին պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաներով, վերականգնման տեխնիկական միջոցներով ապահովման և դրանց վերանորոգման համար ծախսվել է 609 մլն դրամ՝ ապահովելով 73.1% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում հաշմանդամներին տրամադրել է 4015 պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագա՝ նախատեսված 4378-ի և նախորդ տարվա 3810-ի դիմաց, 4788 վերականգնողական պարագա՝ նախատեսված 6540-ի և նախորդ տարվա 3232-ի դիմաց, 100 ձայնաստեղծ սարք՝ նախատեսված և նախորդ տարվա 100-ի դիմաց, 200 աչքի պրոթեզ՝ նախատեսված 200-ի և նախորդ տարվա 186-ի դիմաց: Ծախսերի շեղումը պայմանավորված է փաստացի դիմած հաշմանդամների թվաքանակը նախատեսվածից պակաս լինելու հանգամանքով: Նախորդ տարվա համեմատ արձանագրվել է տվյալ ծախսերի 18.6%-ով անկում՝ պայմանավորված

ձեռք բերված պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաների և վերականգնման տեխնիկական միջոցների գների նվազմամբ:

Հոգեկան առողջության վերականգնման ծառայություններին հատկացվել է 58.6 մլն դրամ՝ ապահովելով 83.7% կատարողական և 16.3%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծախսերի ծրագրից շեղումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ անկումը հիմնականում պայմանավորված է աջակցություն ստացած հաշմանդամների և սոցիալապես անապահով անձանց փաստացի թվաքանակի կրճատմամբ: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին 3 հիվանդությունների գծով անվճար բժշկական օգնություն է տրամադրվել 270 հիվանդի՝ նախատեսված և նախորդ տարվա 318-ի դիմաց:

Մտավոր խնդիրներ ունեցող հաշմանդամ դեռահասների և երիտասարդների ցերեկային խնամքի սոցիալ-վերականգնողական ծառայությունների մատուցման համար օգտագործվել է 27.8 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 99%-ը: Ծրագրի նպատակը մտավոր խնդիրներ ունեցող հաշմանդամ երիտասարդների ու պատանիների սոցիալական վերականգնումն է ցերեկային կենտրոնում ծառայությունների մատուցման միջոցով: Ծրագիրն իրականացվում է ««Փրկություն» հաշմանդամ երեխաների և երիտասարդների կենտրոն» հասարակական կազմակերպության կողմից, որտեղ սպասարկվում է 50 շահառու: Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին 2018 թվականին իրականացվել է կենտրոնի 24 աշխատողի աշխատավարձերի, էլեկտրաէներգիայի, կապի և տրանսպորտային կյուբերի ծախսերի դիմաց վճարումը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել:

Հաշմանդամներին սայլակներով և լսողական սարքերով ապահովման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 100.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 93.5%-ը: Տնտեսումը պայմանավորված է փաստացի դիմած հաշմանդամների՝ նախատեսվածից փոքր թվով, ինչպես նաև սայլակների և լսողական սարքերի՝ նախատեսվածից ցածր փաստացի գներով: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին սայլակ ձեռքբերելու համար հատկացվել է 513 հավաստագիր՝ նախատեսված 550-ի և նախորդ տարվա 366-ի դիմաց (միջին արժեքը կազմել է 93.8 հազար դրամ՝ նախատեսված 95 հազար դրամի փոխարեն), իսկ լսողական սարք ձեռքբերելու համար հատկացվել է 1460 հավաստագիր՝ նախատեսված 1515-ի և նախորդ տարվա 655-ի դիմաց (1280 լսողական սարքի միջին արժեքը կազմել է 30 հազար դրամ և 180 սարքի միջին արժեքը՝ 78.7 հազար դրամ, նախատեսված 80 հազար դրամի փոխարեն): Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 40%-ով կամ 28.8 մլն դրամով՝ պայմանավորված ձեռք բերված սայլակների և լսողական սարքերի քանակի աճով:

Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և երիտասարդների սոցիալ-հոգեբանական աջակցությունը ցերեկային կենտրոնում իրականացնելու նպատակով «Լիարժեք կյանք» ՀԿ-ին փոխհատուցվել են 13 հաստիքային միավորների նվազագույն աշխատավարձերը, որոնք կազմել են 11.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 98.5%-ը: Միջոցներն օգտագործվել են 60 հաշմանդամ դեռահասների ցերեկային խնամք և սպասարկում իրականացնելու նպատակով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.9%-ով:

«Աուտիզմ ունեցող դեռահասներին և երիտասարդներին զբաղվածության և սոցիալ-հոգեբանական ծառայությունների տրամադրում «Իմ ուղին» սոցիալ-ռեաբիլիտացիոն ցերեկային կենտրոնում» ծրագրին տրամադրվել է 26.7 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Միջոցները տրամադրվել են «Աուտիզմ Ազգային Հիմնադրամ» ԲՀԿ-ին՝ 18 տարին լրացած աուտիզմ ունեցող 80 դեռահասներին և երիտասարդներին զբաղվածության ու սոցիալ-հոգեբանական ծառայությունների տրամադրման նպատակով, փոխհատուցվել են 30 հաստիքային միավորների նվազագույն աշխատավարձերը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Ծերության դասի ծրագրերին 2018 թվականին տրամադրվել է 310.6 մլրդ դրամ, որը կազմել է ծրագրված միջոցների 99.9%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված «Կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրում» ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի աճով:

Սպայական անձնակազմի ու նրանց ընտանիքների անդամների կենսաթոշակների ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 26.3 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 99.8%-ը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 4.4%-ով կամ 1.1 մլրդ դրամով, ինչը պայմանավորված է նոր նշանակումների թվի աճի և փաստացի չվճարված կենսաթոշակների վճարման հանգամանքով:

Շարքային զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների կենսաթոշակային ապահովման ծախսերը կազմել են 549.9 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7.2%-ով կամ 42.7 մլն դրամով, որը բացատրվում է Հայրենական մեծ պատերազմի հաշմանդամ և մասնակից կենսաթոշակառուների թվի նվազմամբ:

Ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում տրամադրվող սոցիալական նպաստների գծով ծախսերը կատարվել են 100%-ով և կազմել 13.6 մլրդ դրամ: 2017 թվականի համեմատ դրանք նվազել են 2.1%-ով կամ 291.5 մլն դրամով, որը բացատրվում է սոցիալական նպաստառուների թվի նվազման հանգամանքով:

ՀՀ օրենքներով նշանակված կենսաթոշակների ծախսերը կազմել են 2.6 մլրդ դրամ, ապահովելով 98.8% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.8%-ով կամ 145.3 մլն դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է կենսաթոշակառուների թվի աճով:

Տարեցների և հաշմանդամություն ունեցող 18 տարին լրացած անձանց շուրջօրյա խնամքի իրականացման նպատակով տարեցների տուն-ինտերնատ հանդիսացող ՊՈԱԿ-ներին պետական աջակցությունը կազմել է ավելի քան 1.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 92.9% կատարողական: Տնտեսումը պայմանավորված է տարեցների շուրջօրյա խնամք և սպասարկում իրականացնող 5 կազմակերպությունների կողմից նախատեսվածի նկատմամբ փաստացի պակաս թվով տարեցների (նախատեսված 1210 շահառուի փոխարեն 1063 շահառուի) սպասարկելու, գնումների գծով մրցույթների արդյունքում ֆինանսական միջոցների տնտեսման և կոմունալ ծախսերի որոշակի հոդվածների տնտեսման հանգամանքներով: Ծրագրի նպատակն է՝ շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ տրամադրել դրանց կարիքն ունեցող տարեց և հաշմանդամություն ունեցող 18 տարին լրացած անձանց՝ նրանց համար ապահովելով արժանապատիվ կենսապայմաններ: Խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծառայությունները ներառում են կացարանի, կենսաապահովման համար անհրաժեշտ պայմանների, սնունդով, հագուստով, կոշիկներով, անկողնային պարագաներով

ապահովումը, բժշկական օգնության ու սպասարկման, սոցիալ-հոգեբանական և իրավաբանական օգնության տրամադրումը, մշակութային միջոցառումների կազմակերպումը և այլն: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն Էական փոփոխություն չեն կրել:

Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների սոցիալական սպասարկման նպատակով նախատեսված հատկացումներն օգտագործվել են 99.5%-ով՝ կազմելով 131 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում է միայնակ տարեցներին և հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ տնային պայմաններում, գնահատված կարիքներին համարժեք խնամքի ծառայությունների տրամադրումը, նրանց կյանքի որակի բարելավումը: Միջոցառման շրջանակում «Միայնակ տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի միջոցով ծառայություններ են մատուցվում Երևան քաղաքում բնակվող միայնակ տարեց ու հաշմանդամություն ունեցող անձանց: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է փաստացի սպասարկվող շահառուների՝ նախատեսվածից պակաս թվով (1450 շահառուների փոխարեն 1293 շահառու) և կոմունալ ծախսերի որոշ հոդվածների տևտեսմամբ: Նշված ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 6.8%-ով, որը մասամբ պայմանավորված է տևտեսումներով:

Հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց ցերեկային խնամքի նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 6.4 մլն դրամ պետական աջակցություն, որը կազմել է ծրագրված ցուցանիշի 53%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է «Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում գործող ցերեկային կենտրոնի փաստացի սպասարկվող շահառուների՝ նախատեսվածից պակաս քանակով (20 շահառուների փոխարեն 16 շահառու) և կոմունալ ծախսերի տևտեսմամբ: Արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ արձանագրվել է տվյալ ծախսերի 3.8%-ով անկում: Ծրագրի նպատակն է հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց սոցիալ-հոգեբանական վերականգնումը և նրանց կյանքի որակի բարելավումը: Ցերեկային կենտրոնում սպասարկվում են ակտիվ բուժման կարիք չունեցող՝ հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձինք, որոնց տրամադրվում են սոցիալ-հոգեբանական օգնության և հոգեկան առողջության վերականգնման տարբեր ծառայություններ՝ նաև աշխատանքային թերապիայի միջոցով նպաստելով նրանց սոցիալական ներառմանը հասարակություն:

ՀՀ մարզերում միայնակ տարեցներին և հաշմանդամներին տնային պայմաններում ու տարեցների ցերեկային խնամքի կենտրոններում սոցիալական սպասարկման նպատակով տրամադրվել է 208.6 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսված միջոցների 98.2%-ը: Համաֆինանսավորման սկզբունքով իրականացվող սույն ծրագրով «Առաքելություն» ՀԿ-ի միայնակ տարեցներին և հաշմանդամներին տնային պայմաններում և ցերեկային կենտրոնում սպասարկելու նպատակով փոխհատուցվում են 171 աշխատողների նվազագույն աշխատավարձերը, և 1692 տարեցներ ապահովվում են օրական մեկանգամյա սննդով: Տևտեսումը պայմանավորված է սննդամթերքից օգտվող շահառուների՝ նախատեսվածից պակաս թվով (1692 շահառուների փոխարեն 1586 շահառու, մեկ շահառուի մեկ օրվա սննդամթերքի արժեքը՝ 144 ՀՀ դրամ): Արդյունքում նշված ծախսերը 2017 թվականի նկատմամբ նվազել են 5.7%-ով:

Տվյալ դասում ամենամեծ կշիռն ունեն աշխատանքային կենսաթոշակների ծախսերը, որոնք կազմել են 218.8 մլրդ դրամ և օգտագործվել են նախատեսված ծավալով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.9%-ով կամ շուրջ 2 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է կենսաթոշակառուների թվի նվազման, ինչպես նաև «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» համակարգի վարման արդյունքում վարչարարության ուժեղացման և վճարումների հասցեականության ապահովման հանգամանքներով: 2018 թվականին աշխատանքային կենսաթոշակառուների թիվը կազմել է 454411՝ նախատեսված 454495-ի և նախորդ տարվա 456009-ի դիմաց:

Վանաձորի տարեցների տանը խնամվողների շուրջօրյա խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծրագրին հատկացված միջոցները կազմել են 24 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Համաֆինանսավորման սկզբունքով իրականացվող սույն ծրագրով «Վանաձորի տարեցների տուն» ՀԿ-ին 55 տարեցների խնամք և սպասարկում իրականացնելու նպատակով վճարվել է 27 հաստիքային միավորների աշխատավարձը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 46.4 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 48.4%-ով կամ 15.1 մլրդ դրամով՝ պայմանավորված կուտակային կենսաթոշակային համակարգի մասնակցների թվի աճով: 2018 թվականին այն կազմել է 326727՝ 2017 թվականի 188316-ի դիմաց:

Մտավոր ու ֆիզիկական սահմանափակումներ ունեցող անձանց շուրջօրյա խնամքի ծառայությունների ծախսերը կազմել են 18.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 98%-ը: Համաֆինանսավորման սկզբունքով իրականացվող սույն ծրագրով «Զերմիկ անկյուն» հիմնադրամին մտավոր խնդիրներ ունեցող երիտասարդների (14 շահառու) շուրջօրյա խնամքի ու սոցիալական վերականգնման ծառայություններ իրականացնելու նպատակով փոխհատուցվել են պահպանման ծախսերը: Տևտեսումը պայմանավորված է սննդամթերքից օգտվող շահառուների փաստացի թվաքանակը նախատեսվածից պակաս լինելու հանգամանքով (15 շահառուների փոխարեն 14 շահառու, մեկ շահառուի մեկ օրվա սննդամթերքի արժեքը՝ 1100 ՀՀ դրամ): 2018 թվականին սույն ծրագիրն իրականացվել է առաջին անգամ:

Հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց շուրջօրյա խնամքի ծառայությունների ծախսերը կազմել են 12.4 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: Համաֆինանսավորման սկզբունքով իրականացվող սույն ծրագրով «Խնամք» ՀԿ-ին հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց (14 շահառու) շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ իրականացնելու նպատակով փոխհատուցվել է պահպանման ծախսերը, 14 (նախատեսված 16) շահառուի շուրջօրյա խնամք և սպասարկում իրականացնելու նպատակով փոխհատուցվել է 14 հաստիքային միավորների աշխատավարձերը: 2018 թվականին սույն ծրագիրն իրականացվել է առաջին անգամ:

Հատուկ խմբերին դասված որոշակի կատեգորիայի անձանց կացարանով ապահովման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 6.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 94.6%-ը, որը պայմանավորված է «Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից վետերան օթևանում նախատեսված 57 տարեցի

փոխարեն փաստացի 40 միայնակ տարեցի սպասարկելու հանգամանքով: 2018 թվականին սույն ծրագիրն իրականացվել է առաջին անգամ:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեից «Հարազատին կորցրած անձինք» դասի շրջանակներում կատարված ծախսերը կազմել են 4.6 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 92.7% կատարողական և Նախորդ տարվա համեմատ նվազելով 9.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված կենսաթոշակառուի, ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում, սոցիալական նպաստառուի մահվան դեպքում տրվող թաղման նպաստի ծախսերով:

Չոհված՝ հետմահու Հայաստանի ազգային հերոսների և Մարտական խաչ շքանշանով պարգևատրված անձի ընտանիքի անդամներին տրվող պարգևավճարի գծով ծախսերը կազմել են 159.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 99.6% կատարողական և 0.6%-ով զիջելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է փաստացի պահանջի նվազման հանգամանքով:

Կենսաթոշակառուի, ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում, սոցիալական նպաստառուի մահվան դեպքում տրվող թաղման նպաստի ծախսերը կազմել են 4.4 մլրդ դրամ կամ Նախատեսվածի 92.7%-ը՝ 9.7%-ով զիջելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է կենսաթոշակառուների ու նպաստառուների մահվան դեպքերի նվազման հանգամանքով:

Հասարակության և պետության հանդեպ հատուկ ծառայություններ ունեցած քաղաքացիների մահվան դեպքում հրաժեշտի ծիսակատարության և թաղման կազմակերպման, գերեզմանի բարեկարգման, մահարձանի և հուշատախտակի պատրաստման ու տեղադրման աշխատանքներին աջակցության համար Նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 71.6%-ով՝ կազմելով 40.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 8.8%-ով:

«Ընտանիքի անդամներ և զավակներ» խմբի ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են 60.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 93.4% կատարողական: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների և մայրության նպաստների գծով Նախատեսված միջոցների տևտեսամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.4%-ով կամ 3.5 մլրդ դրամով, որը հիմնականում պայմանավորված է վերոհիշյալ երկու ծրագրերի գծով ծախսերի նվազմամբ:

Խմբի ծախսերի զգալի մասը՝ 34.5 մլրդ դրամ, տրամադրվել է ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների ֆինանսավորմանը, որը կազմել է Նախատեսվածի 92.7%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին փաստացի նպաստ են ստացել ամսական միջինը 95516 ընտանիք՝ Նախատեսված 98758 ընտանիքի և Նախորդ տարվա 101870 ընտանիքի փոխարեն: Արդյունքում Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 6%-ով:

ՀՀ պաշտպանության, փրկարարական ծառայության և ՀՀ քննչական կոմիտեում ծառայության ժամանակ հաշմանդամ դարձած զինծառայողներին և զոհված (մահացած) զինծառայողներին ու փրկարար ծառայողների ընտանիքներին հաշվետու տարում տրամադրվել են 100.8 մլն դրամ միանվագ սոցիալական ապահովագրության վճարներ, որոնք ֆինանսավորվել են ներկայացված հայտերին համապատասխան՝ կազմելով ծրագրված միջոցների 24%-ը և 17.7%-ով զիջել Նախորդ տարվա ցուցանիշը:

2018 թվականին մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստների գծով ծախսերը կազմել են շուրջ 2.8 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 97%-ը: Սույն ծրագրով փաստացի երեխայի խնամքի նպաստ է ստացել ամսական միջին հաշվով 12733 երեխա՝ նախատեսված 13153-ի և նախորդ տարվա 13297-ի դիմաց: 2017 թվականի համեմատ այս ծախսերը նվազել են 4%-ով, որը պայմանավորված է երեխաների թվի (ծնունդների) նվազման հանգամանքով:

Մայրության նպաստի գծով ծախսերը կազմել են 9.8 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 92.7% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ այս ծախսերը նվազել են 6.2%-ով կամ 646.2 մլն դրամով, որը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2017 թվականին եկամտային հարկի հաշվին ապահովագրողների մոտ տեղեկում կատարված ծախսերի գծով վճարվել են 14 ամսվա գումարները (ներառված են 2016 թվականի նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսների գումարները), իսկ 2018 թվականին՝ 11 ամսվա (հունվար-նոյեմբեր ամիսների) գումարները:

Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի վճարումը կազմել է 9.9 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 99% կատարողական: 2017 թվականի նկատմամբ նշված ծախսերը նվազել են 2.8%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված երեխաների ծնունդների թվի նվազմամբ, որը կազմել է 36502՝ նախորդ տարվա 40577-ի դիմաց:

2018 թվականին վարժական հավաքների և զինծառայության ու փրկարարական ծառայության ընթացքում մահացած (զոհված) զինծառայողների ու փրկարար ծառայողների հուղարկավորության, գերեզմանների բարեկարգման, տապանաքարերի պատրաստման և տեղադրման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 84.9%-ով, որոնք կազմել են 314.3 մլն դրամ՝ 15.1%-ով զիջելով նաև նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Երեխաների շուրջօրյա խնամքի իրականացման նպատակով երեխաների տուն-ինտերնատ հանդիսացող ՊՈԱԿ-ներին պետական աջակցության ծախսերը հաշվետու տարում կազմել են շուրջ 1.9 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 95.6%-ը: Ծրագիրն իրականացվել է երեխաների շուրջօրյա խնամք իրականացնող բնակչության սոցիալական պաշտպանության ընդհանուր տիպի և հատուկ (մասնագիտացված) վեց հաստատությունների կողմից, որոնցում 2018 թվականին խնամվել է միջինը 593 երեխա՝ նախատեսված 649-ի և նախորդ տարվա 617-ի դիմաց: Ծրագրված ծախսերից շեղումը պայմանավորված է ինչպես երեխաների թվով, այնպես էլ գնումների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով և կոմունալ ծախսերի տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1.4%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված խնամվող երեխաների թվի նվազմամբ:

Երեխաների շուրջօրյա խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում խնամվող երեխաներին ընտանիքներ վերադարձնելու (բեռնաթափման) ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերը կատարվել են 97.9%-ով՝ կազմելով 22.6 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում «Առավոտ» ՀԿ-ի միջոցով ՀՀ Լոռու և Շիրակի մարզերում իրականացվել են 10 երեխաների՝ խնամքի հաստատություններից բեռնաթափման և 110 երեխաների՝ նշված հաստատություններ մուտքի կանխարգելման աշխատանքներ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսեր աճել են 2.2%-ով՝ պայմանավորված պահպանման ծախսերի աճով:

Սոցիալական հոգաձուլության ցերեկային կենտրոնների երեխաներին սոցիալական ծառայությունների մատուցման ծախսերը կազմել են 215.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 95%-ը: Ծրագրի շրջանակներում չորս ցերեկային կենտրոններում իրականացվել է միջին հաշվով 270 երեխաների ցերեկային խնամք՝ նախատեսված 300-ի փոխարեն: Ծրագրված ծախսերից շեղումը պայմանավորված է ինչպես երեխաների թվով, այնպես էլ գնումների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով և կոմունալ ծախսերի տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 5.7%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է մեկ երեխայի սննդի 1 օրվա գումարի ավելացման հանգամանքով:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 05-1680 գործով 15.07.2005թ. վճռի համաձայն՝ կերակրողին կորցնելու կապակցությամբ կրած վնասի փոխհատուցման ծախսերը Հայաստանի Հանրապետության կողմից ամբողջությամբ կատարվել են՝ կազմելով 1.1 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Երեխաների գիշերօթիկ խնամքի ծառայություններին տրամադրվել է 472.3 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 88.4%-ով կատարում: Ծրագրի շրջանակներում 2018 թվականին 5 գիշերօթիկ հաստատությունների կողմից իրականացվել են տարեկան միջինը 375 շահառուների խնամքի աշխատանքներ՝ նախատեսված 600-ի դիմաց: Ծրագրված ծախսերից շեղումը պայմանավորված է ինչպես երեխաների թվով, այնպես էլ գնումների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով և կոմունալ ծախսերի տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 32.3%-ով՝ պայմանավորված 1 գիշերօթիկ հաստատության կրճատման հանգամանքով:

2018 թվականին երեխաների խնամքի ցերեկային կենտրոնների կողմից կյանքի դժվար իրավիճակում գտնվող երեխաների սոցիալական հոգաձուլության ծառայությունների շրջանակներում տրամադրվել է 74.7 մլն դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 100%-ով կատարում: Ծրագիրն իրականացվում է համաֆինանսավորման սկզբունքով, և այն իրականացնող «Հուլյսի կամուրջ» ՀԿ-ին 4 ցերեկային կենտրոններում 250 երեխաների ցերեկային խնամք և սպասարկում իրականացնելու նպատակով կատարվել են 84 հաստիքային միավորների աշխատավարձերի վճարումները: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքի և դաստիարակության աջակցության տրամադրումը կազմել է 42.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 82.4%-ը, որը պայմանավորված է խնամատար ընտանիք տեղափոխվող երեխաների՝ նախատեսվածից պակաս քանակով: Նախատեսված 94 երեխայի և նախորդ տարվա 24 երեխայի փոխարեն խնամատար ընտանիքներում խնամվել է 39 երեխա, որոնց խնամքն իրականացվել է 29 ընտանիքներում: Նշված ծախսերը 2017 թվականի նկատմամբ աճել են 15.1%-ով՝ պայմանավորված երեխաների թվի աճով:

Երեխաների շուրջօրյա խնամքի բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություններում խնամվող դպրոցական տարիքի երեխաներին դրամական աջակցության տրամադրման նպատակով հաշվետու տարում օգտագործվել է շուրջ 3.1 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 79.5%-ը: Ծրագրի շրջանակներում միջոցներ են հատկացվում դպրոցական տարիքի երեխաների գրպանի ծախսերի համար: Շեղումը պայմանավորված է դրամական աջակցությունն ստացած երեխաների տարեկան միջին փաստացի թվով, որը նախատեսված 191-ի փոխարեն

կազմել է 103: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 22.5%-ով՝ պայմանավորված երեխաների թվի նվազմամբ, որը նախորդ տարի կազմել էր 134:

Երեխաների շուրջօրյա խնամքի բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատությունների շրջանավարտներին միանվագ դրամական օգնության տրամադրման ծախսերը կազմել են 500 հազար դրամ կամ նախատեսվածի 90.9%-ը: Սույն ծրագրով նախարարության ենթակայության «Վանաձորի մանկատուն» և «Գավառի մանկատուն» ՊՈԱԿ-ներում փաստացի հաշվառված 18 տարին լրացած 10 շրջանավարտների տրամադրվել է դրամական օգնություն 50.0 հազար դրամի չափով: Նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի 23.1% անկումը պայմանավորված է շահառուների փաստացի քանակով. այն կազմել է 10՝ նախորդ տարվա 13-ի դիմաց:

Կենսաբանական ընտանիք տեղափոխված երեխաների ընտանիքներին բնաիրային օգնության փաթեթի տրամադրման ծախսերը կազմել են 21.5 մլն դրամ, որն իրականացվել է 87.9%-ով՝ պայմանավորված գնումների գծով հայտարարված մրցույթների արդյունքում ֆինանսական միջոցների տնտեսմամբ, ինչպես նաև կոմունալ ծախսերի տնտեսմամբ: Սույն ծրագիրը հանդիսանում է «ՀՀ երեխաների շուրջօրյա խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում խնամվող երեխաներին ընտանիքներ վերադարձնելու ծառայություններ (բեռնաթափում)» ծրագրի բաղադրիչ մասը: Ծրագրի շրջանակներում օժանդակության փաթեթ է տրամադրվել 120 շահառուի կենսաբանական ընտանիքներին, մասնավորապես՝ երեխաների ընտանիքներին փոխհատուցվել է էլեկտրաէներգիայի ծախսը ամսական 3951 դրամի չափով, տրամադրվել է սննդի զամբյուղ ամսական 9374 ՀՀ դրամի չափով, և տարեկան հատկացվել է 44000 դրամ՝ հագուստի, կոշիկի, դպրոցական պայուսակների, գրենական պիտույքների և դասագրքերի ձեռք բերման համար: Նախորդ տարվա նկատմամբ նշված ծախսերն աճել են 6.6%-ով՝ պայմանավորված շահառուների թվի աճով, որը 2017 թվականին կազմել էր 100:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 07-3832 գործով 2007 թվականի նոյեմբերի 3-ի վճռի համաձայն կերակրողին կորցնելու կապակցությամբ կրած վնասի՝ Հայաստանի Հանրապետության կողմից փոխհատուցումը կազմել է 3.2 մլն դրամ (100%): 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի գործով վճիռների համաձայն կրած վնասների փոխհատուցումը ևս ամբողջությամբ կատարվել է՝ կազմելով 7.2 մլն դրամ: Նախորդ տարվա նկատմամբ այս ծախսերը նույնպես չեն փոփոխվել:

Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների համար ժամանակավոր խնամքի տրամադրման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 30.5 մլն դրամ կամ տարեկան ծրագրի 88.8%-ը: Ծրագրի շրջանակներում 3-18 տարեկան երեխաներին մինչև 6 ամիս ժամկետով տրամադրվում են շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է նախատեսված 17 երեխայի փոխարեն 14 երեխա խնամելու հանգամանքով և գնումների գծով հայտարարված մրցույթների արդյունքում ֆինանսական միջոցների տնտեսմամբ, ինչպես նաև կոմունալ ծախսերի տնտեսմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել:

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության 1-ին ատյանի դատարանի 08.06.2012թ. Գործ N ԵԴԿ /1247/02/10/ վճռի համաձայն կերակրողին կորցնելու կապակցությամբ կրած վնասի փոխհատուցումը Հայաստանի Հանրապետության կողմից կազմել է 369.4 հազար դրամ, որը կատարվել է նախատեսված ծավալով: Տվյալ ծախսերը պահպանվել են նախորդ տարվա մակարդակին:

Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի N 92 և Ստեփանավան քաղաքի N 5 ներառական մանկապարտեզներում հաշմանդամ երեխաների ցերեկային խնամքի ծառայությունների մատուցմանը տրամադրվել է 26.4 մլն դրամ, որը կատարվել է նախատեսված ծավալով: Ծրագրի շրջանակներում համաֆինանսավորման սկզբունքով փոխհատուցվում են Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի N 92 ներառական մանկապարտեզի 18 հաստիքային միավորների նվազագույն աշխատավարձերը՝ 24 երեխաների ցերեկային խնամք և սպասարկում իրականացնելու համար: Տվյալ ծախսերը նախորդ տարվա համեմատ չեն փոփոխվել:

Երեխաների և ընտանիքների աջակցության տրամադրման ծառայությունները կազմել են 175.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 79.1%-ը: Տնտեսումը պայմանավորված է ցերեկային կենտրոն հաճախող 200 երեխայի փոխարեն 118 երեխա (2017թ.՝ 91 երեխա) սպասարկելու և արտակենտրոնում 100 երեխայի ծառայություններ մատուցելու փոխարեն 28 երեխաների սպասարկելու հանգամանքներով: Նշված ծախսերը 2017 թվականի նկատմամբ աճել են 146.1%-ով՝ պայմանավորված երեխաների թվի աճով:

2018 թվականին պետական բյուջեից 443.4 մլն դրամ տրամադրվել է գործազրկության խմբի ծրագրերի ֆինանսավորմանը՝ կազմելով նախատեսվածի 61.9%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է աշխատաշուկայում անմիջոցակ առևտրի աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին միանվագ փոխհատուցման տրամադրման և գործազուրկների, աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող, ինչպես նաև ազատազրկման ձևով պատիժը կրելու ավարտին վեց ամիս մնացած աշխատանք փնտրող անձանց կրթաթոշակի տրամադրման և մասնագիտական ուսուցման կազմակերպման ծախսերի ցածր կատարողականով, ինչով էլ պայմանավորված՝ 2017 թվականի համեմատ գործազրկության բնագավառի ծախսերը նվազել են 11%-ով:

Հաշվետու տարվա ընթացքում աշխատաշուկայում անմիջոցակ առևտրի փոքր ձեռնարկատիրական գործունեությանն աջակցությունը կազմել է շուրջ 27.6 մլն դրամ կամ ծրագրի 87.8%-ը և 157.7%-ով գերազանցել նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը պայմանավորված է 2017 թվականին ՀՀ կառավարության որոշմամբ ծրագրի կասեցմամբ: Ծրագրի նպատակը փոքր ձեռնարկատիրական գործունեությանն աջակցության միջոցով կայուն զբաղվածության ապահովումն ու աշխատաշուկայում անմիջոցակ առևտրի փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման և ինքնազբաղվածության խթանման համար աջակցության տրամադրումն է: Ծրագրի շրջանակներում ուսուցում կազմակերպելու նպատակով սեպտեմբեր ամսին հայտարարվել է կազմակերպության ընտրության մրցույթ, որի արդյունքում հաղթող ճանաչված կազմակերպության կողմից կազմակերպված ուսուցման մեջ ընդգրկվել է 68 անձ, իսկ ուսուցման ավարտից հետո փաստացի ֆինանսավորվել է 57 ծրագիր: Ծախսերի կատարողականը պայմանավորված է ծրագիրը տարեվերջին սկսելու հանգամանքով, որը հնարավորություն է տվել

ծրագրում ներառել նախատեսվածից ավել թվով շահառուներ: Իսկ պակաս վճարված գումարները կվճարվեն 2019 թվականին:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին աշխատավարձի մասնակի փոխհատուցման և հաշմանդամություն ունեցող անձին ուղեկցողի համար դրամական օգնության ծախսերը կազմել են 5.3 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 49.1%-ը և 74.8%-ով զիջել նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծրագրի իրականացման հիմնական բարդությունը կապված է այս ծրագրի շահառուների հետ, որոնք բացառապես հաշմանդամներ են, և այնքան էլ մոտիվացված չեն աշխատելու: Ծրագրում տարեսկզբից ընդգրկվել է 32 հաշմանդամություն ունեցող անձ՝ նախատեսված 52 հաշմանդամի և 3 ուղեկցող անձի փոխարեն:

Գործազուրկների և աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող՝ աշխատանք փնտրող անձանց մասնագիտական ուսուցման կազմակերպման նպատակով տրամադրվել է 7.7 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 13.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծրագրի ծախսերը նվազել են 83.8%-ով: Ծրագրում նախատեսվել էր ընդգրկել 209 գործազուրկի, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող 21 գործազուրկի: Ծրագրի ցածր կատարողականը պայմանավորված է ուսուցում իրականացնող կազմակերպություններից պահանջվող մոդուլային ծրագրով, որը պետք է համաձայնեցված լիներ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հետ: Բացի այդ, գնման ընթացակարգերի փոփոխությամբ պայմանավորված (գնանշման ընթացակարգը վերափոխվել է աճուրդով կազմակերպվող ընթացակարգով)՝ լրացուցիչ դժվարություններ են առաջացել ուսուցումն իրականացնող կազմակերպությունների համար:

Մասնագիտական կողմնորոշման, համակարգի մեթոդաբանության ապահովման և կադրերի վերապատրաստման ծառայությունների գծով ծախսերը կազմել են 20.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 95.3% կատարողական և 26.4%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը: Տևտեսումը, ինչպես նաև նախորդ տարվա համեմատ ծախսերի նվազումը պայմանավորված է «Մասնագիտական կողմնորոշման մեթոդական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կոմունալ ծախսերի տևտեսմամբ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է համալիր սոցիալական ծառայությունների և զբաղվածության տարածքային կենտրոնների 300 աշխատողների վերապատրաստում, 100 շահառուների հանրային իրազեկում և վերապատրաստված 200 մասնագետների մասնագիտական ու մեթոդական աջակցություն և խորհրդատվություն:

Գործազուրկներին այլ վայրում աշխատանքի տեղավորման աջակցության ծախսերը կազմել են շուրջ 10 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 97.9%-ը: Ծրագրով տարեկան նախատեսվել էր այլ վայր գործուղել 4 գործազուրկի: Ծրագրի կատարողականը և նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերի նվազումը 75.1%-ով պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին ֆինանսավորվել են 2017 թվականին սկսված և հաշվետու տարվա ընթացքում շարունակվող ծրագրերը:

2018 թվականին աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպման համար նախատեսված 7 մլն դրամն ամբողջությամբ օգտագործվել է, իսկ նախորդ տարվա համեմատ՝ նվազել 16.6%-ով: Ծրագրի նպատակը գործատուի և աշխատանք փնտրողի անմիջական հաղորդակցման միջոցով մի կողմից աշխատանք փնտրողի կայուն զբաղվածության ապահովումն է, իսկ մյուս կողմից՝ գործատուի մոտ

առկա թափուր աշխատատեղերի արդյունավետ համալրման ապահովումը: 2018 թվականի ընթացքում կազմակերպվել է 10 տոնավաճառ՝ նախորդ տարվա 12-ի դիմաց:

Ձեռք բերած մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու համար գործազուրկներին տրամադրվել է շուրջ 103.2 մլն դրամ աջակցություն՝ ապահովելով 75.9% կատարողական: Ծրագրի նպատակը ձեռք բերած մասնագիտությամբ առաջին անգամ աշխատաշուկա մուտք գործող գործազուրկի՝ իր մասնագիտական որակավորմանը համապատասխան մասնագիտական աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու, աշխատաշուկայում առավել մրցունակ դառնալու և հարմար աշխատանքի տեղավորվելու համար ցուցաբերվող աջակցության միջոցով կայուն զբաղվածության ապահովումն է: Հաշվետու տարում ծրագրում ընդգրկվել է 429 գործազուրկ՝ նախատեսված 605-ի և նախորդ տարվա 511-ի փոխարեն: Ծրագրի ցածր կատարողականը բացատրվում է մարզերում աշխատատեղերի սահմանափակ թվաքանակով, որը լրացուցիչ դժվարություններ է առաջացնում տարբեր մասնագիտություններ ունեցող երիտասարդներին իրենց մասնագիտությամբ պրակտիկա անցնելու համար: Միաժամանակ, աշխատաշուկայի պահանջարկից ելնելով՝ ծրագրերի մեծ մասն իրականացվել է 4-րդ եռամսյակում, որի արդյունքում իրականացված ծրագրերի համար նախատեսված գումարների ֆինանսավորումը տեղափոխվել է 2019 թվական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 7.2%-ով՝ պայմանավորված ծրագրում ընդգրկված անձանց թվի նվազմամբ:

2018 թվականին աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման համար գործատուներին տրամադրվել են 138.5 մլն դրամ միանվագ փոխհատուցումներ՝ կազմելով նախատեսված ցուցանիշի 62%-ը: Հաշվետու տարում ծրագրում ընդգրկվել է 832 շահառու՝ նախատեսված 1180 շահառուի փոխարեն: Տնտեսումը մասամբ պայմանավորված է ծրագրի իրականացման ցածր արժեքով: 2018 թվականի համար մեկ ծրագրի միջին արժեքը կազմել է 129.7 հազար դրամ, այն դեպքում, երբ իրավական ակտով ծրագրի առավելագույն արժեքը սահմանված է 200.0 հազար դրամ, որի հետևանքով 1-ին կիսամյակում գործատուների հետ շատ պայմանավորվածություններ չեղարկվեցին: Մյուս կողմից, ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է մարզերում սահմանափակ աշխատատեղերով: Արդյունքում նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը նվազել են 22.2%-ով:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց գործատուներին այցելության համար դրամական օգնության նպատակով տրամադրվել է 6.3 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսված ցուցանիշի 46%-ը: Ծրագրով տարեկան նախատեսվել է իրականացնել 988 անմրցունակ, այդ թվում՝ 159 հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատանքի տեղավորման նպատակով գործատուներին այցելության ծախսերի փոխհատուցում: Փաստացի ծրագրում ընդգրկվել է 635 շահառու: Նախորդ տարի այս ծրագրի շրջանակներում միջոցներ չէին օգտագործվել:

Գործազուրկների և աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող՝ աշխատանք փնտրող անձանց կրթաթոշակի տրամադրման ծախսերը կազմել են 18.2 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 25.8%-ը: Սույն ծրագրում նախատեսվել էր ընդգրկել 856 գործազուրկի: Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականին ֆինանսավորվել են միայն 2017

թվականին սկսված և 2018 թվականին շարունակվող ծրագրերը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 22.9%-ով:

«Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում» ծրագրի ուսուցման կազմակերպման և խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 3.7 մլն դրամ կազմելով նախատեսվածի 85.5%-ը: Ծրագիրը հանդիսանում է «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում» ծրագրի բաղկացուցիչ մասը: Մրցույթի արդյունքում հաղթող ճանաչված կազմակերպությունը ցուցաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեության մեկնարկի և իրականացման համար անհրաժեշտ աջակցություն՝ խորհրդատվություն, ուսուցում, ձեռնարկատիրական գործունեության գործարար ծրագրի մշակում և դրա իրականացման ուղեկցում: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 18.9%-ով՝ պայմանավորված նրանով, որ խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման համար վճարումներն ըստ պայմանագրի նախատեսվել է իրականացնել 2019 թվականին:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ և մասնագիտություն չունեցող երիտասարդ մայրերի համար գործատուի մոտ մասնագիտական ուսուցման կազմակերպման նպատակով տրամադրվել է 24.1 մլն դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 68.6%-ը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր աջակցություն տրամադրել 43 անձի: Ծրագիրն իրականացվել է տարվա 2-րդ կիսամյակից, ուստի կրթաթոշակի հիմնական ֆինանսավորումը տեղափոխվել է 2019 թվական: Ծրագիրն իրականացվում է 2018 թվականից:

Մինչև երեք տարեկան երեխայի խնամքի արձակուրդում գտնվող անձանց՝ երեխայի մինչև երկու տարին լրանալը աշխատանքի վերադառնալու դեպքում, երեխայի խնամքն աշխատանքին զուգահեռ կազմակերպելու համար աջակցության տրամադրումը կազմել է շուրջ 62 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 71%-ը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել էր ապահովել 144 անձի աջակցություն, սակայն ծրագրում ընդգրկվել է 175 անձ: Քանի որ իրավական ակտի բացակայության պատճառով ծրագրի իրականացումը մեկնարկել է օգոստոս ամսին, ուստի նախատեսված ֆինանսական միջոցներով ծրագրում հնարավոր է դարձել ընդգրկել նախատեսվածից ավել թվով շահառուներ, և նրանց ֆինանսավորումը շարունակվում է 2019 թվականին: Ծրագիրն իրականացվում է 2018 թվականից:

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ծառայությունների մատուցումը զբաղվածության աջակցման կենտրոնում կազմել է 9.8 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 100%-ը: Ծրագիրն իրականացվում է համաֆինանսավորման սկզբունքով՝ «Հատուկ կարիքներով մարդկանց աջակցության «Ունիտոն» ՀԿ-ի միջոցով, որին 60 հաշմանդամ շահառուի խնամք և սպասարկում իրականացնելու նպատակով փոխհատուցվել են 11 հաստիքային միավորների նվազագույն աշխատավարձերը: Ծրագիրն իրականացվում է 2018 թվականից:

Բնակարանային ապահովման խմբի ծրագրերին ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 500 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Միջոցներն ուղղվել են զոհված

(մահացած) և առաջին, երկրորդ և երրորդ կարգի հաշմանդամ զինծառայողների անօթևան ընտանիքների բնակարանով ապահովմանը և բնակարանային պայմանների բարելավմանը:

Այլ դասերին չպատկանող սոցիալական հատուկ արտոնությունների խմբում ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 12.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրի 98.1% կատարողական և 6.3%-ով զիջելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը, որը հիմնականում պայմանավորված է ՎՏԲ-Հայաստան ՓԲԸ-ում ավանդատու հանդիսացող քաղաքացիների՝ Նախկին ԽՍՀՄ խնայքանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում մինչև 1993 թվականի հունիսի 10-ը ներդրված դրամական ավանդների դիմաց փոխհատուցման և Հայրենական Մեծ պատերազմի (ՀՄՊ) մասնակիցներին, ՀՄՊ և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ընտանիքներին տրվող և 25.11.1998թ. ՀՕ-258 օրենքի 34.1 հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պարգևավճարների գծով ծախսերի նվազմամբ:

2018 թվականի պետական բյուջեից վետերանների պատվովճարներին տրամադրվել է 260 մլն դրամ, որը կազմել է ծրագրի 99%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ ծախսերը նվազել են 25.3%-ով՝ պայմանավորված ՀՄ պատերազմի վետերանների թվի նվազման (մահացության) հանգամանքով:

Փախստականների սոցիալական խնդիրների լուծման միջոցառումներին տրամադրվել է 31.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 0.3%-ով, որը պայմանավորված է փախստականների թվի նվազման հանգամանքով: 2018 թվականին ծրագրի շրջանակներում աջակցություն ստացած փախստականների թիվը կազմել է 610՝ 2017 թվականի 624-ի դիմաց:

Փախստականների կեցության խնդիրների լուծման նպատակով 2018 թվականին տրամադրվել է 28.9 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական և 15.9%-ով գերազանցելով Նախորդ տարվա ցուցանիշը: Ծախսերի աճը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ՀՀ 2017 թվականի պետական բյուջեից հատկացված գումարը հաշվարկված է եղել տարեկան 40 ապաստան հայցողի համար՝ յուրաքանչյուրին 90 օր կեցության ապահովման հաշվարկով, սակայն 2018 թվականին հանրապետությունում ապաստան հայցողների մեծ մասի վերջնական հարցը լուծում է ստացել շուրջ 120 օրվա ընթացքում:

ՀՄՊ մասնակիցներին, ՀՄՊ և այլ պետություններում մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ընտանիքներին տրվող և 25.11.1998թ. ՀՕ-258 օրենքի 34.1 հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պարգևավճարները կազմել են 11.1 մլրդ դրամ կամ Նախատեսվածի 99.3%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.4%-ով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ՀՄՊ մասնակից վետերանների թվի նվազման (մահացություն) հանգամանքով:

Հաշվետու տարվա ընթացքում անօթևան մարդկանց համար ժամանակավոր օթևանի տրամադրման ծառայությունների շրջանակներում 52.5 մլն դրամ պետական աջակցություն է ցուցաբերվել «Հանս Զրիստիան Կոֆոեդ» ՀԿ-ին, որն իրականացրել է 100 անօթևանների շուրջօրյա խնամք և սպասարկում: Ծախսերը կազմել են տարեկան ծրագրով նախատեսված գումարի 99.7%-ը:

Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 6.5%-ով՝ պայմանավորված պահպանման ծախսերի տևտեսամբ:

ՎՏԲ-Հայաստան ՓԲԸ-ում ավանդատու հանդիսացող քաղաքացիների՝ նախկին ԽՍՀՄ ինսայբանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում մինչև 1993 թվականի հունիսի 10-ը ներդրված դրամական ավանդների դիմաց փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 1 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 85.9%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 30.6%-ով, որը պայմանավորված է պահանջի (վարչարարության արդյունքում) նվազման հանգամանքով:

Սոցիալական բնակարանային ֆոնդի սպասարկման ծառայություններին տրամադրվել է 16.8 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.9% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ 60%-ով նվազումը պայմանավորված է ՀՀ կառավարության որոշմամբ «Հանգրվան» ՊՈԱԿ-ը «Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ին միացնելու հանգամանքով:

Այլ դասերին չպատկանող սոցիալական պաշտպանության խմբի ծրագրերի գծով 2017 թվականի պետական բյուջեի ծախսերը կազմել են 26.7 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 92.8%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող սոցիալական պաշտպանության ոլորտի վարչարարության երկրորդ ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցների ու պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողներին սոցիալական փաթեթով ապահովման համար նախատեսված միջոցների պակաս օգտագործմամբ:

Հաշվետու տարում ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայության և ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայության պահպանման ծախսերը կազմել են 4.3 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 96.9% կատարողական, որը պայմանավորված է տնտեսումներով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 2.5%-ով:

Հաշվետու տարում 496 մլն դրամ է տրամադրվել սոցիալական օգնության ծառայությունների գործունեության կազմակերպման բնագավառում պետության կողմից համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների ֆինանսավորման նպատակով, որն իրականացվել է 98.4%-ով: Հատկացված միջոցներով պետության կողմից Երևանի քաղաքապետին, Գյումրու, Վանաձորի, Արարատի և Ջերմուկի քաղաքային համայնքների ղեկավարներին լիազորությունների պատվիրակման միջոցով նշված համայնքների աշխատակազմերի սոցիալական աջակցության տարածքային բաժինների գործունեության կազմակերպման համար ֆինանսավորվում են 237 հաստիքային միավորների աշխատավարձերը և պահպանման ծախսերը: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 1%-ով:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող սոցիալական պաշտպանության ոլորտի վարչարարության երկրորդ վարկային ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է ավելի քան 945 մլն դրամ՝ կազմելով ծրագրային ցուցանիշի 48.3%-ը:

Ծրագրի նպատակներն ուղղակիորեն կապված են մարդկային զարգացման խթանման և սոցիալական ապահովության համակարգերի ու հանրային հատվածի հիմնական գործառույթների բարելավման հետ: Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ բաղադրիչներից.

- Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրում,

- Աշխատանքի և զբաղվածության ռազմավարություն,
- Կենսաթոշակային համակարգի արդիականացում,
- Սոցիալական աջակցության և մոնիտորինգի համակարգի բարելավում,
- Ծրագրի կառավարում, մոնիտորինգ և գնահատում:

2018 թվականին իրականացվել են թվով 5 Համալիր սոցիալական ծառայության տարածքային կենտրոնների (այսուհետ՝ ՀՍԾՏԿ), ինչպես նաև Չբաղվածության պետական գործակալության (այսուհետ՝ ՉԴԳ) և ՀՀ բժշկասոցիալական փորձաքննության գործակալության (այսուհետ՝ ԲՍՓԳ) շինարարական աշխատանքները: ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական նախարարության, սոցիալական ապահովության պետական ծառայության (այսուհետ՝ ՍԱՊԾ), ՉԴԳ-ի, ԲՍՓԳ-ի և ՀՍԾՏԿ-ների կարիքների համար ձեռք են բերվել մի շարք ապրանքներ՝ կահույք, օդորակիչներ, կենցաղային, համակարգչային տեխնիկա և այլ տեխնիկական միջոցներ: Մատուցվել են մի շարք խորհրդատվական ծառայություններ՝ ՀՍԾՏԿ-ների նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի պատրաստման, շինարարական աշխատանքների հեղինակային հսկողության և տեխնիկական հսկողության իրականացման, ինտերիեր-դիզայնի նախագծերի, ապրանքների մասնագրերի և նախահաշիվների պատրաստման ու մատակարարումների նկատմամբ հսկողության իրականացման, ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի վերաբերյալ հանրային իրազեկման, ՍԱՊԾ վերլուծական կարողությունների հզորացման և ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողության համակարգի մոդելի մշակման և փորձարկման, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության համակարգի միջոցով բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների մշակման և ներդրման, սոցիալական պաշտպանության ոլորտում իրականացվող փորձնական ընտրված ծրագրերի առաջնային շահառուների կարիքների և այդ ծրագրերի մասին նրանց կարծիքի ուսումնասիրության, մոնիթորինգի և գնահատման համակարգի համար անհրաժեշտ տեղեկությունների հավաքման, համակարգի ներդրմանն ուղղված առաջարկների մշակման և այլ ուղղություններով, ինչպես նաև ծրագրի շրջանակներում առաջիկայում ստեղծվելիք ՀՍԾՏԿ-ների տարածքներում սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինների ներկայացուցիչների համար կազմակերպվել են սեմինար-խորհրդակցություններ «Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման գործընթացների հետ կապված խնդիրներն ու անելիքները» թեմայով:

Ծրագրի ցածր կատարողականը պայմանավորված է հետևյալով.

- մինչև 2018 թվականի ապրիլ ամիսն ընկած ժամանակահատվածում իրականացվեցին փոփոխություններ գործող և նոր ստեղծվող համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների (ՀՍԾՏԿ) ստեղծման նպատակով հատկացված շենքային տարածքների համար արդեն մշակված և մշակվող նախագծանախահաշվային փաստաթղթերում վերջիններիս ներկայացվող նոր պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով.
- 2018 թվականի տարեսկզբին դեռ առկա չէին թվով 23 ՀՍԾՏԿ-ների կազմակերպման համար անհրաժեշտ համապատասխան տարածքների հատկացման վերաբերյալ որոշումները կամ ավատված չէին տարածքների անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման աշխատանքները.

• 2018 թվականի ընթացքում երկու անգամ անհրաժեշտություն առաջացավ փոփոխություններ կատարելու Ծրագրի կառավարման խորհրդի կազմում՝ 2018 թվականի մայիսին ՀՀ նոր կառավարության ձևավորման և 2018 թվականի դեկտեմբեր ամսին ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունների անցկացման հանգամանքներով պայմանավորված:

• Ծրագրի շրջանակներում նախապես պլանավորված բոլոր գործողություններն ավարտին հասցնելու նկատառումներով Համաշխարհային բանկի հետ 2017 թվականի աշնանից նախաձեռնվել էին ծրագրի գործողության ժամկետը երկարաձգելու ուղղությամբ բանակցություններ, որոնց արդյունքում 2018 թվականի մայիսին արդեն պատրաստ էր ծրագրի գործողության ժամկետը ևս երկու տարով երկարաձգելու մասին որոշումը, ինչը, սակայն, կասեցվեց՝ կապված ՀՀ կառավարության փոփոխության հետ: Ծրագրի գործողության ժամկետի երկարաձգման մասին որոշման (այն կայացվեց միայն սեպտեմբերին) ուշացման պատճառով ևս պլանավորված մի շարք աշխատանքներ չկատարվեցին, քանի որ այդ աշխատանքները չէին կարող ավարտվել մինչև ծրագրի ավարտը՝ 2018 թվականի դեկտեմբեր ամիսը:

ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության միզրացիոն պետական ծառայության և Նիդերլանդների անվտանգության ու արդարադատության նախարարության միջև կնքված՝ Նիդերլանդներից վերադարձող Հայաստանի քաղաքացիներին վերաինտեգրման օգնության շրջանակներում խորհրդատվության և ուղղորդման ծառայության մատուցման մասին դրամաշնորհային համաձայնագրի շրջանակներում 2018 թվականին օգտագործվել է 8.8 մլն դրամ, որը կազմել է նախատեսված միջոցների 95.3%-ը: Կատարողականը պայմանավորված է շահառուների փաստացի քանակով, որին համապատասխան հատկացվել է նաև դոնոր կազմակերպության կողմից ֆինանսավորումը: Ծրագիրը նախատեսված է Նիդերլանդներից հարկադիր վերադարձող Հայաստանի քաղաքացիների վերաինտեգրման շրջանակներում փոքր բիզնես սկսելուն կամ աշխատաշուկա մուտք գործելուն աջակցության, ուսումնական կամ մասնագիտական վերապատրաստման, սոցիալական, իրավական, բժշկական աջակցության, ժամանակավոր կացարանի տրամադրման, օդանավակայանում դիմավորման և անհատական այլ կարիքների համար: Ինչպես և նախատեսված էր, ծրագիրն ավարտվել է 2018 թվականի հուլիսի 1-ին:

Այլ դասերին չպատկանող՝ սոցիալական պաշտպանությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայությունների դասի ծախսերը կազմել են 20.9 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 95.8%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողներին սոցիալական փաթեթով ապահովման համար նախատեսված միջոցների պակաս օգտագործմամբ: Նախորդ տարվա համեմատ տվյալ դասի ծախսերը նվազել են 0.6%-ով:

Հաշվետու տարում պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողներին սոցիալական փաթեթով ապահովման ծրագրին ՀՀ պետական բյուջեից տրամադրվել է 9.4 մլրդ դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 92.2%-ը, որը պայմանավորված է շահառուների փաստացի թվով: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 2.2%-ով:

Բժշկասոցիալական փորձաքննության (ԲՄՓ) ձևաթղթի տպագրության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով հաշվետու տարվա ընթացքում տրամադրվել է 3.5 մլն դրամ: Նշված

ծախսերը կատարվել են 82.2%-ով՝ պայմանավորված մրցույթի արդյունքում ձևավորված գներով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 6.9%-ով՝ պայմանավորված որոշ ձևաթղթերի միավորի գները նախատեսվածից բարձր լինելու հանգամանքով:

Սոցիալական ծառայության տարածքային գործակալությունների (ՍԾՏԳ) ձևաթղթերի տպագրության ծառայությունների գծով ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեից տրամադրվել է 7.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 80.7% կատարողական, որը պայմանավորված է մրցույթի արդյունքում ձևավորված գներով: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 19.3%-ով՝ պայմանավորված որոշ ձևաթղթերի քանակի կրճատման հանգամանքով:

Մեթոդաբանական ձեռնարկների մշակման, հետազոտությունների անցկացման և սոցիալական ապահովության ոլորտի կադրերի վերապատրաստման նպատակով պետական բյուջեից տրամադրվել է 84.4 մլն դրամ՝ ապահովելով 93.8% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի միջոցով կատարվել են 9 թեմատիկ աշխատանքներ, հետազոտություններ, մշակվել ձեռնարկներ և կազմակերպվել սոցիալական ոլորտի 700 աշխատողների մասնագիտական ուսուցում: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 5.8%-ով՝ պայմանավորված որոշ կոմունալ ծախսերի նվազմամբ:

Հանրային իրազեկման միջոցառումների իրականացմանը հաշվետու տարվա ընթացքում տրամադրվել է 20.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 97.3% կատարողական: Ծրագրի շրջանակներում պատրաստվել ու հեռարձակվել է 25 հեռուստահաղորդում, տպագրվել են 500 հատ գրքույկ, 1000 հատ պաստառ, 1005 հատ բուկլետ, 500 հատ տեղեկագիր և մատուցվել են 1400 հատ լուսանկարչական ծառայություններ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն էական փոփոխություն չեն կրել:

Կենսաթոշակային ապահովության, ծերության, հաշմանդամության, կերակրողին կորցնելու դեպքում սոցիալական նպաստների, պարգևավճարների, պատվովճարների և այլ ծրագրերի վճարման հետ կապված ծառայությունների ձեքբերմանը տրամադրվել է 1.4 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 98.5% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերի 10.7%-ով նվազումը հիմնականում պայմանավորված է 2017 թվականին 13 ամսվա գումարների վճարման հանգամանքով:

Ժամանակավոր անաշխատունակության դեպքում նպաստի վճարման ծախսերը կազմել են 2.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 99.2% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 19.9%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված 2017 թվականին 14 ամսվա (2016 թվականի 2 ամսվա պարտավորությունները 2017 թվականին մարելու) գումարների վճարման հանգամանքով:

Ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների տպագրության համար նախատեսված 248.2 հազար դրամը չի օգտագործվել՝ պայմանավորված հաշվետու տարում անհրաժեշտ ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների քանակի մնացորդի հանգամանքով:

Կենսաթոշակի նշանակման և վճարման համար անհրաժեշտ ձևաթղթերի տպագրությանը տրամադրվել է 388 հազար դրամ՝ կազմելով նախատեսվածի 100%-ը: Նախորդ տարվա համեմատ

նշված ծախսերը նվազել են 22.1%-ով՝ պայմանավորված ձևաթղթերի անհրաժեշտ քանակով և գներով:

Թրաֆիքինգի և շահագործման, բռնության ենթարկված անձանց սոցիալ-հոգեբանական վերականգնողական ծառայությունների մատուցման նպատակով նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են և կազմել 19.1 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում սոցիալ-հոգեբանական ծառայություններ են մատուցվել 8 շահառուի: Ծրագիրն իրականացվում է «Ամբոր» ՀԿ-ի հետ համաֆինանսավորման սկզբունքով, փոխհատուցվում են աշխատողների աշխատավարձերը և տարածքի վարձակալության ծախսերը: Նախորդ տարվա համեմատ այս ծախսերը չեն փոփոխվել:

Հաշվետու տարում շուրջ 7 մլն դրամ է նախատեսվել զինվորական կենսաթոշակառուների տեղեկատվական համակարգի ներդրման, վարման, սպասարկման և տեղեկատվության տրամադրման ծառայություններին, որոնք չեն օգտագործվել՝ պայմանավորված կնքված պայմանագրի համաձայն պարտավորությունները մեկ տարի անվճար սպասարկելու հանգամանքով:

2018 թվականին պետական բյուջեից սոցիալական պաշտպանության ոլորտի տեղեկատվական համակարգի սպասարկման (կատարելագործման), շահագործման և տեղեկատվության տրամադրման ծառայությունների ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներն ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 314 մլն դրամ: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են սոցիալական պաշտպանության ոլորտի 13 տեղեկատվական համակարգերի վարում, սպասարկում, արդիականացում, տվյալների տրամադրում, ՀՀ ԱՍՀՆ աշխատակազմի կառուցվածքային ու առանձնացված ստորաբաժանումների, ՀՀ ԱՍՀՆ կառավարման ոլորտում գործող սոցիալական ապահովության պետական ծառայության և նրա տարածքային բաժինների, սոցիալական ծառայության տարածքային մարմինների շուրջ 6000 համակարգչային տեխնիկայի սպասարկում, վերանորոգման ծառայությունների մատուցում և սոցիալական պաշտպանության ոլորտում գործող թվով 6 վեբկայքերի սպասարկում: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

Կենսաթոշակառուների հաշվառման միասնական տեղեկատվական համակարգի սպասարկման ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերն ամբողջությամբ կատարվել են՝ կազմելով 42 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ դրանք փոփոխություն չեն կրել:

Հաշվետու տարում սոցիալական ապահովության պետական ծառայության տեղեկատվական ներքին պորտալի սպասարկման համար նախատեսված միջոցները նույնպես ամբողջությամբ օգտագործվել են՝ կազմելով 22 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերն աճել են 20.6%-ով՝ պայմանավորված Հայաստանի ազգային արխիվ ծրագրային գործիքի ներդրման հանգամանքով:

«ՎՏԲ-Հայաստան» ՓԲԸ-ում ավանդատու հանդիսացող քաղաքացիների, որպես նախկին ԽՍՀՄ Խնայքանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում մինչև 1993 թվականի հունիսի 10-ը ներդրված դրամական ավանդների դիմաց փոխհատուցման վճարման հետ կապված ծառայությունների համար նախատեսված միջոցներն օգտագործվել են 88.1%-ով կազմելով 11.3 մլն դրամ: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 36.5%-ով, որը պայմանավորված է

մատուցված ծառայությունների ձեռքբերման «Հայփոստ» ՓԲԸ հետ կնքած պայմանագրի 1.2% տոսկոսադրույքը 2018 թվականի հունիսի 1-ից 1% սահմանելու հանգամանքով:

646.5 հազար դրամ է տրամադրվել զոհված՝ հետմահու Հայաստանի ազգային հերոսների և Մարտական խաչ շքանշանով պարգևատրված անձի ընտանիքների անդամներին տրվող պարգևավճարի վճարման հետ կապված ծառայություններին, որը կազմել է նախատեսված միջոցների 81.8%-ը և 16.6%-ով զիջել նախորդ տարվա ուցանիշը՝ պայմանավորված վճարումների որոշակի մասը բանկային համակարգի միջոցով անվճար իրականացնելու հանգամանքով:

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների վճարման հետ կապված ծառայությունների ծրագրի շրջանակներում օգտագործվել է 375.2 մլն դրամ՝ ապահովելով 95% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը նվազել են 15.1%-ով, որը պայմանավորված է «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի հետ կնքած մատուցված ծառայությունների ձեռքբերման պայմանագրի 1.2% տոսկոսադրույքը 2018 թվականի հունիսի 1-ից 1% սահմանելու հանգամանքով:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի վճարման հետ կապված ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով օգտագործվել է շուրջ 13.7 մլն դրամ՝ ապահովելով 68.6% կատարողական և 28.9%-ով զիջելով նախորդ տարվա ցուցանիշը՝ պայմանավորված «Հայփոստ» ՓԲԸ կողմից մատուցված ծառայությունների գծով 2017թվականին 13 ամսվա (2016թ. դեկտեմբեր և 2017թ. հունվար-դեկտեմբեր) գումարների ֆինանսավորման, ինչպես նաև ծառայությունների մատուցումն առավելապես բանկային համակարգով անվճար կատարելու հանգամանքով:

Կենսաթոշակային համակարգի հանրային իրազեկման աշխատանքներին հաշվետու տարում տրամադրվել է 44.1 մլն դրամ՝ ապահովելով 100% կատարողական: Նախորդ տարվա համեմատ նշված ծախսերը չեն փոփոխվել:

ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության միզրացիոն պետական ծառայության ենթակայության «Հատուկ կացարան» ՊՈԱԿ-ում չտեղավորված ապաստան հայցողներին դրամական օգնության տրամադրման համար հաշվետու տարում նախատեսված 1 մլն դրամն օգտագործվել է 63.2%-ով: Ծրագրի կատարողականը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ մինչև 2018 թվականի հոկտեմբեր ամիսը կացարանի կարիք ունեցող ապաստան հայցողները տեղավորվել են «Հատուկ կացարան» ՊՈԱԿ-ում, և ծրագրով նախատեսված 20 ապաստան հայցողի փոխարեն ժամանակավոր տեղավորման կենտրոնում չտեղավորված միայն 14 ապաստան հայցողի է անհրաժեշտ եղել տրամադրել դրամական օգնություն: Ծրագիրը սկսել է իրականացվել 2018 թվականից:

Մարդկանց թրաֆիքինգի (և/կամ) շահագործման զոհերին միանվագ դրամական փոխհատուցման տրամադրումը կազմել է 1.5 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 85.7%-ը: Սույն ծրագրի շրջանակներում իրականացվել է մարդկանց թրաֆիքինգի և շահագործման ենթարկվելու հետ կապված՝ 6 անձի կրած վնասների մասնակի դրամական փոխհատուցում՝ նախատեսված 7 անձի և նախորդ տարվա 4 անձի դիմաց: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 50%-ով՝ պայմանավորված փոխհատուցում ստացած անձանց թվի աճով:

ՀՀ-ում փախստական ճանաչված և ապաստան ստացած անձանց համար քաղաքացիական կողմնորոշման դասընթացների կազմակերպման ծառայություններին տրամադրվել է 132 հազար

դրամ կամ նախատեսվածի 5.9%-ը, որը պայմանավորված է շահառուների թվով: 2018 թվականին շահառուների թիվը նախատեսված 150-ի փոխարեն փաստացի կազմել է 36: Ծրագիրը սկսել է իրականացվել 2018 թվականից, և առաջին տարվա փորձը ցույց տվեց, որ ՀՀ-ում փախստական ճանաչված և ապաստան ստացած անձանցից ոչ բոլորն են ցանկանում մասնակցել քաղաքացիական կողմնորոշման դասընթացներին:

ՀՀ-ում փախստական ճանաչված և ապաստան ստացած անձանց համար վարձակալությամբ բնակարանների ձեռք բերման նպատակով փոխհատուցման ծախսերը կազմել են 8.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 81.4%-ը, որը պայմանավորված է շահառուների թվով: 2018 թվականին բնակարաններ վարձակալելու նպատակով փոխհատուցում ստացած ընտանիքների թիվը նախատեսված 28-ի փոխարեն փաստացի կազմել է 25: Ծրագիրը սկսել է իրականացվել 2018 թվականից:

Ապաստան հայցողների հետ հարցազրույց անցկացնելու նպատակով թարգմանչական ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով տրամադրվել է 1.5 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 73.4%-ը՝ պայմանավորված գնումների արդյունքում առաջացած տնտեսումներով: 2018 թվականին նախատեսված 30 ապաստան հայցողի փոխարեն փաստացի ծառայություն է մատուցվել 74 հոգու. քանի որ մրցույթի արդյունքում տվյալ ծառայությունը ձեռք է բերվել նախատեսվածից ցածր գնով, հնարավորություն է ստեղծվել թարգմանչական ծառայություններ մատուցել նախատեսվածից ավելի շատ ապաստան հայցողների:

Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ զինծառայողների կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հատուցման հիմնադրամին փոխանցումները կազմել են 7 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 99.3%-ը: «Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ զինծառայողների կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասի փոխհատուցման մասին» ՀՀ օրենքի նպատակը Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության, մարտական գործողություններին մասնակցելու կամ հակառակորդի հետ շփման գծում մարտական հերթապահության կամ առաջադրանք կատարելու ժամանակ զինծառայողների կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հատուցումն է: 2017 թվականի համեմատ նշված ծախսերն աճել են 18.7%-ով, որը պայմանավորված է գործատուների կողմից նախկինում ստվերում գտնվող աշխատողների գրանցմամբ:

Հիմնական բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից օգտագործվել է 34.3 մլրդ դրամ կամ նախատեսվածի 92.4%-ը: Տրամադրված միջոցներից 30.2 մլրդ դրամն ուղղվել է ընթացիկ ծախսերին՝ կազմելով նախատեսվածի 93.3%-ը, 4.1 մլրդ դրամը՝ ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերին՝ ապահովելով 86.7% կատարողական: 2017 թվականի համեմատ ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի ծախսերն աճել են 49%-ով:

Հոլժ գաղտնի

ՀՀ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴ

ՀՀ 2018 թվականի պետական բյուջեն կատարվել է 105.4 մլրդ դրամ պակասուրդով՝ կազմելով ճշտված ծրագրով նախատեսված ցուցանիշի 65.1%-ը: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է եկամուտների համեմատ ծախսերի ավելի ցածր կատարողականով, որի արդյունքում օգտագործվել է ֆինանսավորման ներքին աղբյուրներում նախատեսված՝ բյուջեի ազատ միջոցների ընդամենը 65.6%-ը, իսկ արտաքին աղբյուրներից ներգրավվել է նախատեսված վարկային միջոցների 76.7%-ը: Նշենք, որ 2017 թվականին ՀՀ պետական բյուջեն կատարվել էր 267 մլրդ դրամ պակասուրդով, այսինքն՝ 2017 թվականի համեմատ պակասուրդի մեծությունը նվազել է 60.5%-ով՝ հիմնականում պայմանավորված արտաքին աղբյուրներից ներգրավված վարկային միջոցների և ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի վերադարձից ստացված մուտքերի նվազմամբ: Պակասուրդ/ՀՆԱ ցուցանիշը 2018 թվականին կազմել է 1.8%՝ կանխատեսված 2.7%-ի և 2017 թվականի 4.8%-ի դիմաց: 2017 թվականի համեմատ զգալիորեն փոխվել է պակասուրդի ֆինանսավորման աղբյուրների կառուցվածքը: Եթե նախորդ տարի ֆինանսավորման ներքին և արտաքին աղբյուրների հաշվին ֆինանսավորվել էր պակասուրդի համապատասխանաբար 26.4 և 73.6 տոկոսը, ապա 2018 թվականին նշված ցուցանիշները կազմել են 65.8 և 34.2 տոկոս:

Պակասուրդի՝ նախորդ տարվա հետ համադրելի ցուցանիշը կազմել է 57.3 մլրդ դրամ՝ 78.5%-ով զիջելով 2017 թվականի ցուցանիշը և կազմելով ՀՆԱ-ի 1%-ը: Առանց 2017 թվականին «Ռուսաստանի Դաշնության կողմից տրամադրված պետական արտահանման վարկի հաշվին ռուսական արտադրության ռազմական նշանակության արտադրանքի մատակարարումների ֆինանսավորում» վարկային ծրագրի շրջանակներում կատարված ծախսերի՝ պակասուրդի մեծությունը 2017 թվականին կազմել էր 180.5 մլրդ դրամ, իսկ պակասուրդ / ՀՆԱ ցուցանիշը՝ 3.2%, որոնց նկատմամբ 2018 թվականի համադրելի ցուցանիշը (ներառյալ հարկերի միասնական հաշվի մնացորդը) նվազել է համապատասխանաբար 68.3%-ով և 2.2 տոկոսային կետով:

Հաշվետու տարվա պետական բյուջեի պակասուրդի ֆինանսավորման *ներքին աղբյուրները* կազմել են 69.4 մլրդ դրամ կանխատեսված 80.4 մլրդ դրամի դիմաց: Նշենք, որ նախորդ տարի նշված ցուցանիշը կազմել էր 70.6 մլրդ դրամ:

Ներքին աղբյուրներում 46.9 մլրդ դրամ են կազմել *փոխառու զուտ միջոցները*՝ կանխատեսված 46 մլրդ դրամի դիմաց: 2018 թվականին ծրագրով նախատեսված էր պետական գանձապետական պարտատոմսերի հաշվին պետական բյուջեի պակասուրդը ֆինանսավորել 47 մլրդ դրամով: Այդ նպատակով նախատեսվում էր տեղաբաշխել 166.0 մլրդ դրամ ծավալով պարտատոմսեր, որոնց մուտքը կկազմեր 163.5 մլրդ դրամ և մարել 116.5 մլրդ դրամի պարտատոմսեր, ինչպես նաև շարունակել ամենամսյա հետգնումների քաղաքականությունը: Հաշվետու տարվա ընթացքում պետական գանձապետական պարտատոմսերի հաշվին պակասուրդը փաստացի ֆինանսավորվել է շուրջ 48 մլրդ դրամով՝ 2.1%-ով գերազանցելով ծրագրային ցուցանիշը, որը պայմանավորված է գանձապետական պարտատոմսերի տեղաբաշխումների ծրագրի ճշգրտմամբ: 2018 թվականին ընդհանուր առմամբ տեղաբաշխվել են 158 մլրդ դրամի պարտատոմսեր, և տեղաբաշխումից ստացված մուտքը կազմել է 166.2 մլրդ դրամ, իսկ պարտատոմսերի մարմանը և հետգնմանն ուղղվել է 118.2 մլրդ դրամ: 2018 թվականի ընթացքում շարունակվել են պետական խնայողական

արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկումներն՝ ընդհանուր 8.2 մլրդ դրամ ծավալով: Տեղաբաշխվել են 4,074.2 մլն դրամի պարտատոմսեր, որից մուտքը հաշվետու ժամանակահատվածում կազմել է 4,084.4 մլն դրամ:

2018 թվականին պետական գանձապետական պարտատոմսերը բնութագրող հիմնական ցուցանիշները հետևյալն են. շրջանառության մեջ եղած պետական գանձապետական պարտատոմսերի եկամտաբերությունը կազմել է 12.28%՝ 2017 թվականի 13.09%-ի դիմաց, պարտքի ժամկետայնությունը՝ 3308 օր (2017թ.՝ 2787 օր), մարման բեռի բաշխվածությունը մինչև 2047 թվականն է: Տարեվերջին շրջանառության մեջ եղած ՀՀ պետական գանձապետական պարտատոմսերի ծավալն անվանական արժեքով կազմել է 588.1 մլրդ դրամ (2017թ.՝ 549.7 մլրդ դրամ): Ընդ որում, շրջանառության մեջ գտնվող կարճաժամկետ պարտատոմսերի ծավալը կազմել է 29.1 մլրդ դրամ կամ 4.9% (2017թ.՝ 22.7 մլրդ դրամ կամ 4.1%), միջին ժամկետայնության պարտատոմսերինը՝ 230.1 մլրդ դրամ կամ 39.1% (2017թ.՝ 241.4 մլրդ դրամ կամ 43.9%), երկարաժամկետ պարտատոմսերինը՝ 323.2 մլրդ դրամ կամ 54.9% (2017թ.՝ 282.5 մլրդ դրամ կամ 51.4%), ինսյոդական պարտատոմսերինը՝ 5.7 մլրդ դրամ կամ 1% (2017թ.՝ 3.2 մլրդ դրամ կամ 0.6%):

2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շրջանառության մեջ գտնվող գանձապետական պարտատոմսերի 99.4%-ը (585.5 մլրդ դրամ) ձեռք է բերվել ռեզիդենտների, 0.6%-ը (3.6 մլրդ դրամ)՝ ոչ ռեզիդենտների կողմից:

2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներքին պետական պարտքն անվանական արժեքով կազմել է 672.4 մլրդ դրամ, այդ թվում՝

- ռեզիդենտների կողմից ձեռք բերված պետական գանձապետական պարտատոմսերի ծավալը կազմել է 584.5 մլրդ դրամ.
- ռեզիդենտների կողմից ձեռք բերված արտարժույթային պետական պարտատոմսերի ծավալը կազմել է 83.6 մլրդ դրամ.
- ՀՀ կառավարության կողմից տրամադրված ներքին երաշխիքների ծավալը կազմել է շուրջ 4.4 մլրդ դրամ:

Մուրհակների մարման նպատակով նախատեսված ավելի քան 1 մլրդ դրամ վճարումներն ամբողջությամբ կատարվել են:

Հաշվետու տարվա պետական բյուջեի պակասուրդի ֆինանսավորման աղբյուրներում *ներքին ֆինանսական գուտ ակտիվները* կազմել են 22.4 մլրդ դրամ՝ տարեկան ճշտված ծրագրով նախատեսված 34.4 մլրդ դրամի դիմաց:

Բաժնետոմսերի և կապիտալում այլ մասնակցության ձեռքբերման նպատակով 2018 թվականին 292.5 մլն դրամ է հատկացվել բաժնետիրական ընկերությունների կանոնադրական կապիտալի ավելացման համար, որի մասով փոխանցումները կատարվել են գործարքի կատարման օրվա դրությամբ առկա ճշգրտված պարտավորությունների չափով և կազմել 291.3 մլն դրամ: Մասնավորապես՝ «Լոռի-ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ին տրամադրվել է 70 մլն դրամ, «Շիրակ-ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ին՝ 153.9 մլն դրամ, իսկ «Նոր Ակունք» ՓԲԸ-ին՝ 67.4 մլն դրամ:

2018 թվականին ՀՀ ռեզիդենտներին պետական բյուջեից տրամադրվել են 52.4 մլրդ դրամի վարկեր՝ կազմելով նախատեսված ծավալի 72.7%-ը: Միջոցները տրամադրվել են արտաքին աղբյուրներից ստացվող վարկային և դրամաշնորհային նպատակային ծրագրերի շրջանակներում: Մասնավորապես՝ ՌԴ աջակցությամբ իրականացվող Հայկական ԱԵԿ-ի N2 Էներգաբլոկի շահագործման նախագծային ժամկետի երկարացման ծրագրի շրջանակներում «Հայկական ատոմային էլեկտրակայան» ՓԲԸ-ին տրամադրվել են 41.8 մլրդ դրամի վարկային միջոցներ՝ կազմելով նախատեսվածի 81.8%-ը, ինչը պայմանավորված է ծրագրով նախատեսված աշխատանքների կատարման և սարքավորումների մատակարարումների ժամանակացույցերի փոփոխությամբ: Աշխատանքների և սարքավորումների մատակարարումների մի մասը 2018 թվականից տեղափոխվել է 2019 թվական: Ծրագրի շրջանակներում կատարված վճարումներն իրականացվել են Էներգաբլոկի ուսումնասիրման խորհրդատվական ծառայությունների, կատարված շինարարական աշխատանքների, մատակարարված սարքավորումների և հարկերի ու տուրքերի դիմաց:

ՎՉՄԲ աջակցությամբ իրականացվող Էներգետիկայի ոլորտի ֆինանսական առողջացման վարկային ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել է 399.6 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 99.5%-ը: Ծրագրի նպատակն է՝ աջակցել էլեկտրաէներգիայի համարժեք և հուսալի մատակարարման պահպանման ջանքերին՝ էլեկտրաէներգիա արտադրող պետական ընկերությունների և էլեկտրաէներգիայի բաշխիչ մասնավոր ընկերության ֆինանսական վիճակը բարելավելու համար: Միջոցները տրամադրվել են «ՀԱԵԿ» և «Երևանի ՋԵԿ» ՓԲԸ-ների առևտրային վարկերի մարմանը, ինչպես նաև «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի հանդեպ «Երևանի ՋԵԿ» ՓԲԸ-ի՝ բնական գազի գծով պարտքի մասնակի մարմանը:

ՎՉՄԲ աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրամատակարարման հուսալիության ծրագրի շրջանակներում 2.2 մլրդ դրամ ենթավարկ է տրամադրվել «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ին, որը կազմել է նախատեսվածի 53.6%-ը: Վերջինս պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ «Նոյեմբերյան» և «Լավվար» 110 կՎ օդային գծերի վերակառուցման ծրագրի խորհրդատու ընկերության հետ կնքված պայմանագրի ժամկետը լրացել է 2018 թվականի հունվարի 22-ին, որի պատճառով հաշիվ-ապրանքագրեր չեն ընդունվել, և վճարումներ չեն կատարվել: Խորհրդատուի հետ պայմանագրի գործողության հետագա ընթացքը դեռևս գտնվում է քննարկման փուլում: «Նոյեմբերյան» և «Լավվար» 110 կՎ օդային գծերի վերակառուցման ծրագրի ժամանակացույցում կատարվել են փոփոխություններ, որի արդյունքում աշխատանքների կատարման ժամկետի ավարտը սահմանվել է 2019 թվականի հոկտեմբերի 22-ը՝ 2018 թվականի մայիսի 22-ի փոխարեն: Ծրագրի նպատակն է՝ բարելավել էլեկտրացանցի հուսալիությունը, թողունակությունը և նվազեցնել էլեկտրաէներգիայի կորուստները: Այն կարևոր նշանակություն ունի հանրապետությունում հուսալի էլեկտրամատակարարում ապահովելու գործում: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է վերակառուցել 1950-ական թվականներին կառուցված, ֆիզիկապես և բարոյապես մաշված Հրազդան ՋԵԿ-ից մինչ Շինուհայր 220 կՎ ենթակայան ընկած շուրջ 230 կմ երկարությամբ Նորադուզ-Լիճք-Վարդենիս-Վայք-Որոտան-1 էլեկտրահաղորդման 220 կՎ օդային գծերը, որոնք միացնում են Էներգահամակարգի երկու հիմնական էլեկտրաէներգիա արտադրող կայանները

(Հրագրան ՁԷԿ, Որոտան կասկադ), ինչպես նաև վերակառուցել շուրջ 50 կմ երկարությամբ «Լալվար» և «Նոյեմբերյան» 110 կՎ օդային գծերը: Ծրագրի շրջանակներում ավարտվել են ՀՀ Էներգահամակարգի հուսալիության բարձրացման նպատակով կառուցվող շուրջ 230 կմ երկարությամբ «Նորադուզ-Լիճք-Վարդենիս-Վայք-Որոտան-1» 220 կՎ էլեկտրահաղորդման օդային գծերի կառուցման աշխատանքները: 2018 թվականի ընթացքում նշված վարկային միջոցների հաշվին իրականացվել են ծրագրի իրականացման վերահսկողության խորհրդատվական ծառայությունների, կապալառուների՝ իրականացրած շինարարական աշխատանքների, նախագծման, սարքեր սարքավորումների ներկրման, անհրաժեշտ հողերի ձեռք բերման, ինչպես նաև հարկերի և տուրքերի դիմաց:

ՎՋՄԲ աջակցությամբ իրականացվող էլեկտրամատակարարման հուսալիության ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագրի շրջանակներում «Բարձրավորյալ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ին տրամադրվել են 3.1 մլրդ դրամի վարկային միջոցներ՝ կազմելով նախատեսվածի 37.3%-ը: Շեղումը պայմանավորված է ենթակայանների վերակառուցման աշխատանքների ծավալների և ժամկետների փոփոխությամբ, ինչպես նաև նրանով, որ ՀՀ Էներգահամակարգի պահանջների փոփոխությունների ուսումնասիրությամբ պայմանավորված՝ «Չարենցավան-3» ենթակայանի վերակառուցման ծրագիրը ներկայումս գտնվում է հնարավոր փոփոխությունների նախագծի մշակման փուլում, և շինմոնտաժային աշխատանքները կասեցված են: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է վերակառուցել «Հաղթանակ» 220 կՎ, «Չարենցավան-3» և «Վանաձոր-1» 110 կՎ ենթակայանները: Ծրագրի նպատակն է՝ բարելավել էլեկտրացանցի հուսալիությունը և նվազեցնել էլեկտրաէներգիայի կորուստները: Ծրագրի շրջանակներում հատկացված միջոցներն ուղղվել են ենթակայանների վերակառուցման աշխատանքների վերահսկողության խորհրդատվական ծառայությունների, կապալառուների իրականացրած շինարարական աշխատանքների, նախագծման, սարքերի ու սարքավորումների ներկրման դիմաց վճարումների իրականացմանը, ինչպես նաև հարկերի և տուրքերի վճարմանը:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Գյումրի-2 ենթակայանի վերականգնման ծրագրի շրջանակներում «Բարձրավորյալ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ին տրամադրվել է 433 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 89.3%-ը, ինչը պայմանավորված է պայմանավորված է դրամ/եվրո փոխարժեքների տատանմամբ և մատակարարված բեռնաուղևորատար տրանսպորտային միջոցների ներմուծման գծով ավելացված արժեքի հարկի գումարների հաշվանցմամբ՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգավորումներին համապատասխան: Ծրագրի նպատակն է՝ բարձրացնել էլեկտրաէներգետիկ համակարգի հուսալիությունը, ապահովել էլեկտրաէներգիայի անխափան մատակարարումը: Ծրագիրն ավարտվել է: Հաշվետու ժամանակահատվածում ծրագրի շրջանակներում կատարված վճարումներն ուղղվել են մեքենամեխանիզմների և պահեստամասերի ձեռքբերման նպատակով տեխնիկական մասնագրերի և մրցութային փաստաթղթերի պատրաստմանը, մրցութային գործընթացի և հայտերի գնահատման խորհրդատվական ծառայություններին, ինչպես նաև մրցույթի արդյունքում ընտրված մատակարար կազմակերպությանը տրամադրվող կանխավճարի և հարկերի ու տուրքերի վճարմանը:

Գերմանիայի զարգացման վարկերի բանկի աջակցությամբ իրականացվող Որոտանի հիդրոէլեկտրակայանների համալիրի վերականգնման ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել է 3.6 մլրդ դրամ կազմելով նախատեսված ցուցանիշի 55.1%-ը: Ցածր կատարողականը պայմանավորված է նրանով, որ հաշվետու ժամանակահատվածում սարքերի, սարքավորումների և շինմոնտաժային աշխատանքների համար վճարումներն իրականացվել են Voith և Efacec ընկերության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն՝ նախատեսված գումարների 50%-ի չափով, ինչպես նաև սարքերի և սարքավորումների մի մասի մատակարարումները 2019 թվական տեղափոխելու հանգամանքով: Ծրագրի շրջանակներում «Զոնթուր Գլոբալ Հիդրո Կասկադ» ՓԲԸ-ն նախատեսում է Որոտան համալիրի (Տաթև ՀԷԿ, Շամբ ՀԷԿ, Սպանդարյան ՀԷԿ) էլեկտրական և մեխանիկական համակարգերի հինգ (բացառությամբ Սպանդարյան ՀԷԿ-ի) էներգաբլոկների ամբողջական վերականգնում: Արդյունքում կբարելավվի հիդրոէլեկտրակայանների, դրանց բլոկների և հարակից սարքավորումների աշխատանքը, հուսալիությունը և հասանելիությունը՝ վերականգնելով այս կարևոր էներգաբլոկների ամբողջական ֆունկցիոնալությունը: Հաշվետու ժամանակահատվածում ծրագրի շրջանակներում միջոցները հատկացվել են իրականացրած շինարարական աշխատանքների և սարքերի ու սարքավորումների ներկրման դիմաց, ինչպես նաև վերահսկողության խորհրդատվական ծառայությունների դիմաց վճարման նպատակով:

Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ իրականացվող «Ենթակառուցվածքների և գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն» ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել է 800 մլն դրամ կազմելով նախատեսվածի 83.6%-ը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված է ԳՖԿ-ի միջոցով մասնակից ֆինանսական հաստատություններին տրամադրել ֆինանսական միջոցներ, որոնք վարկերի տեսքով կուղղվեն փոքր տնտեսությունն վարողներին, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկություններին՝ իրենց գործունեության բարելավման և եկամուտների ավելացման նպատակով: Տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրությունների արդյունքների հիման վրա մշակվել են ֆինանսական փաթեթներ (հետագայում դրանք սահմանվել են որպես Համակցված ֆինանսական Պրոդուկտներ (ՀՖՊ))՝ ըստ ներուժային շահառուների թիրախային խմբերի սոցիալ-տնտեսական նկարագրերի և առաջնային կարիքների: ՀՖՊ-ները Էականորեն տարբերվում են ֆինանսական կառույցների կողմից առաջարկվող պրոդուկտներից, քանի որ դրանց շրջանակներում նախատեսվում է շահառուների ընթացիկ գործունեության զարգացմանը միտված ծրագրերի ֆինանսավորում ոչ միայն վարկային ռեսուրսներով, այլ նաև համատեղ հատկացվող դրամաշնորհային միջոցներով:

Նախկինում տրամադրված ներքին վարկերի վերադարձից 2018 թվականին պետական բյուջե է մուտքագրվել 25.4 մլրդ դրամ կազմելով ծրագրի 82%-ը, որը հիմնականում պայմանավորված է այլ վարկերի գծով թերի վճարումներով: Հաշվետու տարվա ընթացքում վերադարձված վարկերի գումարից 5.4 մլրդ դրամը ստացվել է ՀՀ կենտրոնական բանկից՝ «Գերմանահայկական հիմնադրամ» ծրագրի կարգավորման գրասենյակի կողմից տնտեսության կայունացման վարկավորման ծրագրի շրջանակներում, 3.6 մլրդ դրամը՝ «Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ» հիմնադրամից, 3.8 մլրդ դրամը՝ «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» ՓԲԸ-ից, շուրջ 1.3 մլրդ դրամը՝ «Բարձրավիտ էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ից:

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեի ազատ միջոցներից օգտագործվել է 49.7 մլրդ դրամ՝ նախատեսված 75.7 մլրդ դրամի դիմաց, որից կայունացման դեպոզիտային հաշվի միջոցներից նախատեսված 39.9 մլրդ դրամի փոխարեն օգտագործվել է 31.8 մլրդ դրամ:

2018 թվականին պետական բյուջեի պակասուրդն *արտաքին աղբյուրներից* ֆինանսավորվել է 36 մլրդ դրամով՝ 66.4%-ով ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը: Մասնավորապես՝ արտաքին փոխառու միջոցներից բյուջեի պակասուրդի ֆինանսավորումը կազմել է 85.3 մլրդ դրամ և 64.6%-ով ապահովել ծրագիրը, որը հիմնականում պայմանավորված է ստացված վարկերի ծավալով:

Տարվա ընթացքում արտաքին աղբյուրներից ստացվել են 154.5 մլրդ դրամի վարկային միջոցներ՝ 76.7%-ով կատարելով ծրագիրը: Դա հիմնականում պայմանավորված է նպատակային վարկային ծրագրերի կատարման աստիճանով, որոնց շրջանակներում ստացվել է շուրջ 106.9 մլրդ դրամ՝ նախատեսված 153.9 մլրդ դրամի դիմաց: Մասնավորապես՝ 55.6 մլրդ դրամ ստացվել է միջազգային կազմակերպություններից՝ նախատեսված 85.6 մլրդ դրամի դիմաց, և 51.3 մլրդ դրամ՝ օտարերկրյա կազմակերպություններից՝ նախատեսված 68.4 մլրդ դրամի դիմաց: Եվս 47.6 մլրդ դրամ՝ նախատեսված չափով, վարկային միջոցներ են ստացվել բյուջետային աջակցության ծրագրերի շրջանակներում: Մասնավորապես՝ 22.5 մլրդ դրամ է տրամադրվել Գերմանիայի կառավարության Քաղաքականության վրա հիմնված բազմաուղրտային վարկի շրջանակներում, շուրջ 24.2 մլրդ դրամ՝ ԱԶԲ Հանրային արդյունավետության և ֆինանսական շուկաների ծրագրի շրջանակներում և 966.1 մլն դրամ՝ ՀԲ Առևտրի խթանման և որակի ենթակառուցվածքների բյուջետային աջակցության ծրագրի շրջանակներում:

Արտաքին պարտավորությունների մարմանն ուղղվել է շուրջ 69.2 մլրդ դրամ, որը կազմել է տարեկան ծրագրի 99.5%-ը: Տարբերությունը հիմնականում պայմանավորված է արտաքին վարկերի գծով ստացումների պլանի թերակատարմամբ:

Մայր գումարի մարումների կառուցվածքում միջազգային կազմակերպությունների կողմից տրամադրված վարկերի մարումների մասնաբաժինը կազմել է 71%, օտարերկրյա պետությունների կողմից տրամադրված վարկերի մարումների մասնաբաժինը՝ 28.5%, առևտրային բանկերի կողմից տրամադրված վարկերի մարումների մասնաբաժինը՝ 0.5%: Կատարված մարումների 78.6%-ը բաժին է ընկնում թվով 4 վարկատուների՝ Չարգացման Միջազգային Ընկերակցություն (32.9%), Արժույթի Միջազգային Հիմնադրամ (20.0%), Ռուսաստանի Դաշնություն (15.0%), Ասիական Չարգացման Բանկ (10.8%): Կատարված մարումների կառուցվածքում լրդացող տոկոսադրույքով վարկերի գծով վճարումների տեսակարար կշիռը կազմել է 7%, ֆիքսված տոկոսադրույքով վարկերի գծով վճարումների տեսակարար կշիռը՝ 93%: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ստացված արտաքին վարկերի և փոխառությունների մարմանն ուղղված փաստացի վճարումներն աճել են 21.3 մլրդ դրամով կամ 44.4%-ով, որը հիմնականում պայմանավորված է մի շարք վարկերի գծով արտոնյալ ժամկետների ավարտով և հերթական մարման ենթակա գումարի (մասնաբաժնի) ավելացմամբ, ինչպես նաև արտարժույթային վճարումների փոխարկումների համար կիրառվող փոխարժեքների փոփոխությամբ (մասնավորապես՝ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքը 475.36-ից աճել է մինչև 483.06):

Արտաքին ֆինանսական ակտիվների գծով բյուջեի պակասուրդը ֆինանսավորվել է 97.8%-ով՝ կազմելով -49.3 մլրդ դրամ: Ծրագրից շեղումը պայմանավորված է վարկային և դրամաշնորհային միջոցների մնացորդից 2.3 մլրդ դրամ օգտագործմամբ՝ նախատեսված 1.2 մլրդ դրամի փոխարեն:

2018 թվականին ամբողջությամբ տրամադրվել է 51.4 մլրդ դրամի չափով նախատեսված միջպետական վարկը Արցախի Հանրապետությանը: Վրաստանի կողմից Հայաստանի նկատմամբ ունեցած վարկային պարտավորությունների մարումը նույնպես կատարվել է նախատեսված ծավալով՝ կազմելով 668.6 մլն դրամ:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններին ՀՀ անդամակցության գծով պարտավորությունների կատարմանն ուղղվել է 844.1 մլն դրամ՝ ամբողջությամբ ապահովելով ծրագրված ցուցանիշը:

Հաշվետու տարում 2.3 մլրդ դրամ օգտագործվել է արտաքին աղբյուրներից ստացված վարկային և դրամաշնորհային միջոցների մնացորդի հաշվին:

2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին պետական պարտքը կազմել է 2,676.5 մլրդ դրամ (5,532.9 մլն ԱՄՆ դոլար) կամ ՀՆԱ-ի 44.6%-ը՝ 2017 թվականի 2,660.1 մլրդ դրամի (5,494.9 մլն ԱՄՆ դոլարի) և 47.8%-ի դիմաց: Պարտքի հիմնական մասը՝ 2,410.4 մլրդ դրամը (4,982.8 մլն ԱՄՆ դոլարը) ՀՀ կառավարության պարտավորություններն են, 266.1 մլրդ դրամը (550 մլն ԱՄՆ դոլարը)՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի վարկային պարտավորությունները:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ արտաքին պետական պարտքը բացարձակ արտահայտությամբ աճել է 38 մլն ԱՄՆ դոլարով (16.4 մլրդ դրամով)՝ 0.7%-ով և դրա տեսակարար կշիռը ՀՀ պետական պարտքի կառուցվածքում գրեթե մնացել է անփոփոխ՝ նվազելով 1.2 տոկոսային կետով և կազմելով 79.9%: Ընդ որում, հիշյալ աճը մեծամասամբ արձանագրվել է ի հաշիվ ՀՀ կառավարության արտաքին պարտքի, որն աճել է 89.5 մլն ԱՄՆ դոլարով:

Հաշվետու տարում ՀՀ արտաքին պետական պարտքի սպասարկումը կազմել է ավելի քան 370.9 մլն ԱՄՆ դոլար, որից շուրջ 296.7 մլն ԱՄՆ դոլարը՝ կառավարության և շուրջ 74.3 մլն ԱՄՆ դոլարը՝ ԿԲ պարտավորությունների գծով: Արտահանման նկատմամբ արտաքին պետական պարտքի սպասարկման հարաբերակցությունը կազմել է 7.9%՝ նախորդ տարվա 6.7%-ի դիմաց, իսկ պետական բյուջեի եկամուտների (2017 և 2018թթ. պետական բյուջեի եկամուտների համադրելի ցուցանիշների) նկատմամբ՝ 12.9%՝ նախորդ տարվա 11.4%-ի դիմաց:

2018 թվականի վերջի դրությամբ արտաքին պետական պարտքի զուտ ներկա արժեքի ցուցանիշը (ՉՆԱ) աճել է՝ 2017 թվականի 4722.2 մլն ԱՄՆ դոլարի դիմաց կազմելով 4915.2 մլն ԱՄՆ դոլար: Սակայն նվազել է ՉՆԱ/ՀՆԱ հարաբերակցությունը՝ 2017 թվականի 40.9%-ի դիմաց կազմելով 39.5%, ինչպես նաև ՉՆԱ/արտահանում ցուցանիշը՝ 2017 թվականի 109.6%-ից հասնելով 105.3%-ի:

Ամփոփելով ՀՀ պետական պարտքի ցուցանիշները՝ նշենք, որ 2018 թվականի վերջի դրությամբ այն կազմել է 3,349.0 մլրդ դրամ (6,922.9 մլն ԱՄՆ դոլար)) կամ ՀՆԱ-ի 55.8%-ը, որից ՀՀ կառավարության պարտքը՝ 3,082.9 մլրդ դրամ (6,372.9 մլն ԱՄՆ դոլար) կամ ՀՆԱ-ի 51.4%-ը, իսկ ՀՀ կենտրոնական բանկի պարտքը՝ 266.1 մլրդ դրամ (550.0 մլն ԱՄՆ դոլար) կամ ՀՆԱ-ի 4.4%-ը: 2018 թվականի վերջի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի

համեմատ անվանական արտահայտությամբ աճել է 69.4 մլրդ դրամով կամ 2.1%-ով (148.3 մլն ԱՄՆ դոլարով): Ընդ որում, դա տեղի է ունեցել ՀՀ կառավարության պարտքի աճի հաշվին, որը կազմել է 94.5 մլրդ դրամ կամ 3.2%, իսկ ՀՀ կենտրոնական բանկի պարտքը նվազել է 25.1 մլրդ դրամով կամ 8.6%-ով: